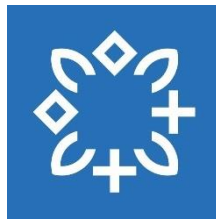

Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola

Balogh István

A sport polgári jogi és nemzetközi magánjogi vetületei

Doktori értekezés

Témavezető:

**Prof. dr. habil. Kecskés László CSs. DSc. professor emeritus,
egyetemi tanár, az MTA rendes tagja**

Pécs, 2026

*„A sport nem csupán játék, hanem jogi, társadalmi és kulturális tükör, amelyben
a nemzetek és az egyének egyaránt felismerhetik önmagukat.”*

Balogh István

Köszönetnyilvánítás

Szeretném őszinte hálámat kifejezni témavezetőmnek, Kecskés László professzor úrnak, aki folyamatos bizalmával, szakmai útmutatásával és emberi támogatásával végigkísérte munkámat. Megtiszteltetés volt professzor úrral együtt dolgozni.

Köszönettel tartozom továbbá az egyetem oktatóinak és dolgozóinak, akik tudásukkal, segítségükkel és bátorításukkal hozzájárultak ahhoz, hogy ez az értekezés megszülethessen.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	9
I.1. A témaválasztás indoklása, a kutatás célja.....	10
I.2. Az értekezés tárgya és felépítése.....	11
II. A sport és a jog kapcsolata	12
II.1. Sportjogi alapvetés.....	12
II.1.1. A sportjog fogalma és jelentősége	12
II.2. A sport gyökerei.....	14
II.2.1. Az ókori társadalmak sporttevékenysége	15
II.2.2. A középkori és kora újkori sporttevékenység	15
II.2.3. A modern sport kialakulása.....	15
II.2.4. A sport gyökereinek hatása a sportjogra	16
II.3. A sportjog első lépései Európában.....	17
II.3.1. Az Európa Tanács, mint sportpolitikai előmozdító szerep	17
II.3.2. Az Európai Unió korai kapcsolódási pontjai a sporthoz	19
II.3.3. Az ECJ korai joggyakorlata és kulcs precedensek.....	21
II.3.4. A sportjog első lépéseinek tanulságai és kritikai reflexiók	22
II.4. A sport szervezése.....	23
II.4.1. A sport állami szervezetei	25
II.4.2. Sportszövetségek és klubok	27
II.4.3. Nemzetközi szervezetek és szabályozás	28
II.4.4. A sportirányítás szervezeti és jogi összefüggései	29
II.5. A sport sajátos jogi, etikai és gazdasági jellegzetességei	31
II.5.1. A sport autonómiája	31
II.5.2. Fair play és etikai sajátosságok	32
II.5.3. A felelősség sajátosságai a sportban	34
II.5.4. A sport gazdasági dimenziói	37
II.5.5. A Lex Sportiva és a nemzetközi sportjog összefonódása	38
II.5.6. A CAS szerepe	41

II.5.7. Sport jogi szabályozásának kihívásai nemzetközi és hazai szinten ..	43
II.6. Az Európai Unió hatása a sport jogi, gazdasági és társadalmi dimenzióira	46
II.6.1. A közös piac, a versenyjog és a sport gazdasági dimenziója	46
II.6.2. Az Amszterdami Szerződés és a deklarációk szerepe	47
II.6.3. A Fehér Könyv és a Lisszaboni Szerződés hatása	48
II.6.4. Kritikai reflexiók a sport autonómiájáról az EU-ban	48
II.6.5. Kapcsolódás a magyar sportjogi fejlődéshez	49
II.7. Az alapjogok és a sportjog kapcsolata Európában.....	49
II.7.1. Az emberi jogok érvényesülése a sportban	50
II.7.2. Az Európai Unió Alapjogi Chartája és a sport.....	50
II.7.3. Az egyenlő bánásmód és a diszkriminációmentesség elve	51
II.7.4. Az emberi méltóság és a sportetika kapcsolata	52
II.7.5. A magyar sportjog és az alapjogi elvek összefonódása	53
II.8. A sportolók állampolgársága, valamint szabad mozgása	53
II.8.1. Az állampolgárság jogi meghatározása a sportban	54
II.8.2. Az ECJ precedensek hatása.....	54
II.8.3. Az uniós polgári jog és a munkavállalói szabadság kapcsolata	55
II.8.4. Az állampolgárságváltás és nemzetközi átigazolások.....	57
II.8.5. Kritikai megjegyzések és a jövő kihívásai	58
III. A sport társadalmi szerepe	59
III.1. Átigazolási rendszer sajátos szabályai.....	61
III.1.1. A sportolói mozgás jogi háttere	62
III.1.2. A nemzetközi átigazolási rendszer.....	63
III.1.3. A FIFA és UEFA elvek.....	64
III.1.4. A Bosman- és Webster-precedensek	64
III.1.5. A magyar sporttörvény vonatkozó szakaszai.....	66
III.1.6. Átigazolási viták és vitarendezési fórumok	66
III.2. A sportügynökök feladatai, tevékenységi körei	69
III.2.1. A sportügynök jogi státusza.....	69
III.2.2. A sportügynök feladatai a szerződéskötés során	70

III.2.3. A sportügynök karrier- és képviseleti tevékenysége	71
III.2.4. Etikai és felelősségi kérdések	72
III.3. A sportversenyek sérthetetlensége.....	73
III.3.1. A versenyek tisztaságának jogi védelme	74
III.3.2. Etikai és fair play dimenzió	75
III.3.3. Sportszervezeti és technikai biztosítékok	76
III.3.4. A nemzetközi és hazai jog összefüggései	77
III.4. A sportban való együttműködés nemzetközi szervezetekkel	78
III.4.1. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (IOC) és az olimpiai rendszer jogi koordinációja.....	79
III.4.2. A FIFA, UEFA és a nemzetközi sportszövetségek rendszere	80
III.4.3. A WADA és a doppingellenes együttműködés	81
III.4.4. A Sportdöntőbírószág (CAS) szerepe.....	83
III.4.5. Az ENSZ, az Európai Unió és az Európa Tanács együttműködése.	84
III.4.6. Magyarország nemzetközi sportjogi kapcsolatrendszere.....	85
III.5. Sportpolitika	86
III.5.1. A sportpolitika fogalma és jelentősége	87
III.5.2. A sportpolitika szerepe a nemzetközi és nemzeti sportirányításban	89
III.5.3. Kapcsolódás az állami, nemzetközi és sportszövetségi döntéshozatalhoz.....	91
III.5.4. A sportpolitika céljai: sportolói jogok védelme, fair play, átláthatóság	92
III.5.5. Nemzetközi keretek és együttműködés.....	94
III.5.6. Nemzeti sportpolitika és nemzetközi integráció	96
III.6. A sportrendezvények biztonsága	98
III.6.1. A sportrendezvények biztonságának jogi keretei	98
III.6.2. Kockázatmenedzsment és megelőzés	99
III.6.3. Nemzeti szervezetek és koordináció	101
III.6.4. Nemzetközi normák a sportrendezvények biztonságában	103
III.6.5. A sportrendezvények biztonságának jövőbeli kihívásai és fejlesztési irányai	105

III.6.6. Összegzés a sportrendezvények biztonságáról	107
IV. A sportban jelenlévő jogi felelősség	108
IV.1. A sportban jelenlévő felelősség.....	110
IV.1.1. A sportban megjelenő polgári jogi felelősség	111
IV.1.2. A sportban megjelenő büntetőjogi felelősség.....	113
IV.1.3. A sportfegyelmi és etikai felelősség	114
IV.1.4. A szerződéses és gazdasági felelősség	116
IV.1.5. Objektív és kollektív felelősség a sportban	118
IV.1.6. A nemzetközi jogi és nemzetközi sportszövetségi felelősség	119
IV.2. Tömegsport és versenysport.....	121
IV.2.1. A tömegsport jogi sajátosságai	122
IV.2.2. A versenysport jogi keretei.....	123
IV.2.3. Különbségek és felelősségi dimenziók a tömegsport és versenysport között.....	125
IV.3. A nézők szerepe a sporteseményeken	126
IV.3.1. Nézői biztonság és szervezői felelősség	127
IV.3.2. Nézői rendbontások és jogi következmények.....	129
IV.3.3. Szerződéses és biztosítási dimenziók	131
IV.3.4. Nézők jogai és személyiségi védelme	132
IV.4. Sportolói közszereplés a tömegben	135
IV.4.1. A sportolók személyiségi jogai a nyilvánosság előtt	135
IV.4.2. Büntetőjogi és fegyelmi felelősség.....	137
IV.4.3. Szerződéses kötelezettségek és PR-szabályok.....	138
IV.4.4. Közösségi média és digitális felelősség.....	139
IV.4.5. Etikai és morális felelősség	141
V. Magánjogi kérdéskörök.....	142
V.1. A sport köztestületek és a sportegyesületek	143
V.1.1. A sport szervezeti önkormányzatának magánjogi alapjai	145
V.1.2. A sport köztestületek fogalma, jogállása és funkciói.....	148
V.1.3. A sportegyesületek jogi természete és működési keretei.....	151
V.1.4. A sportszövetségek szerepe és jogállása.....	154

V.1.5. A sportági autonómia és az állami beavatkozás határai.....	157
V.2. A sportvállalkozások	160
V.2.1. A sportvállalkozások fogalma és jogi besorolása	164
V.2.2. A sportvállalkozások típusai és szervezeti formái	167
V.2.3. A sportvállalkozások működése és gazdálkodási sajátosságai	170
V.2.4. A sportvállalkozások és a sportági szövetségek kapcsolata.....	172
V.2.5. A sportvállalkozások jogi felelőssége és ellenőrzése	175
V.3. A sportolói jogviszony specialitásai	178
V.3.1. A sportolói jogviszony fogalma és jogi természete	179
V.3.2. A sportolói szerződés sajátosságai és típusai	181
V.3.3. A sportolói szerződés megszűnése és jogviták	184
V.3.4. A sportolói felelősség és jogvédelem.....	187
V.3.5. A sportolói jogviszony nemzetközi dimenziói.....	190
V.4. A színlelt szerződések, szerződésszegés.....	193
V.4.1. A színlelt szerződések jogi fogalma és sportjogi jelentősége	194
V.4.2. A sportban előforduló színlelt szerződéses konstrukciók	195
V.4.3. A szerződésszegés fogalma és megnyilvánulásai a sportjogban	196
V.4.4. A szerződés felmondása és a „just cause” elv a sportban	198
V.4.5. A jogkövetkezmények rendszere és a sport integritásának védelme	200
V.5. A Bosman-precedens	202
V.5.1. Az ügy előzményei és tényállása	202
V.5.2. Az Európai Bíróság döntése és jogi érvelése	203
V.5.3. A döntés következményei a sportjogban	204
V.5.4. A Bosman-ügy utóélete és tovább gyűrűző hatása	205
V.5.5. A Bosman-precedens jelentősége a magyar sportjogra nézve	206
V.6. További precedens értékű jogesetek	207
V.6.1. Walrave–Koch ügy: a sport gazdasági természetének elismerése ..	208
V.6.3. A Kolpak és Simutenkov ügyek: a diszkriminációmentesség és a munkavállalás szabadsága	210
V.6.4. Pechstein ügy: a sportdöntőbírók emberi jogi kontrollja.....	211

V.6.5. A nemzetközi precedensek hatása a sport autonómiájára	212
VI. Összefoglalás – Eredmények	214
VI.1. A sport és a jog kapcsolata	214
VI.2. A sport társadalmi szerepe	217
VI.3. A sportban jelenlévő jogi felelősség	219
VI.4. Magánjogi kérdéskörök	221
VI.5. Záró megállapítások és következtetések	223
VII. Summary	226
VIII. Irodalomjegyzék	231

I. Bevezetés

A sportjog a XXI. század egyik kiemelkedő jogterületévé vált, amely nem csupán a sportolók és sportszervezetek jogi helyzetét szabályozza, hanem a sport és a jog összetett kapcsolatát is széleskörűen vizsgálja.¹ A sportjog hatása globálisan érezhető, hiszen a nemzetközi sportesemények – mint az Olimpia vagy a labdarúgó világbajnokság – nemcsak a sportágak fejlődését, hanem a gazdasági, politikai és társadalmi viszonyokat is jelentősen befolyásolják.²

Az egyre bonyolultabbá váló sportjogi szabályozások nemcsak a sportolók jogait érintik, hanem a sportlétesítmények működését, a doppingellenes előírásokat, valamint a sportszervezetek gazdálkodását is, így a sportjog mára nem csupán a sport, hanem a társadalom működésének is alapvető részévé vált.³

A sportjog dinamikus fejlődése a XX. század közepén indult, különösen a nemzetközi szervezetek – például a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) és a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) – aktív szerepvállalásával.⁴ A globális sportesemények egyre nagyobb jelentőséget kaptak a nemzetközi jogi fórumokon, miközben az egyes országok sportjogi szabályozása folyamatosan változott, és igazodott a nemzetközi trendekhez. A magyar sportjogi keretek is ennek megfelelően alakultak, biztosítva a hatékony részvételt a globális sportpiacon.⁵

Az utóbbi évtizedekben a sportjog szerepe különösen felértékelődött, mivel a sport nem csupán szórakoztató iparág, hanem jelentős gazdasági és politikai tényezővé is vált. A sportolók jogainak védelme, a sportsérülésekkel kapcsolatos

¹ Fejes Péter – Sárközy Tamás – Szekeres Diána – Tóth Nikolett Ágnes, A magyar sport jogi szabályozása (Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2019), 67.

² Nagy Zoltán, Sport és büntetőjog (Pécs: Kódex, 2014), 45.

³ Bérces László – Horváth Gábor, A magyar sportjog alapjai (Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2000), 87.

⁴ Nádori László – Gáspár Mihály – Rétsági Erzsébet – H. dr. Ekler Judit – Szegterné dr. Dancs Henriette – Woth Péter – Gáldi Gábor, Sportelméleti ismeretek (Pécs: Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft., 2011), 92.

⁵ Nemes András, Sportjogi ismeretek (Budapest: Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar, 2002), 82

szabályozások, valamint a sportszervezetek működésének jogi keretei kiemelt területei a sportjog gyakorlati alkalmazásának.⁶ A nemzetközi sportegyezmények és a nemzeti jogalkotás egyaránt növekvő figyelmet fordít a sportjogi kérdésekre, ideértve a magyar sporttörvényeket, a sporttal kapcsolatos adózási előírásokat, valamint a sportszervezetek gazdasági működését.⁷

Mindezeket figyelembe véve az értekezésem célja a sport és a jog érintkezési pontjainak feltárása, különös tekintettel a szerződéses jogviszonyokra, a felelősségi kérdésekre, valamint a nemzetközi dimenzióban felmerülő jogérvényesítési problémákra. Álláspontom szerint a sport jogi szabályozásának vizsgálata nemcsak a sportágak stabil működéséhez járul hozzá, hanem hozzájárul a nemzetközi sportkapcsolatok és a polgári jogi normák összhangjának megértéséhez is.

I.1. A témaválasztás indoklása, a kutatás célja

A sport mindig is meghatározó szerepet játszott az életemben. Tapasztalataimat elsősorban a labdarúgás területén szereztem, ugyanakkor barátaim és családtagjaim révén más sportágak világába is betekintést nyerhettem. Ezek az élmények lehetővé tették számomra, hogy átfogó képet alakítsak ki a sport társadalmi, gazdasági és jogi dimenzióiról. Már korán felismerhetővé vált számomra, hogy a sport nem csupán fizikai teljesítményt és versenyeredményeket jelent, hanem egy olyan komplex intézményrendszer része, amely jelentős szervezeti, gazdasági és jogi kérdéseket vet fel, és amely a polgári jog, valamint a nemzetközi magánjog keretei között is értelmezhető. Tudományos érdeklődésemet és kutatási irányultságomat e területen jelentős mértékben inspirálta Kecskés László professzor úr munkássága és szakmai iránymutatása, amely meghatározó ösztönzést adott a doktori kutatás megkezdéséhez. E

⁶ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 45.

⁷ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 87.

személyes érdeklődés vezetett az értekezés témájának kiválasztásához: a sport polgári jogi és nemzetközi magánjogi vetületeinek feltárásához. A dolgozat célja annak bemutatása, hogy miként érvényesülnek a jogi normák a sport világában, különös tekintettel a szerződéses viszonyokra, a sportszervezetek működésére és a nemzetközi sportkapcsolatokra. A kutatás során kiemelt figyelmet kap a sport történeti és szervezeti háttere, társadalmi szerepe, a jogi felelősség kérdéskörei, valamint a magánjogi dimenziók – így különösen a szerződések érvényessége, a jogsértések kezelése és a precedens értékű nemzetközi jogesetek elemzése.

Az értekezés célja, hogy a sportot jogi szempontból átfogóan értelmezze, kiemelve annak önálló, ugyanakkor a társadalmi és nemzetközi kapcsolatrendszerben is meghatározó jelentőségét.

I.2. Az értekezés tárgya és felépítése

Az értekezés központi tárgya a sport jogi szabályozásának vizsgálata a polgári jog és a nemzetközi magánjog összefüggésrendszerében. A sport komplex társadalmi jelenség, amely egyszerre tartalmaz gazdasági, kulturális és jogi dimenziókat, ezért szabályozása különösen sokrétű és sajátos.

A dolgozat részletesen elemzi, miként érvényesülnek a polgári jog alapelvei – például a szerződési szabadság, a szerződésszegés és a felelősség kérdése – a sport világában, valamint a nemzetközi magánjog normáit, amelyek a sportolók mobilitásához, a sportszervezetek határokon átnyúló működéséhez és a nemzetközi sportszerződésekhez kapcsolódnak. Külön figyelmet kap a sportjog történeti fejlődése, hiszen a múltbeli előzmények és az európai sportmodell alakulása nélkül nem érthetők meg a mai jogi keretek.

A dolgozat továbbá vizsgálja a sport társadalmi szerepét, ideértve az átigazolási rendszert, a sportügynökök tevékenységét, a versenyek sérthetetlenségének biztosítását, valamint a nemzetközi sportszervezetekkel való együttműködés és a sportpolitika alakulását. A harmadik fókuszpont a sporthoz kapcsolódó jogi

felelősség: a tömegsport és a versenysport jogi helyzetének összehasonlítása, a nézők részvételéből adódó kérdések, a sportolók személyiségi jogainak védelme, valamint a sportolók közszerepléséből fakadó sajátos jogi helyzetek.

A magánjogi dimenziók feltárása során a dolgozat elemzi a sport köztestületek és egyesületek, valamint a sportvállalkozások jogi helyzetét, a sportolói jogviszony sajátosságait, továbbá a szerződésszegés és a jogérvényesítés kérdéseit. Külön fejezet tárgyalja a precedens értékű jogeseteket, kiemelve a Bosman-ügy jelentőségét és más, a nemzetközi sportjogot formáló eseteket.

Az értekezés felépítése logikusan követi a fokozatosan szűkülő vizsgálati területet: az általános alapvetésektől halad a specifikus kérdésekig, egyaránt feltárva a sport történeti, társadalmi, polgári jogi és nemzetközi magánjogi aspektusait. Fontos hangsúlyozni, hogy a dolgozat célja, hogy a sport jogi szabályozásának teljes spektrumát bemutassa, rámutatva annak összetett, ugyanakkor rendszerszerű működésére és a nemzetközi jogi környezethez való illeszkedésére.

II. A sport és a jog kapcsolata

II.1. Sportjogi alapvetés

A sportjog, mint jogterület, meghatározó iránymutatást ad a sport polgári jogi és nemzetközi magánjogi vetületeinek vizsgálatához. A sport, mint társadalmi jelenség — amely egyszerre tartalmaz versenyszerű, rekreációs, szervezeti és gazdasági elemeket — több szinten és különböző jogágakon keresztül szabályozott, így a sportjog speciális sajátosságokat mutat, amelyek befolyásolják a polgári jogi és nemzetközi magánjogi megközelítéseket is.

II.1.1. A sportjog fogalma és jelentősége

A sport és a jog kapcsolata komplex és sokrétű, hiszen a jogi normák alkalmazása biztosítja, hogy a sportolók, sportszervezetek és minden érintett szereplő tevékenysége a jog keretei között valósuljon meg. A sport nem csupán fizikai aktivitást és szórakozást jelent, hanem globális iparágat is, amely gazdasági és társadalmi szempontból kiemelkedő jelentőségű.⁸ A sport és a jog összefonódása szükségessé teszi a sportolók, edzők, szurkolók, sportszervezetek és egyéb érintettek jogainak és kötelezettségeinek világos szabályozását, amelyet a sportjog biztosít.⁹

A sportjog a sportban részt vevők jogi helyzetét és az azokhoz kapcsolódó jogviszonyokat szabályozó normák összessége. Nem csupán a sportolók, hanem a sportszervezetek, szövetségek, szponzorok és más szereplők jogait és kötelezettségeit is magában foglalja. Kiterjed az egyes sportágak szabályozására, valamint speciális területekre, mint a doppingellenes szabályozás, a sportolók szerződéses jogai, a sportsérülések kezelése és a versenyszabályok betartatása.¹⁰

Az elmúlt évtizedekben a sportjog jelentősége folyamatosan nőtt, mivel a sport globális szintre emelkedett, és ezzel párhuzamosan nőtt a jogi szabályozás iránti igény is. Nemzetközi sportesemények, profi sportolókkal kötött szerződések, sportszervezetek működése és az olimpiai játékok lebonyolítása mind olyan területek, ahol a jog megfelelő alkalmazása elengedhetetlen.¹¹ A sportjog célja, hogy a sport működését jogi keretek között biztosítsa, hozzájárulva ezzel a tisztességes versenyhez, a sportszervezetek stabil működéséhez és a közbizalom fenntartásához.

A sportjog gyakorlati jelentősége napjainkban is folyamatosan növekszik. A sport, mint gazdasági ágazat, világszerte jelentős pénzforgalmat generál, ezért a versenyek lebonyolításához elengedhetetlen a stabil jogi háttér. A sportjog nemcsak a sportolók jogait védi, hanem a sport tisztaságát is biztosítja. A

⁸ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 57.

⁹ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 15.

¹⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 24.

¹¹ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 15.

nemzetközi és hazai jogi szabályozás révén a sportolók védelme, a doppingellenes intézkedések, valamint a sportsérülésekkel kapcsolatos jogi kérdések megfelelő keretek között kezelhetők. A magyar jogrendben a sportjog alapját a 2004. évi I. törvény a sportról képezi, amely más jogszabályokkal együtt biztosítja a sport működésének pénzügyi, etikai és jogi hátterét.¹² Ezt kiegészítik a Polgári Törvénykönyv, a Büntető Törvénykönyv, valamint a sport támogatásáról szóló jogszabályok, amelyek mind hozzájárulnak az átlátható és jogilag megalapozott működéshez.

Véleményem szerint a sportjog dinamikusan fejlődő jogterület, amely folyamatosan alkalmazkodik a társadalmi és gazdasági változásokhoz. Biztosítja, hogy a sporttevékenység átlátható, méltányos és biztonságos keretek között valósuljon meg, miközben védi a sportolókat, a sportszervezeteket és minden érintett szereplőt a jogsértésektől. A sportjog így nem csupán szabályozó mechanizmus, hanem a sport integritásának és hitelességének alapvető pillére, amely hozzájárul a tisztességes versenyhez, a sportszervezetek stabil működéséhez és a közbizalom erősítéséhez.

II.2. A sport gyökerei

A sport társadalmi és kulturális jelenséggént való vizsgálata elengedhetetlen a sportjog polgári jogi és nemzetközi magánjogi vetületeinek megértéséhez. A sport ugyanis nem csupán testmozgás, hanem intézményesült, szabályok által keretezett társadalmi gyakorlat, amely szorosan összefügg a közösségi normákkal, az állami szabályozással és a nemzetközi jog fejlődésével.¹³

¹² Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 15.

¹³ Nádori – Gáspár – Rétsági – H. dr. Ekler – Szegnerné dr. Dancs – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 17.

II.2.1. Az ókori társadalmak sporttevékenysége

A sport gyökerei az ókori társadalmak rituális, vallási és katonai gyakorlataiban keresendők. Az ókori Görögországban a sport az emberi test kultuszának, a vallási ünnepeknek és a polisz-közösség megerősítésének szerves részét képezte. Az olimpiai játékokat Kr. e. 776-tól tartották, szoros kapcsolatban Zeusz tiszteletével. Itt a sport még nem vált el a vallási és kulturális kontextustól: a győzelem a városállam dicsőségét jelentette.¹⁴

A rómaiaknál a sport elsősorban a gladiatori játékokban, cirkuszi versenyekben és az állam által finanszírozott szórakoztató eseményekben ölthetett testet. Itt a sport már tömegszórakoztatási funkcióval bírt, és erőteljesen kapcsolódott a politikai legitimációhoz.¹⁵

II.2.2. A középkori és kora újkori sporttevékenység

A középkorban a sport jellegét a lovagi kultúra, a fegyverforgatás, a lovagi tornák és a vadászat határozták meg. Ezek részben katonai kiképzést szolgáltak, részben társadalmi státuszt kifejező eseményekként funkcionáltak. A sport ekkor még szorosan kapcsolódott a társadalmi hierarchiához és a feudális rendhez.¹⁶

A kora újkorban a sport egyre inkább a társasági élet részévé vált. Az angol arisztokrácia sportjai, például a lóverseny és a krikett, előkészítették a modern sport kialakulását, amely a XIX. század folyamán teljesedett ki.

II.2.3. A modern sport kialakulása

¹⁴ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 13.

¹⁵ Woth Péter, *A sportigazgatás története Magyarországon* (Pécs: PTE-ÁJK diploma dolgozat, 2001) 8.

¹⁶ Princzinger, *Sportjog I.*, 21.

A modern sport a XIX. század során alakult ki, amikor a sporttevékenység intézményesült, szabályrendszere egységesült, és a nemzetközi szinten is szervezett formát öltött. A brit sportok, mint a futball és a tenisz, szabályrendszerükkel és szervezeti modelljeikkel meghatározták a modern sport szerkezetét.¹⁷

A modern olimpiai mozgalom, amelyet Pierre de Coubertin indított el 1896-ban, szimbolikus fordulópontot jelentett. Ettől kezdve a sport globális jelenséggé vált, amely egyszerre testesítette meg az amatőrizmus eszméjét, a nemzetek közötti rivalizálást, valamint a nemzetközi együttműködés szerepét.

II.2.4. A sport gyökereinek hatása a sportjogra

A sport történeti fejlődése közvetlen hatással volt a sportjog kialakulására. A sport eredendően társadalmi gyakorlatként indult, de az intézményesülés és a versenyrendszerek megjelenése szükségessé tette a jogi szabályozást. Magyarországon a sport jogi kereteit először az 1925. évi VIII. törvénycikk (a testnevelésről) teremtette meg, majd a rendszerváltást követően a 2004. évi I. törvény a sportról vált a szabályozás alappillérvé.¹⁸

A sport társadalmi és kulturális gyökereinek vizsgálata így nem pusztán történeti érdekesség, hanem alapvető jelentőségű a sport jogi kategóriáinak értelmezésében. A sport szabályrendszere ma is őrzi a történeti hagyományokat, például a fair play-t és az amatőrizmus eszméjét, miközben a modern társadalom kihívásai — a professzionalizáció, a gazdasági érdekek előtérbe kerülése és a nemzetközi sportszervezetek jogi autonómiája — új alapokra helyezik a sportjog fejlődését.¹⁹

¹⁷ Simon Gardiner – Mark James – John O’Leary – Roger Welch – Ian Blackshaw – Steve Boyes – Paul Davis, *Sports Law* (London–New York: Routledge, 2012), 11–13.

¹⁸ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 19.

¹⁹ Tóth Nikolett Ágnes, *A sportjog mint sajátos szakjog* (Miskolc: Miskolci Egyetem, 2015), 42.

Véleményem szerint a sport gyökerei az emberi kultúra legősibb rétegeiből erednek, a vallási rítusoktól a katonai gyakorlatokon át a társadalmi státusz kifejezéséig. A modern sport kialakulása a XIX. században a társadalmi modernizációval, az iparosodással és a nemzetközi kapcsolatok átalakulásával párhuzamosan zajlott, és ezek a folyamatok alapozták meg a sportjog szükségességét, amely ma a nemzeti és nemzetközi jog egyik speciális területeként biztosítja a sporttevékenység intézményi és jogi kereteit.

II.3. A sportjog első lépései Európában

A sportjog, mint önálló jogterület kialakulása Európában tanulságos visszatekintést igényel, hiszen ez segít megérteni, miként vált a sport és a jog kapcsolata autonóm és intézményesített területté. A korai történeti előzmények, az intézményes törekvések és a jogalkalmazói gyakorlat fejlődése megalapozták a későbbi nemzetközi és uniós sportjogi rendszereket, mint például a CAS-t, az EU-sportjogot és a sportági szabályrendszerek harmonizációját. E fejezet célja bemutatni a sportjog korai intézményes lépéseit, az Európa Tanács, az Európai Unió és az Európai Bíróság szerepét, valamint az első bírói döntések hatását, különösen a sport autonómiája és a jogi kontroll viszonyának kialakulása szempontjából.

II.3.1. Az Európa Tanács, mint sportpolitikai előmozdító szerep

Az európai sportjog korai fejlődésében az intézményes kezdeményezések nem az Európai Unió keretei között, hanem az Európa Tanácsban indultak el. A Tanács már az 1950-es években felismerte, hogy a sport társadalmi, kulturális és nevelési jelentősége túlmutat a pusztán szabadidős tevékenységen. Ennek jegyében 1954-ben napirendjére tűzte a sport ügyét, és először fogalmazta meg azt az elvet, hogy a sport hozzájárulhat a társadalmi kohézióhoz, az egészségmegőrzéshez és az emberi jogok érvényesüléséhez.

A Tanács a sport kérdését politikai és értékalapú szemszögből kezelte, az ún. „soft law” eszközökre támaszkodva: ajánlások, charták és etikai kódexek révén. Az első jelentős dokumentum az *European Sport for All Charter* volt, amelyet a Miniszterek Bizottsága 1976. szeptember 24-én fogadott el. A Charta deklarálta, hogy minden embernek joga van a sportoláshoz és a fizikai aktivitáshoz, függetlenül társadalmi helyzetétől, korától, nemétől vagy egészségi állapotától. Bár nem teremtett kötelező jogi normát, erkölcsi és politikai alapelvei irányt adtak a tagállamok sportpolitikájának, és az emberi jogi dimenziót elsőként emelték be a sport kereteibe.²⁰

1992-ben az *Európai Sport Charta* (European Sports Charter) megerősítette ezt az irányt. A dokumentum a sport társadalmi, nevelési és etikai funkcióit egységben kezelte, és hangsúlyozta a „sport, mint emberi jog” elvét. Mindenkinek joga van a sportoláshoz, amelynek gyakorlása a fair play, az esélyegyenlőség és a biztonság tiszteletben tartásán kell, hogy alapuljon. A Charta előírta az államok szerepét az infrastruktúra fejlesztésében, a sportolók jogainak védelmében, valamint az ifjúsági és rekreációs sport támogatásában.²¹

A Charta szellemiségét 2001-ben tovább erősítette a *Sport Etikai Kódex* (Code of Sports Ethics), amely az európai sport etikai és társadalmi felelősségvállalásának alapelveit részletezte. A Kódex kiemelte a tisztességet, az átláthatóságot, az emberi méltóság tiszteletét, valamint a gyermek- és ifjúsági sport különleges védelmét. E dokumentum célja az volt, hogy a sportolók, edzők, szövetségek és állami szervek számára közös erkölcsi normákat biztosítson, és elősegítse az etikus sportkultúra megerősödését Európában.²² Ezen charták és kódexek az ún. soft law kategóriájába tartoznak: nem kötelező erejű jogi normák, mégis politikai és erkölcsi hatásuk rendkívül jelentős. Az általuk képviselt elvek idővel beépültek

²⁰ Council of Europe, *European Sport for All Charter* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1976), 15.

²¹ Council of Europe, *European Sports Charter* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1992), Recommendation No. R (92)13 Rev, 3.

²² Council of Europe, *Code of Sports Ethics* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2001), 2.

a tagállamok nemzeti sportpolitikáiba, és jelentős hatással voltak az Európai Unió későbbi sportjogi megközelítésére is. Az Európa Tanács egyik hivatalos értékelése szerint ezek a normák „institutionalised reference points”-ként (intézményesített referenciapontokként) szolgáltak, elősegítve, hogy a sportot ne csupán rekreációs tevékenységként, hanem társadalmi és jogi jelentőségű intézményként kezeljék.²³

2007-ben a Tanács sportpolitikai tevékenysége új szintre lépett az *EPAS* (Enlarged Partial Agreement on Sport) létrehozásával. Feladata a tagállamok sportpolitikájának koordinálása, az etikai elvek gyakorlati megvalósításának nyomon követése, valamint a sportban előforduló korrupció, dopping és diszkrimináció elleni fellépés támogatása. Az EPAS keretében értékelő látogatások és állami jelentések készülnek, amelyek vizsgálják, hogy az egyes országok sportpolitikái mennyiben felelnek meg a Charta alapelveinek.

Álláspontom szerint ezek az intézményes folyamatok egyértelműen mutatják, hogy az Európa Tanács már a korai időszaktól kezdve a sport jogi és politikai szabályozásának egyik legfontosabb európai előmozdító tényezője volt. Az általa elfogadott charták, kódexek és ajánlások nélkülözhetetlen normatív alapot teremtettek, előkészítve azt az értékalapú gondolkodást, amelyre később az Európai Unió sportjogi kompetenciái épülhettek. Az Európa Tanács tehát a sport jogi szabályozásának „előszobájaként” működött, ahol a sport társadalmi és erkölcsi dimenziói először kaptak szervezett, nemzetközi szintű jogpolitikai keretet.

II.3.2. Az Európai Unió korai kapcsolódási pontjai a sporthoz

Az Európai Unió kezdeti jogrendszere nem tartalmazott közvetlen szabályokat a sport területére, így a sport jogi „bekapcsolódása” az Unió működésébe

²³ Council of Europe, *Revised European Sports Charter* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2021), 6.

fokozatosan, több lépésben valósult meg. A közös piac és a versenyjog alapelvei a gazdasági integráció során fokozatosan kiterjedtek olyan területekre is, amelyek korábban elméletileg „nem gazdasági” jellegűnek számítottak, így a sportágak szabályozására. A sporttevékenységek gazdasági dimenziója — például médiaszerződések, jegyárak, átigazolások — jogi feszültséget teremtett az EU alapelveivel, különösen a szolgáltatások szabad mozgásával, a verseny szabadságával és a munkavállalók szabad mozgásával.

Jelentős előrelépést hozott az 1997-es Amszterdami konferencia, ahol az első uniós deklarációban a tagállamok elismerték, hogy az Unió intézkedései során a sport sajátos társadalmi és kulturális funkcióit figyelembe kell venni.²⁴ Ez volt az első alkalom, hogy a sport tematikája deklaráltan megjelent az EU dokumentumaiban, mint figyelembe veendő szempont.

1999-ben az Európai Bizottság versenypolitikai dokumentumban próbálta meghúzni a határt a sportjellegű és a piaci (versenyjogi) szabályozás között: a tisztán sportjellegű szabályozást autonóm területként javasolták kezelni, míg a kereskedelmi dimenziójú szabályok a versenyjog hatálya alá kerüljenek.²⁵ Ez a megkülönböztetés azonban később több bírói döntés során kérdésessé vált. Bár az EU nem rendelkezik saját sporttörvénnyel, a 2007-ben kiadott Fehér Könyv a sportról mérföldkőnek számított, hiszen kijelölte a sport politikai céljait, az együttműködés lehetőségeit, és meghatározta a sport jogi és társadalmi kérdéseinek EU-s szintű kezelését.²⁶

Álláspontom szerint ezek a lépések megerősítették az EU-s sportdimenzió politikai és jogi súlyát, különösen a 2009-es Lisszaboni Szerződés módosítását és az azt követő uniós közlemények, stratégiák fényében, amelyek egyértelműen

²⁴ Council of the European Union, *Declaration on Sport* (Brussels: Council of the European Union, 1997), 2.

²⁵ European Commission, *Developments and Prospects for Community Activity in the Field of Sport* (Brussels: European Commission, 1999), 7–8.

²⁶ European Commission, *White Paper on Sport*, 5–6.

hangsúlyozták a sport európai jelentőségét és társadalmi értékét az integrált Európában.

II.3.3. Az ECJ korai joggyakorlata és kulcs precedensek

Az Európai Bíróság (ECJ) korai joggyakorlata kulcsfontosságú volt a sportjog jogi tartalmának kialakulásában, mivel sorra vizsgálta, hogy a sportági szabályok mennyiben ellenőrizhetők az uniós jog fényében, és miként biztosítható a sport autonómiája.²⁷

Az első jelentős precedenst a Walrave & Koch (1974) ügy jelentette, amely kerékpáros szállítási és versenyszabályokat érintett. Az ECJ elismerte, hogy bizonyos sportági szabályok az EU alapelvei alá tartozhatnak, ugyanakkor megengedte a sport autonómiájának figyelembevételét, amennyiben a szabályok „sportspecifikus” jellegűek.²⁸

A legismertebb sportjogi precedens a Bosman-ítélet (1995) volt. Az ECJ kimondta, hogy a sportszerződések lejárta után a játékos szabadon mozoghat a klubok között, korlátozás nélkül, és a nemzeti bajnokságokban nem alkalmazható kvóta-alapú korlátozás az EU-polgárok esetében, ha az hátráltatja a munkavállalók szabad mozgását. Az ítélet nyomán a sportági szabályozóknak módosítaniuk kellett az átigazolási, regisztrációs és versenyfeltételeket, hogy azok összhangban legyenek az EU alapelveivel.²⁹

A Meca-Medina v. Commission (2006) ügy a dopingellenes szabályok sportági autonómiáját vizsgálta. Az ECJ kimondta, hogy még ha a szabályozás sportspecifikus, akkor is alávetendő az EU jogellenességi tesztnek, például a proportionalitás és a jogszerű cél igazolása szempontjából.

²⁷ Stephen Weatherill, *Sources and Origins of EU Sports Law* (Oxford: Elgar Publishing, 2010), 12–15.

²⁸ Weatherill, *Sources and Origins of EU Sports Law*, 16.

²⁹ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 150.

A Deliège és Lehtonen esetek (2000) tovább finomították a sport és az uniós jog viszonyát, részletesen vizsgálva, hogy egyes versenyfeltételek — például a versenynaptár vagy az átigazolási szabályok — mennyiben felelnek meg az EU követelményeinek, és hol húzódik a határ a sport autonómiája és a jogi kontroll között.³⁰

A Kolpak-ítélet (2003), bár elsősorban nem EU-tagállamok közötti sportmozgásról szólt, demonstrálta, hogy az EU-val társult államok sportolóira vonatkozó korlátozások is az uniós alapelvek fényében értékelhetők.³¹

Véleményem szerint az ECJ ítéletei mellett a sportjog fejlődésében a soft law eszközök — például uniós és nemzeti iránymutatások, ajánlások, valamint politikai dokumentumok, köztük a Fehér Könyv a sportról — ugyanolyan jelentős szerepet játszottak. Ezek elősegítették, hogy a sport autonómiájának elve fokozatosan beépüljön az uniós döntéshozatalba, anélkül, hogy az Európai Unió közvetlen utasításokat szabott volna a sportágak számára.

II.3.4. A sportjog első lépéseinek tanulságai és kritikai reflexiók

A korai európai sportjogi fejlődés számos tanulsággal szolgál. Egyrészt világossá vált, hogy a sport autonómiája nem abszolút: az ECJ ítéletei, különösen a Meca-Medina ügy, rávilágítanak arra, hogy a sportági szabályok vizsgálhatók az uniós jog kereteiben, amennyiben gazdasági hatással bírnak vagy korlátozzák az uniós alapjogokat.

Másrészt a sport szabályozása egy hibrid terepnek tekinthető, ahol a sport sajátosságainak figyelembevétele mellett a verseny- és mozgásszabadság elvei is jelentős hatást gyakorolnak a sportági döntésekre, amint azt az EU korai dokumentumai és a bírósági gyakorlat is alátámasztják. A jogfejlődés „alulról felfelé” zajlott: nem egy központi uniós sporttörvény hozta létre a sportjogot,

³⁰ Robert C.R. Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis* (The Hague: Asser Press, 2021–2023), 28–30.

³¹ Gardiner – James – O’Leary – Welch – Blackshaw – Boyes – Davis, *Sports Law*, 430–432.

hanem fokozatos bírói gyakorlat, deklarációk és politikai dokumentumok révén alakult ki.

Az intézményi keretek — az Európa Tanács, az EU és az ECJ — egymásra hatása is kulcsfontosságú volt. A sportjog első lépései nem elszigetelten zajlottak, hanem folyamatos interakcióban álltak az európai integrációval, a tagállamok sportpolitikáival és a nemzetközi sportági szervezetek működésével.

Álláspontom szerint a sportjog lényegi dilemmája abban rejlik, hogyan tartható fenn a sport belső rendje, versenyének integritása és autonómiája, miközben elismerjük, hogy a sport egyre inkább a gazdasági és jogi viszonyok összetett hálózatában működik. A korai európai sportjog fejlődése rámutatott, hogy a sport autonómiáját, jogi kontrollját és gazdasági valóságát egyszerre kell mérlegelni, és ezek a tényezők a gyakorlatban szorosan összefonódnak.

Ezek a történeti alapok biztosítják a következő fejezetek számára azt a kontextust, amelyből kiindulva vizsgálható a sportjog nemzetközi magánjogi dimenziója, valamint a sport és a polgári jog kapcsolatrendszere. Ugyanakkor előrevetítik a modern uniós és nemzetközi sportjogi keretek kialakulását: az autonóm sportszervezetek első szabályozási gyakorlata, valamint a nemzetközi precedensek és deklarációk fokozatosan előkészítették a Lex Sportiva, a CAS rendszer és az Európai Unió sportjogának fejlődését, amelyek a következő fejezetekben részletesen tárgyalásra kerülnek.

II.4. A sport szervezése

A sport szervezése nem csupán a versenyek lebonyolítását vagy az edzések koordinálását jelenti, hanem egy átfogó intézményrendszer kialakítását és működtetését foglalja magában, amely szoros kapcsolatban áll a társadalmi, gazdasági és politikai struktúrákkal. A sport, mint társadalmi jelenség hosszú történeti fejlődésen ment keresztül, amely során fokozatosan létrejöttek az állami és civil intézmények, valamint a nemzetközi szervezetek, amelyek szabályozzák

és koordinálják a sporttevékenységeket.³² A sport szervezeti rendszere három fő dimenzió mentén vizsgálható: az állami szervezetek és jogi keretek, a civil sportszervezetek (sportszövetségek és klubok), valamint a nemzetközi szervezetek és szabályozások. E három dimenzió összehangolt működése biztosítja a sportágak fejlődését, a versenyek zavartalan lebonyolítását, valamint a sportolók jogi védelmét.

Az állami szervezetek szerepe kiemelten fontos a sport finanszírozása, felügyelete és fejlesztése szempontjából. Magyarországon a sport állami irányításának alapvető jogi kereteit a 2004. évi I. törvény a sportról határozza meg, amely rögzíti az állami támogatás elveit, a sportszervezetekkel fennálló jogviszonyokat, valamint a sportfejlesztési programok felügyeletét. A törvény előírja az állam és a sportszervezetek közötti együttműködés alapelveit, kiemelve a sport demokratikus elérhetőségét, a fiatalok sportolási lehetőségeinek biztosítását és a versenysport fejlesztését.

A sport szervezésének másik alapvető eleme a civil sportszervezetek rendszere, melynek központi szereplői a sportszövetségek és a klubok. A sportszövetségek nem csupán a sportág szakmai irányításáért felelősek, hanem jogi személyekként képviselik a sportolókat, gondoskodnak a versenyrendszerek működéséről, valamint koordinálják a tagszervezeteket.³³ A sportklubok működését a 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról, valamint a 2007. CLXXXI. törvény a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szabályozza, amelyek biztosítják a klubok gazdasági önállóságát és az állami támogatások átlátható felhasználását.³⁴

A nemzetközi szervezetek szerepe a sport szervezésében szintén elengedhetetlen. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB), a nemzetközi sportszövetségek és a CAS eljárásrendje alapvető jogi keretet biztosít a sportolók, klubok és országok

³² Nádori – Gáspár – Rétsági – H. dr. Ekler – Szegnerné dr. Dancs – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 112.

³³ Princzinger, *Sportjog I.*, 88-89.

³⁴ 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról (Budapest: Magyar Közlöny, 2006)

közötti jogviták rendezésére, a nemzetközi versenyrendszerek egységes működésére, valamint a sportolók jogi védelmére. A nemzetközi szervezetek szabályai garantálják a versenyek tisztaságát, a doppingellenes eljárások egységesítését, valamint a sportolók emberi jogainak védelmét.³⁵

A sport szervezése jogi szempontból a különböző jogterületek – polgári jog, gazdasági jog, társasági jog, büntetőjog, költségvetési jog – összefüggéseit is érinti. A sportszervezeteknek meg kell felelniük a társasági és adójogi kötelezettségeknek, a sportolóknak pedig a polgári és büntetőjogi előírásoknak. Ezzel párhuzamosan a jogszabályi környezet biztosítja a sportolók védelmét, a sportsérülések kezelését és a sportorvosi hálózat működését is.³⁶

Összességében megállapítható, hogy a sport szervezése komplex intézményrendszert igényel, ahol az állami, civil és nemzetközi szereplők összehangolt tevékenysége biztosítja a sportágak fejlődését, a versenyek tisztaságát és a sportolók jogi védelmét. Véleményem szerint e struktúra történeti és jogi kialakulása alapvető a mai sportjog és a nemzetközi sportjogi normák stabil működéséhez, hozzájárulva a sport fenntartható fejlődéséhez.³⁷

II.4.1. A sport állami szervezetei

Magyarországon a sport állami szervezeti kereteit alapvetően a 2004. évi I. törvény a sportról határozza meg, amely rögzíti a sporttevékenység és az állami beavatkozás jogi alapját. A törvény világosan kijelöli, hogy a sporttevékenységet végzők, a sportszervezetek és az állam közötti jogviszony elsődleges célja a sport támogatása, fejlesztése és felügyelete, valamint a sportolók és sportszakemberek jogainak biztosítása. Ez a jogi keret lehetővé teszi az állam számára, hogy

³⁵ Bart van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping* (Heidelberg – New York: Springer 2021), 33–36.

³⁶ Sávolt-Szabó Tünde, *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme* (Budapest: Testnevelési Egyetem, 2019), 58.

³⁷ Matthew J. Mitten – Timothy Davis – Barbara Osborne – N. Jeremi Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed. (New York – London: Aspen/Thomson 2020), 47.

koordináló, támogató és ellenőrző szerepet töltsön be, miközben biztosítja a sportszervezetek önállóságát és a sportolók érdekeinek védelmét.

Az állami sportirányítás több szinten valósul meg. Kiemelt szerepet kap az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a sporttal kapcsolatos feladatokat ellátó kormányhivatalok, amelyek a sportfejlesztési programok, a szakmai irányelvek és a költségvetési támogatások felügyeletét látják el.³⁸ Ezek a szervezetek felelősek a sportágak fejlesztéséért, a versenyrendszerek koordinálásáért és az állami források hatékony, átlátható felhasználásáért.

A sportállam egyik kiemelt célja a sport demokratikus hozzáféréseinek biztosítása minden korosztály számára, lehetővé téve az egészségmegőrző és versenysportolási lehetőségeket. Ennek részeként az állam támogatja az iskolai sporttevékenységeket, az olimpiai központok működését és a sportinfrastruktúra fejlesztését. A cél, hogy a sport ne csupán szabadidős tevékenység legyen, hanem a nemzeti identitás, az egészségmegőrzés és a nemzetközi versenyképesség eszköze is.³⁹

Az állami szerepvállalás másik fontos dimenziója a nemzetközi versenyképesség előmozdítása, amely magában foglalja a válogatottak felkészítését, a nemzetközi versenyeken való részvételt és a sportdiplomáciai tevékenységet. Az állam koordinálja a sportolókat érintő nemzetközi jogi kérdéseket, például a versenyengedélyeket, a doppingellenőrzést és a nemzetközi versenyek rendezését, valamint biztosítja a kapcsolatot a nemzetközi sportszervezetekkel.⁴⁰

Fontos hangsúlyozni, hogy a sport állami szervezetei nem csak a támogatásban játszanak szerepet, hanem egy stabil, jogilag biztosított és átlátható működési keretet alakítanak ki, amely előmozdítja a sportágak fejlődését, a sportszervezetek működését, és biztosítja a sportolók jogi védelmét.⁴¹

³⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 82-83.

³⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 85-87.

⁴⁰ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 36.

⁴¹ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 48.

II.4.2. Sportszövetségek és klubok

A sport szervezeti hálózatának másik alapvető pillére a sportszövetségek és sportklubok rendszere, amelyek központi szerepet töltenek be a sportágak működésében és fejlődésében. A sportszövetségek elsődleges feladata a sportág szakmai irányítása, a versenyrendszerek működtetése és a sportolók érdekeinek képviselése. Jogilag ezek a szervezetek jogi személyek, így szerződéseket köthetnek, képviselhetik tagjaikat nemzetközi fórumokon, és jogi felelősséget vállalhatnak az általuk szervezett versenyekért.⁴²

A sportszövetségek feladatai közé tartozik továbbá a sportolók minősítése, a versenyengedélyek kiadása, valamint a szabályok és etikai normák betartásának ellenőrzése. Nemzetközi szinten a szövetségek kapcsolatot tartanak a világ- és európai sportági szövetségekkel, biztosítva, hogy a hazai versenyrendszer összhangban legyen a nemzetközi szabályozással.⁴³

A sportklubok a sportszövetségekkel együtt alkotják a sport működési alapját, hiszen a versenyzők többsége közvetlenül a klubokhoz tartozik. A klubok alapítását és működését a 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról, valamint a 2007. évi CLXXXI. törvény a közpénzek átláthatóságáról szabályozza. Jogi és gazdasági önállóságuk lehetővé teszi a professzionális sporttevékenység szervezését, a sportolók foglalkoztatását, a sportlétesítmények üzemeltetését, valamint a sportprogramok finanszírozását.⁴⁴

A sportszövetségek és klubok együttműködése kulcsfontosságú a sportágak fejlődésében. A szövetségek szakmai iránymutatást adnak, megszervezik az utánpótlás-nevelést és a versenynaptárt, míg a klubok a mindennapi képzést, edzéseket, versenyeztetést és sportolói ellátást biztosítják. Ez a kettős rendszer

⁴² Nagy, *Sport és büntetőjog*, 64.

⁴³ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 49.

⁴⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 92-95.

biztosítja, hogy a sportágak működése mind a szakmai, mind a jogi, gazdasági és etikai szempontoknak megfeleljen.⁴⁵

Összességében a sportszövetségek és klubok rendszere a magyar sport szervezeti alapját képezi, amely az állami felügyelet és a jogi szabályozás mellett lehetővé teszi a sportágak fejlődését, a professzionális versenyrendszerek működését, valamint a sportolók jogi és pénzügyi védelmét. E struktúra elősegíti a sport működésének átláthatóságát, fenntarthatóságát és nemzetközi versenyképességét.

II.4.3. Nemzetközi szervezetek és szabályozás

A sport nemzetközi dimenziója kiemelt jelentőségű, különösen a nemzetközi versenyrendszerek és az olimpiai mozgalom működése szempontjából. A nemzetközi szervezetek szabályrendszere alapvető keretet biztosít a sportolók, klubok, nemzeti sportszövetségek és államok közötti jogviták rendezésére, valamint az egységes szabályok fenntartására a nemzetközi sporttevékenységek során. E szervezetek közé tartozik a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB), a nemzetközi sportszakszövetségek (IF-ek), valamint a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS), amelyek jogi és etikai normákat biztosítanak a sport világában.⁴⁶

A NOB és a nemzetközi sportszövetségek szabályrendszerei garantálják, hogy a versenyek egységes normák szerint zajlanak, és a sportolók, valamint csapataik tisztességes versenyfeltételek mellett vehessenek részt a nemzetközi eseményeken. A CAS eljárásrendje különösen fontos a jogviták rendezésében, ideértve a sportszerződésekből, versenyengedélyekből, doppingesetekből és egyéb nemzetközi jogi kérdésekből fakadó vitákat. A CAS célja, hogy gyors, szakértői és jogilag megalapozott döntéseket hozzon, összhangban az olimpiai és világversenyek szabályrendszerével.⁴⁷

⁴⁵ Nádori – Gáspár – Rétsági – H. dr. Ekler – Szegnerné dr. Dancs – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 120.

⁴⁶ Ian S. Blackshaw – Robert C.R. Siekmann – Janwillem Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004* (The Hague: T.M.C. Asser Press, 2006), 12–15.

⁴⁷ Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 22–24.

A nemzetközi szervezetek feladata nem merül ki a szabályalkotásban: a doppingellenes tevékenység szabályozása és a sportolók emberi jogainak védelme is a kompetenciájukhoz tartozik. A WADA (World Anti-Doping Agency) és más nemzetközi testületek révén biztosított az egységes doppingellenes szabályozás, a mintavételek lebonyolítása, a szankciók kiszabása és a jogorvoslati lehetőségek. A nemzetközi szabályozás célja, hogy fenntartsa a tisztességes versenyfeltételeket, megvédje a sportolók egészségét, és hozzájáruljon a sport globális integritásához.⁴⁸

Az állami hatóságok és nemzetközi szervezetek együttműködése lehetővé teszi a sport egységes és átlátható szabályozását, ami elengedhetetlen a nemzetközi versenyrendszerek fenntartható működéséhez. Magyarországon a nemzetközi normák implementálása az állami jogi keretekbe történik, például a 2004. évi I. törvény a sportról, valamint a doppingellenes szabályozásról szóló 55/2004 (III. 31.) Korm. rendelet révén, így a hazai sporttevékenység összhangban áll a nemzetközi követelményekkel.⁴⁹

Véleményem szerint a nemzetközi szervezetek és szabályozás rendszere biztosítja a sport világában a jogszerűséget, a tisztességet és az egységes szabályalkalmazást. A NOB, a nemzetközi sportszövetségek és a CAS révén a sportolók, klubok és államok közötti viták gyors, szakértői és jogilag megalapozott módon rendezhetők, miközben az állami szervezetekkel való koordináció garantálja a hazai sportpolitika és a nemzetközi normák harmonizálását.

II.4.4. A sportirányítás szervezeti és jogi összefüggései

⁴⁸ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 35.

⁴⁹ 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól (Budapest: Magyar Közlöny, 2004)

A sportirányítás rendszere rendkívül összetett intézményrendszerre épül, amelyben az állami, civil és nemzetközi szereplők kölcsönhatásban működnek. Az állami szervezetek feladata a sport demokratikus hozzáférhetőségének biztosítása, a sportinfrastruktúra fejlesztésének felügyelete, valamint a sportágak támogatása és a sportolók képzésének irányítása.⁵⁰

A sportszövetségek és klubok rendszere a szakmai irányítás és a versenyrendszerek működtetésének alapját jelenti. A sportszövetségek jogi személyekként képviselik a sportolókat, koordinálják a versenynaptárakat, és biztosítják a sportágak hazai és nemzetközi elismertségét. A klubok gazdasági és jogi önállósága lehetővé teszi a professzionális sporttevékenységek szervezését, miközben a jogi keretek átláthatóvá teszik az állami és magánforrások felhasználását.⁵¹

Nemzetközi szinten a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, a nemzetközi sportszövetségek és a CAS eljárásrendje biztosítja a sportolók, klubok és államok közötti jogviták rendezését. A nemzetközi szervezetek szabályrendszerei garantálják a sportágak egységes működését, a doppingellenes előírások betartását, valamint a sportolók jogainak védelmét. Ezért a nemzetközi és hazai jogszabályok harmonizációja elengedhetetlen a hatékony sportirányítás érdekében.⁵²

A sport szervezeti és jogi keretei komplex, ugyanakkor koherens rendszert alkotnak. A történeti fejlődés során kialakult intézményrendszer biztosítja a sportolók, klubok és sportszövetségek jogi védelmét, a versenyrendszerek szabályszerű működését, valamint az állami támogatások és kötelezettségek átláthatóságát. Ezek az alapok teremtik meg a mai sportjog és a nemzetközi sportjogi normák működőképességét, alkalmazhatóságát, és biztosítják azok folyamatos fejlődésének kereteit.

⁵⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 88-91.

⁵¹ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 23.

⁵² Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 13.

II.5. A sport sajátos jogi, etikai és gazdasági jellegzetességei

A sport a modern társadalmak egyik legösszetettebb jelensége, amely egyszerre hordoz kulturális, szociológiai, gazdasági és jogi vonásokat. A sport a versengés, a szórakoztatás, a szabadidő-eltöltés és a professzionális üzleti tevékenység sajátosságait egyaránt magában foglalja. E sokoldalúság indokolja, hogy a sportot a jogrendszerben sajátos, sui generis kategóriaként kezeljük, amelyhez a klasszikus magánjogi és közjogi normák mellett speciális szabályozási eszközök is kapcsolódnak.

A sport jogi kereteit Magyarországon elsősorban a 2004. évi I. törvény a sportról határozza meg, amely elismeri a sport autonómiáját, ugyanakkor a közérdek védelme érdekében jelentős közjogi elemeket is tartalmaz. A sport azonban nem csupán nemzeti, hanem erősen nemzetközi jelenség is, amelyhez saját normarendszer, a Lex Sportiva kapcsolódik, kiegészítve az állami jogrendeket. Az alfejezetben bemutatom a sport legfontosabb jogi jellegzetességeit, különös tekintettel a sport autonómiájára, a fair play elvére, a felelősségi szabályok sajátosságaira, a sport gazdasági és társadalmi funkcióira, valamint a nemzetközi sportjog, különösen a CAS gyakorlatának szerepére.

II.5.1. A sport autonómiája

A sport autonómiája a modern sportjog egyik alapvető sajátossága, amely azt jelenti, hogy a sportszervezetek – szövetségek, klubok, nemzetközi szervezetek – saját szabályrendszert alkotnak és tartanak fenn, amely tagjaikra kötelező erővel bír. Ezek a szabályok gyakran önálló szankciórendszerrel, fegyelmi fórumokkal és nemzetközi szinten a Sportdöntőbírósággal (Court of Arbitration for Sport, CAS) kiegészítve biztosítják a sport belső rendjét.

A magyar Sporttörvény preambuluma is hangsúlyozza a sport autonómiájának tiszteletben tartását, ugyanakkor elismeri, hogy a sport társadalmi jelentősége

miatt az állami felügyelet és szabályozás érvényesülése szükséges. A törvény 3. § (1) bekezdése szerint: „A sportban érvényesül a sportszervezetek önállósága és autonómiája, amely azonban nem lehet ellentétes a jogállamiság és a közérdek követelményeivel.”⁵³

Sárközy Tamás rámutat, hogy a sport autonómiája történetileg abból fakad, hogy a sporttevékenység kezdetben magánjogi jellegű társulások keretében zajlott, állami beavatkozás nélkül. Napjainkban azonban a sport jelentős közpénzeket érint, közbiztonsági és közegészségügyi vonatkozásokkal is rendelkezik, ezért a tisztán autonóm szabályozás már nem elegendő.⁵⁴

A sport autonómiájának korlátai a nemzetközi és európai uniós joggyakorlatban is jól láthatóak. Nemzetközi szinten a NOB Olimpiai Chartája és a Lex Sportiva elvei képezik az autonómia alapját, biztosítva a sport sajátos működéséhez igazodó egységes szabályrendszert. Az Európai Unió Bírósága a Bosman-ügyben (C-415/93) kimondta, hogy bár a sport különleges jellege bizonyos autonómiát indokolhat, a sport nem mentesül az uniós jog alapelvei, így különösen a munkavállalók szabad mozgása alól.

A sport autonómiája tehát relatív fogalom, amely az állami és nemzetközi jogrendszerekkel kölcsönhatásban érvényesül. Ennek megfelelően a sportjog átmeneti jellegű terület, amely egyszerre tartalmaz magánjogi és közjogi elemeket.

II.5.2. Fair play és etikai sajátosságok

A sport sajátos jellegzetességei közül kiemelkedő jelentőséggel bír a fair play elve, amely a sportszerűség, a tisztességes verseny és az ellenfél iránti tisztelet alapértékeire épül. A fair play fogalma nem merül ki a versenyszabályok formális betartásában, hanem egy tágabb erkölcsi és kulturális értékrendet fejez ki, amely

⁵³ 2004. évi I. törvény a sportról (Magyar Közlöny, 2004), 3. §

⁵⁴ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 45.

a sport egész működését áthatja. Történetileg a fair play a nemzetközi sportmozgalomban gyökerezik: a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) által megfogalmazott alapértékek, különösen az Olimpiai Charta, a sportszerűséget az olimpiai eszme egyik alappilléreként határozzák meg. E szemlélet később a nemzeti sportjogi szabályozásokban is megjelent.

A magyar jogrendben a 2004. évi I. törvény a sportról kifejezetten rögzíti, hogy „a sporttevékenységet a sportszerűség, az esélyegyenlőség és a tisztesség alapelvei szerint kell folytatni”. A fair play tehát nem csupán morális kategóriaként, hanem jogilag is értelmezhető normaként jelenik meg. A sportjogi szabályozás sajátossága abban áll, hogy a jogalkotó nem kizárólag klasszikus jogi előírásokat alkot, hanem etikai elvárásokat is normatív formába önt, mivel a sport hitelessége és a verseny tisztasága megköveteli ezek kikényszeríthetőségét.⁵⁵

A sportjog különleges jellemvonása továbbá, hogy a fair play megsértésének megítélése nem minden esetben esik egybe a polgári jog általános felelősségi szabályaival. Számos sportágban – így például a labdarúgásban, a kosárlabdában vagy a kézilabdában – a kisebb szabálytalanságok, mint a lökések vagy taktikai szabályszegések, a játék természetes részét képezik. Ezek kezelésére a sportági szabályrendszerek szolgálnak, és nem minden esetben keletkezik polgári vagy büntetőjogi felelősség. E jelenség az ún. „a játék keretein belüli szabályszegés” kategóriájába sorolható, amelyet a jogrendszer is elfogad. Ennek megfelelően a versenyszabályok megsértése gyakran a sport belső világán belül marad, és fegyelmi vagy sportszakmai szankciókat von maga után.⁵⁶

Nemzetközi összefüggésben a fair play elve egyre szorosabban kapcsolódik az emberi jogok védelméhez is. A modern sportjogi gondolkodás hangsúlyozza, hogy a sportoló nem pusztán teljesítményt nyújtó versenyző, hanem emberi méltósággal rendelkező személy. A Centre for Sport and Human Rights megközelítése szerint a fair play a sportoló emberi méltóságának szerves része,

⁵⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 34.

⁵⁶ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 112.

ezért annak megsértése akár alapvető jogsértésként is értékelhető. Ide tartozik többek között a diszkrimináció tilalma, a gyermekek sporthoz való jogának védelme, valamint a női sportolók esélyegyenlőségének biztosítása.⁵⁷

A fair play gyakorlati érvényesülése sok esetben túlmutat a szabályok betű szerinti alkalmazásán. A sport világában számos olyan eset ismert, amikor a versenyzők formálisan a szabályok keretein belül maradnak, mégis a fair play szellemével ellentétes magatartást tanúsítanak, például időhúzás, szimulálás vagy technikai kikapuk kihasználása révén. Ezekben az esetekben a sport belső normarendszere mellett a sportági szövetségek, a média és a szurkolói közösség is szerepet játszik az etikai elvek társadalmi érvényesítésében.

A fair play elve az utánpótlás-nevelésben is meghatározó jelentőséggel bír. Az iskolai sporttevékenységről szóló 16/2004. (V. 18.) OM–GYISM együttes rendelet előírja, hogy a testnevelés és sportpedagógia során a sportszerűség, a tisztesség és a közösségi együttműködés értékei nevelési célként jelenjenek meg.⁵⁸ Ez is alátámasztja, hogy a fair play nem csupán az élsportban, hanem a szabadidősportban és az utánpótlás-nevelésben is jogi és pedagógiai funkcióval rendelkezik.

A fair play tehát egyszerre etikai, jogi és társadalmi kategória, amely biztosítja, hogy a sport ne pusztán teljesítményorientált versengés legyen, hanem olyan közeg, ahol a tisztesség, az egyenlőség és az emberi méltóság értékei is érvényesülnek.

II.5.3. A felelősség sajátosságai a sportban

A sport egyik legösszetettebb jogi sajátossága a felelősségi szabályok eltérése a polgári jog általános rendszerétől. A Polgári Törvénykönyv főszabálya szerint az

⁵⁷ Centre for Sport and Human Rights, *Sport & Human Rights — First Annual Reading List* (Genf: CSHR, 2022), 56.

⁵⁸ 16/2004. (V. 18.) OM–GYISM együttes rendelet az iskolai sporttevékenységről (Magyar Közlöny, 2004), 4. §

köteles a kárt megtéríteni, aki másnak jogellenesen kárt okoz.⁵⁹ A sporttevékenység keretében azonban a jogellenesség megítélése sajátos szempontok alapján történik, mivel a versenyzés eleve fokozott testi és pszichikai kockázattal jár, amely a sportág természetéből fakad.

A sportjog egyik alapvető elve a vállalt kockázat doktrínája. Ennek értelmében sportsérülés bekövetkezése esetén önmagában a sérülés ténye nem alapozza meg a felelősséget, hanem vizsgálni szükséges, hogy a bekövetkezett kár a sporttevékenységgel együtt járó, ésszerűen előre látható és elfogadott kockázatok körébe tartozott-e. A sportoló a versenyben való részvétellel hallgatólagosan elfogadja a sportágra jellemző veszélyeket, így a felelősség rendszerint csak akkor állapítható meg, ha az ellenfél magatartása kirívóan szabálytalan, indokolatlanul durva vagy szándékosan veszélyeztető jellegű volt.⁶⁰

A polgári jogi felelősség mellett a sportban a büntetőjogi felelősség kérdése is sajátos megítélés alá esik. A sporttevékenység során okozott testi sérülés nem vezet automatikusan büntetőjogi felelősség megállapításához. A bíróságok minden esetben kötelesek figyelembe venni az adott sportág szabályrendszerét, a versenyszituáció jellegét, a túrt kockázat mértékét, valamint az elkövető szándékát. Büntetőjogi felelősség csak akkor állapítható meg, ha a magatartás egyértelműen túllép a sport által elfogadott kereteken, és a sportszerűség alapvető követelményeivel is összeegyeztethetetlen.⁶¹

A nemzetközi sportjog gyakorlata szintén a sport sajátosságaihoz igazítja a felelősség megállapítását. A Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport, CAS) döntéseiben következetesen hangsúlyozza, hogy a felelősség vizsgálata során elsődlegesen a sportági szabályokat és a verseny sajátos körülményeit kell értékelni. A CAS több esetben is rögzítette, hogy amennyiben a sérülés a játék természetes kockázatának körébe tartozik, a versenyző felelőssége korlátozottan

⁵⁹ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Magyar Közlöny, 2013), 6:519. §

⁶⁰ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme*, 88.

⁶¹ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 156–158.

vagy egyáltalán nem állapítható meg, még akkor sem, ha a magatartás a polgári jog általános elvei szerint kifogásolható lenne.⁶²

A felelősség megítélése szempontjából meghatározó jelentőségű az adott sportág jellege és a konkrét versenyszituáció. A küzdősportokban – így például a judóban vagy az ökölvívásban – a testi kontaktus elválaszthatatlan része a sporttevékenységnek, ezért az enyhébb sérülések a vállalt kockázat körébe tartoznak. Ezzel szemben más sportágakban, így például a labdarúgásban, egy kirívóan durva vagy szándékos szabálytalanság már túlmutathat a játék természetes kockázatain, és polgári jogi, illetve fegyelmi következményeket is maga után vonhat.

A felelősség sajátos rendszere a sportszervezetek belső szabályozásában is megjelenik. A sportszövetségek fegyelmi szabályzatai és versenyszabályzatai pontosan rögzítik azokat a magatartásokat, amelyek fegyelmi vétségnek minősülnek, valamint az alkalmazható szankciókat. Ennek eredményeként a sportban a jogi felelősség és a sportági fegyelmi felelősség gyakran egymás mellett, párhuzamosan érvényesül.⁶³

Álláspontom szerint a sportban érvényesülő felelősségi rendszer komplex, több szinten működő struktúrát alkot. Egyrészt megjelenik a polgári jogi felelősség, amely a kártérítés kérdését a vállalt kockázat figyelembevételével vizsgálja. Másrészt a büntetőjogi felelősség kizárólag a kirívóan súlyos, a sport által elfogadott kereteken messze túlmutató magatartások esetében merül fel. Harmadrészt a nemzetközi sportjogi dimenzió – különösen a CAS gyakorlata és a sportági fegyelmi rendszerek – biztosítja a sport saját normarendszerének érvényesülését. Ez a többszintű felelősségi struktúra teszi lehetővé, hogy a sportolók megfelelő jogi és etikai védelemben részesüljenek, miközben a sporttevékenység sajátos kockázatain és belső szabályai is érvényre jutnak.

⁶² Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 201–202.

⁶³ Princzinger, *Sportjog I.*, 62.

II.5.4. A sport gazdasági dimenziói

A sport sajátos jellegzetességei közül kiemelt jelentőséggel bír annak gazdasági dimenziója, amely napjainkra a globális gazdaság egyik meghatározó ágazatává vált. A sport ma már nem csupán rekreációs vagy kulturális tevékenységként értelmezhető, hanem jelentős gazdasági értéket előállító iparágként is, amely szoros kapcsolatban áll a médiával, a szponzorációval, a reklámparral és a turizmussal.⁶⁴

A magyar jogi szabályozás több ponton is reflektál a sport gazdasági jelentőségére. A sportról szóló törvény rögzíti, hogy a sporttevékenység a társadalom számára kiemelt közérdekű tevékenység, amely indokolt esetben állami támogatásban részesülhet. E körbe illeszkedik a látvány-csapatsportok finanszírozására kialakított speciális támogatási rendszer is, amelynek egyik központi eleme a társasági adókedvezmény intézménye, különösen a 107/2011. (VI. 30.) Korm. rendelet szabályozása alapján. Ez a modell jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországon a professzionális sport gazdasági alapjai megerősödjenek, és kiszámíthatóbb finanszírozási környezet alakuljon ki.⁶⁵

Nemzetközi szinten a sport gazdasági súlya különösen markánsan jelenik meg a labdarúgásban és az olimpiai mozgalomban. Az olimpiai játékok nem pusztán sportesemények, hanem globális gazdasági vállalkozások is, amelyek jegyértékesítésből, közvetítési jogokból és szponzorációból több milliárd dolláros bevételeket generálnak. A közvetítési jogok értékesítése a sportgazdaság egyik legjelentősebb bevételi forrásává vált: az UEFA Bajnokok Ligája televíziós jogdíjai önmagukban is milliárdos nagyságrendű összeget képviselnek.⁶⁶

A sport gazdasági dimenziója ugyanakkor sajátos jogi és etikai kérdéseket is felvet. A játékos-átigazolások, a sportügynöki tevékenység, a szponzori és

⁶⁴ Wladimir Andreff – Stefan Szymanski, *Handbook on the Economics of Sport* (Cheltenham: Edward Elgar, 2006), 12–15.

⁶⁵ 107/2011. (VI. 30.) Korm. rendelet a sportegészségügyi ellátásról (Magyar Közlöny, 2011)

⁶⁶ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 412.

reklámszerződések, valamint a közvetítési jogok mind a polgári jog szerződési szabadságának keretei között mozognak, ugyanakkor speciális sportjogi szabályozás alá esnek. A Bosman-ítélet e körben fordulópontot jelentett, mivel alapjaiban alakította át a labdarúgás gazdasági struktúráját az Európai Unión belül, kimondva a munkavállalás szabadságának és a játékosok szabad mozgásának elsődlegességét a nemzeti sportszövetségek korlátozó szabályaival szemben.⁶⁷

A sport gazdasági sajátosságai három fő dimenzió mentén ragadhatók meg. Egyrészt az állami támogatások és a közérdek kapcsolata emelhető ki, amely a sport társadalmi jelentőségére tekintettel indokolja a közpénzek bevonását. Másrészt meghatározó a sport globális piaci jellege, amely a közvetítési jogok, a szponzoráció és a merchandising révén a nemzetközi kereskedelem szerves részévé vált. Harmadrészt hangsúlyos szerepet kap a jogi szabályozás és a versenyjogi kontroll, különösen az Európai Unió versenyjogának alkalmazása, amely vizsgálja és korlátozza a sportpiacon megjelenő versenykorlátozó gyakorlatokat, így például az átigazolási rendszereket vagy a piaci kizárásokat. Véleményem szerint a sport gazdasági dimenziói szoros kölcsönhatásban állnak a jogi szabályozással: a sport egyszerre részesül kiemelt állami támogatásban és széleskörű autonómiában, miközben a nemzeti és nemzetközi gazdasági jog szigorú normái is érvényesülnek vele szemben. Ez a kettősség határozza meg a modern sportgazdaság működésének kereteit és jogi sajátosságait.

II.5.5. A Lex Sportiva és a nemzetközi sportjog összefonódása

A nemzetközi sportjog sajátos fejlődési irányát testesíti meg a Lex Sportiva fogalma, amely az elmúlt évtizedekben a globális sportjog egyik meghatározó pillérévé vált. A Lex Sportiva alatt olyan önálló, transznacionális normarendszert

⁶⁷ David McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law* (London–New York: Routledge, 2000), 174–176.

értünk, amely nem egyetlen állam jogrendjéből ered, hanem a nemzetközi sportszervezetek szabályzataiból, határozataiból, valamint a Sportdöntőbíróóság (Court of Arbitration for Sport, CAS) ítélkezési gyakorlatából formálódott ki.⁶⁸

A fogalom eredete a *lex mercatoria* analógiájára vezethető vissza, amely a középkori kereskedelemben a kereskedők által kialakított, államhatárokon átívelő szabályrendszert jelentette. A *Lex Sportiva* ehhez hasonlóan a sportolók, sportszervezetek és sportszövetségek közötti viszonyokat szabályozza, és olyan autonóm normarendszerként működik, amely a nemzetközi sport világában általános érvényre tett szert.⁶⁹ A *Lex Sportiva* kiteljesedése szorosan összefügg a CAS 1984-es létrehozásával, amely a nemzetközi sportjog központi fórumává vált, és egységes joggyakorlatot alakított ki. A CAS döntései olyan precedenseket hoztak létre, amelyek világszerte irányadóvá váltak a sporttevékenység jogi megítélése során.

A *Lex Sportiva* forrásai elsősorban a nemzetközi sportszövetségek szabályzataiban, a CAS ítéleteiben és a nemzetközi egyezményekben keresendők. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság Olimpiai Chartája, a FIFA és az UEFA szabályzatai, valamint más nemzetközi sportszövetségek előírásai együttesen járulnak hozzá ahhoz, hogy a sport világában egységesen alkalmazott normák alakuljanak ki. A CAS ítélkezési gyakorlata e szabályokat nem csupán értelmezi, hanem koherens precedensrendszerré is szervezi, amely mára a nemzetközi sportjog meghatározó elemévé vált. E normarendszert tovább erősítik azok a nemzetközi egyezmények is, mint például az UNESCO által 2005-ben elfogadott doppingellenes egyezmény, amely szintén szerves részévé vált a *Lex Sportivának*. A *Lex Sportiva* különösen hangsúlyos szerepet tölt be a doppingellenes szabályozás, a sportolói átigazolások, a szerződéses jogviszonyok és a fegyelmi felelősség területén. A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség által kidolgozott World Anti-Doping Code világszerte kötelező érvényű normarendszert hozott

⁶⁸ Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 45–47.

⁶⁹ Ken Foster, *Is There a Global Sports Law?* (Entertainment Law, 2003/1), 6–7.

létre, amelyhez a nemzeti jogrendszereknek is igazodniuk kell. Hasonló tendencia figyelhető meg a labdarúgás területén is, ahol a FIFA szabályzatai és a CAS döntései határozzák meg az átigazolások kereteit, a szerződésbontások jogszerűségét, valamint a nevelési és képzési díjak rendszerét.

A Lex Sportiva és a nemzeti jogrendszerek viszonya az egyik legérzékenyebb kérdés a nemzetközi sportjogban. A nemzeti bíróságok jellemzően elismerik a sport autonómiáját és a sportszervezetek szabályozási önállóságát, ugyanakkor szükség esetén beavatkoznak, amennyiben a sportszervezetek szabályai vagy döntései sértik az alapvető jogokat, a munkajogi előírásokat vagy a tisztességes verseny követelményeit. Ez a kettősség azt mutatja, hogy a Lex Sportiva önálló normarendszerként működik, ugyanakkor nem válik teljes mértékben függetlenné az állami jogrendszerektől, mivel azok végső kontrollfunkciót gyakorolhatnak felette.⁷⁰

Magyarországon a Lex Sportiva elsősorban a doppingellenes szabályozás és a nemzetközi sportszövetségek előírásainak elismerése révén érvényesül. A 2004. évi I. törvény a sportról kifejezetten rögzíti, hogy a sport területén tiszteletben kell tartani a nemzetközi sportszervezetek szabályait, ami egyértelműen jelzi, hogy a magyar jogalkotó is elismeri a Lex Sportiva normáinak kötelező erejét.⁷¹

A tudományos diskurzusban ugyanakkor nem egységes a Lex Sportiva megítélése. Egyes szerzők vitatják jogrendszeri jellegét, arra hivatkozva, hogy hiányzik mögüle az állami kikényszeríthetőség, így inkább a sportszervezetek belső, magánjogi normáinak összességéként értelmezhető. Más álláspontok szerint azonban a Lex Sportiva a nemzetközi közjoghoz hasonló módon képes globális érvényű normák létrehozására, amelyek nemcsak a sportolókra és sportszervezetekre, hanem közvetetten az állami jogrendszerekre is hatást gyakorolnak.⁷²

⁷⁰ Lévy Kaufmann-Kohler – Antonio Rigozzi, *International Arbitration: Law and Practice in Switzerland* (Oxford: Oxford University Press, 2015), 382–384.

⁷¹ Princzinger, *Sportjog I.*, 214.

⁷² Casini, *Global Hybrid Public-Private Bodies: The World Anti-Doping Agency (WADA)*, 429.

Álláspontom szerint a Lex Sportiva napjainkra a nemzetközi sportjog megkerülhetetlen részévé vált. Bár jogi természetét illetően a tudományos viták továbbra sem zárultak le, kétségtelen, hogy a sport autonóm világában olyan normatív keretrendszert biztosít, amely nélkülözhetetlen a nemzetközi versenyrendszerek működtetéséhez, a sportolói jogok és kötelezettségek érvényesítéséhez, valamint a sportszervezetek jogszerű és egységes működéséhez.

II.5.6. A CAS szerepe

A Court of Arbitration for Sport (CAS), azaz a Sportdöntőbíróság 1984-es létrehozása mérföldkőnek tekinthető a nemzetközi sportjog fejlődésében, mivel az intézmény azóta a sport világának legfontosabb jogi fórumává vált. A CAS feladata kettős: egyrészt biztosítja a nemzetközi sporttevékenységek során felmerülő jogviták gyors, szakszerű és hatékony elbírálását, másrészt elősegíti a nemzetközi sportszervezetek szabályainak egységes értelmezését és alkalmazását. E szerepkör révén a CAS meghatározó intézményévé vált a Lex Sportiva, vagyis a sport autonóm, transznacionális jogrendszerének működtetésében, hiszen döntései precedensértékkel bírnak, és hozzájárulnak a globális sportjog koherenciájának kialakításához.⁷³

A CAS ítélezési gyakorlatában a sport autonómiáját és a jogszerűség követelményeit egymással összhangban értelmezi. Eljárásai lehetővé teszik, hogy a sportági szabályok és az általános jogelvek egyszerre érvényesüljenek, miközben biztosítják a sportolók alapvető jogainak védelmét is. A bíróság hatásköre kiterjed többek között a fegyelmi ügyekre, a doppingellenes eljárásokra, a sportszerződések jogszerűségének vizsgálatára, az átigazolási vitákra, valamint a nemzetközi versenyrendszerek működéséből eredő jogvitákra. A CAS választottbíróági eljárásban jár el, ami gyorsaságot és rugalmasságot

⁷³ Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 45–47.

biztosít, továbbá lehetővé teszi, hogy a sportjog sajátosságait ismerő szakértők hozzanak döntést, figyelembe véve a sporttevékenység technikai és szakmai aspektusait is.

A CAS döntéseinek hatása kettős természetű. Egyrészt az adott jogvitában részt vevő felekre nézve kötelező erővel bírnak, másrészt precedensként szolgálnak a nemzetközi sportjog egységesítésében. Ez a precedensérték különösen hangsúlyos a doppingellenes szabályozás, a sportszerződések és átigazolások, valamint a fegyelmi és etikai ügyek területén. A CAS ítélezési gyakorlata több alkalommal is rögzítette, hogy a sportolói felelősség sajátos megítélés alá esik: a sporttevékenység során elkövetett kisebb szabályszegések önmagukban nem vonnak maguk után jogi szankciót, amennyiben nem minősülnek kirívóan szabálytalan, szándékosan veszélyeztető vagy etikailag elfogadhatatlan magatartásnak.⁷⁴

A CAS szerepe túlmutat az egyedi jogviták elbírálásán, mivel tevékenysége jelentősen hozzájárul a nemzetközi sportszabályozás harmonizációjához. Döntései révén a nemzetközi sportszövetségek egységes szabályalkalmazásra kényszerülnek, csökkentve ezzel a nemzeti jogrendszerek közötti eltérésekből fakadó jogbizonytalanságot. Különösen jól megfigyelhető ez a nemzetközi labdarúgás területén, ahol a FIFA és az UEFA szabályainak értelmezése során a CAS ítéletei iránymutatásként szolgálnak a szerződéses viták, átigazolások és fegyelmi eljárások elbírálásában.

A CAS tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír a doppingellenes szabályozás területén is. A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) által kidolgozott World Anti-Doping Code és a CAS ítélezési gyakorlata együttesen biztosítják, hogy a sportolók felelőssége világszerte egységes elvek alapján kerüljön megállapításra. Az eljárások során a sportolók eljárási jogainak tiszteletben

⁷⁴ Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 201–202.

tartása mellett érvényesül a doppingellenes szabályozás hatékonysága is, ami hozzájárul a nemzetközi sport tisztaságának és integritásának megőrzéséhez.⁷⁵

Magyarországon a 2004. évi I. törvény a sportról egyértelműen elismeri a CAS döntéseinek jelentőségét, különösen a nemzetközi versenyrendszerekben részt vevő sportolók és sportszervezetek vonatkozásában. A jogszabály rögzíti, hogy a sporttevékenységet a nemzetközi sportszervezetek szabályainak és a választottbírói döntések figyelembevételével kell folytatni. Ez a szabályozás biztosítja, hogy a CAS ítéletei közvetlen hatást gyakoroljanak a hazai sportjogi gyakorlatra, így különösen a fegyelmi eljárásokra, a sportszerződésekre és a doppingellenes intézkedésekre.

Összességében kijelenthető, hogy a CAS a nemzetközi sportjog egyik kulcsintézménye, amely meghatározó szerepet játszik a Lex Sportiva egységes alkalmazásában. Az intézmény egyszerre szolgálja a sport autonómiájának érvényesülését és a jogbiztonság megteremtését, miközben hatékony védelmet nyújt a sportolók, sportszervezetek és sportszövetségek jogainak. A CAS döntései jogilag kötelező erejűek, precedensként funkcionálnak, és hozzájárulnak ahhoz, hogy a sport világában a tisztességes verseny, a szabályok egységes betartása és a jogszerűség követelményei tartósan érvényesüljenek.

II.5.7. Sport jogi szabályozásának kihívásai nemzetközi és hazai szinten

A nemzetközi sportjog és a nemzeti jogrendszerek kapcsolata folyamatos kihívások elé állítja a jogalkalmazókat, a sportszövetségeket és a sportolókat egyaránt. Bár a CAS és a Lex Sportiva kialakulása lehetővé tette a nemzetközi sport autonóm szabályrendszerének viszonylag egységes érvényesítését, a sport jogi szabályozása továbbra is összetett területnek tekinthető. Ennek oka, hogy a sporttevékenységek során egyidejűleg kell figyelembe venni a nemzetközi

⁷⁵ Casini, *Global Hybrid Public-Private Bodies: The World Anti-Doping Agency (WADA)*, 427.

sportszabályokat, az emberi jogi normákat és az egyes államok nemzeti jogszabályait.⁷⁶

Az egyik legjelentősebb kihívást a sport autonómiája és a polgári jog, illetve a büntetőjog közötti egyensúly megteremtése jelenti. A sport világában gyakran előfordulnak olyan esetek, amikor a verseny keretein belül elkövetett szabályszegés nem minősül jogellenesnek a polgári jog vagy a büntetőjog értelmében, ugyanakkor a sport autonóm fegyelmi szabályrendszere szankciót alkalmaz. Ez a kettősség folyamatos jogértelmezést tesz szükségessé, hiszen a sportolói felelősség megítélése a sportág sajátos szabályai, a játékba való belépéssel vállalt kockázatok, valamint a nemzetközi ítélkezési gyakorlat együttes figyelembevételével történik.⁷⁷

A nemzetközi sportjog további alapvető problémája az egységes jogalkalmazás biztosítása az eltérő jogrendszerrel rendelkező államok között. Bár a CAS döntései precedensként szolgálnak, azok végrehajtása és a nemzeti jogi környezethez való illesztése számos esetben nehézségekbe ütközik. Az egyes országok polgári jogi kártérítési szabályai, valamint büntetőjogi tényállásai eltérő módon kezelik a sporttevékenységből eredő károkat, ami fokozza a nemzetközi normák és a hazai jogi elvárások közötti összehangolás jelentőségét.⁷⁸

A doppingellenes szabályozás területén szintén jelentős kihívások figyelhetők meg. A WADA kódexe és a CAS ítélkezési gyakorlata alapvetően biztosítja a sportolók egységes elbírálását világszerte, ugyanakkor a nemzeti jogrendszerek közötti eltérések – különösen a bizonyítási standardok és a jogorvoslati lehetőségek tekintetében – nehezítik a következetes alkalmazás.⁷⁹ A nemzetközi és a hazai jog közötti összhang megteremtése ezért folyamatos jogértelmezést, adaptációt és a sportjogi gyakorlat tapasztalatainak figyelembevételét igényli.

⁷⁶ Ken, *Is There a Global Sports Law?*, 6–7.

⁷⁷ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 156–158.

⁷⁸ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 6:519. §

⁷⁹ Casini, *Global Hybrid Public-Private Bodies: The World Anti-Doping Agency (WADA)*, 427-429.

A sport jogi szabályozásának további érzékeny területe a sport autonóm normáinak és az emberi jogok érvényesülésének összehangolása. A fair play elve és a sportolók alapvető jogainak védelme szoros kapcsolatban áll a nemzetközi sportszövetségek szabályrendszerével, ugyanakkor előfordulhatnak olyan esetek, amikor az autonóm sportszabályok és a nemzetközi emberi jogi normák között feszültség alakul ki. Ezekben a helyzetekben a CAS döntései különös jelentőséggel bírnak, mivel biztosítják, hogy a sport autonómiája ne vezessen az alapvető jogok sérelméhez, miközben a verseny tisztasága és a sportszerűség is megmarad.⁸⁰

Magyarországon a nemzeti jogalkotás szintén törekszik a nemzetközi sport autonómiájának figyelembevételére. A 2004. évi I. törvény a sportról, valamint az ahhoz kapcsolódó végrehajtási rendeletek rögzítik a sportolók, sportszervezetek és sportszövetségek jogainak védelmét, továbbá hangsúlyozzák a nemzetközi jogi normák alkalmazásának jelentőségét. Mindazonáltal a hazai szabályozás és a nemzetközi precedensek összehangjának megteremtése folyamatos kihívást jelent, különösen a fegyelmi eljárások, a sportszerződések és a sportfinanszírozás területén.⁸¹

Álláspontom szerint a sport jogi szabályozása nemzetközi és hazai szinten egyaránt összetett és folyamatosan változó kihívásokkal szembesül. A CAS és a Lex Sportiva meghatározó szerepet tölt be az egységes normarendszer kialakításában, ugyanakkor a nemzeti jogrendszerek eltérései, a doppingellenes szabályok végrehajtása és az emberi jogok érvényesítése állandó alkalmazkodást igényel. A sport autonómiájának megőrzése, a jogbiztonság erősítése és a nemzetközi precedensek hazai jogba történő beillesztése együttesen járul hozzá a sport integritásának és a résztvevők jogainak hatékony védelméhez.

⁸⁰ Centre for Sport and Human Rights, *Sport & Human Rights — First Annual Reading List*, 56.

⁸¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 79.

II.6. Az Európai Unió hatása a sport jogi, gazdasági és társadalmi dimenzióira

Az európai integráció korai szakaszában a sport nem képezte az Európai Gazdasági Közösség (EGK) közvetlen jogalkotási vagy politikai érdeklődésének tárgyát. A Római Szerződés (1957) elsődleges célja a közös piac létrehozása, a gazdasági integráció elmélyítése és a tagállamok közötti kereskedelmi akadályok lebontása volt. A sport, mint társadalmi és kulturális jelenség, ekkor még elsősorban rekreációs és kulturális tevékenységként jelent meg, és nem tekintették gazdasági tényezőnek, így kezdetben nem tartozott a közösségi jog horizontjára.⁸² Az első közösségi jogi viták a sportot érintően a hetvenes évektől jelentkeztek, amikor az Európai Bíróság (ECJ) több ügyben is vizsgálta a sporttevékenység és az uniós alapelvek viszonyát. A Walrave & Koch-ügyben (1974) a Bíróság kimondta, hogy a sport, amennyiben gazdasági tevékenységként értékelhető, nem mentesülhet a diszkrimináció tilalma alól. Ez a döntés megalapozta a sport uniós jogi megítélését, amely egyszerre ismeri el annak sajátos szabályrendszerét és integrálja a gazdasági logikába.⁸³

II.6.1. A közös piac, a versenyjog és a sport gazdasági dimenziója

A közös piac létrejötte a gazdasági tevékenységek szabadságát – különösen a munkavállalás, a szolgáltatásnyújtás és a letelepedés szabadságát – a sport világában is közvetlen jelentőséggel ruházta fel. A professzionális sportolók szerződéses kapcsolatait, a klubok közötti átigazolások és a sportpiac működése mind olyan gazdasági tevékenységnek minősül, amelyekre az uniós jog hatálya kiterjed.

A sportjog történetének mérföldköveként említhető a Bosman-ügy, amely alapjaiban változtatta meg a labdarúgás és más profi sportágak gazdasági

⁸² Princzinger, *Sportjog I.*, 102.

⁸³ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 145–148.

működését. A Bíróság döntése kimondta, hogy a labdarúgók – mint munkavállalók – szerződésük lejárta után szabadon igazolhatnak más klubhoz, és a nemzeti kvótarendszerek, amelyek korlátozták a játékosok mozgását, ellentétesek a munkavállalás szabadságával.⁸⁴ E döntés révén a sport gazdasági dimenzióját beemelték az uniós belső piac keretébe, és új alapokra helyezték a sportjog és a közösségi jog kapcsolatát.

A sport gazdasági jellege ezzel egyre hangsúlyosabbá vált, és a versenyjogi normák – különösen az erőfölénnyel való visszaélés, a kartelltilalom és az állami támogatások átláthatósága – a sportpiac szereplőire is kiterjedtek. E folyamat révén a sport elvesztette korábbi „jogon kívüli” státuszát, és a jogrend szerves részévé vált, ahol a gazdasági és jogi dimenzió szorosan összefonódik.

II.6.2. Az Amszterdami Szerződés és a deklarációk szerepe

A sport uniós szintű elismerésének első konkrét lépése az Amszterdami Szerződéshez (1997) csatolt 16. számú nyilatkozat volt, amely először ismerte el a sport társadalmi és kulturális jelentőségét az európai közösségben. A deklaráció hangsúlyozta a sport nevelő, integráló és identitásformáló funkcióját, ugyanakkor nem biztosított kötelező erejű jogalapot az uniós beavatkozás számára.⁸⁵

A nyilatkozat politikai üzenete azonban jelentős volt: kijelölte azt az irányt, amely a sportot az Unió közösségi politikáinak horizontjára emelte. Ezt erősítette a „Developments and Prospects for Community Activity in the Field of Sport” (1999) című bizottsági dokumentum, amely kiemelte a sport gazdasági jelentőségét és társadalmi kohéziós szerepét, előkészítve a későbbi jogalkotási folyamatokat. Így a sport fokozatosan az uniós soft law területére lépett, ahol az irányelvek, ajánlások és deklarációk formálták a közösségi sportpolitikai

⁸⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 157.

⁸⁵ Council of the European Union, *Declaration on Sport*, 2.

gondolkodást. Véleményem szerint ez a folyamat megalapozta a sport későbbi önálló jogalapát a Lisszaboni Szerződésben.

II.6.3. A Fehér Könyv és a Lisszaboni Szerződés hatása

A Fehér Könyv a sportról (2007) volt az első átfogó uniós dokumentum, amely a sportot kulturális, gazdasági és társadalompolitikai tényezőként egyaránt kezelte. A dokumentum célja a sport integritásának védelme, a dopping elleni küzdelem, a sportolók kettős karrierjének támogatása, valamint a jó kormányzás elveinek érvényesítése volt.⁸⁶

A Fehér Könyv három alappillért határozott meg az uniós sportpolitika számára: mint a sport társadalmi szerepének erősítése, a sport gazdasági dimenzióinak szabályozása, valamint a sport szervezésének és irányításának átláthatósága.

A Lisszaboni Szerződés (2009) új fejezetet nyitott a sport jogi státuszában. Az EUMSZ 165. cikke önálló jogalapot biztosított az Uniónak a sport területén, kimondva, hogy az EU „támogatja, összehangolja és kiegészíti” a tagállami sportpolitikákat, különös tekintettel az egészségmegőrzésre, a fair play elveire és a nevelési célokra. Ez a rendelkezés végérvényesen integrálta a sportot az uniós politikai rendszerbe, miközben tiszteletben tartotta a tagállamok és sportszervezetek autonómiáját.⁸⁷

II.6.4. Kritikai reflexiók a sport autonómiájáról az EU-ban

A sport autonómiájának kérdése az uniós jogfejlődés egyik legvitatottabb pontja. A Meca-Medina-ügy (2006) kimondta, hogy a sportszabályok, ha gazdasági hatással járnak, nem mentesülhetnek a versenyjogi ellenőrzés alól. A döntés középpontjában a proporcionalitás elve állt: a sportszabály akkor jogszerű, ha arányos, legitim célt szolgál és nem lépi túl a szükséges mértéket.

⁸⁶ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 28–30.

⁸⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 163–166.

Ez az ítélet alapjaiban változtatta meg a sportjogi gondolkodást az EU-ban. Miközben elismerte a sport társadalmi és kulturális különállását, egyértelművé tette, hogy a sport sem „jogon kívüli” világ, hanem az uniós normák hatálya alá eső gazdasági tevékenység. Véleményem szerint a Meca-Medina-döntés kettős örökséget hagyott: egyszerre erősítette a sport jogi integrációját, és mérsékelt módon korlátozta annak önálló szabályozási autonómiáját.

II.6.5. Kapcsolódás a magyar sportjogi fejlődéshez

A magyar sportjogi fejlődés szorosan párhuzamba állítható az uniós sportjog alakulásával. A 2004. évi I. törvény a sportról már az uniós jogelvek szellemében született, hangsúlyozva a sport autonómiáját, ugyanakkor biztosítva az átláthatóságot, a versenysemlegességet és a sportolók jogainak védelmét.⁸⁸

A magyar jogalkotó kifejezetten törekedett arra, hogy a hazai szabályozás illeszkedjen az uniós normákhoz, különösen a munkajogi, társasági jogi és versenyjogi területeken. Ennek eredményeként a magyar sportjogban megjelentek az uniós alapelvek: az emberi méltóság védelme, az esélyegyenlőség, a sport gazdasági átláthatósága, valamint a sportolók szabad mozgása. Álláspontom szerint az uniós hatások nem csupán inspirációként szolgáltak, hanem konkrét szerkezeti és eljárási változásokat indukáltak a magyar sportirányításban és jogalkotásban.

II.7. Az alapjogok és a sportjog kapcsolata Európában

Az európai sportjog fejlődése során a sport és az alapvető jogok viszonya fokozatosan az egyik legfontosabb kérdéskörévé vált az uniós és nemzetközi szabályozásban. A sport társadalmi szerepe – mint közösségteremtő, nevelő és gazdasági tevékenység – egyre inkább jogi dimenziókat nyert, ami megkövetelte

⁸⁸ Tóth, *A sportjog mint sajátos szakjog*, 91.

az alapjogok érvényesítését a sportolók, sportszervezetek és állami szervek közötti viszonyrendszerben. Az alapjogok nem csupán az egyéni szabadságokat és emberi méltóságot védik, hanem a sport autonómiájának kereteit is kijelölik, meghatározva annak jogszerű működési határait.

II.7.1. Az emberi jogok érvényesülése a sportban

A sporttevékenység az emberi önkifejezés egyik formája, amely közvetlen kapcsolatban áll az emberi méltóság, az egyenlőség és az önrendelkezés jogával. A sporthoz való jog – mint az emberi jogok része – először az Európa Tanács dokumentumaiban jelent meg. A European Sports Charter (1992) kimondja, hogy minden egyénnek joga van a sportban való részvételhez, és a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy ez a jog hátrányos megkülönböztetés nélkül érvényesüljön.

A Code of Sports Ethics (2001) továbbfejlesztette e szemléletet, hangsúlyozva a fair play, a tisztességes verseny, valamint az emberi méltóság és a gyermekek védelmének fontosságát.⁸⁹ A 2021-es Revised European Sports Charter új szintre emelte a sport emberi jogi megközelítését, kiemelve a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség, a nemi egyenlőség és az inkluzív sport jelentőségét.⁹⁰

A magyar jogirodalom is tükrözi ezt a szemléletet. Fejes Péter, Sárközy Tamás, Szekeres Diána és Tóth Nikolett Ágnes hangsúlyozzák, hogy a sporttevékenység nem választható el az emberi jogok tiszteletben tartásától, és a sport autonómiája sem vezethet az alapvető jogok korlátozásához.⁹¹

II.7.2. Az Európai Unió Alapjogi Chartája és a sport

⁸⁹ Council of Europe, *Code of Sports Ethics*, 3.

⁹⁰ Council of Europe, *Revised European Sports Charter*, 7.

⁹¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 218–220.

A 2000-ben elfogadott Európai Unió Alapjogi Chartája az uniós jogrend központi dokumentumává vált, amely egyértelműen meghatározza az emberi méltóság, a diszkrimináció tilalma, a munkavállalás szabadsága és az egyenlőség alapelveit. Ezek az elvek a sport világában is érvényesülnek, különösen a sportolói jogviszonyok, a szabad mozgás, valamint a nemzeti hovatartozás alapján történő megkülönböztetés kérdéseiben.⁹²

A sportjog és az alapjogok kapcsolata az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában vált igazán meghatározóvá. A Bosman-ügy (C-415/93) precedensként kimondta, hogy a sportolók átigazolási szabályai nem lehetnek ellentétesek a munkavállalás és a szabad mozgás uniós elveivel. Ezzel a sportjog új korszakba lépett: a sportági autonómia többé nem lehetett teljes mértékben független az uniós alapjogoktól.

A Meca-Medina-ügy (C-519/04 P) tovább finomította ezt a logikát, kimondva, hogy a sportági szabályok – még ha sportspecifikusak is – vizsgálhatók az uniós jog fényében, amennyiben gazdasági hatásuk van. A döntés újrafogalmazta a sport autonómiájának határait: a sport csak addig élvezheti a szabályozási önállóságot, amíg nem sérti az alapvető jogokat. A magyar szakirodalom hangsúlyozza, hogy a sportolók szabad mozgása és szerződéses jogai ma már a sportjog egyik kulcseleme.⁹³

II.7.3. Az egyenlő bánásmód és a diszkriminációmentesség elve

Az egyenlő bánásmód követelménye az európai sportjog egyik legmarkánsabb alapelve, amely szorosan kapcsolódik az Alapjogi Charta 21. cikkéhez. Az Európai Bizottság Fehér Könyve a sportról (2007) külön fejezetet szentelt a diszkriminációmentességnek, kimondva, hogy minden sportolónak – nemtől,

⁹² Tóth, *A sportjog mint sajátos szakjog*, 88–90.

⁹³ Princzinger, *Sportjog I.*, 155–157.

származástól, vallástól vagy nemzeti hovatartozástól függetlenül – egyenlő lehetőséget kell biztosítani a sporttevékenységben való részvételre.⁹⁴

Az egyenlőség kérdése a sportban gyakran a nemzetközi átigazolások és az állampolgársági korlátozások kapcsán kerül előtérbe. A Kolpak-ügy (C-438/00) és a Simutenkov-ügy (C-265/03) kimondták, hogy a harmadik országok sportolóinak hátrányos megkülönböztetése, ha az adott állammal az EU társulási megállapodást kötött, jogellenes. Ezek a döntések kiterjesztették a szabad munkavállalás elvét a sport világára, jelentősen leszűkítve a nemzeti szövetségek szabályozási mozgásterét.

A magyar jogfejlődésben is megjelent ez az elv: a 2004. évi I. törvény a sportról előírja, hogy a sporttevékenység során biztosítani kell az esélyegyenlőséget és a diszkriminációmentességet, különösen a női és az utánpótlás-sport területén.⁹⁵

II.7.4. Az emberi méltóság és a sportetika kapcsolata

A sport olyan közeg, amely egyszerre követel fegyelmet, teljesítményt és erkölcsi tartást. Itt válik kézzelfoghatóvá az emberi méltóság és a sportetika kapcsolata. A sportolók testi épségének, pszichológiai biztonságának és személyiségi jogainak védelme nélkül a sport elveszíti erkölcsi legitimációját.⁹⁶

A doppingellenes eljárásokban kiemelt szerepe van az arányosság elvének, amely biztosítja, hogy a büntetés mértéke ne sértse aránytalanul a sportoló jogait. A magyar gyakorlatban a dopping- és fegyelmi ügyek jogi kontrollja a sport autonómiája és az alapjogok védelme közötti egyensúlyról szól. A hazai bíróságok többször kimondták, hogy a sportszövetségek fegyelmi döntései bírósági úton felülvizsgálhatók, ha azok alapjogokat érintenek. Véleményem

⁹⁴ European Commission, *White Paper on Sport*, 15–16.

⁹⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 226–229.

⁹⁶ Robert C.R. Siekmann – Janwillem Soek, *Sports Law in the European Union* (The Hague: T.M.C. Asser Press, 2004), 28.

szerint a sportetika így nem csupán erkölcsi kategória, hanem jogi kötelezettség, amely a sportolói méltóság és az emberi jogok tiszteletben tartásának alapja.

II.7.5. A magyar sportjog és az alapjogi elvek összefonódása

A magyar sportjog fejlődése szorosan illeszkedik az európai tendenciákhoz. A 2004. évi I. törvény a sportról kodifikálta a sport autonómiáját, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy annak gyakorlása nem sértheti az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat.

A jogalkotó különös figyelmet fordított a sportolók személyiségi jogainak védelmére, a doppingellenes eljárások arányosságára, valamint az esélyegyenlőség biztosítására.⁹⁷ A hazai szakirodalom kiemeli, hogy a sport autonómiájának határa az alapjogok védelmében húzódik meg: a sportszövetségek önkormányzati jellege nem adhat felmentést az alkotmányos jogok érvényesítése alól. Álláspontom szerint ezen kettősség – az autonómia és a jogi kontroll egyidejűsége – a magyar sportjog máig tartó dilemmája, amelynek gyökerei az európai sportjog alapelveiben keresendők.

II.8. A sportolók állampolgársága, valamint szabad mozgása

A sportolók állampolgársága és mozgásszabadsága az európai sportjog egyik kulcskérdése, amely szoros összefüggésben áll az Európai Unió alapjaival, a belső piac működésével, valamint a nemzetközi sportági szabályozásokkal. A modern sporttevékenységek transznacionális jellege miatt a sportolók klubváltásai, nemzetközi versenyeken való részvétele és az átigazolási rendszerek mind olyan komplex mechanizmusokhoz kapcsolódnak, amelyek egyszerre érintik az uniós jogot, a nemzetközi magánjogot és a sport autonómiáját.

⁹⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 225–229

II.8.1. Az állampolgárság jogi meghatározása a sportban

A sportolók állampolgárságának meghatározása két szinten történik. Egyrészt a nemzeti jogszabályok rögzítik, ki tekinthető adott ország állampolgárának, és ennek megfelelően milyen feltételekkel vehet részt hazai bajnokságokban vagy jogosult állami támogatásra. Másrészt a nemzetközi sportági szervezetek – például a FIFA, az UEFA, az IAAF vagy a FINA – saját versenyszabályaikban szabályozzák az állampolgárság szerepét a versenyeken való részvétel, a klubváltás és az átigazolás szempontjából.⁹⁸

A FIFA például konkrét feltételeket határoz meg arra vonatkozóan, hogy egy sportoló mikor és milyen körülmények között válthat nemzeti válogatottat, ideértve a 21 éves kor alatti nemzetközi átigazolások korlátozását is. Az UEFA és az IAAF hasonló mechanizmusokat alkalmaznak annak érdekében, hogy a sportolók státusza és jogosultsága minden nemzeti és nemzetközi szinten világosan tisztázott legyen.

Álláspontom szerint az uniós jog szempontjából különösen jelentős a tagállami polgárok szabad mozgásának elve, amelynek a sporttevékenységben is érvényesülnie kell. Ez a szabadság kiemelt jelentőségű a profi sportolók esetében, akik karrierjük során gyakran váltanak klubot különböző tagállamok között. Ennek megfelelően a sportjog feladata, hogy egyensúlyt teremtsen az állampolgárság nemzeti jogi keretei, a nemzetközi sportszabályok és az uniós polgári jog alapelvei között, biztosítva a sportolók jogainak tisztességes, átlátható és egységes érvényesülését.

II.8.2. Az ECJ precedensek hatása

Az Európai Bíróság (ECJ) ítéletei alapvető hatást gyakoroltak a sportolók jogi helyzetére az Európai Unióban, különösen az állampolgárság és a szabad mozgás

⁹⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 172–174.

kérdésében. A Bosman-ügy (C-415/93, 1995) mérőföldkőnek számít a sportjog történetében: az ítélet kimondta, hogy az EU belső piaci elveivel ellentétes, kvóta-alapú korlátozások nem alkalmazhatók az uniós polgárokra a nemzeti bajnokságokban. Ez a döntés gyökeresen átalakította az átigazolási piacot, megszüntette a külföldi játékosokra vonatkozó hátrányos kvótákat, és alapvetően elősegítette a sportolók szabad mozgását az Unióban, megerősítve a munkavállalói szabadság elvét a profi sport területén.⁹⁹

A Meca-Medina-ügy (C-519/04 P, 2006) tovább árnyalta a sportjogi kereteket, amikor az ECJ vizsgálta, hogy a dopingellenes szabályok és a versenyeken való részvétel miként illeszthető az uniós versenyjogi és munkajogi normákhoz. Az ítélet egyértelművé tette, hogy a sporttevékenységek sem mentesülhetnek az EU alapelvei alól, még akkor sem, ha az érintett szabályok sportspecifikus jellegűek. Ezzel a bíróság hangsúlyozta, hogy a sport autonómiája nem korlátlan, és a szabályoknak arányban kell állniuk az uniós jogi követelményekkel.

E kiegészítő precedensek, mint a Deliège-ügy (C-51/96) és a Lehtonen-ügy (C-176/96, 2000), a versenynaptárak, átigazolási szabályok és sportspecifikus előírások uniós joggal való összhangját vizsgálták, kiemelve az egyensúlyt a sport autonómiája és az EU alapjogai között. Ezek az ítéletek világosan demonstrálják, hogy az állampolgárság és a sportolók mobilitása nem csupán sportspecifikus kérdés, hanem szoros összefüggésben áll a belső piaci elvekkel, valamint a nemzeti és nemzetközi sportági szabályozásokkal, így alapvető jelentőségű a sportolók jogbiztonságának és a fair verseny biztosításában.

II.8.3. Az uniós polgári jog és a munkavállalói szabadság kapcsolata

Az Európai Unió polgári jogi keretei, kiegészítve az Alapjogi Chartában foglalt elvekkel, kulcsszerepet játszanak a sportolók munkaerő-piaci mobilitásának biztosításában. Ezek az elvek lehetővé teszik, hogy a sportolók szabadon

⁹⁹ McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, 112.

választhassák meg munkáltatójukat és klubjukat más tagállamban, ezzel biztosítva a karrierjük fejlődését és a jogi védelem kereteit. A munkavállalói szabadság nem csupán az átigazolásokra vonatkozik, hanem magában foglalja a szerződéses feltételek meghatározását, a munkaviszony biztonságát, valamint a nemzetközi sportági versenyeken való részvételt is.¹⁰⁰

A munkavállalói szabadság az EU belső piacának egyik alappillére, amely szerint az uniós állampolgárok jogosultak korlátozások nélkül munkát vállalni más tagállamokban. A professzionális sportolók esetében ez különösen jelentős, mivel a sportkarrier előrehaladása gyakran klubváltásokhoz, nemzetközi átigazolásokhoz és a határokon átnyúló munkavégzéshez kötődik.¹⁰¹ Az uniós szabályozás biztosítja, hogy ezek a mobilitási lehetőségek ne csupán gazdasági érdekeket szolgáljanak, hanem a sportolók jogi biztonságát is garantálják, miközben tiszteletben tartják a sport autonómiáját és a sportszabályok speciális jellegét.¹⁰²

A jogi és sportspecifikus egyensúly megteremtését számos mechanizmus segíti. Ide tartoznak az átigazolási időszakok, a klubregisztrációs előírások, a versenynaptárak összehangolása és a versenyszabályok betartása. A nemzetközi sportszövetségek – például az UEFA és a FIFA – szoros együttműködésben működnek az uniós intézményekkel annak érdekében, hogy a sportolók jogai ne sérüljenek, ugyanakkor a sportspecifikus autonómia is fennmaradjon. Külön kiemелendő a FIFA Transfer Matching System (TMS), amely a klubváltások és átigazolások átlátható, szabályozott és jogbiztonságot nyújtó keretrendszerét biztosítja, figyelembe véve a fair play elveit, a munkavállalói szabadságot és a tagállami előírásokat.¹⁰³

Emellett az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata szintén meghatározó a sportolók mobilitása szempontjából. A bíróság egyértelműen kimondta, hogy a

¹⁰⁰ Siekmann – Soek, *Sports Law in the European Union*, 31.

¹⁰¹ Siekmann – Soek, *Sports Law in the European Union*, 32.

¹⁰² Siekmann – Soek, *Sports Law in the European Union*, 33.

¹⁰³ Siekmann – Soek, *Sports Law in the European Union*, 35.

sporttevékenységek és sportszabályok sem mentesülhetnek a belső piaci jogszabályok alól. A precedensek hangsúlyozzák, hogy a sport autonómiáját tiszteletben kell tartani, ugyanakkor az átigazolások és munkavállalói jogok nem sérthetik az uniós alapelveket, így a sportolók mobilitása és állampolgári jogai összhangban maradnak az EU polgári jogi kereteivel.

Összességében az uniós polgári jog és a munkavállalói szabadság elve kulcsfontosságú a sportolók jogi státuszának és karrierlehetőségeinek biztosításában, miközben fenntartja a sport autonómiája és a nemzetközi sportszabályok közötti egyensúlyt, lehetővé téve a tisztességes, átlátható és jogilag védett nemzetközi sporttevékenységet.

II.8.4. Az állampolgárságváltás és nemzetközi átigazolások

A nemzetközi sportban a sportolók átigazolásai szoros összefüggésben állnak az állampolgársági kérdésekkel, mivel a különböző országok sportági szabályai gyakran korlátozzák a külföldi játékosok számát a nemzeti bajnokságokban. Ezek a kvóták és korlátozások azonban az Európai Unió jogi keretei, valamint az Alapjogi Charta alapján nem alkalmazhatók diszkriminatívan az uniós polgárokra. Az EU-s jog értelmében az állampolgári jogok és a munkavállalói mobilitás elvei elsődlegesek, így minden tagállamban biztosítani kell az uniós sportolók számára a szabad munkavállalás és az átigazolások lehetőségét.

A FIFA nemzetközi átigazolási rendszere kiemelkedő szerepet tölt be a sportolói mobilitás szabályozásában. A rendszer szabályozza a klubváltások jogi és sportspecifikus feltételeit, az átigazolási engedélyek kiadását, az átigazolási díjak elszámolását, valamint a sportolói státusz érvényességét és átláthatóságát. Ez a keretrendszer biztosítja, hogy minden klubváltás során a sportolók jogi helyzete tisztázott és jogilag védett legyen, miközben a sportspecifikus autonómia is érvényesül.¹⁰⁴ Hasonló mechanizmusokat alkalmaznak az IAAF és a FINA esetében is, ahol az átigazolási és nemzetközi versenyzési szabályok célja a fair

¹⁰⁴ Siekmann – Soek, *Sports Law in the European Union*, 35.

verseny biztosítása, a sportspecifikus rend fenntartása, valamint a jogi és pénzügyi átláthatóság garantálása.

Az állampolgárságváltás különösen jelentős a nemzeti válogatottak szempontjából, hiszen a sportolók válogatott szereplése, a nemzetközi versenyeken való részvétel és a klubváltások jogi keretei szoros összhangban állnak az EU alapjogaival, a nemzetközi szervezeti szabályozással és a sport autonómiájával. A nemzetközi gyakorlat azt mutatja, hogy az állampolgárságváltások gyakran a sportolók transznacionális karrierstratégiájának részei, lehetővé téve számukra a fejlődést, a kedvezőbb feltételekhez jutást és a nemzetközi tapasztalatszerzést, mindezt úgy, hogy a verseny tisztasága és a sportspecifikus normák ne sérüljenek.

A sportolói mobilitás jogszerűségét és átláthatóságát több mechanizmus biztosítja. Ide tartozik az átigazolási időszakok pontos meghatározása, a klubregisztrációs eljárások, a versenynaptárak összehangolása, valamint a nemzetközi sportszövetségek koordinációja az EU-val. Ezek a szabályok garantálják, hogy a sportolók mobilitása jogszerű, átlátható és tisztességes legyen, miközben a sportspecifikus autonómia – például a FIFA vagy az UEFA versenyszabályainak keretei – is érvényesüljön.¹⁰⁵

Összességében az állampolgárságváltások és a nemzetközi átigazolások szabályozása a sportolók jogi státuszának és karrierlehetőségeinek védelmét szolgálja, biztosítja a nemzetközi versenyek tisztaságát, és harmonizálja a sport autonómiáját az uniós polgári jogi keretekkel. A rendszer egyszerre veszi figyelembe az EU-s munkavállalói szabadság elvét, a nemzeti és nemzetközi sportági normákat, valamint a sportspecifikus fair play követelményeit, biztosítva a nemzetközi sporttevékenység jogi biztonságát és átláthatóságát.

II.8.5. Kritikai megjegyzések és a jövő kihívásai

¹⁰⁵ Siekmann – Soek, *Sports Law in the European Union*, 45.

A sportolók szabad mozgása és állampolgársága számos kritikai kérdést vet fel. Az egyik fő probléma a sport autonómiája és az uniós alapjogok közötti feszültség, különösen az átigazolási kvóták, a külföldi játékosokra vonatkozó korlátozások és az állampolgárságváltások esetében. A jogalkotóknak, az EU-nak és a nemzetközi sportági szervezeteknek folyamatosan együtt kell működniük a szabályok harmonizálása érdekében, biztosítva a fair play-t és a sportspecifikus autonómiát.

A jövő kihívása elsősorban abban áll, hogy a sportolók mobilitását, az állampolgárságváltásokat és az átigazolási rendszert úgy szabályozzák, hogy az egyensúlyban maradjon a sport autonómiájával, gazdasági és jogi kereteivel. A sportolók jogainak és a nemzetközi sportpiac stabilitásának fenntartása kulcsfontosságú, különösen a globális sportpiac növekedésével, a nemzetközi átigazolások számának emelkedésével és a digitális platformokon zajló transzferek jogi kérdéseinek a megjelenésével.¹⁰⁶

Összegezve az állampolgárság és a szabad mozgás kérdése nem csupán jogi, hanem gazdasági, sportági és társadalmi dimenziókat is magában foglal, kiemelve az EU alapjogok, a nemzetközi sportági szabályok és a nemzeti jog összefonódását. A sportolók mobilitása és az alapjogok harmonizációja kulcsfontosságú a nemzetközi sportpiac, valamint a magyar sportjogi szabályozás fejlődésének szempontjából.

III. A sport társadalmi szerepe

A sport a modern társadalmak egyik legösszetettebb és legsokrétűbb jelensége, amely egyszerre hordoz kulturális, gazdasági, politikai és jogi dimenziókat. Társadalmi szerepe nem merül ki pusztán az egyéni egészségmegőrzésben, a közösségformálásban vagy a szabadidő hasznos eltöltésében, hanem abban is rejlik, hogy a sport, mint intézményrendszer, képes kifejezni és megerősíteni a

¹⁰⁶ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 183–185.

társadalom alapvető értékeit: a fair play, az esélyegyenlőség, az önfegyelem, a teljesítmény és az együttműködés normáit.¹⁰⁷

A XX–XXI. század fordulójára a sport a társadalom integráns részévé vált, ahol az állam, a gazdasági szereplők és a civil szervezetek egyaránt aktívan jelen vannak. Különösen a professzionális sport vált a globális gazdaság meghatározó elemévé: az átigazolási piac, a televíziós közvetítési jogok, a szponzorációs rendszerek és a sportipar komplex hálózata önálló, jelentős gazdasági szektort teremtett.¹⁰⁸

A sport társadalmi funkciói között kiemelkedő az identitásképző szerep. A nemzeti válogatottak sikerei erősítik a kollektív összetartozás élményét, míg a helyi klubok a közösségi lojalitás és a társadalmi kohézió szimbólumai. Ez a funkció különösen Európában hangsúlyos, ahol a labdarúgás történelmileg szoros kapcsolatban áll a társadalmi struktúrákkal és az osztályidentitással.¹⁰⁹

Egyúttal a sport a társadalmi felelősségvállalás eszköze is. Az államok a sport révén előmozdíthatják a társadalmi integrációt, csökkenthetik a marginalizált csoportok kirekesztettségét, és támogatják az ifjúság testi és lelki fejlődését. A sport demokratizálódása — amely az amatőr és tömegsport fejlődésében ölt testet — szorosan összekapcsolódik a jogállamiság, a társadalmi igazságosság és az emberi jogok érvényesülésével.¹¹⁰

Álláspontom szerint a sport nem csupán gazdasági tényező, hanem erőteljes társadalompolitikai és erkölcsi dimenzióval is rendelkezik. A sport „társadalmi szerződése” a közösség és az egyén kölcsönös elvárásainak rendszere: a sportoló felelőssége, hogy tisztességes eszközökkel versenyezzen; a társadalomé, hogy méltányos körülményeket biztosítson a sporttevékenységhez; az államé pedig, hogy átlátható, jogszerű és kiszámítható sportirányítási kereteket teremtsen.

¹⁰⁷ Nádori – Gáspár – Rétsági – H. dr. Ekler – Szegnerné dr. Dancs – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 42-43.

¹⁰⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 27–28.

¹⁰⁹ McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, 15-16.

¹¹⁰ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 19-20.

A sport társadalmi szerepének megértése nélkül a sportjog sem érthető teljes mélységében, hiszen a sportjogi normák, szabályrendszerek és eljárások mind ezen társadalmi viszonyok rendezését szolgálják. Így a sport nem csupán „jog alá rendelt” tevékenység, hanem a jog által alakított és fenntartott társadalmi alrendszer, amelyben a polgári jog, a nemzetközi magánjog, sőt a büntetőjog is egymást kiegészítve jelenik meg.

III.1. Átigazolási rendszer sajátos szabályai

Az átigazolási rendszer a professzionális sport egyik legösszetettebb és legfontosabb jogi területe, amely egyszerre érinti a sportolókat, a klubokat és a sportszövetségeket érdekeit. Célja kettős: biztosítani a sportolók mozgásának szabadságát, miközben védelmet nyújt a sportszervezetek gazdasági stabilitásának és a verseny kiegyensúlyozottségének.

A rendszer jogi háttérét a nemzetközi és nemzeti szabályozások egyaránt meghatározzák. A FIFA és az UEFA alapelvei az átigazolások átláthatóságát, jogbiztonságát és fair jellegét hangsúlyozzák, rögzítve a klubváltások, a szerződésbontások és az engedélyezési eljárások feltételeit. A nemzetközi precedensek, különösen a Bosman-ügy és a Webster-ítéletek, alapvetően formálták a sportolók jogi státuszát, kiemelve a munkavállalói szabadság és a sportági autonómia közötti finom egyensúlyt.

A magyar jogrend a 2004. évi I. törvény a sportról révén adaptálta az uniós és nemzetközi normákat, biztosítva, hogy az átigazolások során a sportolók jogai védelmet élvezzenek, ugyanakkor a klubok és a sportszervezetek működési keretei is fenntarthatók maradjanak. Az átigazolási viták rendezésére különféle fórumok működnek, amelyek a nemzetközi magánjogi és polgári jogi elveket érvényesítve biztosítják a jogszerű és gyors konfliktuskezelést.

Összességében az átigazolási rendszer nem csupán sportspecifikus szabályrendszer, hanem a polgári jogi és nemzetközi magánjogi normákkal

összefonódó mechanizmus, amely a professzionális sport mozgékonyágát, a klubok gazdasági stabilitását és a verseny tisztaságát egyaránt szolgálja. A rendszer komplexitása és jogi sokrétúsége kiemeli, hogy az átigazolás nem csupán gazdasági tranzakció, hanem a sportolói karrier, a sportszervezeti érdekek és az uniós jog harmonizációjának találkozási pontja.

III.1.1. A sportolói mozgás jogi háttere

A sportolói mozgás, azaz a sportolók egyesületek közötti átigazolása a modern sportjog egyik legösszetettebb és legérzékenyebb területe. Ebben a folyamatban a jogrendszer és a sportági autonómia sajátos módon fonódik össze: a sportági szabályrendszerek – így például a FIFA, az UEFA vagy a nemzeti sportszövetségek által kibocsátott átigazolási szabályzatok – csak addig élvezhetnek önálló érvényt, amíg nem ütköznek állami jogszabályokkal, illetve alapvető munkajogi és polgári jogi elvekkel.¹¹¹

A sportoló jogállása több szempontból is sajátos. Egyrészt a munkavégzés természete miatt speciális jogviszonyt teremt, amelyben a klasszikus munkaszerződés, a megbízás és a polgári jogi jogviszony elemei egyaránt jelen vannak. Másrészt a sportoló mobilitását nem csupán a szerződéses szabadság határozza meg, hanem az adott sportág szervezeti és versenyszabályai is, amelyek különösen a professzionális sportban jelentősen meghatározzák a mozgás feltételeit és időkereteit.¹¹²

A nemzeti és nemzetközi sportszervezetek kettős célt követnek: egyrészt biztosítani a sportolók jogszerű mozgását és karrierlehetőségeit, másrészt fenntartani a sportszervezetek gazdasági és versenybéli stabilitását. Az átigazolási rendszer tehát nem csupán gazdasági mechanizmus, hanem egyben sportpolitikai és morális kérdés is. A teljesen korlátlan sportolói mobilitás ugyanis a klubok

¹¹¹ Princzinger, *Sportjog I.*, 87–89.

¹¹² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 241.

közötti erőviszonyokat aránytalanná tenné, aláásva a nevelőegyesületek működését, a versenyek kiegyensúlyozottságát és a sportszakmai integritást.¹¹³

III.1.2. A nemzetközi átigazolási rendszer

A nemzetközi átigazolási rendszer elsődleges célja, hogy a sportolók országokon átívelő mozgását egységes jogi keretben szabályozza, biztosítva mind a sportoló jogainak védelmét, mind a klubok és sportszervezetek stabilitását. E területen mérföldkönek számít a FIFA 2001-ben elfogadott Regulations on the Status and Transfer of Players (RSTP) szabályzata, amely átfogó keretet teremtett a nemzetközi átigazolásokhoz. Az RSTP bevezette többek között az átigazolási időszakokat, a szerződések minimális és maximális időtartamát, valamint a nevelési és szolidaritási hozzájárulások rendszerét, amely biztosítja, hogy a sportoló nevelésében részt vevő klubok részesüljenek a későbbi átigazolásokból származó gazdasági előnyökből.¹¹⁴

A nemzetközi átigazolási folyamat több szintű, és szoros együttműködést igényel a klubok, sportolók és szövetségek között. Első szinten a klub–klub megállapodás biztosítja az átigazolás jogi és pénzügyi feltételeit, majd a sportoló és az új klub között létrejövő szerződés szabályozza a munkavégzés és a javadalmazás kérdéseit. Végül elengedhetetlen a szövetségi nyilvántartásba vétel, amely biztosítja a sportoló versenyjogosultságát az új egyesület színeiben, valamint átláthatóvá és ellenőrizhetővé teszi az átigazolási folyamatot.¹¹⁵

A FIFA és az UEFA mellett az Európai Unió is meghatározó szerepet játszik az átigazolási szabályok alakításában. Az uniós jog – különösen a munkavállalás és a szolgáltatásnyújtás szabadságát garantáló rendelkezések – ugyanis korlátozzák a sportági autonómia határait, biztosítva, hogy a klubok ne alkalmazzanak

¹¹³ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 132.

¹¹⁴ Jack Anderson, *Modern Sports Law* (Oxford–Portland: Hart Publishing, 2010), 174.

¹¹⁵ Mark James, *Sports Law* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2013), 212.

diszkriminatív vagy az EU alapelveivel ellentétes kvótákat, és a sportolók szabad mozgása az uniós keretek között érvényesüljenek.¹¹⁶

III.1.3. A FIFA és UEFA elvek

A FIFA és az UEFA alapelvei az átigazolási rendszer működését a sport tisztaságának, a verseny kiegyensúlyozottságának és a fiatal játékosok védelmének biztosítására építik. A FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players (RSTP) külön fejezetet szentel a kiskorú sportolók átigazolásának, amely szigorú feltételekhez kötött: 18 év alatti játékosok nemzetközi átigazolása csak kivételes körülmények között engedélyezett, biztosítva a gyermekek testi, lelki és szociális biztonságát, valamint a nevelőklubok jogainak tiszteletben tartását.¹¹⁷

Az UEFA a FIFA alapelveire támaszkodva saját szabályozási kereteket vezetett be, ideértve a klublicenc-rendszert és a pénzügyi fair play-elveket, amelyek a klubok gazdálkodási felelősségét és a piaci egyensúlyt hivatottak biztosítani. Ezáltal a nemzetközi átigazolási folyamat nem csupán jogi vagy szerződéses kérdés, hanem komplex gazdasági és etikai mechanizmus is, amely egyszerre védi a sportolókat, a klubok érdekeit és a verseny tisztaságát.

Az átigazolási rendszer ezen alapelvei világosan mutatják, hogy a sport jogi szabályozása szorosan összekapcsolódik a morális és gazdasági normákkal, és hogy a sportági autonómia csak a jogi keretek tiszteletben tartásával érvényesülhet.

III.1.4. A Bosman- és Webster-precedensek

¹¹⁶ James A. R. Nafziger – Stephen F. Ross, *Handbook on International Sports Law* (Cheltenham–Northampton: Edward Elgar, 2011), 203.

¹¹⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 248.

A sportolói mozgás jogi kereteiben mérföldkönek számít a Bosman-ügy (C-415/93, *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v. Bosman*, 1995), amely alapvetően átalakította a profi sport átigazolási gyakorlatát Európában. Az Európai Bíróság kimondta, hogy az EU tagállamain belül a sportolók szabadon mozoghatnak, és szerződésük lejáta után korlátozás nélkül válhatnak klubot.¹¹⁸ Ezzel megszűnt az a korábbi gyakorlat, amely a szerződés lejáta utáni átigazolási díj által jelentősen korlátozta a sportolók szerződéses szabadságát. A döntés egyértelműen rögzítette, hogy a sportági szabályok nem sérthetik az uniós alapszabadságokat, így a sport autonómiája mindig az EU-s jogi keretekkel összhangban érvényesülhet.¹¹⁹

A Bosman-precedens hatását tovább árnyalta a Webster-ügy (CAS 2007/A/1298, *Heart of Midlothian FC v. Webster*), amely a sportolók szerződéses jogait egy új dimenzióban vizsgálta. Az ítélet kimondta, hogy bizonyos feltételek mellett a sportoló a szerződés „védelmi időszaka” lejáta után egyoldalúan is felmondhatja a kontraktust, kártérítés fizetése mellett. Ez a gyakorlat a sportolói mozgás és a klubok gazdasági stabilitása közötti egyensúly finomhangolását célozta meg, és rávilágított arra, hogy a sportjogi szabályozásnak összhangban kell lennie a munkajogi és az uniós elvekkel.¹²⁰

A Bosman- és Webster-ügyek következményeként a FIFA módosította átigazolási szabályait, hogy azok összhangban legyenek a munkajogi normákkal, a szerződéses szabadság elvével, valamint az EU belső piaci szabadságaival. E precedensek tehát nem csupán jogi döntések voltak, hanem olyan alapvető mérföldkövek, amelyek biztosították a sportolók mobilitását, védték jogi státuszukat, és elősegítették a tisztességes, átlátható nemzetközi átigazolási gyakorlat kialakulását.¹²¹

¹¹⁸ Woth, *A sportigazgatás története Magyarországon*, 64.

¹¹⁹ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 138.

¹²⁰ James, *Sports Law*, 226.

¹²¹ Anderson, *Modern Sports Law*, 194.

III.1.5. A magyar sporttörvény vonatkozó szakaszai

A magyar jogrendszerben az átigazolási szabályozás alapját elsősorban a 2004. évi I. törvény a sportról képezi. A törvény 18–23. §-ai részletesen rendezik a sportolói szerződések lényeges elemeit, a sportolói státuszt, valamint a sportszervezetek közötti átigazolások jogi feltételeit. A jogalkotó célja kettős volt: egyrészt igazodni a nemzetközi normákhoz és a nemzetközi sportszervezetek gyakorlatához, másrészt figyelembe venni a hazai sportstruktúra sajátosságait, és biztosítani a sportolók, valamint a klubok érdekeinek kiegyensúlyozását.¹²²

A törvény egyértelműen kimondja, hogy a sportoló és a sportszervezet közötti jogviszony munkaviszonynak minősülése esetén a munkajogi szabályok szerint alakul. Amennyiben a jogviszony megbízás vagy polgári jogi szerződés keretében jön létre, úgy a Polgári Törvénykönyv vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. E szabályozás biztosítja, hogy a sportolók jogi státusza világosan meghatározott, és az átigazolások során mind a munkajogi, mind a polgári jogi követelmények teljesüljenek.

Külön hangsúlyt kap a nevelési költségek megtérítésének és a sportolói képzés védelmének kérdése. Ez a mechanizmus összhangban áll a FIFA által előírt szolidaritási rendszerekkel, és célja, hogy a nevelőegyesületek jogait védje, miközben biztosítja a sportolók szabad mozgását és karrierlehetőségeit. A magyar szabályozás így egyensúlyt teremt a klubok érdeke, a sportolói mobilitás és a nemzetközi előírások között, és elősegíti a tisztességes, átlátható átigazolási gyakorlat fenntartását.¹²³

III.1.6. Átigazolási viták és vitarendezési fórumok

Az átigazolási rendszer komplexitása, valamint a sportolók, klubok és sportszövetségek érdekeinek gyakran ellentétes volta jogviták kialakulásához

¹²² Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 211.

¹²³ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 119.

vezet. Ezek a viták leggyakrabban a sportolói szerződések megszegéséből, az átigazolási díjak nemteljesítéséből, a nevelési és szolidaritási hozzájárulások vitás értelmezéséből vagy a szabályok helytelen alkalmazásából erednek.¹²⁴

Magyarországon az ilyen ügyek rendezése elsősorban a sportági szövetségek belső fegyelmi és jogvitakezelő fórumain történik, például a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) átigazolási bizottságán vagy a fegyelmi bizottságokon keresztül. A 2004. évi I. törvény a sportról, valamint a kapcsolódó kormányrendeletek előírják, hogy a viták rendezését elsődlegesen a belső sportszövetségi fórumokon kell kezdeményezni, mielőtt az érintettek állami bíróságokhoz fordulnának.¹²⁵

Nemzetközi szinten a FIFA és az UEFA által létrehozott vitarendezési mechanizmusok, valamint a Dispute Resolution Chamber (DRC) és a Court of Arbitration for Sport (CAS) játszanak meghatározó szerepet. A DRC feladata az átigazolásokkal kapcsolatos pénzügyi és szerződéses viták gyors, specializált rendezése, míg a CAS a sportágakon átívelő, gyakran nemzetközi joghatóságot érintő ügyek végső választottbírói fóruma.¹²⁶

A CAS döntései kiemelt precedensértékkel bírnak, különösen azokban az ügyekben, amelyek a Bosman- és Webster-precedenshez hasonló, sportolói jogokat érintő kérdéseket vetnek fel. Döntései nem csupán az adott ügyre érvényesek, hanem a nemzetközi átigazolási szabályok értelmezését is irányítják, hozzájárulva a jogbiztonság és a szabályozási következetesség fenntartásához.¹²⁷

A viták rendezésében kulcsfontosságú az arbitrázs és választottbírói eljárások alkalmazása, mivel ezek gyorsabb, specializáltabb és hatékonyabb fórumot biztosítanak, mint az állami bíróságok. Az uniós jog szempontjából azonban elengedhetetlen, hogy a választottbírói mechanizmusok ne korlátozzák a

¹²⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 256.

¹²⁵ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 214.

¹²⁶ Nafziger – Ross, *Handbook on International Sports Law*, 218-220.

¹²⁷ Blackshaw – Siekmann – Soek, *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*, 132–134.

sportolók alapvető jogait, különösen a munkavállalás szabadságát és az uniós versenyjog elveit.¹²⁸

Ezen mechanizmusok kettős célt szolgálnak: egyrészt biztosítják a jogviták gyors és hatékony rendezését, másrészt fenntartják a sportág autonómiáját, valamint a klubok és sportolók közötti egyensúlyt. A nemzetközi példák és a hazai gyakorlat egyaránt azt mutatják, hogy az átigazolási viták kezelése kulcsfontosságú a professzionális sport stabilitása, a verseny tisztasága és a sportszervezetek hosszú távú működőképessége szempontjából.

III.1.7. A polgári jogi és nemzetközi magánjogi értelmezés

A sportolói átigazolásokkal kapcsolatos jogviták gyakran túllépnek a nemzeti joghatóságok keretein, így ezek kezelése során a nemzetközi magánjog elvei nyújtanak iránymutatást. Ezek az elvek segítenek meghatározni, hogy egy adott ügyben melyik jogrendet kell alkalmazni, illetve melyik bíróság vagy választottbíróság rendelkezik illetékességgel. A nemzetközi sportjogban kiemelt szerepet töltenek be a FIFA Dispute Resolution Chamber (DRC) és a Court of Arbitration for Sport (CAS), amelyek specializált fórumként biztosítják a viták gyors, szakértői és jogilag megalapozott rendezését.¹²⁹

A polgári jogi alapelvek – mint a szerződési szabadság, a szerződésszegés és a kártérítés – minden sportjogi átigazolás hátterében ott állnak, még akkor is, ha a sportági szabályrendszer különös rendelkezéseket tartalmaz.¹³⁰

Az elmúlt években a sportolók személyiségi jogainak védelme is egyre hangsúlyosabbá vált. Ez különösen a sajtómegjelenések, az adatkezelés és az imázs-jogok vonatkozásában jelent újabb értelmezési dimenziót, amelyek

¹²⁸ McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, 72.

¹²⁹ Nafziger – Ross, *Handbook on International Sports Law*, 212.

¹³⁰ Trocsányi Sára, *A kommunikáció jogi alapjai* (Budapest: Osiris Kiadó, 2004), 156.

figyelembevétele elengedhetetlen a jogszerű és etikus sportgyakorlat biztosításához.¹³¹

Összességében a sportjog a polgári jog és a nemzetközi magánjog metszéspontján helyezkedik el: sajátos, autonóm rendszer, amely azonban szorosan kapcsolódik az általános jogi normákhoz és az uniós jogi környezethez. Ez a kettősség biztosítja, hogy a sportolói átigazolások és a kapcsolódó jogviták mind a sportspecifikus elvek, mind az általános jogi alapelvek mentén, átláthatóan és jogszerűen rendezhetők legyenek.

III.2. A sportügynökök feladatai, tevékenységi körei

A sportügynökök, más néven játékosügynökök vagy menedzserek, a professzionális sport kulcsfontosságú szereplői, akik a sportolók érdekeit képviselik mind a szerződéskötések, mind a karriertervezés terén. Tevékenységi körük a jogi, pénzügyi, kommunikációs és sportvezetési szférák metszéspontján helyezkedik el, így munkájuk egyszerre jogi, gazdasági és stratégiai dimenzióval bír. A sportügynökök szerepe nem korlátozódik pusztán a klubváltásokra vagy a szerződéses tárgyalásokra: részt vesznek a sportoló hosszú távú pályafutásának menedzselésében, az imázs- és marketingstratégiák kialakításában, valamint a szakmai fejlődést támogató döntések előkészítésében.

III.2.1. A sportügynök jogi státusza

A sportügynök jogi státusza kettős: egyrészt megbízottként jár el a sportoló vagy a klub képviseletében, másrészt közvetítőként működik az átigazolások, szerződéskötések és pénzügyi tranzakciók során. Ez a kettősség meghatározza, hogy tevékenysége egyszerre érinti a munkajogi, a polgári jogi és a sportspecifikus normákat.

¹³¹ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme*, 98.

A magyar jog a sportügynökök tevékenységét a 2004. évi I. törvény a sportról keretei között szabályozza.¹³² A törvény előírja, hogy a sportügynök csak a sportszervezet és a sportoló írásbeli felhatalmazása alapján járhat el, ezzel biztosítva a sportoló érdekeinek védelmét, ugyanakkor lehetőséget teremtve a kluboknak és a szövetségeknek a megbízottak tevékenységének ellenőrzésére.

Nemzetközi szinten a FIFA 2015-ben módosított Regulations on Working with Intermediaries szabályzata részletesen meghatározza a sportügynökök regisztrációját, kötelezettségeit és díjazását. A szabályzat célja a sportoló érdekeinek védelme, a pénzügyi átláthatóság biztosítása, valamint az esetleges konfliktusok megelőzése. Többek között előírja a díjazás maximális mértékét, a szerződéses jogokat, valamint a felelősségi kérdések rendezésének mechanizmusait.¹³³

Álláspontom szerint a sportügynök jogi státuszának meghatározása kiterjed a sportolóval fennálló kapcsolatra is. Az ügynök köteles a sportolót teljeskörűen tájékoztatni minden jogi és pénzügyi kockázatról, és biztosítani, hogy a sportoló döntései tudatosak és felelősségteljesek legyenek pályafutása során. A világos jogi háttér és a megfelelő felhatalmazás alapvető feltétele annak, hogy a sportügynök tevékenysége mind a sportoló, mind a klub számára jogilag biztonságos és etikus legyen, ezzel elősegítve a professzionális sport integritását és stabilitását.

III.2.2. A sportügynök feladatai a szerződéskötés során

A sportügynök egyik legfontosabb feladata a sportoló és a klub közötti szerződéskötés lebonyolítása, amely magában foglalja a díjazás, a bónuszok, a juttatások, valamint egyéb feltételek részletes és pontos meghatározását. A

¹³² 2004. évi I. törvény a sportról

¹³³ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 310.

sportügynök szerepe azonban nem csupán adminisztratív jellegű: feladata a jogi kockázatok minimalizálása, a szerződéses kikötések betartásának ellenőrzése, valamint a sportoló és a klub közötti esetleges viták előkészítése és megelőzése.¹³⁴ A sportügynök felelőssége kiterjed a szerződés érvényességének és a vonatkozó jogi, valamint sportszövetségi előírásoknak való megfelelés biztosítására, különös tekintettel a nemzetközi átigazolásokra, ahol a jogi és sportspecifikus követelmények bonyolult rendszere érvényesül. Nemzetközi gyakorlatban a FIFA által működtetett Transfer Matching System (TMS) platform kulcsszerepet játszik.¹³⁵ E rendszer biztosítja az átigazolások átláthatóságát, nyomon követhetőségét és jogszerűségét, lehetővé téve, hogy az ügynökök ellenőrizzék, minden tranzakció megfelel-e a FIFA szabályainak, a díjak és kifizetések szabályszerűen történnek-e, és a sportoló érdekei minden esetben érvényesüljenek.

Ezen túlmenően a sportügynök koordinálja a felek közötti kommunikációt, irányítja a tárgyalások stratégiai menetét, előre jelzi a potenciális vitás helyzeteket, és elemzi azok jogi, gazdasági következményeit. Az ügynök szerepe egyensúlyt teremt a klub és a sportoló érdekei között, miközben biztosítja a szerződés jogszerűségét és etikus végrehajtását. A sportügynök szakmai tapasztalata, jogi felkészültsége és stratégiai érzéke ezért kulcsfontosságú a sikeres, stabil és jogilag megalapozott szerződéskötéshez, amely mind a sportoló, mind a klub számára előnyös és biztonságos.¹³⁶

III.2.3. A sportügynök karrier- és képviseleti tevékenysége

A sportügynökök tevékenysége messze túlmutat a szerződések jogi és pénzügyi vonatkozásain. Kulcsszerepet játszanak a sportoló karriertervezésében, médiakezelésében és szponzori kapcsolatok menedzselésében, így tevékenységi

¹³⁴ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 156.

¹³⁵ Nafziger – Ross, *Handbook on International Sports Law*, 230.

¹³⁶ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 89.

körük kiterjed az imázsépítésre, a marketingstratégiák kialakítására, valamint a nemzetközi piacra való belépés előkészítésére. Az ügynök a sportoló hosszú távú pályafutásának irányítójaként gondoskodik az edzőváltások, klubváltások előkészítéséről, a megfelelő versenyzési lehetőségek kiválasztásáról, valamint a nemzetközi karrierlehetőségek felméréséről és kiaknázásáról.¹³⁷

A sikeres képviselő érdekében a sportügynök szoros együttműködésben áll a klubokkal, sportszövetségekkel, valamint a sportoló közvetlen szakmai és személyi csapatával. E koordináció biztosítja, hogy a sportoló pályafutása stratégiai szempontból optimálisan szervezett és jogilag biztonságos legyen.¹³⁸

Véleményem szerint a sportügynök feladata a nemzetközi és uniós jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése is, mivel ezek közvetlen hatással lehetnek a szerződéses jogokra, átigazolásokra, díjazásokra, illetve a sportoló jogi védelmére. Az ügynök stratégiai szerepe így nem csupán a rövid távú pénzügyi előnyök maximalizálását szolgálja, hanem a sportoló hosszú távú pályafutásának, piaci értékének és szakmai sikerének biztosítását is.

III.2.4. Etikai és felelősségi kérdések

A sportügynökök tevékenysége jelentős etikai és jogi kockázatokat hordoz. Egy nem megfelelően képzett, regisztrálatlan, vagy érdekkonfliktusban működő ügynök súlyosan károsíthatja a sportolót, a klubot, valamint a sportág hírnevét. E kockázatok mérséklése érdekében a FIFA, az UEFA és a nemzeti sportszövetségek szabályozzák az ügynökök regisztrációját, szakmai képzését, díjazását és tevékenységük átláthatóságát.¹³⁹

A magyar jog a sportügynök tevékenységét a polgári jogi megbízás és a munkajogi előírások kombinációjaként értelmezi, biztosítva, hogy a sportoló

¹³⁷ Gardiner – James – O’Leary – Welch – Blackshaw – Boyes – Davis, *Sports Law*, 11–13.

¹³⁸ Michael McCann – Marilyn Hums, *Governance in Sport: Analysis and Application* (Champaign: Human Kinetics, 2002), 145–147.

¹³⁹ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 315.

érdekei védettek legyenek, és a felmerülő vitás ügyek gyorsan és hatékonyan rendezhetők legyenek. Az ilyen szabályozás a jogi biztonság mellett hozzájárul a sportszakmai etika érvényesüléséhez, és elősegíti a klubok, a sportolók és a sportszövetségek közötti bizalom fenntartását.¹⁴⁰

Álláspontom szerint az etikai szabályok betartása kulcsfontosságú a sportág stabilitása és hírneve szempontjából, mivel a szabályozott és átlátható ügynöki tevékenység hosszú távon erősíti a professzionális sportba vetett bizalmat mind a klubok, mind a sportolók, mind pedig a szurkolók részéről. Így az etikai normák nem csupán a sportoló védelmét szolgálják, hanem a sportág társadalmi és gazdasági integritását is biztosítják.

III.3. A sportversenyek sérthetatlensége

A sportversenyek sérthetatlensége a sportjog egyik alapvető elve, amelynek célja annak biztosítása, hogy a versenyek tisztességes módon, az irányadó szabályok betartásával, valamint a résztvevők egyenlő esélyeinek garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. Ezen alapelv nem kizárólag a versenyek objektív tisztaságának megőrzését szolgálja, hanem egyúttal a sportolók jogi, erkölcsi és gazdasági érdekeinek védelmét is elősegíti.¹⁴¹

A sportversenyek integritása elengedhetetlen feltétele a sport iránti társadalmi bizalom fenntartásának. A tisztességes verseny megléte alapvető jelentőséggel bír a szurkolók elköteleződésének, a szponzorok befektetési hajlandóságának, valamint a sportszervezetek hitelességének megőrzése szempontjából. Mindezeken túl a sérthetatlenség elvének érvényesülése hozzájárul az adott sportág nemzetközi presztízsének és elismertségének fenntartásához is.

A sportversenyek sérthetatlensége összetett elv, amely több, egymással szorosan összefüggő dimenzióban érvényesül. A jogi dimenzió a verseny lebonyolítására

¹⁴⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 266.

¹⁴¹ Nádori – Gáspár – Rétsági – Ekler – Szegnerné – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 188–190.

vonatkozó normák, valamint a résztvevők jogainak védelmét foglalja magában. A sportszakmai dimenzió a fair play elvének érvényesítésén keresztül biztosítja a tisztességes verseny feltételeit, míg az etikai dimenzió a sportmorál, valamint a sportszervezetek működésének integritását hivatott garantálni.¹⁴²

III.3.1. A versenyek tisztaságának jogi védelme

A sportversenyek tisztaságának jogi védelme a nemzeti és nemzetközi jogforrások, valamint a sportági szabályzatok összességén keresztül valósul meg. Magyarországon e védelem alapját a sportról szóló 2004. évi I. törvény képezi, amely a sporttevékenység szervezeti és működési kereteit határozza meg. A törvényhez kapcsolódó végrehajtási jogszabályok – így különösen a sportfegyelmi felelősségről szóló 39/2004. (III. 12.) Korm. rendelet – biztosítják, hogy a sportversenyek lebonyolítása során valamennyi résztvevő köteles betartani az irányadó szabályokat, továbbá felhatalmazzák a sportszervezeteket a szabályszegések szankcionálására.¹⁴³

Nemzetközi szinten a sportversenyek integritásának védelmét az olyan szervezetek szabályzatai garantálják, mint a FIFA, az UEFA, valamint az egyes nemzetközi sportági szövetségek. E szabályrendszerek részletesen rögzítik a tisztességes verseny követelményeit, a jogsértések körét, valamint az alkalmazható jogkövetkezményeket. A sportjogi viták rendezésében kiemelt szerepet tölt be a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport, CAS), amelynek döntései precedensértékűek, és iránymutatást nyújtanak a felelősségi viszonyok, valamint a jogérvényesítés módjának meghatározásához.¹⁴⁴

E jogi keretrendszer együttesen lehetővé teszi, hogy a sportversenyek során felmerülő szabálytalanságok – így különösen a doppingvétségek, a játékvezetői

¹⁴² Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 56–58.

¹⁴³ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 291-293.

¹⁴⁴ Anderson, *Modern Sports Law*, 174.

visszaélések, illetve a sportszervezeti szabályok megsértése – hatékonyan és időben kezelhetők legyenek. A jogi mechanizmusok következetes alkalmazása elengedhetetlen a versenyek tisztaságának fenntartásához, valamint a sportolók, a sportszervezetek és a közönség bizalmának megőrzéséhez.

III.3.2. Etikai és fair play dimenzió

A fair play elve a sportversenyek sérthetetlenségének egyik központi pillére, amely a sport etikai alapjait és a tisztességes verseny követelményeit egyaránt magában foglalja. Az elv érvényesülése kiterjed a szabálykövető magatartásra, az ellenfelek és a versenyben részt vevő valamennyi szereplő tiszteletben tartására, a sportszervezeti normák betartására, valamint az egyenlő és igazságos versenyfeltételek biztosítására.¹⁴⁵ A fair play ily módon nem csupán a sportszerű magatartás erkölcsi mércéjeként jelenik meg, hanem a sportversenyek integritását garantáló alapvető követelményként is értelmezhető.

A fair play elve ugyanakkor nem kizárólag morális normaként bír jelentőséggel, hanem jogilag is érvényesíthető elvként funkcionál. Számos sportági szabályzat és fegyelmi rendelkezés e fogalomra építve határozza meg a sportolók és sportszervezetek magatartási kötelezettségeit, valamint az azok megsértéséhez kapcsolódó jogkövetkezményeket. Ennek eredményeként a fair play elve közvetlen alapot szolgáltat a sportfegyelmi eljárások lefolytatásához, illetve a sportolók jogainak és érdekeinek védelméhez.

Nemzetközi szinten az etikai normák megsértése különösen súlyos jogkövetkezményekkel járhat. Az olyan szervezetek, mint a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) vagy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (IOC) szigorú szankciórendszert alkalmaznak a doppingvétségek, a mérkőzések manipulálása, valamint a sportszervezeti szabályok megsértése esetén. Az etikai

¹⁴⁵ Nádori – Gáspár – Rétsági – Ekler – Szegerné – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 192–195.

előírások elsődleges célja annak biztosítása, hogy a sportversenyek ne váljanak üzleti érdekek által vezérelt manipulációk vagy jogellenes befolyásolások tárgyává, hanem valamennyi résztvevő számára garantálják a tisztességes és átlátható versenyfeltételeket.¹⁴⁶

III.3.3. Sportszervezeti és technikai biztosítékok

A sportversenyek sérthetetlenségének biztosítása nem kizárólag jogi és etikai eszközökön keresztül valósul meg, hanem a sportszervezetek belső szabályozási rendszerei, a versenyek lebonyolítását meghatározó szervezési protokollok, valamint a modern technikai megoldások együttes alkalmazásával is. E körbe tartozik többek között a mérkőzésvezetők és játékvezetők folyamatos szakmai képzése, a döntéshozatalt támogató elektronikus bíraskodási rendszerek – így például a videóbíró (VAR) alkalmazása –, továbbá az olyan technikai eszközök használata, mint az elektronikus időmérés. Mindezeket kiegészítik a sportszervezetek által működtetett belső ellenőrzési és felügyeleti mechanizmusok.¹⁴⁷

E biztosítékok elsődleges célja a versenyek során felmerülő kockázatok csökkentése, különösen az emberi hibákból, a szándékos visszaélésekből, valamint a szabályok nem megfelelő alkalmazásából eredő problémák minimalizálása. A sportszervezeti és technikai eszközök alkalmazása elősegíti a döntések objektivitását és átláthatóságát, ezáltal erősítve a versenyekbe vetett bizalmat.

A technikai biztosítékok jogi és etikai szabályozásokkal való összehangolt működése jelentős mértékben hozzájárul ahhoz, hogy a sportversenyek ne csupán formálisan feleljenek meg a tisztességes verseny követelményeinek, hanem azok

¹⁴⁶ Paul James, *Lex Olympica: Olympic Law and Their Relationships with Human Rights* (London: Routledge, 2010), 45–48.

¹⁴⁷ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 156–158.

a gyakorlatban is érvényesüljenek. Ennek eredményeként a sportversenyek integritása komplex, egymást erősítő mechanizmusok révén biztosítható.

III.3.4. A nemzetközi és hazai jog összefüggései

A sportversenyek sérthetlensége nem kizárólag nemzeti szinten értelmezhető, hanem szükségszerűen nemzetközi dimenzióval is rendelkezik. A magyar sportjog a hazai jogszabályi környezet keretein belül biztosítja a sportolók és a sportszervezetek jogainak védelmét, míg a nemzetközi sportági szövetségek és ernyőszervezetek szabályrendszerei a globális sportversenyek tisztaságának fenntartását szolgálják. E két szabályozási szint egymással párhuzamosan, egymást kiegészítve járul hozzá a sportversenyek integritásának biztosításához.¹⁴⁸

A hazai és nemzetközi szabályozások közötti együttműködés különös jelentőséggel bír, tekintettel arra, hogy a modern sportéletben a nemzetközi átigazolások, a határokon átnyúló versenyek, valamint a szponzorációs és kereskedelmi jogviszonyok során rendszeresen több jogrendszer találkozik egymással. E komplex jogi környezetben elengedhetetlen a szabályok összehangolt alkalmazása annak érdekében, hogy a sportversenyek tisztasága és a jogbiztonság egyaránt érvényesülhessen.

Véleményem szerint a nemzetközi joggyakorlat, különösen a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport, CAS) ítéletei, valamint az európai bíróságok döntései jelentős iránymutatást nyújtanak a hazai sportszövetségek számára. E precedensek hozzájárulnak ahhoz, hogy a nemzeti szabályozások és gyakorlatok összhangban álljanak a nemzetközi elvárásokkal, ezáltal elősegítve a sportversenyek tisztaságának megőrzését és a résztvevők jogainak hatékony védelmét.

¹⁴⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 294-296.

III.4. A sportban való együttműködés nemzetközi szervezetekkel

A sport globalizálódása a XX. század második felében olyan mértékű nemzetközi összefonódást eredményezett, amely a jogi szabályozás és az intézményi együttműködés új szintjeinek kialakítását tette szükségessé. A sport napjainkban már nem kizárólag nemzeti keretek között szerveződő közösségi tevékenységként értelmezhető, hanem olyan komplex nemzetközi rendszerként, amelyet nemzetközi sportszervezetek, regionális együttműködések, valamint kormányközi megállapodások kiterjedt hálózata határoz meg.

A nemzetközi sportjog rendszerének központi szereplői azok a globális sportszervezetek, amelyek saját szabályozási autonómiájukon belül egyidejűleg jogalkotói, végrehajtói és kvázi igazságszolgáltatási funkciókat látnak el. E körbe tartozik különösen a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (International Olympic Committee, IOC), a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (Fédération Internationale de Football Association, FIFA), az Európai Labdarúgó-szövetség (Union of European Football Associations, UEFA), a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (World Anti-Doping Agency, WADA), valamint a Nemzetközi Sportdöntőbírószám (Court of Arbitration for Sport, CAS). E szervezetek szabályrendszerei és döntései alapvető hatást gyakorolnak a sportversenyek lebonyolítására, a fegyelmi és etikai normák érvényesítésére, valamint a jogviták rendezésére.¹⁴⁹

A globális sportirányítás rendszerét tovább árnyalja az a több mint kétszáz nemzetközi sportági szövetség, amelyek világszerte működnek, és amelyek mindegyike saját, autonóm szabályozási és intézményi struktúrával rendelkezik. Ezen szervezetek tevékenysége és egymással való együttműködése elengedhetetlen feltétele a sport nemzetközi működésének, valamint a versenyek egységes és tisztességes lebonyolításának biztosításához.

¹⁴⁹ Roger P. Bartlett – Chris Gratton – Christer Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies* (London–New York: Routledge, 2006), 211–213.

III.4.1. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (IOC) és az olimpiai rendszer jogi koordinációja

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (International Olympic Committee, IOC) 1894-ben történt megalakulása óta a globális sportirányítás és sportjog egyik legmeghatározóbb intézményévé vált. Az IOC által megalkotott Olimpiai Charta nemzetközi viszonylatban kvázi jogforrásként funkcionál, mivel rögzíti az olimpiai mozgalom alapelveit, meghatározza a sportolók jogait és kötelezettségeit, a tagszervezetek feladatait, valamint az olimpiai játékok megrendezésének jogi és intézményi kereteit. E szabályrendszer kiemelt szerepet tölt be az olimpiai rendszer működésének egységesítésében és jogbiztonságának megteremtésében. Az IOC és az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) közötti együttműködés az elmúlt években különösen a béke előmozdítása, a fenntartható fejlődés, valamint az emberi jogok védelme területén erősödött meg. Ennek egyik kiemelt állomása az ENSZ Közgyűlésének 2014-ben elfogadott határozata (A/RES/69/6), amely hivatalosan is elismerte a sport és a béke kapcsolatát, és amely az olimpiai eszmeiség normatív alapját tovább erősítette.¹⁵⁰

A nemzetközi sportjog fejlődésének fontos mérföldköve a UNESCO égisze alatt 2005-ben elfogadott Nemzetközi Egyezmény a Dopping Elleni Küzdelemről, amely a Nemzetközi Olimpiai Bizottság és a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (World Anti-Doping Agency, WADA) szoros együttműködésével jött létre. Az egyezmény célja, hogy globálisan egységes jogi és etikai keretet biztosítson a dopping elleni fellépéshez, valamint elősegítse a nemzeti jogrendszerek közötti koordinációt és együttműködést e területen.

Az IOC tevékenységében az elmúlt évtizedben egyre hangsúlyosabban jelent meg a sport emberi jogi dimenziója is. Ezen szemléletváltást tükrözi az Olympic Agenda 2020+5 stratégiai program, amely kiemelt célként kezeli a fenntartható

¹⁵⁰ Centre for Sport and Human Rights, *Sport & Human Rights — First Annual Reading List*, 16.

fejlődési célok sportpolitikai megvalósítását, különös tekintettel az ENSZ 16. számú fenntartható fejlődési céljára (béke, igazság és erős intézmények). A program ezen keresztül az olimpiai mozgalmat a globális társadalmi felelősségvállalás aktív szereplőjeként pozicionálja.

III.4.2. A FIFA, UEFA és a nemzetközi sportszövetségek rendszere

A nemzetközi sportirányítás rendszerében kiemelkedő szerepet töltenek be a sportági szövetségek, amelyek közül különösen meghatározó a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (Fédération Internationale de Football Association, FIFA) és az Európai Labdarúgó-szövetség (Union of European Football Associations, UEFA). A FIFA 211 tagországot tömörítő globális szervezetként a világ egyik legszélesebb tagsági bázisával rendelkezik, szabályzatai pedig – így különösen a FIFA Statutes, a Regulations on the Status and Transfer of Players, valamint a FIFA Disciplinary Code – kötelező erővel bírnak valamennyi nemzeti labdarúgó-szövetségre nézve. E normarendszer átfogó módon szabályozza a sportág szervezeti működését, a játékosok jogállását, valamint a fegyelmi felelősség kérdéskörét.¹⁵¹

Az UEFA az európai labdarúgás irányító szervezeteként elsősorban az európai klubrendszer felett gyakorol szabályozási és felügyeleti hatáskört. Szabályozási tevékenysége különösen az átigazolási rendszer működésére, a pénzügyi fenntarthatóságot célzó Financial Fair Play előírásaira, valamint a klublicenclési szabályokra terjed ki, amely rendelkezések célja a verseny kiegyensúlyozottságának fenntartása, a gazdasági visszaélések megelőzése, valamint a sportversenyek tisztaságának biztosítása.¹⁵²

A sportjog és az európai uniós jog összefonódását jelentős mértékben meghatározta az Európai Unió Bíróságának Bosman-ügyben (C-415/93) hozott

¹⁵¹ Gardiner – James – O’Leary – Welch – Blackshaw – Boyes – Davis, *Sports Law*, 264–266.

¹⁵² McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, 190-191.

ítélete, amely mérföldkőnek tekinthető a sport és az uniós alapjogok kapcsolatának alakulásában. A döntés óta a sportjogi szabályozás szorosan kapcsolódik az Európai Unió jogához, különösen a munkavállalás és a szolgáltatásnyújtás szabadságának érvényesülése tekintetében, ami jelentős hatást gyakorolt a játékosok átigazolására és szerződéses jogviszonyaira.

A globális sportkoordináció azonban nem korlátozódik a labdarúgásra. Számos további nemzetközi sportági szövetség lát el hasonló szabályozási és irányítási funkciókat saját sportágukon belül. Ide tartozik többek között a World Athletics (korábban IAAF), mint a nemzetközi atlétikai sport irányító szervezete; a FINA, illetve jelenlegi nevén a World Aquatics, amely az úszás, a vízilabda, a műugrás és a szinkronúszás nemzetközi szövetsége; továbbá az ITF (Nemzetközi Tenisz Szövetség), a FIS (Nemzetközi Sí Szövetség), az UCI (Nemzetközi Kerékpáros Szövetség), a FIE (Nemzetközi Vívó Szövetség), a FIG (Nemzetközi Tornaszövetség), a FIBA (Nemzetközi Kosárlabda Szövetség), az IJF (Nemzetközi Cselgáncs Szövetség), az IBU (Nemzetközi Biatlon Szövetség), valamint az FIVB (Nemzetközi Röplabda Szövetség).

Az említett nemzetközi sportszövetségek a nemzeti szövetségeken keresztül közvetlen és közvetett módon egyaránt befolyásolják a tagállamok – így Magyarország – sportjogi szabályozását és gyakorlatát. Szabályrendszereik, fegyelmi mechanizmusaik és jogérvényesítési eszközeik hozzájárulnak ahhoz, hogy a sportversenyek nemzetközi és nemzeti szinten egyaránt egységes elvek mentén, a tisztességes verseny követelményeinek megfelelően kerüljenek lebonyolításra.¹⁵³

III.4.3. A WADA és a doppingellenes együttműködés

A World Anti-Doping Agency (WADA) 1999-ben jött létre a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) és a kormányok közös kezdeményezésére, válaszul a

¹⁵³ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 245–247.

nemzetközi sportéletben egyre súlyosabbá váló doppingproblémákra. A szervezet elsődleges feladata az egységes doppingellenes szabályozási rendszer kialakítása és annak következetes érvényesítése mind nemzetközi, mind nemzeti szinten. E cél megvalósításának legfontosabb eszköze a Világ Doppingellenes Kódex (World Anti-Doping Code), amely 2021-ben hatályba lépett, jelenleg érvényes változatában jogilag kötelező keretszabályként vonatkozik valamennyi aláíró félre, így a nemzeti olimpiai bizottságokra, a nemzetközi és nemzeti sportszövetségekre, valamint az államokra is.¹⁵⁴

A Kódex részletesen meghatározza a tiltott szerek és módszerek körét, a vizsgálati és ellenőrzési eljárások szabályait, valamint a doppingvétségek esetén alkalmazandó szankciókat. E szabályozási struktúra célja a sport tisztaságának megőrzése, valamint az egyenlő és igazságos versenyfeltételek biztosítása a sportolók számára. A WADA intézményi működésének alapját két fő szerv alkotja: a Végrehajtó Bizottság és a Világ Doppingellenes Fórum. A Végrehajtó Bizottság hatáskörébe tartozik a stratégiai irányvonalak meghatározása, a Kódex módosításainak előkészítése, a pénzügyi döntéshozatal, valamint a globális politikai koordináció. A Világ Doppingellenes Fórum ezzel szemben a kormányok és a nemzetközi sportszövetségek képviselőinek bevonásával biztosítja a Kódex széles körű elfogadását, valamint a doppingellenes szabályozásokkal kapcsolatos ajánlások kialakítását.¹⁵⁵

A WADA tevékenysége többdimenziós jellegű. A szervezet folyamatosan fejleszti a doppingellenőrzési módszereket és aktualizálja a tiltott szerek listáját, emellett oktatási és prevenciós programokat működtet sportolók, edzők és sportszervezetek számára a doppingellenes szemlélet erősítése érdekében. Mindezek mellett auditálja a nemzeti doppingellenes szervezetek működését, valamint koordinálja a mintavételi és laboratóriumi vizsgálati eljárásokat.

¹⁵⁴ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 89.

¹⁵⁵ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 210.

A WADA normarendszere a magyar jogrendszerben is beépült a hazai szabályozásba. A doppingellenes tevékenység végrehajtását és a nemzeti szervezet, a HUNADO működését a 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet rögzíti, biztosítva ezzel a nemzetközi előírásokkal való összhangot. A szervezet emellett szoros együttműködést folytat a UNESCO-val, az Európa Tanács Doppingellenes Egyezményének intézményeivel, valamint az Európai Unió Sportügyi Főigazgatóságával.¹⁵⁶ Ezen kapcsolatrendszer célja a jogszabályi harmonizáció elősegítése, az információ- és adatcsere biztosítása, valamint a nemzetközi fellépés hatékonyságának növelése a dopping elleni küzdelem területén.

Álláspontom szerint a doppingellenes rendszer működését tovább erősíti a WADA és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport, CAS) közötti együttműködés, amely kapcsolat lehetővé teszi, hogy a doppingügyekkel kapcsolatos jogviták és szankciók gyors, egységes és nemzetközileg elfogadott eljárásrendben kerüljenek elbírálásra, hozzájárulva a nemzetközi sportjog koherenciájához és a sportolók jogainak hatékony védelméhez.

III.4.4. A Sportdöntőbíróság (CAS) szerepe

A Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport, CAS) a sportjog intézményrendszerének központi eleme, amely 1984-ben jött létre Lausanne-ban a Nemzetközi Olimpiai Bizottság kezdeményezésére. A testület elsődleges feladata a sporttal összefüggő nemzetközi jogviták rendezése, különös tekintettel a doppingügyekre, a sportolói és klubszintű szerződésekre, az átigazolásokra, valamint a szponzorációs jogviszonyokból eredő konfliktusokra. A CAS működése ezzel hozzájárul a sportversenyek jogbiztonságának és kiszámíthatóságának fenntartásához.¹⁵⁷

¹⁵⁶ 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól

¹⁵⁷ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 103.

Az eljárási rendet a CAS Eljárási Szabályzata (Procedural Rules) határozza meg, amely két alapvető eljárástípust különböztet meg. Az ún. Ordinary Arbitration az általános sportjogi jogviták rendezésére szolgál, míg az Appeals Arbitration keretében a sportági szövetségek és egyéb sportszervezetek döntései ellen benyújtott fellebbezések bírálhatók el. A kettős struktúra lehetővé teszi, hogy a sportjogi konfliktusok széles köre gyors és szakmailag megalapozott eljárásban kerüljön rendezésre.

A CAS határozatai a nemzetközi sportjogban de facto precedensértékkel bírnak, mivel azok iránymutatást nyújtanak a sportági szabályok értelmezéséhez és alkalmazásához. A döntések nemcsak a nemzetközi sportszervezetek gyakorlatát befolyásolják, hanem gyakran a nemzeti bíróságok jogértelmezésében is megjelennek. Magyarországon a sportról szóló 2004. évi I. törvény 34–35. §-ai kifejezetten lehetővé teszik a nemzetközi választottbírósági fórumok – így a CAS – igénybevételét a sporttal kapcsolatos jogviták rendezésére, ezzel is elősegítve a nemzetközi sportjogi integrációt.¹⁵⁸

A Sportdöntőbíróság szerepe álláspontom szerint túlmutat az egyedi jogviták elbírálásán. A testület tevékenysége elősegíti a sportági szabályok egységes értelmezését és következetes végrehajtását, miközben hozzájárul a nemzetközi sportjog koherens gyakorlati keretének kialakításához, aminek eredményeként a sportolók, a sportszervezetek és a nemzeti jogrendszerek közötti jogviták gyorsan, egységes elvek mentén rendezhetők, miközben a CAS döntései irányadó szerepet töltenek be a későbbi, hasonló tárgyú ügyekben, nemcsak nemzetközi, hanem nemzeti szinten is.

III.4.5. Az ENSZ, az Európai Unió és az Európa Tanács együttműködése

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) a sportot a társadalmi integráció, a béketeremtés és az emberi jogi nevelés fontos eszközeként ismeri el. Kiemelt

¹⁵⁸ 2004. évi I. törvény a sportról, 34-35. §

szerepet tölt be az UN Office on Sport for Development and Peace (UNOSDP), amely előmozdítja a sport és az emberi jogok szoros kapcsolatát, és támogatja a sport által közvetített globális társadalmi célok megvalósítását.

Az Európa Tanács 1992-ben elfogadott Sportetikai Chartája és Európai Sport Chartája normatív irányelveket kínál a tagállamok számára, amely dokumentumok hangsúlyozzák a fair play, a nemi egyenlőség és a sport integritásának védelmét, miközben iránymutatást nyújtanak a nemzeti jogalkotás és a sportági szabályozás számára.¹⁵⁹

Az Európai Unió a Lisszaboni Szerződés (2009) értelmében önálló hatáskörrel rendelkezik a sport területén (EUMSZ 165. cikk), ami lehetővé teszi az uniós jogharmonizációt különösen a versenyjog, a munkajog és az adatvédelem terén. Ez a keret támogatja a tagállamok és a nemzetközi sportági szervezetek közötti koordinált együttműködést, elősegítve a doppingellenes szabályozások érvényesítését, a sportszervezetek átláthatóságát, a sportolók jogainak védelmét, valamint a tisztességes versenyfeltételek biztosítását.

Ezen nemzetközi mechanizmusok gyakorlatilag de facto precedensként szolgálnak a nemzeti jogalkotás és sportirányítás számára, biztosítva, hogy a nemzetközi normák implementálása következetesen érvényesüljön a tagállamokban és a sportági szabályozásokban.

III.4.6. Magyarország nemzetközi sportjogi kapcsolatrendszere

A magyar sportjog fejlődése szorosan kapcsolódik a nemzetközi sportszervezetekhez és a globális jogi keretekhez. A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) tagjaként, az MLSZ a FIFA és az UEFA, míg a Magyar Úszó Szövetség (MÚSZ) a FINA tagjaként vesz részt a

¹⁵⁹ Jonathan Grix – Barrie Houlihan, *Governance and Policy in Sport Organizations* (London–New York: Routledge, 2023), 155.

nemzetközi döntéshozatali folyamatokban, ezzel biztosítva a hazai sportági szabályozás összehangolását a nemzetközi normákkal.

A 2004. évi I. törvény a sportról kifejezetten kiemeli a nemzetközi együttműködés jelentőségét, amely a magyar sportigazgatás kereteit az európai és globális szabályozási környezethez igazítja. Továbbá a 39/2004. (III.12.) Korm. rendelet a sportfegyelmi, míg az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet a sportbiztonsági kérdések terén rögzíti a nemzetközi normákhoz való alkalmazkodás kötelezettségét.¹⁶⁰

A magyar sportigazgatás nem elszigetelt rendszerként működik, hanem szervesen beágyazott a nemzetközi sportjogi keretrendszerbe, amelynek célja az egységes szabályozás biztosítása, a sportolók jogainak védelme, valamint a globális sportszabályozás átláthatóságának előmozdítása. Az integrált nemzetközi együttműködés lehetővé teszi, hogy a magyar sportszervezetek nyomon kövessék a nemzetközi precedenseket, alkalmazzák a WADA, a CAS és más globális testületek ajánlásait, valamint aktívan részt vegyenek a sportági szabályok és etikai normák kialakításában.

Mindezek eredményeként a magyar sportjog nem csupán a hazai szabályozás keretein belül érvényesül, hanem aktívan hozzájárul a nemzetközi sportjogi rendszer fejlődéséhez. A hazai sportszervezetek így biztosítani tudják a fair play elveinek érvényesülését, a doppingellenes fellépések következetes alkalmazását, valamint a sportolók jogainak védelmét a globális kontextus vonatkozásában is.

III.5. Sportpolitika

A sportpolitika a sport társadalmi szerepének kiemelt dimenziója, amely az állami, nemzetközi és szövetségi döntéshozatal metszéspontjában helyezkedik el. Míg a sportban megvalósuló nemzetközi együttműködés elsősorban a szervezeti és szabályozási kapcsolatrendszerekre összpontosít, addig

¹⁶⁰ 2004. évi I. törvény a sportról, 49. §

a sportpolitika a nemzeti és nemzetközi sportirányítás célrendszerét, eszköztárát és társadalmi-gazdasági hatásait vizsgálja.

A sportpolitika feladata nem korlátozódik kizárólag a versenysport és a tömegsport fejlesztésének előmozdítására, hanem magában foglalja a sportolók jogainak védelmét, a fair play elvének érvényesítését, a sportszervezetek átlátható működésének biztosítását, valamint a nemzetközi normák hazai jogrendbe történő adaptációját is. Emellett jelentős szerepet tölt be a társadalmi integráció elősegítésében, különös tekintettel a nemi egyenlőség megvalósítására, az etikai normák érvényesítésére és a sport átlátható finanszírozási mechanizmusainak kialakítására.¹⁶¹

Az alfejezet célja, hogy átfogó képet adjon a sportpolitika főbb területeiről, bemutassa a nemzetközi és hazai szabályozási kereteket, elemezze a nemzetközi sportszövetségek és az állami intézményrendszer szerepét, valamint feltárja a sportpolitika sportjogra gyakorolt hatásait. Mindez egyben logikus átmenetet biztosít a sport társadalmi szerepének általános vizsgálatából a konkrét irányítási és szabályozási mechanizmusok részletes megértése felé.

III.5.1. A sportpolitika fogalma és jelentősége

A sportpolitika a sport társadalmi, gazdasági és jogi kereteit meghatározó stratégiai irányítási tevékenység, amely átfogó módon szabályozza a sportágak, sportolók és sportszervezetek működését. Nem korlátozódik kizárólag a sportinfrastruktúra fejlesztésére és a versenysport támogatására, hanem magában foglalja a sportolók jogainak védelmét, a fair play elvének és az etikai normáknak az érvényesítését, valamint a sportszervezetek átlátható, felelős és fenntartható működésének biztosítását. Ennek megfelelően a sportpolitika komplex, többdimenziós irányítási folyamatként értelmezhető, amely integrálja a jogi

¹⁶¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 112.

szabályozást, a pénzügyi és gazdasági tervezést, továbbá a társadalmi és etikai szempontokat.¹⁶²

A sportpolitika egyik alapvető jelentősége abban rejlik, hogy a sportot nem pusztán szórakoztatási vagy versenytvékenységként kezeli, hanem a társadalmi integráció, a nemi egyenlőség és a társadalmi mobilitás fontos eszközeként is értelmezi. A megfelelően kialakított sportpolitikai keretrendszer lehetővé teszi, hogy a sportolók – nemüktől, származásuktól vagy társadalmi helyzetüktől függetlenül – hozzáférjenek a sportolási lehetőségekhez, valamint jogi védelemben részesüljenek többek között a sportsérülések kezelése, a doppingellenes szabályozás érvényesítése és a versenyszabályok betartása terén. A sportpolitika gazdasági dimenziója szintén kiemelt jelentőséggel bír. A sport irányításában meghatározó szerepet tölt be a pénzügyi források hatékony és átlátható elosztása, az állami és a magánszféra támogatásainak koordinációja, valamint a látvány- és tömegsport fenntartható finanszírozásának biztosítása. Az ellenőrizhető és átlátható pénzügyi mechanizmusok kialakítása garantálja, hogy a sportfejlesztési programok és a versenyrendszerek működése összhangban álljon a jogi normákkal és az etikai elvárásokkal.

Jogi szempontból a sportpolitika alapvető feladata a sportszabályozás intézményrendszerének kialakítása és fenntartása, a nemzetközi és hazai jogharmonizáció elősegítése, valamint a sportolók és sportszervezetek jogainak védelme. A nemzetközi sportpolitikai normák – különösen a Nemzetközi Olimpiai Bizottság és a nemzetközi sportszövetségek szabályrendszerei – iránymutatásként szolgálnak a nemzeti jogalkotás számára, amelyet Magyarországon a sportról szóló 2004. évi I. törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek adaptálnak a hazai viszonyokra.

Összességében a sportpolitika a sport társadalmi szerepének egyik központi pillére, amely összekapcsolja az állami, nemzetközi és sportszövetségi döntéshozatalt. Ez az intézményi és szabályozási kapcsolatrendszer biztosítja,

¹⁶² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 113–115.

hogy a jogi, gazdasági és etikai keretek megfeleljenek a globális normáknak, elősegítve a sport átlátható, felelős és etikus működését. A sportpolitika így nem csupán irányítási eszköz, hanem a sport társadalmi, jogi és gazdasági integrációjának alapvető eleme, amely a nemzeti és nemzetközi sportélet harmonizációját szolgálja.¹⁶³

III.5.2. A sportpolitika szerepe a nemzetközi és nemzeti sportirányításban

A sportpolitika szerepe kettős természetű: egyrészt a nemzetközi sportirányítás keretein belül az egységes normák és szabályok kialakítását szolgálja, másrészt a nemzeti sportpolitika végrehajtásán keresztül biztosítja a helyi sportolók, sportszervezetek és közösségek működésének intézményi és jogi feltételeit. Ez a kettős dimenzió alapvetően hozzájárul ahhoz, hogy a sport világméretű szabályozása egységes és harmonizált legyen, miközben lehetőséget teremt arra is, hogy az egyes tagállamok saját jogi, kulturális és társadalmi sajátosságaikhoz igazítsák a végrehajtás mechanizmusait.

A nemzetközi sportirányítási struktúrák központi szereplői a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) és az egyes nemzetközi sportszövetségek, így többek között a FIFA, az UEFA, a World Aquatics (FINA), az ITF, a World Athletics (korábban IAAF), a FIBA, az IIHF, a FIG és más sportági világszervezetek. E szervezetek egységes szabályokat és iránymutatásokat dolgoznak ki a versenyrendszerek működésére, a versenyek integritásának védelmére, a sportolók jogaira, valamint a doppingellenes intézkedésekre vonatkozóan. A nemzetközi szabályozás célja a sportági standardok biztosítása, a transznacionális sportági együttműködés elősegítése, valamint a sportolók, sportszervezetek és nemzetek közötti egyenlő versenyfeltételek garantálása.¹⁶⁴

¹⁶³ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 87.

¹⁶⁴ James, *Lex Olympica, Olympic Law and Their Relationship with Human Rights*, 48.

A nemzetközi szabályozás hatékony érvényesülése azonban csak abban az esetben valósulhat meg, ha azt a nemzeti sportpolitika képes integrálni a hazai jogi és intézményi környezetbe. Magyarországon ebben a folyamatban kulcsszerepet tölt be a sportról szóló 2004. évi I. törvény, amely rögzíti a nemzetközi sportkapcsolatok és a nemzetközi normák átvételének alapelveit. Ezt egészítik ki az egyes kormányrendeletek, így például a 39/2004. (III.12.) Korm. rendelet a sportfegyelmi kérdések szabályozásáról, valamint az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonsági követelményeiről, amelyek biztosítják, hogy a nemzeti jogi szabályozás összhangban álljon a nemzetközi előírásokkal.¹⁶⁵

A hazai sportpolitika tehát egyfelől biztosítja a nemzetközi irányelvek adaptációját, másfelől figyelembe veszi a magyar társadalmi, gazdasági és jogi környezet sajátosságait, amely kettős megközelítés lehetővé teszi, hogy a sportolók és sportszervezetek a nemzetközi normáknak megfelelő keretek között működjenek, miközben a magyar sportigazgatás és jogrend is érvényesíteni tudja saját célkitűzéseit, így különösen a sportolói jogok védelmét, a fair play elvének érvényesítését és az átlátható sportszervezeti működés követelményét.

Mindezek mellett kiemelendő, hogy a nemzetközi és nemzeti sportirányítás közötti folyamatos kommunikáció és koordináció kulcsfontosságú a globális sportpolitikai célok – mint például a nemi egyenlőség előmozdítása, a társadalmi integráció erősítése és a doppingellenes küzdelem – hatékony megvalósítása érdekében. A nemzetközi szabályozás és a hazai implementáció harmonizációja így nem csupán jogi, hanem stratégiai jelentőségű kérdés is, amely hosszú távon biztosítja a sport átláthatóságát, etikai integritását és társadalmi szerepének megerősödését.

¹⁶⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 116.

III.5.3. Kapcsolódás az állami, nemzetközi és sportszövetségi döntéshozatalhoz

A sportpolitika hatékony végrehajtása elengedhetetlenül szoros együttműködést igényel az állami szervekkel, a nemzetközi sportszövetségekkel, valamint a nemzeti sportszervezetekkel. E három szint integrált és összehangolt működése biztosítja, hogy a sportirányítás jogi, pénzügyi és szakmai keretei összhangban álljanak a globális normarendszerrel, miközben a nemzeti sajátosságok is megfelelő módon érvényesülnek.

Az állami szereplők körébe tartozik a nemzeti sportigazgatás, a sportért felelős minisztériumok, a szakmai testületek, valamint az egyéb állami intézmények, amelyek feladata a pénzügyi források koordinációja, a sportinfrastruktúra fejlesztése és a sportszakmai kapacitások erősítése. Az állami beavatkozás és szabályozás lehetővé teszi, hogy a sportpolitikai célkitűzések – így különösen a sportolói jogok védelme, a fair play elvének érvényesítése és az etikai normák betartása – a gyakorlatban is megvalósuljanak, miközben a versenyrendszerek és az utánpótlás-nevelés fenntartható módon működhetnek.

A nemzetközi sportszövetségek szerepe alapvető jelentőségű a szabályalkotás, a versenyrendszerek szervezése és az etikai normák felügyelete terén. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) az olimpiai mozgalom integritásának megőrzését szolgálja, biztosítva, hogy a világversenyek etikai és jogi keretei egységesek legyenek. A FIFA és az UEFA a labdarúgás globális szabályozásáért felel, ideértve az átigazolási rendszer működtetését, a nemzetközi versenyek szervezését és a játékosok jogi védelmét. A World Aquatics (FINA) a nemzetközi úszóversenyek koordinációját végzi, míg az IIHF és a FIBA a jégkorong és a kosárlabda sportágak nemzetközi működését biztosítják, beleértve a szabályalkotást, a sportszakmai felügyeletet és a versenynaptárak összehangolását. Emellett más nemzetközi sportszövetségek, például az ITF a

tenisz, illetve a FIG a tornasport területén, szintén globális normarendszert alakítanak ki és felügyelik azok érvényesülését.¹⁶⁶

A nemzeti sportszervezetek szerepe e folyamatban kettős természetű: egyrészt biztosítják a nemzetközi döntéshozatali struktúrákhoz való intézményi kapcsolódást, másrészt végrehajtják és érvényesítik a nemzetközi normákat a hazai sportéletben. Ennek keretében a magyar sportszövetségek – így például a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ), a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB), a Magyar Úszó Szövetség (MÚSZ), a Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége (MKOSZ) vagy a Magyar Jégkorong Szövetség – a nemzetközi előírásokat, így a versenyszabályokat, a doppingellenőrzési rendszert és az etikai kódexeket adaptálják és alkalmazzák a hazai versenyrendszerekben, miközben a sportág-specifikus fejlesztési programok és az utánpótlás-nevelés a nemzeti igényekhez igazodva valósul meg.¹⁶⁷

Véleményem szerint a sportpolitika és a döntéshozatal ezen háromszintű összefonódása biztosítja, hogy a nemzetközi és hazai sportélet harmonikusan működjön, a jogi és etikai normák érvényesüljenek, valamint a sport társadalmi, gazdasági és kulturális céljai egyaránt teljesüljenek. Ez a koordinált működés különösen nagy jelentőséggel bír a globális sportversenyek, a nemzetközi szponzori együttműködések és a nemzetközi doppingellenőrzési rendszerek kontextusában, ahol a szabályozás nemzetközi szintű egysége és a nemzeti végrehajtás összehangoltsága alapvető feltétele a sport integritásának megőrzéséhez.

III.5.4. A sportpolitika céljai: sportolói jogok védelme, fair play, átláthatóság

A sportpolitika egyik központi célkitűzése a sportolók jogainak védelme, amely magában foglalja a személyiségi jogok tiszteletben tartását, a fizikai és mentális

¹⁶⁶ Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 213.

¹⁶⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 118–121.

egészség védelmét, valamint a méltányos és egyenlő versenyfeltételek biztosítását. A nemzetközi és nemzeti sportirányítás intézményi keretei lehetővé teszik, hogy a sportolók számára biztosított jogok egységesen érvényesüljenek, és a sport világában ne fordulhassanak elő jogi visszaélések, kirekesztés vagy diszkrimináció. A sportolói jogok védelme szoros összefüggésben áll a doppingellenes politikával, a sportszervezetek etikai kódexeinek alkalmazásával, valamint a sportviták rendezésére szolgáló választottbíróági eljárásokkal, így különösen a Nemzetközi Sportdöntőbíróóság (CAS) gyakorlatával.¹⁶⁸

A fair play és az etikai normák érvényesítése a sportpolitikában kiemelt jelentőségű, mivel ezek biztosítják a sport társadalmi hitelességét és intézményi integritását. A fair play elve nem csupán a versenyszabályok betartását jelenti, hanem a sportszervezetek és sportolók etikus magatartását, a tisztességes versenyfeltételek megteremtését, valamint az olyan alapvető társadalmi értékek támogatását is, mint a nemi egyenlőség, a társadalmi befogadás és az esélyegyenlőség. Az Európai Sport Charta és a Sportetikai Charta iránymutatásai alapján a nemzetközi és hazai sportszervezetek kötelesek a fair play és az etikai normák érvényesülését folyamatosan felügyelni és érvényesíteni.¹⁶⁹

Az átláthatóság biztosítása a sportpolitikában szorosan kapcsolódik a sportszervezetek pénzügyi és szervezeti működéséhez. A nemzeti és nemzetközi sportszervezetek felelősséggel tartoznak a támogatások, a szponzori források és a költségvetési pénzeszközök felhasználásáért, valamint a sportági döntéshozatali folyamatok nyilvánosságáért. Magyarországon például a 2007. évi CLXXXI. törvény a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról, továbbá a 39/2011. (VI.30.) NEFMI rendelet a látvány-csapatsportok támogatásával kapcsolatos eljárásokról teremti meg azokat a jogi kereteket, amelyek elősegítik a sportszervezetek felelős, ellenőrizhető és transzparens működését.

¹⁶⁸ Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 214.

¹⁶⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 122–125.

A sportpolitika céljai ily módon szoros összhangban állnak az emberi jogok, a nemzetközi normák és a nemzeti jogrendszer követelményeivel. A sportolói jogok védelme, a fair play elvének érvényesítése és az átláthatóság biztosítása együttesen járulnak hozzá a sport társadalmi és gazdasági fenntarthatóságához, erősítik a sport intézményi integritását, valamint biztosítják, hogy a sport globális és hazai szabályozása harmonizált módon működjön. Ezen célkitűzések együttesen támogatják a sport társadalmi elfogadottságát, a nemzetközi együttműködés elmélyítését és a sportszakmai fejlődést, miközben erősítik a sportolók, a sportszervezetek és az állami intézmények közötti bizalmi kapcsolatokat.

III.5.5. Nemzetközi keretek és együttműködés

A nemzetközi keretek és együttműködés a sportpolitika egyik alapvető pillérét képezik, amelyek biztosítják, hogy a sport globális normái és etikai standardjai a nemzeti és regionális sportirányítási rendszerekben is következetesen érvényesüljenek. A nemzetközi együttműködés lehetőséget teremt a tagállamok és sportszervezetek számára a tapasztalatcserére, a szabályozási megoldások harmonizálására, a versenyrendszerek összehangolására, valamint a sportolói jogok és az etikai normák globális szintű érvényesítésére.¹⁷⁰

Az Egyesült Nemzetek Szervezete a sportot nem csupán fizikai aktivitásként értelmezi, hanem a társadalmi integráció, a béketeremtés és az emberi jogi nevelés hatékony eszközeként ismeri el. Az ENSZ Sport a Fejlődésért és Békéért Hivatala (UN Office on Sport for Development and Peace – UNOSDP) tevékenysége kiemelt szerepet tölt be a sport és az emberi jogok összekapcsolásában, támogatva a fiatalok, a marginalizált csoportok és a hátrányos helyzetű közösségek sporthoz való hozzáférését, valamint a nemi egyenlőség és a társadalmi befogadás előmozdítását. Az ENSZ keretein belül a sport globális politikai eszközként

¹⁷⁰ Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 215.

működik, amely hozzájárul a fenntartható fejlődési célok megvalósításához, különösen a 16. számú cél (béke, igazság és erős intézmények) teljesítéséhez.

Az Európai Unió a Lisszaboni Szerződés 2009-es hatálybalépése óta önálló hatáskörrel rendelkezik a sport területén (EUMSZ 165. cikk), amely lehetővé teszi az uniós szintű jogharmonizációt. Ez elsősorban a versenyjog, a munkajog, az adatvédelem és a pénzügyi szabályozás területén érvényesül. Az Európai Unió sportpolitikája elősegíti, hogy a tagállamok sportintézményei és sportszervezetei a közösségi jogszabályokkal összhangban működjenek, valamint integrálják a nemzetközi sportszövetségek előírásait a nemzeti szabályozási rendszerekbe.

Az Európa Tanács a sport etikai és jogi normáinak érvényesítését az Európai Sport Charta és a Sportetikai Charta keretében biztosítja. E dokumentumok a fair play, az integritás, az átláthatóság és a nemi egyenlőség védelmét hangsúlyozzák, amelyeket a tagállamok saját jogrendszerükbe és sportpolitikai stratégiájukba adaptálnak. Az Európa Tanács által kidolgozott eszközrendszer lehetővé teszi a nemzetközi jó gyakorlatok nemzeti sportirányításba történő átültetését, ezáltal erősítve a sport jogi és etikai kereteit.

A nemzetközi sportszövetségek szerepe a sportpolitikai keretrendszer kialakításában szintén meghatározó. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) az olimpiai mozgalom integritásának megőrzéséért felel, biztosítva az olimpiai játékok etikai, jogi és szabályozási kereteinek egységességét. A FIFA és az UEFA a labdarúgás globális szabályozásáért, a versenyrendszer működtetéséért és az átigazolási szabályok felügyeletéért felelnek. A World Aquatics (FINA), az ITF, a World Athletics (korábban IAAF), a FIBA, az IIHF, a FIG és más nemzetközi sportszövetségek hasonló módon gondoskodnak sportáguk integritásáról, doppingellenes politikájáról, versenyrendszerük működtetéséről és etikai normáik érvényesítéséről. A nemzeti sportszövetségek e döntéshozatali struktúrákhoz kapcsolódva felelősek a nemzetközi normák hazai implementációjáért.¹⁷¹

¹⁷¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 123–126.

Összességében megállapítható, hogy a nemzetközi keretek és együttműködés biztosítják a sportpolitikában meghatározott célok – így különösen a sportolói jogok védelme, a fair play és az átláthatóság érvényesítése – globális és nemzeti szintű következetes megvalósulását. A nemzetközi és nemzeti együttműködés szoros koordinációja hozzájárul a sport integritásának megőrzéséhez, a globális sportszabályozás egységesítéséhez, valamint a nemzetközi sportesemények etikus és átlátható lebonyolításához.

III.5.6. Nemzeti sportpolitika és nemzetközi integráció

A nemzeti sportpolitika és a nemzetközi integráció szoros és kölcsönös összefüggésben áll egymással, mivel a hazai sportirányítás alapvető feladata, hogy a nemzetközi szabályok és normák megfelelő módon beépüljenek a nemzeti jogi és szervezeti keretrendszerbe. Magyarország esetében a sportpolitika az állami és nemzeti sportszervezetek együttműködésére épül, amely elsősorban a sportról szóló 2004. évi I. törvény, valamint az ahhoz kapcsolódó kormányrendeletek alapján valósul meg.¹⁷²

A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) a Nemzetközi Olimpiai Bizottság tagjaként aktív szerepet vállal a globális sportirányítási döntéshozatalban, biztosítva az olimpiai mozgalom értékeinek, etikai normáinak és szabályozási elveinek hazai érvényesülését. Hasonlóképpen a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) a FIFA és az UEFA, a Magyar Úszó Szövetség (MÚSZ) a World Aquatics (FINA), a Magyar Tenisz Szövetség az ITF, míg a Magyar Atlétikai Szövetség a World Athletics (korábban IAAF) tagjaként működik, amely révén a nemzetközi normák és szabályrendszerek a magyar sportszervezetek működésébe is beépülnek. E tagsági jogviszonyok lehetővé teszik, hogy a nemzeti sportszövetségek aktívan

¹⁷² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 128–130.

részt vegyenek a szabályalkotási folyamatokban, a versenyrendszerek kialakításában, valamint a doppingellenes politikák alkalmazásában.¹⁷³

A nemzeti sportpolitika egyik meghatározó stratégiai dokumentuma a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia (65/2007. OGY határozat), amely kijelöli a hazai sportfejlesztés hosszú távú célkitűzéseit, különös hangsúlyt fektetve a nemzetközi integráció szükségességére. A stratégia átfogó módon foglalkozik a sportinfrastruktúra fejlesztésével, a tehetséggondozással, a társadalmi befogadás erősítésével, valamint a nemi egyenlőség és a fair play érvényesítésével. A látvány-csapatsportok támogatásáról rendelkező 39/2011. (VI.30.) NEFMI rendelet pedig a pénzügyi források koordinációját és a nemzetközi normáknak megfelelő elszámolási rendszer működtetését biztosítja.

A nemzeti és nemzetközi szint közötti koordináció kulcsfontosságú a szabályozás harmonizálása és a sportolói jogok védelme szempontjából. A magyar sportigazgatás feladata, hogy a nemzetközi sportszövetségek, valamint az Európai Unió, az Egyesült Nemzetek Szervezete és az Európa Tanács által meghatározott normák és iránymutatások beépüljenek a hazai jogi és intézményi keretrendszerbe. Ez biztosítja, hogy a magyar sportpolitika megfeleljen a globális elvárásoknak, elősegítse a fair play és az etikai normák érvényesítését, valamint átlátható és ellenőrizhető működési struktúrát garantáljon.¹⁷⁴

Álláspontom szerint a nemzeti sportpolitika és a nemzetközi integráció egymást erősítő módon működik: a nemzetközi normák hazai adaptációja biztosítja a sport átlátható és etikus működését, míg a nemzeti gyakorlatok visszacsatolása hozzájárul a globális sportszabályozás folyamatos fejlődéséhez. A magyar sportpolitika így nem elszigetelt rendszerként értelmezhető, hanem szervesen illeszkedik a nemzetközi sportszervezetek és jogi keretek hálózatába, amely elősegíti a sportolói jogok, a fair play és a sportintegritás érvényesülését valamennyi szinten.

¹⁷³ James, *Lex Olympica, Olympic Law and Their Relationship with Human Rights*, 46-48.

¹⁷⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 133.

III.6. A sportrendezvények biztonsága

A sportrendezvények biztonsága a sportpolitika és a sportirányítás egyik kiemelten fontos területe, amely egyaránt érinti a versenyzőket, a nézőket, a sportszakembereket, valamint a rendezvényeken közreműködő személyzet védelmét. A biztonság kérdésköre nem kizárólag fizikai jellegű, hanem jogi, szervezési és etikai dimenziókkal is rendelkezik, és szorosan összefügg a sport integritásának megőrzésével, a közrendi normák betartásával, valamint a felelősségi viszonyok érvényesítésével.

III.6.1. A sportrendezvények biztonságának jogi keretei

A sportrendezvények biztonságának biztosítása Magyarországon több jogszabály és kormányrendelet egymásra épülő, összefüggő rendszerén alapul. Központi jelentőségű a sportról szóló 2004. évi I. törvény, amely kiemelt figyelmet fordít a sportesemények szervezésének és lebonyolításának biztonsági szempontjaira. A jogalkotó célja az, hogy a sportolókat, a közönséget, a sportszakembereket és a rendezvényeken dolgozó személyzetet a lehető legteljesebb mértékben megóvják a fizikai és pszichológiai kockázatoktól. A törvény egyértelműen meghatározza a rendezvények szervezőinek és a sportszervezeteknek a biztonsággal kapcsolatos kötelezettségeit, rögzítve a szervezési, ellenőrzési és felügyeleti feladatokat.

A 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet részletes műszaki, technikai és szervezési előírásokat tartalmaz a sportesemények lebonyolítására vonatkozóan. A rendelet szabályozza többek között a stadionok, versenypályák és egyéb sportlétesítmények befogadóképességét, a vészkijáratok és menekülési útvonalak kialakítását, a beléptetési és ellenőrzési rendszerek működtetését, valamint a rendezvények rendőri és biztonsági felügyeletének rendjét. E szabályozás célja a balesetek, az erőszakos cselekmények, a vandalizmus és a tömegrendezvényekkel

összefüggő rendzavarások kockázatának minimalizálása, valamint a sportesemények zavartalan lebonyolításának biztosítása.¹⁷⁵

A jogi keretrendszer szerves részét képezik továbbá a közbiztonsági, tűzvédelmi, egészségügyi és sportbiztonsági előírások, amelyek nemcsak a résztvevők testi épségének védelmét szolgálják, hanem a rendezvények folyamatos és kiszámítható működését, valamint a felelősségi viszonyok egyértelmű tisztázását is elősegítik. Ezen szabályozási elemek összhangban állnak a nemzetközi sportszövetségek – így például a FIFA, az UEFA, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság vagy a World Aquatics (FINA) – biztonsági és protokolláris előírásaival, amelyek a hazai sportrendezvényeken is kötelező érvényű iránymutatásként jelennek meg.

A sportrendezvények biztonságának jogi kerete tehát nem pusztán a jogszabályi előírások formális betartását jelenti, hanem egy komplex, többretegű szabályozási rendszert alkot, amely integrálja a nemzeti és nemzetközi normákat, biztosítja a sportesemények etikus és átlátható lebonyolítását, valamint a sportolók és a közönség biztonságának lehető legmagasabb szintű védelmét. A jogi szabályozás révén a magyar sportpolitika képes fenntartani a sportesemények integritását, elősegíteni a fair play érvényesülését, és garantálni, hogy a hazai rendezvények megfeleljenek a nemzetközi elvárásoknak.¹⁷⁶

III.6.2. Kockázatmenedzsment és megelőzés

A sportrendezvények biztonságának garantálása szempontjából a kockázatmenedzsment és a megelőzés kiemelt jelentőségű elemek, amelyek lehetővé teszik a potenciális veszélyforrások szisztematikus azonosítását, értékelését és kezelését. A kockázatmenedzsment alapvető célja, hogy a szervezők előzetesen felkészüljenek minden olyan baleseti, rendbontási vagy

¹⁷⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 144.

¹⁷⁶ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 90.

szervezési problémára, amely a rendezvény során felmerülhet, ezáltal minimalizálva a sportolókat, a közönséget és a rendezvényeken dolgozó személyzetet érő kockázatokat.¹⁷⁷

A sportrendezvények biztonságának tervezése és megvalósítása összetett, egymásra épülő lépésekből álló folyamat. Ennek első szakasza a veszélyek azonosítása, amelynek során minden egyes rendezvény esetében fel kell térképezni a potenciális kockázatokat, beleértve a fizikai sérülések lehetőségét, a tömegzavarok kialakulásának veszélyét, az időjárási és infrastrukturális kockázatokat, valamint az esetleges közegészségügyi fenyegetéseket. Ezt követi a kockázatértékelés, amely a feltárt veszélyek súlyosságának és bekövetkezési valószínűségének elemzését jelenti. A kockázatértékelés célja a kockázatok priorizálása, vagyis annak meghatározása, hogy mely veszélyforrások kezelése igényel elsődleges beavatkozást.

A folyamat következő lépése a megelőző intézkedések kidolgozása és alkalmazása, amelyek a fizikai biztonság növelését szolgálják. Ezek körébe tartozik például a megfelelő beléptetési és ellenőrzési rendszerek működtetése, az ellenőrző pontok és kordonrendszerek kialakítása, a megfelelő létszámú és felkészültségű biztonsági személyzet alkalmazása, valamint a vészhelyzeti protokollok és menekülési tervek kidolgozása. A rendezvény lebonyolítása során elengedhetetlen a folyamatos monitoring, amely a biztonsági kockázatok állandó nyomon követését és az esetlegesen felmerülő problémákra történő azonnali reagálást jelenti. E feladat ellátása a biztonsági szolgálatok, a rendőrség, a mentőszolgálat és a szervező testületek szoros együttműködését igényli.

A rendezvény lezárását követően kerül sor az értékelési és visszacsatolási szakaszra, amelynek keretében a kockázatmenedzsment teljes folyamatát felülvizsgálják, és a tapasztalatok alapján módosítják, illetve továbbfejlesztik a jövőbeli sportrendezvények biztonsági protokolljait. Ez a folyamatos tanulási és

¹⁷⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 150.

fejlesztési mechanizmus hozzájárul a biztonsági színvonal fenntartásához és emeléséhez.

A nemzetközi gyakorlatban a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB), a FIFA, az UEFA, a World Aquatics (FINA) és más nemzetközi sportszövetségek által meghatározott biztonsági protokollok valamennyi kiemelt sportesemény esetében kötelező érvényű iránymutatásként szolgálnak. E protokollok rögzítik többek között a sportlétesítmények befogadóképességére, a nézőtömeg irányítására, a beléptetési rendszerek működtetésére, valamint a sürgősségi egészségügyi és tűzvédelmi felkészültségre vonatkozó követelményeket. Ezen előírások hazai adaptációja biztosítja a nemzetközi normáknak való megfelelést, és egyben hozzájárul a sport integritásának megőrzéséhez.¹⁷⁸

Összességében megállapítható, hogy a kockázatmenedzsment és a megelőzés a jogi keretrendszerrel együtt alkotja a sportrendezvények biztonságának gerincét. A nemzeti jogszabályok – így különösen az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet – és a nemzetközi előírások harmonizációja lehetővé teszi, hogy a sportesemények mind fizikai, mind jogi szempontból biztonságos környezetben valósuljanak meg, elősegítve a résztvevők jogainak védelmét és a sport integritásának fenntartását.

III.6.3. Nemzeti szervezetek és koordináció

A sportrendezvények biztonságának fenntartásában a nemzeti szervezetek és intézmények összehangolt működése és koordinációja kulcsfontosságú szerepet tölt be. Magyarországon a nemzeti sportigazgatás, a sportért felelős minisztériumok, a rendvédelmi és egészségügyi szervezetek, valamint a sportszövetségek szoros együttműködésben biztosítják a sportesemények zavartalan és biztonságos lebonyolítását. A koordináció alapvető célja a feladat- és hatáskörök egyértelmű meghatározása, a felelősségi viszonyok tisztázása,

¹⁷⁸ James, *Lex Olympica, Olympic Law and Their Relationship with Human Rights*, 50-53.

valamint a gyors és hatékony beavatkozás feltételeinek megteremtése rendkívüli helyzetek esetén.¹⁷⁹

A nemzeti sportigazgatás szerepe kettős természetű: egyrészt a jogszabályi keretek kialakításában és érvényesítésében, másrészt a pénzügyi források koordinációjában és a sportszakmai kapacitások fejlesztésében nyilvánul meg. A sportért felelős minisztériumok és a szakmai testületek feladata a biztonsági protokollok betartatásának ellenőrzése, a rendezvényszervezők képzése, valamint a kockázatmenedzsment rendszerének folyamatos fejlesztése. A rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek felelősek a tömegbiztonság fenntartásáért, a beléptetési és közlekedési rendszerek irányításáért, továbbá a rendbontások, erőszakos cselekmények és esetleges terrorfenyegetések megelőzéséért. A mentőszolgálatok és az egészségügyi szervezetek biztosítják a sürgősségi ellátást, a sérültek gyors és szakszerű kezelését, valamint a közegészségügyi protokollok végrehajtását.

A sportszövetségek – így például a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB), a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ), a Magyar Úszó Szövetség (MÚSZ), valamint más nemzeti szakszövetségek – feladata a nemzetközi előírások és irányelvek hazai integrációja, különös tekintettel a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, a FIFA, az UEFA és a World Aquatics (FINA) biztonsági protokolljaira. A sportszövetségek felelősek a rendezvények belső szervezéséért, a résztvevők tájékoztatásáért, a biztonsági szabályok érvényesítéséért, valamint a folyamatos kapcsolattartásért a nemzeti és nemzetközi sportirányítási szervezetekkel.¹⁸⁰

A koordináció során alkalmazott integrált biztonsági modell lehetővé teszi, hogy valamennyi érintett szervezet egységes protokollrendszer alapján működjön. Ez biztosítja a gyors és hatékony információáramlást, a kockázatok időben történő felismerését, valamint az egységes és összehangolt fellépést, amely elengedhetetlen a sportesemények biztonságának fenntartásához. A magyar

¹⁷⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 155-157.

¹⁸⁰ James, *Lex Olympica, Olympic Law and Their Relationship with Human Rights*, 55.

jogszabályi keretek és a nemzetközi normák harmonizációja így lehetővé teszi, hogy a sportrendezvények ne csupán jogi szempontból feleljenek meg az előírásoknak, hanem a fizikai biztonság és a sportszervezeti átláthatóság tekintetében is magas színvonalat képviseljenek.¹⁸¹

III.6.4. Nemzetközi normák a sportrendezvények biztonságában

A nemzetközi sportszövetségek és sportirányítási szervezetek által kidolgozott biztonsági normák alapvető iránymutatást nyújtanak a sportrendezvények szervezéséhez és lebonyolításához. Ezen normarendszerek egységes keretet biztosítanak, amelyet a rendezvények valamennyi résztvevőjének – a sportolóknak, a nézőknek és a szervezőknek egyaránt – követnie kell. A nemzetközi gyakorlatban kiemelkedő szerepet tölt be a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB), a FIFA, az UEFA, a World Aquatics (FINA), valamint más nemzetközi sportszövetségek – így például a FIBA, az IIHF és a FIG –, amelyek szabályrendszerei részletesen meghatározzák a biztonsági előírásokat, a tömegkezelés módszereit, a beléptetési rendszerek működtetését és a sürgősségi protokollokat.¹⁸²

A nemzetközi normák a sportrendezvények biztonságos és zavartalan lebonyolításának egységes alapelveit rögzítik, amelyek elsődleges célja a résztvevők, a nézők és a rendezvényeken dolgozó személyzet védelme. E normák egyik központi eleme a stadion- és létesítménybiztonság, amely megköveteli, hogy a sportlétesítmények megfeleljenek a tűzvédelmi, szerkezeti és közlekedésbiztonsági előírásoknak, biztosítva a biztonságos menekülési útvonalakat és az előírt maximális befogadóképességet. Szorosan kapcsolódik ehhez a tömegkezelés és beléptetés kérdésköre, amely magában foglalja a belépés

¹⁸¹ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 92.

¹⁸² Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 230-233.

és kilépés szabályozását, a jegykezelési rendszerek ellenőrzését, valamint a tömegtorlódások megelőzését szolgáló protokollokat.

A sürgősségi és egészségügyi protokollok szintén kiemelt jelentőséggel bírnak, mivel minden sporteseményen biztosítani kell az egészségügyi személyzet, az elsősegélynyújtó pontok és a mentőszolgálatok jelenlétét, valamint a gyors beavatkozást lehetővé tevő infrastruktúrát. A rendvédelmi intézkedések a biztonsági szolgálatok, a rendőrség és más hatóságok összehangolt jelenlétét, a kockázatok folyamatos nyomon követését, továbbá a rendbontások és erőszakos cselekmények megelőzését célozzák. A nemzetközi szabályozás egyúttal hangsúlyt helyez az etikai és jogi normák integrálására is, amely nem csupán a fizikai biztonságot, hanem a sportolók, a közönség és a rendezvények személyzetének jogainak védelmét is biztosítja, összhangban az emberi jogi, antidopping és fair play elvekkel.

A nemzetközi jó gyakorlatok közül kiemelhető a 2018-as oroszországi labdarúgó-világbajnokság, ahol a FIFA által kidolgozott integrált biztonsági rendszert alkalmazták, magában foglalva a stadionbiztonság, a beléptetés és a rendfenntartás egységes protokolljait. Hasonlóképpen a NOB által koordinált olimpiai játékokon a sportolók és a nézők biztonsága mellett a tömegkommunikáció, a sürgősségi reagálás és a kockázatmenedzsment is szigorúan szabályozott keretek között valósul meg.¹⁸³

Magyarországon a nemzetközi normák adaptációja és a hazai jogszabályokkal történő harmonizáció biztosítja, hogy a sportrendezvények ne csupán jogszerűek, hanem biztonságosak és átláthatóak is legyenek. A sportról szóló 2004. évi I. törvény és az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet előírásain túl a nemzeti sportszövetségek folyamatos szakmai konzultációt folytatnak a nemzetközi sportirányítási szervezetekkel, ezzel garantálva, hogy a magyarországi rendezvények megfeleljenek a globális biztonsági elvárásoknak.¹⁸⁴

¹⁸³ Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 236.

¹⁸⁴ Bérces – Horváth, *A magyar sportjog alapjai*, 95-97.

III.6.5. A sportrendezvények biztonságának jövőbeli kihívásai és fejlesztési irányai

A sportrendezvények biztonsága dinamikusan fejlődő terület, amelynek jövőbeli kihívásai szorosan összefüggnek a társadalmi, technológiai és jogi környezet folyamatos változásaival. A növekvő nézőszám, a globális médiafigyelem erősödése és az egyre komplexebb sportinfrastruktúra új típusú kockázatokat generál, amelyekre a biztonsági protolloknak rugalmasan és folyamatosan alkalmazkodniuk kell.

A sportrendezvények biztonságát számos, egymással összefüggő és folyamatosan változó kihívás befolyásolja, amelyek kezelése átfogó és összehangolt megközelítést igényel. Az egyik legjelentősebb kockázati tényezőt a terrorizmus és a szélsőséges cselekmények jelentik, mivel a nagy tömegeket vonzó nemzetközi sportesemények potenciális célpontjai lehetnek különböző támadásoknak. A biztonsági rendszereknek ezért alkalmasnak kell lenniük a megelőzésre, a gyors reagálásra és a károk minimalizálására.

Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a digitális és kibertámadások is, mivel a jegyértékesítési, beléptetési és kommunikációs rendszerek fejlett informatikai infrastruktúrára épülnek, amelyek sérülékenységet hordozhatnak. A kibervédelem megerősítése integrált informatikai biztonsági rendszerek kialakítását teszi szükségessé. A növekvő nézői elvárások és a közegészségügyi követelmények szintén új kihívásokat jelentenek: a közönség biztonságos, komfortos és egészségügyi szempontból ellenőrzött környezetet vár el. A COVID-19 világjárvány tapasztalatai egyértelműen rámutattak a járványügyi protollok jelentőségére, amelyek a rendezvényszervezés elengedhetetlen részévé váltak.

További nehézséget jelent a nemzetközi szabványok folyamatos változása és azok nemzeti adaptációja, mivel a globális sportszövetségek által kialakított biztonsági normák állandó fejlődésen mennek keresztül, amelyhez a nemzeti szabályozásnak

rugalmasan kell igazodnia. A magyar sportirányítás feladata, hogy a jogszabályi keretek és a gyakorlati intézkedések összhangban maradjanak a nemzetközi elvárásokkal.

A fejlesztési irányok közül kiemelkedik az integrált kockázatmenedzsment megközelítés, amely minden sportesemény biztonsági tervében egységes rendszerbe foglalja a fizikai, digitális és egészségügyi kockázatokat, beleértve a vészhelyzeti reagálási protokollokat is. A technológiai innovációk – így különösen a korszerű beléptető rendszerek, a drónalapú megfigyelés, a videóanalitika és az intelligens kamerahálózatok – jelentősen hozzájárulnak a tömegkezelés és a létesítménybiztonság hatékonyságának növeléséhez.

A nemzetközi együttműködés továbbra is kulcsszerepet tölt be a fejlesztési folyamatokban: a magyar szervezetek rendszeres szakmai egyeztetéseket folytatnak a FIFA, a NOB, az UEFA, a World Aquatics (FINA) és más globális sportszövetségek képviselőivel a legjobb gyakorlatok átvétele érdekében. Fontos elem továbbá a képzés és a tudatosság erősítése, amely a szervezők, a biztonsági személyzet és az önkéntesek folyamatos oktatásán keresztül biztosítja a hazai és nemzetközi protokollok, valamint az etikai normák betartását. Végül a jogharmonizáció kiemelt feladat, amely a hazai jogszabályok – így különösen az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet és a sportról szóló 2004. évi I. törvény – rendszeres felülvizsgálatát és a nemzetközi szabályozásokkal való összehangolását szolgálja a biztonság további erősítése érdekében.¹⁸⁵

Összességében a sportrendezvények biztonságának jövője szorosan kapcsolódik a technológiai fejlődéshez, a nemzetközi normák folyamatos adaptációjához, valamint a szervezők, a hatóságok és a sportszövetségek közötti hatékony és intézményesített együttműködéshez. A cél egy olyan integrált biztonsági rendszer kialakítása, amely képes a gyors reagálásra, a kockázatok minimalizálására,

¹⁸⁵ Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 240-242.

valamint a sportolók, a nézők és a sportszakemberek jogainak és jólétének védelmére.

III.6.6. Összegzés a sportrendezvények biztonságáról

A sportrendezvények biztonsága komplex és multidiszciplináris feladat, amely a jogi szabályozás, a technológiai megoldások, a szervezési protokollok és a nemzetközi normák összehangolt alkalmazását igényli. Magyarországon a sportról szóló 2004. évi I. törvény, valamint az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet biztosítják a jogi keretet a sportesemények biztonságos lebonyolításához, míg a nemzetközi sportirányítási szervezetek – így különösen a FIFA, az UEFA, a World Aquatics (FINA), a Nemzetközi Olimpiai Bizottság és más nemzetközi sportszövetségek – szabályrendszerei iránymutatást nyújtanak a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő tömeg- és létesítménybiztonság kialakításához.¹⁸⁶

A sportrendezvények biztonságának alapvető célja a résztvevők, a sportolók, a nézők és a rendezvényeken közreműködő személyzet jogainak és testi épségének védelme, valamint a rend és a zavartalan lebonyolítás biztosítása. A nemzetközi és hazai szabályozás szoros összhangja lehetővé teszi, hogy a magyarországi rendezvények megfeleljenek a globális normáknak, miközben a nemzeti jogi és szervezeti keretek maradéktalan betartása is érvényesül.

A jövőbeli kihívások – így különösen a terrorizmus, a kibertámadások, a növekvő nézői elvárások és a globális médiafigyelem erősödése – folyamatos alkalmazkodást tesznek szükségessé. A fejlesztési irányok, mint az integrált kockázatmenedzsment, a technológiai innovációk, a nemzetközi együttműködés, a képzési rendszerek fejlesztése és a jogharmonizáció, együttesen azt szolgálják, hogy a sportrendezvények biztonsága fenntarthatóan magas színvonalon

¹⁸⁶ Bartlett – Gratton – Rolf, *Encyclopedia of International Sports Studies*, 247.

maradjon, és a sportolók, a közönség, valamint a rendezvényeken dolgozó személyzet jóléte és jogai maradéktalanul érvényesüljenek.

Összegzésként megállapítható, hogy a sportrendezvények biztonsága nem kizárólag a fizikai védelem kérdésköre, hanem a jogi, etikai és szervezési normák egységes és következetes alkalmazását is magában foglalja, amely szervesen illeszkedik a nemzetközi sportpolitikai és sportjogi keretrendszerekhez. Ennek eredményeként a magyar sportbiztonsági gyakorlat a globális trendekhez igazodva képes biztosítani a sportesemények zavartalan, átlátható és biztonságos lebonyolítását.

IV. A sportban jelenlévő jogi felelősség

A sport napjaink társadalmában nem csupán fizikai teljesítmény, hanem komplex társadalmi és gazdasági jelenség is, amely számos jogi kérdést és felelősségi problémát vet fel. A sporttevékenységek során a résztvevők, a szervezők, az edzők, a sportszövetségek, valamint a nézők is különböző jogviszonyok alanyai, amelyek mindegyikére eltérő jogi normák vonatkoznak. E normák összessége teremti meg azt a szabályozási keretet, amely biztosítja a sporttevékenységek jogszerűségét, a sportolók és sportszervezetek működésének átláthatóságát, valamint a fair play elvének érvényesülését.¹⁸⁷

A sportban megjelenő jogi felelősség sajátossága, hogy nem korlátozódik egyetlen jogterületre: polgári jogi, büntetőjogi, sportfegyelmi, szerződéses és etikai dimenziói egyaránt léteznek, amelyek gyakran egymással párhuzamosan érvényesülnek. Egy adott cselekmény – például egy sportsérülés, doppingvétség vagy nézői rendbontás – több jogterületet is érinthet, így a felelősség megállapítása összetett jogi megítélést igényel. A sport világában tehát a jogi felelősség nem csupán a jogsértés tényének megállapításáról szól, hanem arról is,

¹⁸⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 308–310.

miként képes a jogrendszer a sport autonómiájával összhangban biztosítani az igazságosságot, az arányosságot és a megelőzés elvének érvényesülését.¹⁸⁸

A sport sajátos jellege – különösen a versenysport területén – gyakran olyan helyzeteket eredményez, amelyekben a jog általános szabályai nem alkalmazhatók mechanikusan. A versenyhelyzetben bekövetkező testi sérülések, az edzők és sportolók közötti szerződéses viszonyok, valamint a sportfegyelmi eljárások mind olyan területek, ahol a jog és a sport szakmai sajátosságai közötti egyensúlyt kell megteremteni. A sportban a jog szerepe ezért kettős: egyrészt védelmi funkciót lát el, megóvva az egyéneket és szervezeteket a jogsértésektől, másrészt szabályozó funkciót tölt be, meghatározva a magatartás határait, valamint biztosítva a sporttevékenységek tisztaságát és integritását.¹⁸⁹

E fejezet célja, hogy átfogó képet nyújtson a sportban jelen lévő jogi felelősség különböző aspektusairól, és bemutassa, miként jelennek meg ezek a felelősségi formák a sport szereplőinek tevékenységében. Az elemzés során kitérünk a tömegsport és a versenysport közötti különbségekre, mivel a felelősségi kérdések eltérően jelennek meg az amatőr és a professzionális sport világában. Részletesen tárgyaljuk továbbá a nézők szerepét és a sportesemények során fennálló jogi kötelezettségeiket, valamint a sportolói közszereplés jogi és etikai korlátait, amelyek napjainkban a média és a közösségi hálózatok térnyerésével új megvilágításba kerültek.

A sportban a jogi felelősség kérdésköre nem vizsgálható elszigetelten, hiszen a sport társadalmi beágyazottsága, gazdasági jelentősége és nemzetközi dimenziói egyaránt hatással vannak a szabályozásra. Az Európai Unió sportpolitikája, a nemzetközi sportszövetségek (például FIFA, IOC, WADA) szabályrendszerei, valamint a hazai jogrendszer együttesen alakítják ki azt a komplex normarendszert, amely meghatározza a sportban részt vevők jogait és kötelezettségeit.¹⁹⁰

¹⁸⁸ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme*, 160-162.

¹⁸⁹ Princzinger, *Sportjog I.*, 168–170.

¹⁹⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 311.

Végső soron a IV. fejezet arra keresi a választ, miként működik együtt a jog és a sport a felelősség megállapításának és érvényesítésének területén, hogyan képes a jogrendszer reagálni a sport világának gyorsan változó kihívásaira, és miként biztosítható, hogy a jogi normák betartása mellett a sport megőrizze autonómiáját, fair play szellemiségét és társadalmi értékét. A jogi felelősség vizsgálata így nem pusztán elméleti kérdés, hanem a sport jövőjének egyik meghatározó tényezője: a jog eszközeinek megfelelő alkalmazása hozzájárul a sport biztonságához, méltányosságához és erkölcsi tisztaságához.¹⁹¹

IV.1. A sportban jelenlévő felelősség

A sport, mint társadalmi és gazdasági jelenség, nem csupán fizikai teljesítmények és versenyek összessége, hanem jogilag szabályozott tevékenység is, amely különféle felelősségi dimenziókat von maga után. A sporttevékenység során a résztvevők, a sportszervezetek, az edzők és a sportszövetségek jogi kötelezettségeket vállálnak, amelyek megszegése eltérő jogkövetkezményekkel járhat.

A jogi felelősség kérdésköre a sportban több szinten jelenik meg: polgári jogi, büntetőjogi, sportfegyelmi, szerződéses és etikai dimenziókban. E sokszínűség a sport sajátos jellegéből fakad, hiszen a versenyzők testi épsége, a sportszervezetek gazdasági stabilitása, valamint a versenyek integritása egyaránt jogilag védendő értéknek minősül.

A polgári jogi felelősség körében elsősorban a kártérítési kötelezettségek, a szerződésszegés és a gondatlan magatartás jogkövetkezményei kerülnek előtérbe. A büntetőjogi dimenzió a sportszabályok súlyos megszegését, például a sportszerűtlen vagy veszélyeztető cselekményeket öleli fel. A sportfegyelmi felelősség a sportszövetségek belső szabályrendszerén alapul, míg az etikai és

¹⁹¹ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme*, 164.

szerződéses felelősség a sportolók, edzők és sportszervezetek magatartására vonatkozó normák betartását szolgálja.¹⁹²

A felelősség megjelenése a sportban nem csupán az egyéni magatartásból fakad, hanem a szervezeti struktúrából, az irányítási modellekből és a nemzetközi jogi környezetből is. A nemzetközi sportszövetségek szabályai és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) gyakorlata olyan jogi precedenseket alakítanak ki, amelyek a nemzeti sportjogban is irányadóvá válhatnak.¹⁹³

A következő alfejezetekben a sportban megjelenő jogi felelősség konkrét formái kerülnek bemutatásra, kezdve a polgári jogi dimenzióval, majd haladva a büntetőjogi, sportfegyelmi, szerződéses és nemzetközi felelősségi kérdések irányába. A cél annak bemutatása, hogy a sportjog komplex rendszere miként képes kezelni a felelősségre vonhatóság modern tendenciáit mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban.

IV.1.1. A sportban megjelenő polgári jogi felelősség

A polgári jogi felelősség a sport területén alapvetően a károkozás és a szerződésszegés jogkövetkezményeit foglalja magában. A sportszervezetek, edzők és sportolók tevékenysége során bekövetkező károkért – legyen szó testi sérülésről, vagyoni hátrányról vagy személyiségi jogok sérelméről – a Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény) rendelkezései alapján felelősség terheli az elkövetőt. A Ptk. 6:519. §-a kimondja, hogy „aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni”, amely a sportban bekövetkező sérülések és balesetek esetében alapvető jogi tételként érvényesül.

A sporttevékenység során különös jelentőséggel bír a gondatlansági felelősség kérdése. Az edzők és sportszervezetek kötelesek biztosítani a biztonságos környezetet, a megfelelő szakmai felkészültséget, valamint a sportolók egészségét

¹⁹² Nagy, *Sport és büntetőjog*, 45.

¹⁹³ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 102.

védő intézkedések meglétét. E kötelezettségek megszegése esetén kártérítési felelősség állhat fenn. Egy versenysport-eseményen bekövetkező baleset során például megállapítható a polgári jogi felelősség, ha az edző nem biztosította a megfelelő védőfelszerelést, vagy a szervező nem tartotta be a létesítmény biztonsági előírásait.

A szerződéses felelősség a sportszervezetek és sportolók közötti jogviszonyokra is kiterjed. Az edzői, sportszövetségi vagy klubtagi szerződések megszegése esetén – például, ha a sportoló nem jelenik meg a versenyen, vagy a szervezet nem biztosítja a szerződésben vállalt feltételeket – a Ptk. 6:130–6:131. §-ai alapján kártérítési igény érvényesíthető.¹⁹⁴

Ugyanakkor a sport világában bizonyos speciális elvek is érvényesülnek, így különösen az úgynevezett „sportolói kockázat” elve, amely szerint a sporttevékenység során bekövetkező egyes sérülésekért a sportszervezetek nem vonhatók felelősségre, amennyiben a sportoló a kockázatot tudatosan vállalta, és a tevékenység a szabályoknak megfelelően zajlott.

A polgári jogi felelősség vizsgálata során kiemelt szerepet kap a személyiségi jogok védelme is. A sportszereplők magánéletének, becsületének és névhasználatának megsértése esetén a Ptk. 2:46–2:48. §-ai alkalmazandók, ami különösen releváns a médiában és a közösségi platformokon megjelenő sporthírek, botrányok vagy valótlan tartalmak esetében.¹⁹⁵

Álláspontom szerint a polgári jogi felelősség a sportban egyszerre szolgálja a károsultak védelmét, a sportszervezetek és sportolók jogkövető magatartásának ösztönzését, valamint a sportszabályok és a szerződéses kötelezettségek érvényesítését. A következő alfejezetekben a felelősség büntetőjogi, sportfegyelmi és nemzetközi dimenziói kerülnek részletes bemutatásra, amelyek kiegészítik a polgári jogi alapokon nyugvó felelősségi rendszert.

¹⁹⁴ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 6:130-6:131. §

¹⁹⁵ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 95.

IV.1.2. A sportban megjelenő büntetőjogi felelősség

A sporttevékenység során megvalósuló cselekmények nem csupán polgári jogi, hanem büntetőjogi következményekkel is járhatnak, amennyiben azok a Büntető Törvénykönyvben meghatározott bűncselekmények tényállását kimerítik. A sportban elkövetett jogsértések sajátos súlyát az adja, hogy gyakran a testi épséget és az egészséget, illetve a sporttevékenység tisztaságát és integritását érintik, ezért a jogalkotó és a jogalkalmazó szervek a fokozott védelem biztosítása mellett a szankcionálás példaszerű jellegét is kiemelt jelentőségűnek tekintik.

A büntetőjogi felelősség a sport területén leggyakrabban testi sértés, veszélyeztetés, doppinggal összefüggő magatartások, valamint kényszerítés és vesztegetés formájában jelenik meg. A testi sértés kapcsán a Btk. 164. §-a rögzíti, hogy aki mást sérüléshez juttat, büntetőjogi felelősséggel tartozik, amely sporteseményen elkövetett cselekményekre is kiterjedhet. Különösen releváns ez a versenysport kontextusában, ahol a cselekmények jellemzően a sportág saját szabályai között valósulnak meg: amennyiben egy sportoló a szabályokkal ellentétes, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartást tanúsít, és ezzel más résztvevő testi épségét veszélyezteti, a bíróságok büntetőjogi eljárást indíthatnak. A dopping és más tiltott teljesítménynyújtó szerek alkalmazása szintén büntetőjogi relevanciával bírhat, különösen akkor, ha a magatartás más sportolók egészségének veszélyeztetésével vagy közegészségügyi kockázatok előidézésével jár. Hazai szinten a doppingellenes szabályozás a sportról szóló 2004. évi I. törvény 55. §-ában jelenik meg, amely meghatározza a doppingellenes tevékenység kereteit és a jogkövetkezményeket, míg nemzetközi szinten a WADA-kódex és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) ítélkezési gyakorlata nyújt iránymutatást.¹⁹⁶

A sportban különös jelentőséggel bír a gondatlanság és a szándékosság elhatárolása. A bíróságok a sporttevékenység során bekövetkező sérülések

¹⁹⁶ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme*, 142.

értékelésekor vizsgálják, hogy az elkövető magatartása összeegyeztethető volt-e a sportág szabályaival, illetve, hogy a sérülés kellő gondosság mellett megelőzhető lett volna-e. A gyakorlatban e megítélést sok esetben megelőzi a sportszövetségi fegyelmi bizottságok vizsgálata, amely a sportfegyelmi szankciók alkalmazásán keresztül hozzájárulhat a büntetőjogi eljárások előkészítéséhez.

A büntetőjogi felelősség mellett a sportban kiemelt figyelmet kap a közönség és a nézők biztonsága is, mivel a sportrendezvények szervezői és a klubok felelősséggel tartoznak a rendezvények során bekövetkező balesetek megelőzéséért. A sportról szóló 2004. évi I. törvény 54. §-a rögzíti a sportrendezvények biztonsági követelményeit, és meghatározza a szervezők büntetőjogi felelősségének relevanciáját abban az esetben, ha gondatlan magatartásuk baleset bekövetkezéséhez vezet.¹⁹⁷

Összességében megállapítható, hogy a büntetőjogi felelősség a sportban a jogellenes, szándékos vagy súlyosan gondatlan cselekmények szankcionálását szolgálja, és szoros kapcsolatban áll a polgári jogi és sportfegyelmi felelősségi dimenziókkal. A sporttevékenység sajátosságaira tekintettel a jogalkalmazók gyakran a sportági szabályrendszerek, a nemzetközi precedensek és a hazai jogszabályi keretek összehangolt értelmezésével törekednek arra, hogy a felelősség jellegét és mértékét pontosan megállapítsák.

IV.1.3. A sportfegyelmi és etikai felelősség

A sportfegyelmi és etikai felelősség a sport sajátos normarendszeréből és belső szabályozási mechanizmusaiából ered, amelyek elsődleges célja a sport tisztaságának, a fair play elvének és a sportszervezetek belső rendjének fenntartása. A sportfegyelmi felelősség alapvetően a sportszövetségek és sportszervezetek szabályzataira épül, és a sportról szóló 2004. évi I. törvény 39.

¹⁹⁷ 2004. évi I. törvény a sportról, 54. §

§-a határozza meg az eljárási kereteket, a fegyelmi vétségek típusait, valamint az alkalmazható jogkövetkezményeket.¹⁹⁸

A sportfegyelmi felelősség elsősorban a sportolók, edzők és sportszervezetek azon magatartásaira terjed ki, amelyek ellentétesek a sportág szabályaival, de nem feltétlenül minősülnek büntetőjogi értelemben vett bűncselekménynek. Ide tartozik például a sportszerűtlen viselkedés, a versenyszabályok megsértése, a játékvezetői döntések figyelmen kívül hagyása, valamint a sportszövetségi határozatok be nem tartása. A fegyelmi eljárások célja nem csupán a jogsértő magatartás szankcionálása, hanem a sportág integritásának védelme, a preventív hatás érvényesítése és a jövőbeni jogsértések megelőzése is.¹⁹⁹

Az etikai felelősség a sportfegyelmi rendszer kiegészítő dimenziójaként jelenik meg, és a sportolók, edzők, játékvezetők, sportszövetségi tisztségviselők magatartására vonatkozó erkölcsi normákat foglalja magában. Az etikai vétségek körébe sorolhatók többek között a csalás, a teljesítménynyfokozó szerek alkalmazása, a tisztességtelen játék, a korrupció, valamint a sportszervezetek belső szabályainak megsértése. Bár az etikai vétségek gyakran nem járnak közvetlen polgári vagy büntetőjogi következményekkel, a sportszövetségek figyelmeztetéssel, pénzbírsággal, eltiltással vagy tagsági jogok felfüggesztésével szankcionálhatják azokat.²⁰⁰

A nemzetközi gyakorlatban a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport – CAS) ítélezési tevékenysége kiemelten kezeli a sportfegyelmi és etikai felelősség kérdéskörét, különösen a nemzetközi versenyek és olimpiai események esetében. A CAS precedensértékű döntései szerint a fegyelmi és etikai eljárások során biztosítani kell a sportszervezeti szabályok következetes alkalmazását, a fair play alapelveinek érvényesítését, valamint a sportolók alapvető jogainak tiszteletben tartását.

¹⁹⁸ Sárközy, Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata, 895

¹⁹⁹ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 60.

²⁰⁰ Tóth, *A sportjog mint sajátos szakjog*, 96.

Véleményem szerint a sportfegyelmi és etikai felelősség szoros összefüggésben áll a polgári és büntetőjogi dimenzióval. Egy súlyos sportszerűtlenség, doppingvétség vagy etikai jogsértés egyaránt vezethet fegyelmi eljáráshoz, polgári jogi kártérítési kötelezettséghez, illetve büntetőjogi felelősség megállapításához. A sportban érvényesülő jogi felelősség így integrált és többretegű rendszerként működik, amely biztosítja, hogy a sporttevékenység ne csupán jogilag, hanem erkölcsileg és szakmailag is szabályozott keretek között valósuljon meg, elősegítve a fair play, a sportszerűség és a résztvevők biztonságának érvényesülését.

IV.1.4. A szerződéses és gazdasági felelősség

A sport világában a szerződéses és gazdasági felelősség kiemelkedő jelentőséggel bír, mivel a sportszervezetek, klubok, sportolók és edzők közötti jogviszonyok döntő többsége szerződéses alapokon nyugszik. A sporttevékenység gazdasági dimenziói – ideértve a klubtagságokat, versenyengedélyeket, szponzori megállapodásokat, valamint az átigazolási szerződéseket – olyan jogviszonyokat hoznak létre, amelyek megszegése kártérítési vagy egyéb jogi következményekkel járhat.²⁰¹

A Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény) 6:130–6:131. §-ai alapján a szerződésszegés jogkövetkezményei a sport területén is alkalmazandók, így a sportoló vagy sportszervezet köteles a szerződésben vállalt kötelezettségeit teljesíteni, ellenkező esetben kártérítési felelősség vagy szerződéses kötbér terhelheti. A sportjogi gyakorlatban különösen fontos a jóhiszeműség és tisztesség elvének érvényesülése, amely a felek közötti együttműködés során biztosítja a jogszerű és sportszerű magatartást.²⁰²

²⁰¹ Princzinger, *Sportjog I.*, 150.

²⁰² 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról

A professzionális sport világában a sportszervezetek gyakran gazdasági társaságként működnek, így működésükre a társasági jogi szabályok is irányadóak. Ennek megfelelően a klubvezetés, az igazgatótanács és a menedzsment felelőssége kiterjed a pénzügyi beszámolók elkészítésére, a támogatások elszámolására, valamint a sportcélú források jogszerű és átlátható felhasználására. A gazdasági stabilitás és a fenntartható működés a modern sportvállalkozások alapvető követelménye.

A sportolói szerződések – különösen a professzionális játékosok klubokhoz kötődő jogviszonyai – szoros összefüggésben állnak a sportszövetségek szabályrendszereivel. Az átigazolási szabályok, a szerződések felbontása vagy módosítása esetén a szerződéses felelősség érvényesülhet. A Bosman-ügy precedensértékű döntése az európai uniós jog és a sportolók szabad mozgásának szempontjából egyaránt meghatározó jelentőségű, rávilágítva arra, hogy a szerződéses korlátozásoknak összhangban kell állniuk az Európai Unió alapjogaival.²⁰³

A gazdasági felelősség a sportszervezetek esetében magában foglalja a pénzügyi kötelezettségek, a szponzori szerződések és az állami támogatások jogszerű felhasználásának ellenőrzését is. A látvány-csapatsportok támogatása kapcsán a 107/2011. (VI.30.) Korm. rendelet és a 39/2011. (VI.30.) NEFMI rendelet rögzíti a támogatási igazolások kiállításának és az elszámolás rendjének szabályait, amelyek megszégése visszafizetési kötelezettséget vonhat maga után.²⁰⁴

Összegzésként megállapítható, hogy a szerződéses és gazdasági felelősség a sportban nem csupán a jogi kötelezettségek teljesítését szolgálja, hanem a sporttevékenység pénzügyi és szervezeti stabilitásának megőrzését is biztosítja. A sportjog e dimenziója szoros kapcsolatban áll a polgári jogi, sportfegyelmi és etikai normákkal, így az integrált sportjogi felelősségi rendszer szerves részét képezi.

²⁰³ McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, 210.

²⁰⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 260.

IV.1.5. Objektív és kollektív felelősség a sportban

A sportban a felelősség nem minden esetben egyéni jellegű, hanem számos esetben objektív vagy kollektív természetű, ami azt jelenti, hogy a sportszervezet, az edzői stáb vagy a versenyzők egy csoportja együttesen vonható felelősségre a szabályok megsértéséért vagy a károkozásért. Az objektív felelősség elve különösen jelentős a versenyszervezők és a sportszervezetek vonatkozásában, mivel a sportszövetségek részletes biztonsági, egészségvédelmi és szervezési kötelezettségeket írnak elő számukra.

Az objektív felelősség lényege, hogy a sportszervezet vagy az edző akkor is felelősségre vonható, ha közvetlenül nem tanúsított felróható magatartást, azonban a szabályok betartásáért felelős szereplőként nem gondoskodott a kötelezettségek teljesítéséről. Ilyen eset például, ha egy sportrendezvényen nézői baleset következik be, és a szervező nem biztosította a megfelelő biztonsági intézkedéseket: ebben az esetben objektív felelőssége áll fenn.²⁰⁵

A kollektív felelősség a sportcsapatok és sportszervezetek működéséből fakad, amikor egy csoport tevékenysége során következik be jogsértés vagy károkozás. Erre példa lehet, ha egy csapat tagjai közös mulasztás vagy összehangolt szabályszegés következtében sérülést okoznak egy másik csapat játékosainak vagy a rendezvény résztvevőinek. Ilyen esetekben a felelősség megoszlik az érintett sportolók között, ugyanakkor a sportszervezet vagy a klub is köteles helytállni, és a sportfegyelmi eljárások során gyakran kollektív szankciók alkalmazására is sor kerül.²⁰⁶

A nemzetközi sportjogi gyakorlat szerint az objektív és kollektív felelősség elve kiterjed a nemzetközi versenyekre is. Ennek megfelelően a nemzetközi sportszövetségek – így különösen a FIFA, az UEFA és a Nemzetközi Olimpiai

²⁰⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 274.

²⁰⁶ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 135.

Bizottság – szabályzataiban, valamint a Nemzetközi Sportdöntőbírószág (CAS) döntéseiben egyaránt megjelenik ezen felelősségi konstrukció alkalmazása. A CAS precedensek rendszeresen hivatkoznak a kollektív felelősség elvére a csapatok, szövetségek és rendezők vonatkozásában, különösen akkor, ha a szabályszegés a verseny integritását vagy a résztvevők biztonságát veszélyezteti. Az objektív és kollektív felelősség érvényesítése a sportban összekapcsolja a polgári, büntető és sportfegyelmi felelősségi dimenziókat. E jogi konstrukció biztosítja, hogy a sporttevékenység valamennyi szereplője – legyen az sportoló, edző, sportszervezet vagy szervező – megfelelő mértékben vállaljon felelősséget, és hozzájárul a versenyek biztonságos és jogszerű lebonyolításához.²⁰⁷

Összességében megállapítható, hogy az objektív és kollektív felelősség a sportban kulcsfontosságú mechanizmus a biztonság, a fair play és a sportszervezetek felelősségre vonhatóságának biztosításában, és szorosan kapcsolódik a korábban bemutatott polgári, büntető és sportfegyelmi felelősségi dimenziókhoz.

IV.1.6. A nemzetközi jogi és nemzetközi sportszövetségi felelősség

A sportban a jogi felelősség nem korlátozódik a nemzeti jogrendszer kereteire, hanem kiterjed a nemzetközi jogi és a nemzetközi sportszövetségi szabályozási szintekre is. A nemzetközi felelősség elsősorban azon sportesemények, versenyek és szervezetek működésére vonatkozik, amelyek több állam területén zajlanak, illetve amelyekben több állampolgárságú sportolók és sportszervezetek vesznek részt.

A nemzetközi sportszövetségek – így különösen a FIFA, az UEFA és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság – saját autonóm szabályrendszereik és fegyelmi mechanizmusaik révén gyakorolnak felelősségre vonást. E szervezetek a tagállami jogrendszerektől részben független, önálló normatív keretben működnek, amely lehetővé teszi a sportolók, edzők, klubok és nemzeti

²⁰⁷ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 160.

szövetségek szankcionálását a nemzetközi eseményeken elkövetett szabályszegések esetén.²⁰⁸

A nemzetközi felelősség dimenziója különösen hangsúlyosan jelenik meg a sportolók emberi jogainak védelme és a doppingellenes szabályozás érvényesítése során. A WADA-kódex, az Olimpiai Charta és a nemzetközi sportszövetségek szabályai egyaránt rögzítik a felelősséget a tiltott teljesítménycsökkentő szerek használata, a sportszerűtlen magatartás, valamint a nemzetközi sportesemények tisztaságának megsértése esetén.

A Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport – CAS) szerepe a nemzetközi felelősség érvényesítésében kiemelkedő. A CAS ítélezési tevékenysége során sportolók, klubok és nemzetközi szövetségek közötti jogvitákat bírál el, legyen szó szerződéses, fegyelmi vagy etikai kérdésekről. A CAS precedensértékű döntései részletesen meghatározzák a felelősség mértékét, a felek jogait és kötelezettségeit, valamint az eljárások jogszerűségét követelményeit, ezáltal a nemzetközi sportjogot a nemzeti jogrendszerekbe is integrálják.²⁰⁹

A nemzetközi felelősség további jelentős aspektusa a nemzetközi sportrendezvények biztonsága és a szervezők kötelezettségeinek rendszere. A globális sportesemények esetében a szervező ország, a helyi sportszövetségek és a nemzetközi sportirányítási szervezetek együttesen felelnek a nézők, a versenyzők és a rendezvények egyéb résztvevőinek testi épségéért, valamint a rendezvények zavartalan lebonyolításáért. E körben a jogi felelősség kollektív és objektív elemeket egyaránt magában foglal.²¹⁰

Álláspontom szerint a nemzetközi jogi és sportszövetségi felelősség a sportban a nemzetközi normák és precedensek révén biztosítja a sportszabályok, az etikai elvek és az emberi jogi követelmények érvényesülését. Ezen felelősségi forma szoros kapcsolatban áll a polgári, büntető, sportfegyelmi és szerződéses

²⁰⁸ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 200.

²⁰⁹ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 220.

²¹⁰ McCann – Hums, *Governance in Sport: Analysis and Application*, 98.

dimenziókkal, így a sport jogi felelősségi rendszere nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt integrált módon működik.

IV.2. Tömegsport és versenysport

A sportban megjelenő jogi felelősség kiterjed az egyes sportágak és sportolási szintek sajátosságaira, különösen a tömegsport és a versenysport területén. A tömegsport elsősorban az amatőr, közösségi és rekreációs sporttevékenységeket foglalja magában, míg a versenysport a professzionális, szervezett versenyrendszerekben történő részvételt jelenti. A két szint közötti jogi különbségek alapvetően a felelősség mértékében, a szerződéses kapcsolatok jellegében, valamint a sportoló, az edző és a sportszervezet kötelezettségeiben mutatkoznak meg.²¹¹

A tömegsport esetében a legfontosabb jogi kérdések a baleset-megelőzés, a sportszervezetek biztosítási és felelősségvállalási kötelezettségei, valamint a résztvevők kockázatokról történő megfelelő tájékoztatása köré szerveződnek. A sportról szóló 2004. évi I. törvény 3. §-a és az 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról előírja, hogy a szervezők kötelesek biztosítani a résztvevők testi épségét, megelőzni a baleseteket, valamint egyértelműen rendezni a felelősségi kérdéseket.²¹²

A versenysport területén a jogi felelősség kiterjed a szerződéses kötelezettségek teljesítésére, a sportszerű magatartásra, a doppingellenes szabályok betartására és a fegyelmi eljárások rendszerére. A professzionális sportolók esetében a klubokkal vagy sportszövetségekkel kötött szerződések, az átigazolási szabályok, valamint az esetleges gazdasági jogviták egyaránt a polgári és szerződéses felelősség körébe tartoznak.²¹³

²¹¹ Nádori – Gáspár – Rétsági – Ekler – Szegnerné – Woth – Gáldi, *Sportelméleti ismeretek*, 95.

²¹² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 285.

²¹³ Princzinger, *Sportjog I.*, 155.

Mind a tömegsportban, mind a versenysportban kiemelt jelentőséggel bír a biztonsági és etikai normák betartása, valamint a kockázatok minimalizálása. Egy tömegsport-rendezvényen bekövetkező baleset esetén a szervező, az edző vagy a sportszövetség objektív felelőssége érvényesülhet, míg a versenysportban a sportszerződések megszegése vagy a fegyelmi szabályok megsértése esetén a felelősség polgári, büntető és sportfegyelmi elemeket egyaránt magában foglalhat.

A tömegsport és a versenysport közötti különbségtétel jogi szempontból azért is meghatározó jelentőségű, mert a felelősség mértéke és a kártérítés jogalapja eltérően alakulhat. A professzionális sportolók magasabb kockázati szinttel és fokozott szakmai felkészültséggel vesznek részt a versenyrendszerben, ezért esetükben a felelősségi szabályozás is szigorúbb, míg a tömegsportban a szervező és a sportszervezet tájékoztatási és biztonsági kötelezettsége kerül előtérbe.²¹⁴

A tömegsport és a versenysport jogi megkülönböztetése tehát nem csupán elméleti kérdés, hanem a felelősség érvényesítésének gyakorlati alapját is képezi, amely mindkét területen a résztvevők biztonságát, a sportszerűséget és a jogszerű működés követelményét szolgálja.

IV.2.1. A tömegsport jogi sajátosságai

A tömegsport a sportolás egyik legszélesebb körben elterjedt formája, amely elsősorban az amatőr, rekreációs és közösségi sporttevékenységeket foglalja magában. Jogilag a tömegsport sajátosságai abban ragadhatók meg, hogy a résztvevők jellemzően nem professzionális sportolók és a jogviszonyok többnyire nem klasszikus szerződéses formában, hanem részvételi feltételek és belső szabályzatok alapján jönnek létre.

A jogi felelősség a tömegsport területén elsősorban szervezői és objektív jellegű, mivel a rendezvények és sportesemények lebonyolítóinak kötelessége biztosítani

²¹⁴ Tóth, *A sportjog mint sajátos szakjog*, 105.

a résztvevők testi épségét, minimalizálni a balesetveszélyt, valamint megfelelő biztosítást és kockázati tájékoztatást nyújtani. A balesetek vagy sérülések esetén az objektív felelősség elve alapján a szervező vagy a sportszövetség kártérítési kötelezettséggel tartozhat akkor is, ha közvetlen felróható magatartás nem állapítható meg.²¹⁵

A tömegsportban kiemelt szerepet kap az egészségvédelmi és biztonsági szabályok betartása. A sportlétesítmények és sportesemények üzemeltetőinek kötelezettsége, hogy a résztvevők számára biztonságos környezetet teremtsenek, és a felelősségi körök egyértelmű meghatározásával megelőzzék a jogvitákat. A sportról szóló 2004. évi I. törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek egyértelműen előírják,²¹⁶ hogy a szervezők kötelesek felkészülni a rendkívüli események kezelésére, és a biztonsági intézkedések elmulasztása esetén jogi következményekkel kell számolniuk.

A tömegsport jogi szabályozásában hangsúlyos elem a résztvevők kockázatokról való megfelelő tájékoztatása és saját felelősségük tudatosítása is. A sportszövetségek és klubok kötelessége, hogy a résztvevők számára hozzáférhetővé tegyék a biztonsági előírásokat, az egészségvédelmi irányelveket, valamint biztosítsák a megfelelő felszerelést és szakmai felkészítést.

A tömegsport jogi sajátosságai így elsősorban a biztonság elsődlegességére, az objektív felelősség érvényesülésére és a résztvevők tudatos tájékoztatására épülnek, amely megalapozza a versenysport és a professzionális sport felelősségi kereteinek értelmezését is, amellyel a következő alfejezet foglalkozik.

IV.2.2. A versenysport jogi keretei

A versenysport a professzionális sportolók és a szervezett versenyrendszerek keretein belül zajló tevékenységeket foglalja magában, ahol a jogi felelősség

²¹⁵ 2004. évi I. törvény a sportról, 3. §

²¹⁶ 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról (Magyar Közlöny, 2004), 1. §

összetettebb formában jelenik meg, mivel a résztvevők között szerződéses jogviszonyok állnak fenn, valamint a sportszervezetek és a nemzetközi sportszövetségek szabályozó szerepe is érvényesül. A jogi keretek középpontjában a sportszerződések, az átigazolási szabályok, a gazdasági és fegyelmi felelősség, valamint az etikai normák rendszere áll.²¹⁷

A professzionális sportolók és klubok közötti szerződések részletesen szabályozzák a felek jogait és kötelezettségeit. Ide tartoznak a munkavégzés feltételei, a teljesítményelvárások, a díjazás és az egyéb juttatások, valamint a szerződésszegés jogkövetkezményei. A szerződéses felelősség körébe tartozik a kártérítési kötelezettség abban az esetben, ha valamelyik fél nem teljesíti a vállalt kötelezettségeit.

A versenysportban kiemelt jelentőséggel bír a sportfegyelmi és etikai felelősség érvényesítése is. A sportolók és klubok kötelesek betartani a nemzeti és nemzetközi sportszövetségek szabályzatait, valamint a doppingellenes előírásokat. A WADA-kódex és a nemzetközi sportszövetségek szabályrendszerei biztosítják, hogy a fegyelmi eljárások és szankciók következetesen érvényesüljenek a versenyzőkkel és a klubokkal szemben.²¹⁸

A versenysport sajátos jogi területe az átigazolási rendszer és a sportolói jogviszonyok szabályozása, amely a nemzetközi és hazai jogi normák, valamint a sportszövetségi előírások keretei között valósul meg. Az átigazolások, a szerződésmódosítások és az átmeneti időszakok egyaránt jogi felelősségi kérdéseket vetnek fel, amelyeket a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) precedensei is részletesen értelmeznek.²¹⁹

A versenysportban a biztonsági és egészségvédelmi kötelezettségek is megjelennek, azonban magasabb szinten és szigorúbb szabályozási környezetben, mint a tömegsport esetében. A klubok és sportszövetségek felelősek a sportolók

²¹⁷ Princzinger, *Sportjog I.*, 155.

²¹⁸ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 178.

²¹⁹ Princzinger, *Sportjog I.*, 162.

egészségének védelméért, a megfelelő orvosi ellátás biztosításáért, valamint a biztonsági előírások maradéktalan betartatásáért.

A versenysport jogi kereteinek sajátossága tehát abban ragadható meg, hogy egyszerre ötvözik a szerződéses, polgári, sportfegyelmi, etikai és nemzetközi felelősségi dimenziókat, amely komplex szabályozási rendszert hoz létre a professzionális sportolók és klubok jogainak és kötelezettségeinek védelme, valamint a versenyintegritás fenntartása érdekében.

IV.2.3. Különbségek és felelősségi dimenziók a tömegsport és versenysport között

A tömegsport és a versenysport közötti jogi különbségek elsősorban a felelősség mértékében, jellegében és érvényesítésének módjában mutatkoznak meg. Míg a tömegsportban a jogi felelősség döntően objektív és szervezői jellegű, addig a versenysportban összetett, többretegű rendszer érvényesül, amely magában foglalja a szerződéses, polgári, sportfegyelmi, etikai és nemzetközi dimenziókat.²²⁰

A tömegsport-rendezvényeken a szervezők elsődleges feladata a résztvevők biztonságának garantálása, a balesetek megelőzése és a megfelelő biztosítási feltételek megteremtése. A versenysportban a sportolók magasabb képzettsége és felkészültsége miatt a biztonsági előírások betartatása szigorúbb, és a felelősség részben a sportolót is terheli. Így például egy amatőr futóversenyen bekövetkező sérülés esetén a szervező objektív felelőssége érvényesülhet, míg egy professzionális versenyző sérülése kapcsán a felelősség megítélése a klub, az edző és a sportoló együttes magatartásának értékelésén alapul.²²¹

A versenysportban a felelősség kiterjed a szerződéses kötelezettségek teljesítésére, ideértve a díjazás, a juttatások, az átigazolások és a szerződésmódosítások kérdéskörét is. Ezzel szemben a tömegsportban a

²²⁰ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 140.

²²¹ Tóth, *A sportjog mint sajátos szakjog*, 105.

résztvevők és a szervezők között rendszerint nem jön létre klasszikus értelemben vett szerződéses jogviszony, így a gazdasági felelősség kisebb hangsúlyt kap.²²²

A sportfegyelmi és etikai dimenziók vizsgálata során megállapítható, hogy a versenysportban a sportolók, edzők és klubok kötelesek betartani a sportági szabályokat, a fegyelmi előírásokat és az etikai normákat. A tömegsportban is érvényesülnek alapvető sportszerűségi elvek, azonban a fegyelmi és etikai szankciók alkalmazása ritkább és kevésbé intézményesített formában történik.²²³

A versenysportban gyakran jelenik meg a nemzetközi jogi felelősség is, különösen nemzetközi versenyeken, átigazolások esetén és a nemzetközi sportszövetségek által szabályozott eseményeken. A tömegsport nemzetközi rendezvényeinél e dimenzió jellemzően háttérbe szorul, és inkább a helyi szabályozás és a nemzeti biztonsági előírások irányadóak.

Véleményem szerint a tömegsport és a versenysport közötti felelősségi különbségek világosan kirajzolják a sportjog differenciált szabályozási rendszerét: míg a tömegsportban a szervezői és objektív felelősség dominál, addig a versenysportban egy komplex, többretegű felelősségi struktúra érvényesül, amely integrálja a polgári, szerződéses, sportfegyelmi, etikai és nemzetközi jogi elemeket.

IV.3. A nézők szerepe a sporteseményeken

A sportesemények nem csupán a sportolók és csapatok számára vetnek fel jogi felelősségi kérdéseket, hanem a nézők részvétele is önálló és kiemelt jogi dimenziót képez. A nézők a sportesemények aktív résztvevőinek minősülnek, hiszen jelenlétükkel, viselkedésükkel és reakcióikkal közvetlen hatást gyakorolnak a rendezvények biztonságára, szervezésére és a felelősségi viszonyok alakulására.²²⁴

²²² McArdle, *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, 212.

²²³ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 178.

²²⁴ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 150.

A jogi elemzés szempontjából a nézői részvétel több aspektusban is releváns: a biztonság és kockázatkezelés, a rendszabályok betartása, a személyiségi jogok védelme, valamint a szerződéses és biztosítási kötelezettségek egyaránt befolyásolják a felelősség kérdését. A rendezők, sportszervezetek és klubok kötelessége, hogy a nézők testi épségét és jogait garantálják, ugyanakkor a nézőknek is felelősséget kell vállalniuk saját magatartásukért. A nemzetközi és hazai joggyakorlatban egyaránt jelentős szerepet kap a nézői rendbontások, balesetek és kártérítési ügyek szabályozása. A jogi felelősség ebben az összefüggésben összetett: polgári jogi, büntetőjogi, szerződéses és sportfegyelmi dimenziók egyaránt érvényesülhetnek a különböző eseményhelyzetekben.²²⁵

E alfejezet célja a nézők szerepének és a rájuk, valamint a rendezőkre háruló jogi felelősségnek az áttekintése, különös tekintettel a biztonságra, a felelősség megosztására és az alkalmazott jogi mechanizmusok összetettségére. A következő alfejezetek részletesen elemzik a nézői biztonság kérdéskörét, a rendbontások és szerződéses kötelezettségek jogi következményeit, valamint a személyiségi jogok védelmét.

IV.3.1. Nézői biztonság és szervezői felelősség

A nézők részvétele a sporteseményeken sajátos jogi felelősségi kérdéseket vet fel, amelyek a sportjog egyik meghatározó területét alkotják. A sportszervezők és a rendezvények üzemeltetői kötelesek biztosítani a nézők testi épségét az előre látható kockázatok minimalizálásával, valamint a megfelelő biztonsági és egészségügyi intézkedések megvalósításával.²²⁶

A jogszabályi keretek egyértelműek: a 2004. évi I. törvény a sportról 3. §-a kimondja, hogy a sportesemények szervezőinek kötelessége a résztvevők – ideértve a nézőket is – testi épségének védelme. A 54/2004. (III.31.) Korm.

²²⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 293.

²²⁶ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 294.

rendelet részletesen szabályozza a sportrendezvények biztonsági előírásait, beleértve a menekülési útvonalak kialakítását, a tűzvédelmi szabályokat, a rendfenntartást és az elsősegélynyújtás biztosítását. A 2010. évi LXXXIII. törvény tovább pontosítja a sportrendezvények szervezésével összefüggő felelősségi kérdéseket, különös tekintettel a rendezők anyagi és szervezési kötelezettségeire.²²⁷

A nézők biztonsága tekintetében a felelősség jellege részben objektív. Ez azt jelenti, hogy a szervező felelőssége akkor is megállapítható, ha a sérülést közvetlenül nem az ő hibájából okozta, azonban elmulasztotta a szükséges biztonsági intézkedések megtételét. Ilyen esetnek minősülhet például a túlszűfolt lelátó, a nem megfelelő kiürítési útvonalak biztosítása, vagy az elégtelen elsősegélynyújtás.²²⁸

A kockázatkezelés és a megelőzés kulcsszerepet játszik a szervezői felelősség körében. A rendezők kötelesek gondoskodni arról, hogy a nézők megfelelő tájékoztatást kapjanak a rendezvény szabályairól, a tiltott magatartásformákról és a biztonsági előírásokról. Ezzel párhuzamosan a biztosítási intézkedések – például rendezvénybiztosítás vagy felelősségbiztosítás – jelentős mértékben hozzájárulnak a jogi következmények kezeléséhez és a kárrendezés biztosításához.²²⁹

Nemzetközi gyakorlatban a nagy sporteseményeken, például az olimpiai játékokon vagy a labdarúgó-világbajnokságokon, a nézői biztonság jogi szabályozása még komplexebb rendszert alkot. A nemzetközi sportszövetségek és a helyi hatóságok együttesen vesznek részt a szabályozásban, és a szervezők felelőssége kiterjed a nemzetközi közönség védelmére is.²³⁰

Így a nézői biztonság és a szervezői felelősség a sportjogban többretegű, komplex jogintézményként jelenik meg, amely egyszerre szolgálja a testi épség védelmét,

²²⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 294.

²²⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 295.

²²⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 296.

²³⁰ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 235.

a kockázatok megelőzését, a jogszerű lebonyolítást és a sportesemények zavartalan működését.

IV.3.2. Nézői rendbontások és jogi következmények

A sporteseményeken előforduló nézői rendbontások jelentős jogi következményekkel járhatnak, mivel a rendbontó magatartás sértheti más nézők, sportolók és szervezők jogait, valamint veszélyeztetheti a sportesemények zavartalan lebonyolítását. A rendbontások megítélése több szinten történik, hiszen a nézők viselkedése nem csupán etikai kérdés, hanem adott esetben büntetőjogi, polgári jogi és sportfegyelmi következményeket is maga után vonhat. A büntetőjogi felelősség abban az esetben merül fel, ha a nézői magatartás kimeríti valamely bűncselekmény törvényi tényállását. A Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) alapján büntetendő többek között a garázdaság, a rongálás, a testi sértés vagy a közveszély okozása. Tipikus példaként említhető a stadionban elkövetett fizikai támadás, pirotechnikai eszközök tiltott használata, illetve a játéktérre való berohanás, amelyek egyaránt büntetőjogi következményekkel járhatnak. Az ilyen cselekmények elkövetői személyes felelősséggel tartoznak, és a jogszabályok alapján akár szabadságvesztéssel is sújthatók.²³¹

A polgári jogi felelősség a rendbontás során okozott károk megtérítésére irányul. A Polgári Törvénykönyv kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Ennek megfelelően a rendbontó néző anyagi felelősséggel tartozik mindazon károkért, amelyeket magatartása okozott – például a létesítmény berendezéseinek megrongálásaért, más személyek testi sérüléséért, vagy akár a rendezvény idő előtti megszakítása miatt keletkező bevételekiesésért. A kártérítési felelősség egyes esetekben a szervezővel vagy a klubbal szemben is felmerülhet, amennyiben a biztonsági előírások betartása elmaradt.

²³¹ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 210.

A sportfegyelmi felelősség a sportszervezetek belső szabályrendszeréhez kapcsolódik, és elsősorban preventív célokat szolgál. A klubok és szövetségek fegyelmi szabályzataiban meghatározott szankciók – például stadionlátogatási tilalom, belépési korlátozás, szurkolói regisztráció felfüggesztése vagy pénzbírság – arra irányulnak, hogy a jövőben megelőzzék a rendbontásokat, és megőrizzék a sportesemények biztonságát. A sportfegyelmi felelősség így nem csupán a rend helyreállítását, hanem a közösségi normák érvényesítését is szolgálja.²³²

Nemzetközi szinten a rendbontások kezelése a nemzeti és nemzetközi jogi szabályozások összehangolt alkalmazásával valósul meg. Nagy nemzetközi események, mint az UEFA Bajnokok Ligája vagy az olimpiai játékok esetében a szervezőbizottságok és sportszövetségek egyaránt felelősek a közrend fenntartásáért. Az UEFA például szigorú fegyelmi rendszert működtet, amely alapján a klubok és a szurkolók egyaránt felelősségre vonhatók a nézői magatartásért, akár pénzbírság, akár zártkapus mérkőzés elrendelése formájában. A nemzetközi sportszervezetek gyakorlata azt mutatja, hogy a jogi és sportági szankciók együttes alkalmazása hatékony eszköz a rendbontások visszaszorítására.²³³

Megállapítható, hogy a nézői rendbontások jogi következményei rendkívül összetettek, mivel a felelősség párhuzamosan érvényesülhet büntetőjogi, polgári jogi és sportfegyelmi szinten is. A nézők magatartása nemcsak saját jogi helyzetüket, hanem a klubok és sportszervezetek megítélését is közvetlenül befolyásolja. A szervezők felelőssége pedig abban áll, hogy megfelelő biztonsági intézkedésekkel és szabályozott beléptetési rendszerrel megelőzzék az incidenseket, ezáltal védve a nézők, a sportolók és a sportesemények integritását.

²³² Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 205.

²³³ Mitten – Davis – Osborne – Duru, *Sports Law: Governance and Regulation*, 4th ed., 240.

IV.3.3. Szerződéses és biztosítási dimenziók

A sportesemények nézőinek részvétele nem csupán társadalmi vagy kulturális eseményként értelmezhető, hanem egyben jogi aktusként is, amely szerződéses és biztosítási jogviszonyokat hoz létre a felek között. A modern sportgazdaság és a tömegrendezvények világa ma már elképzelhetetlen pontosan meghatározott szerződéses feltételek és biztosítási mechanizmusok nélkül. A belépőjegy megvásárlásával a néző és a szervező között polgári jogi szerződés jön létre, amely kölcsönös jogokat és kötelezettségeket keletkeztet.

E szerződés meghatározza a rendezvény látogatásának feltételeit, a biztonsági előírásokat, a szervező felelősségét, valamint a néző magatartási kötelezettségeit. A belépőjegy tulajdonosa a vásárlás pillanatában elfogadja a rendezvény házirendjét, a szervező által meghatározott biztonsági szabályokat, továbbá a sportági és etikai normákat. A sportesemény látogatása tehát nem korlátlan jog, hanem a szervező által meghatározott feltételekhez kötött lehetőség.

Amennyiben a néző megsérti ezeket az előírásokat – például rendbontást idéz elő vagy veszélyezteti mások testi épségét –, a szervező jogosult korlátozó intézkedéseket alkalmazni, így különösen a belépés megtagadását, a rendezvényről való eltávolítást vagy rendőri intézkedés kezdeményezését. A szervezőt ugyanakkor szerződéses kötelezettség terheli a biztonságos környezet megteremtésére, a rendezvény megfelelő lebonyolítására, a program teljesítésére, valamint a nézők megfelelő tájékoztatására. E kötelezettségek megszegése – például baleset, szervezési hiányosság vagy félretájékoztatás esetén – polgári jogi kártérítési igény alapját képezheti.²³⁴

A biztosítási dimenzió a sportesemények szervezésének elengedhetetlen eleme. A nagylétszámú rendezvények során számos kockázat – személyi sérülés, vagyonkárosodás, rendbontás vagy akár időjárási kár – veszélyeztetheti a lebonyolítást. Ennek kezelésére a szervezők jellemzően különféle biztosítási

²³⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 302.

konstrukciókat alkalmaznak, így például felelősségbiztosítást, rendezvénybiztosítást, valamint sportlétesítményekre vonatkozó vagyonbiztosítást. Ezek a biztosítási formák lehetővé teszik, hogy a szervező a polgári jogi következmények egy részét a biztosítóra hárítsa, ezáltal csökkentve a pénzügyi kockázatot.²³⁵

A kiegészítő szerződéses elemek különösen a nemzetközi vagy nagyszabású sportesemények esetében válnak hangsúlyossá. A jegyvásárláshoz gyakran kapcsolódnak adatkezelési nyilatkozatok, média- és képmáshasználati engedélyek, valamint a VIP- és vendégtér használatára vonatkozó speciális szabályzatok. Ezek az elemek tovább pontosítják a néző és a szervező közötti jogviszonyt, különös jelentőséggel bírva a személyiségi jogok védelme és az adatbiztonság területén.²³⁶

Ennek alapján megállapítható, hogy a szerződéses és biztosítási dimenziók kulcsszerepet töltenek be a sportesemények jogi struktúrájában. A pontosan meghatározott szerződéses feltételek és a kockázatokat lefedő biztosítási mechanizmusok nem csupán a szervezők jogi védelmét szolgálják, hanem a nézők biztonságát és jogainak érvényesülését is elősegítik, hozzájárulva a sportesemények zavartalan, átlátható és biztonságos lebonyolításához.

IV.3.4. Nézők jogai és személyiségi védelme

A sportesemények résztvevői közül a nézők sajátos jogi státusszal rendelkeznek, mivel nem csupán passzív megfigyelőként, hanem a rendezvényhez kapcsolódó szerződéses jogviszony és a biztonsági rendszer aktív alanyaiként is megjelennek. A modern sportjog egyik központi feladata a nézők személyiségi jogainak, adatvédelmének és emberi méltóságának biztosítása. A sportesemények – különösen a tömegrendezvények és nemzetközi bajnokságok – szervezése során

²³⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 303.

²³⁶ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 145.

e jogok védelme nem pusztán erkölcsi elvárás, hanem jogi kötelezettség is, amelyet nemzeti és nemzetközi jogforrások egyaránt meghatároznak.²³⁷

A személyiségi jogok és az adatvédelem körében a nézők védelme elsődlegesen a magánszféra tiszteletben tartásán és az információs önrendelkezés jogán alapul. A nézők részvételével összefüggésben a szervezők különböző személyes adatokat kezelnek, ideértve a jegyvásárlás során megadott adatokat, a beléptető rendszerekben rögzített információkat, valamint a megfigyelőrendszerek által készített képfelvételeket. Ezen adatok gyűjtése és kezelése kizárólag jogszabályi keretek között, célhoz kötötten és az érintettek megfelelő tájékoztatása mellett történhet, összhangban a Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény) és az európai uniós adatvédelmi rendelet (GDPR) előírásaival.²³⁸

A személyiségi jogok védelme ezen túlmenően magában foglalja az egyén becsületének, jóhírének, magánéletének és képmásának tiszteletben tartását is. A szervezőknek biztosítaniuk kell, hogy a rendezvény során gyűjtött vagy rögzített adatok ne sértsék a nézők személyes integritását, továbbá garantálniuk kell a jogorvoslat lehetőségét minden olyan esetben, amikor e jogok sérelme felmerül.

A fotózás és a médiahasználat kérdésköre a sportesemények egyik legérzékenyebb jogi területe. A médiaeszközök tömeges jelenléte – televíziós közvetítések, sajtófotók, online tartalmak és közösségi média – elkerülhetetlenül érinti a nézők képmását és hangját. A képmás felhasználása – akár reklám-, akár közvetítési célra – alapvetően az érintett hozzájárulásához kötött, kivéve, ha a felvétel tömegfelvételnak minősül, és a néző a rendezvény nyilvános jellegét elfogadta.²³⁹

A modern sportjogi gyakorlat ugyanakkor törekszik egyensúlyt teremteni a sajtószabadság és a személyiségi jogok védelme között. A szervezők felelőssége, hogy a média jelenléte ne vezessen a nézők magánéletének indokolatlan sérelméhez, és hogy az elkészült anyagok felhasználása a nézők jogainak

²³⁷ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 146.

²³⁸ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 148.

²³⁹ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 150.

tiszteletben tartása mellett valósuljon meg. Az adatkezelés és médiamegjelenés kapcsán a rendezők kötelesek egyértelmű tájékoztatást nyújtani arról, hogy a sporteseményen való részvétel együtt járhat tömegfelvételeken történő megjelenéssel, ugyanakkor ez önmagában nem alapozza meg az egyéni felvételek kereskedelmi célú felhasználásának jogszerűségét.

A jogérvényesítés és a védelmi mechanizmusok a nézők jogainak garanciális hátterét biztosítják. Amennyiben a sportesemény során a nézők személyiségi vagy adatvédelmi jogai sérülnek, lehetőség nyílik polgári jogi igény érvényesítésére – például kártérítés, sérelemdíj vagy helyreigazítás formájában. Emellett a nézők jogosultak hatósági eljárást kezdeményezni az illetékes adatvédelmi szerveknél, illetve bírósági jogorvoslatot igénybe venni. A sportszervezeteknek a rendezvény teljes időtartama alatt gondoskodniuk kell e jogok érvényesüléséről: a beléptetési rendszerek működtetésétől a szektorok elrendezésén, a biztonsági ellenőrzésen és a kamerarendszerek alkalmazásán át egészen a médiatevékenységek szabályozásáig. A nézők védelmét szolgálja az a szervezői kötelezettség is, hogy a jogsértések megelőzése érdekében együttműködjenek a rendőrséggel, a sportfelügyeleti szervekkel és az adatvédelmi hatóságokkal.²⁴⁰

Így a nézők jogai és személyiségi védelme a sportesemények jogi struktúrájának integráns elemeként értelmezhető, amely szorosan kapcsolódik a szervezési, biztonsági és kommunikációs mechanizmusokhoz. A szervezőknek olyan működési kereteket kell fenntartaniuk, amelyekben az adatvédelem, a képmáshoz fűződő jogok és a személyes integritás tiszteletben tartása folyamatosan érvényesül. A sportesemények jogi és etikai felelősségi rendszere ezáltal nemcsak a sportolókra, hanem a nézőkre is kiterjed, biztosítva, hogy a jogbiztonság, az emberi méltóság és az átláthatóság elvei minden érintett számára érvényesüljenek.²⁴¹

²⁴⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 308.

²⁴¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 309.

IV.4. Sportolói közszereplés a tömegben

A sportolók közszereplése a modern sport világában komplex jogi és társadalmi dimenziókat ölel fel. A közszereplés során a sportoló nem csupán versenyzőként, hanem közszereplőként is megjelenik, akinek viselkedése, kommunikációja és nyilvános megjelenése jelentős hatást gyakorol a közvéleményre, a szurkolói közösségekre és a szponzori kapcsolatrendszerre. E sajátos helyzet számos jogi felelősségi kérdést vet fel, amelyek a polgári jog, a büntetőjog, a sportfegyelmi szabályozás, a szerződéses kötelezettségek és az etikai normák metszéspontjában jelennek meg.²⁴²

A sportolók közszereplése különösen érzékeny terület, mivel a nyilvánosság és a média a sportolók magánéletével és szakmai tevékenységével összefüggő információkat gyorsan és széles körben közvetíti, ami jogi és etikai következményekkel járhat. A sportolók jogainak védelme ebben a kontextusban összetett kérdés: a személyiségi jogok, az adatvédelem, a médiában való megjelenés, valamint a szerződéses és szponzori kötelezettségek egyaránt relevánsak.²⁴³

A következő alfejezetek célja, hogy részletesen bemutassák a sportolók jogi felelősségének különböző dimenzióit, a személyiségi jogok védelmétől a büntetőjogi és fegyelmi következményeken át a szerződéses és etikai aspektusokig. Ennek keretében kiemelt figyelmet kap a sportolók közszereplésének jogi szabályozása, valamint a jogsértések megelőzésének és kezelésének mechanizmusai hazai és nemzetközi példák alapján.²⁴⁴

IV.4.1. A sportolók személyiségi jogai a nyilvánosság előtt

A sportolók közszereplése a modern sportban nem csupán a versenyzésre korlátozódik, hanem a nyilvánosság előtti megjelenést is magában foglalja, amely

²⁴² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 310.

²⁴³ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 311.

²⁴⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 312.

számos jogi kihívást és felelősségi kérdést vet fel. A sportolók személyiségi jogai – különösen a magánélet védelme, a kép- és hangfelvételek kezelése, valamint az identitásukhoz kapcsolódó jogosultságok – a közszereplés során fokozott jelentőséget nyernek. A sportolók polgári jogi védelme a nyilvánosság előtt alapvetően az önrendelkezési jogon alapul, amely lehetővé teszi számukra, hogy kontrollálják, miként jelenik meg személyük a médiában, a közösségi platformokon és a reklámokban.

Jogosultságaik sérelme esetén – például engedély nélküli fényképezés vagy videófelvétel felhasználása során – a sportoló polgári jogi igényt támaszthat a kártérítésre, valamint kérheti a jogsértő magatartás abbahagyását és megtiltását. A nyilvánosság előtti szereplés ugyanakkor nem eredményezi a sportolók jogainak csökkenését, hanem a közszerepléshez kapcsolódó sajátos mérlegelést tesz szükségessé. A joggyakorlatban figyelembe veszik, hogy a sportoló státusza folytán a társadalom fokozott érdeklődést tanúsít irányában, ugyanakkor a jog számára továbbra is biztosítja a magánélet és a személyes adatok védelmét, még a nyilvánosság keretei között is.²⁴⁵

A média szerepe e körben kiemelkedő, mivel a sajtó, a televízió és az online platformok gyorsan és széles körben terjesztik a sportolókról szóló információkat, ami a jogsértések kockázatát is növeli. A sportolóknak ezért joguk van ellenőrizni, hogy a nyilvánosság milyen módon használja fel a róluk készült vagy róluk szóló tartalmakat, és lehetőségük van jogi eszközökkel fellépni a jogsértő tevékenységekkel szemben.²⁴⁶

Ennek megfelelően a sportolók személyiségi jogainak védelme a közszereplés során szoros összefüggésben áll a polgári jogi, etikai és szerződéses felelősségi dimenziókkal. A sportolók jogainak a médiában és a nyilvánosságban történő érvényesítése mellett biztosítani szükséges azt is, hogy a sportoló társadalmi

²⁴⁵ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 165.

²⁴⁶ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 313.

szerepvállalása és a közönséggel fennálló kapcsolata összhangban maradjon a vonatkozó jogi és etikai normákkal.²⁴⁷

IV.4.2. Büntetőjogi és fegyelmi felelősség

A sportolók közszereplése során nem csupán polgári és szerződéses, hanem büntetőjogi és sportfegyelmi felelősségi kérdések is felmerülhetnek. A büntetőjogi dimenzió különösen akkor válik relevánssá, ha a sportoló közszereplése során erőszakos, rongáló vagy egyéb törvénysértő cselekményt követ el, akár a versenypályán, akár azon kívül. A Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) alapján az ilyen magatartásokért a sportolót személyes felelősség terheli.²⁴⁸

A sportfegyelmi felelősség ugyanakkor eltér a büntetőjogi felelősségtől, mivel célja a sporton belüli szabályok és normák érvényesítése. A sportolók szervezeti tagságuk révén alávetik magukat a sportági szabályzatoknak és fegyelmi kódexeknek, amelyek a nyilvánosság előtti magatartás megítélésére is kiterjedhetnek. Ennek megfelelően a sportszervezetek vagy klubok belső etikai kódexei a nyilvános megnyilvánulások vonatkozásában is előírhatnak kötelezettségeket, megsértésük esetén pedig fegyelmi eljárás indulhat, amely pénzbírságot, eltiltást vagy akár a tagsági jogviszony megszüntetését is eredményezheti.²⁴⁹

A büntetőjogi és sportfegyelmi felelősség kapcsolata különösen hangsúlyos: míg a büntetőjogi eljárás elsősorban a társadalom védelmét szolgálja, addig a sportfegyelmi eljárás a sportági közösség és a sportszervezet érdekeit képviseli. Gyakori, hogy egyetlen jogsértés mindkét dimenzióban következményekkel jár;

²⁴⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 314.

²⁴⁸ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 220.

²⁴⁹ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 210.

például egy stadionban elkövetett erőszakos cselekmény büntetőeljárás alapozhat meg, miközben a sportági szövetség fegyelmi szankciót is kiszabhat.²⁵⁰

Nemzetközi szinten is jelentős precedensek találhatók a sportolók közszereplése során elkövetett jogsértések fegyelmi és büntetőjogi vetületeinek értékelésére. A Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) gyakorlata szerint a sportolók felelőssége kiterjed mind a versenypályán, mind a sporthoz kapcsolódó, azon kívüli eseményeken tanúsított magatartásra.²⁵¹

Ebből következően a sportolók közszereplése során a büntetőjogi és sportfegyelmi felelősség egymást kiegészítve járul hozzá ahhoz, hogy a sportolói magatartás összhangban maradjon a társadalmi normákkal, a sportági szabályokkal és az etikai elvárásokkal. A megfelelő jogi keretek és szankciórendszer hiányában a sportolók viselkedése a sport közösségi és társadalmi megítélésére is kedvezőtlen hatást gyakorolhat.

IV.4.3. Szerződéses kötelezettségek és PR-szabályok

A sportolók közszereplése nem csupán jogi, hanem szerződéses kötelezettségeket is felvet, amelyek a klubokhoz, szövetségekhez és szponzorokhoz fűződő jogviszonyokat szabályozzák. A sportolók és sportszervezeteik közötti szerződéses kapcsolatok meghatározzák, hogy milyen magatartás várható el a sportolótól a nyilvánosság előtt, ideértve a sajtóban, a televízióban vagy a közösségi médiában történő szereplést is.²⁵²

A sportolók gyakran szponzori megállapodások keretében vállalnak kötelezettségeket, amelyekhez a közszerepléshez kapcsolódó kommunikáció, reklámokban való részvétel és promóciós tevékenységek is tartozhatnak. Szerződésszegés esetén – például egy nyilvános megnyilatkozás vagy egy

²⁵⁰ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 225.

²⁵¹ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 215.

²⁵² Princzinger, *Sportjog I.*, 170.

médiaeseményen tanúsított nem megfelelő viselkedés következtében – kártérítési és egyéb jogi következmények merülhetnek fel.²⁵³

A PR- és etikai szabályok körében a sportszervezetek és nemzetközi sportági szövetségek gyakran saját PR-kódexet vagy etikai szabályzatot alkalmaznak, amelyek kifejezetten a sportolók nyilvánosság előtti magatartását rendezik. E normák nem csupán a szponzori kapcsolatok fenntartását szolgálják, hanem a sportág hírnevének, a közönség bizalmának és a sportoló társadalmi megítélésének védelmét is elősegítik.²⁵⁴

A jogkövetkezmények tekintetében a szerződéses és PR-kötelezettségek megszegése mind hazai, mind nemzetközi jogi szempontból releváns lehet. Polgári jogi igények, kártérítési kötelezettségek és fegyelmi szankciók egyaránt alkalmazhatók, amennyiben a sportoló nem teljesíti a szerződésben foglaltakat, vagy megsérti a PR-szabályokat.²⁵⁵

Mindezek alapján megállapítható, hogy a szerződéses kötelezettségek és a PR-szabályok olyan garanciális keretet teremtenek, amely biztosítja: a sportolók közszereplése összhangban maradjon a jogi, etikai és szerződéses normákkal, és egyúttal hozzájáruljon a sportág, valamint a sportszervezetek reputációjának védelméhez.

IV.4.4. Közösségi média és digitális felelősség

A digitális platformok elterjedése a sportolók közszereplésében új dimenziót hozott létre, amely jelentős jogi és etikai következményekkel jár. A sportolók online jelenléte – közösségi médiafelületek, blogok, élő közvetítések és egyéb digitális tartalomszolgáltatások – lehetőséget teremt a közönséggel való közvetlen

²⁵³ Princzinger, *Sportjog I.*, 172.

²⁵⁴ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 172.

²⁵⁵ Princzinger, *Sportjog I.*, 173.

kapcsolattartásra, ugyanakkor kockázatokat is hordoz a személyiségi jogok, a szerződéses kötelezettségek és a fegyelmi felelősség szempontjából.²⁵⁶

A digitális magatartás és a jogkövetkezmények összefüggésében a sportolók által közzétett tartalmak kapcsán felmerülhet a rágalmazás, a becsületsértés, valamint a szerzői jog megsértésének lehetősége. Amennyiben a sportoló olyan tartalmat tesz közzé, amely más személyeket vagy szervezeteket érint, polgári jogi igényekkel kell számolnia. A sportszervezetek szempontjából szintén kiemelt jelentőségű, hogy a digitális kommunikáció megfeleljen a PR-szabályoknak és a szerződéses kötelezettségeknek, mivel a nyilvános megnyilvánulások a sportoló mellett a klub vagy a szövetség reputációjára is közvetlen hatást gyakorolhatnak.²⁵⁷

A szponzori megállapodások gyakran rögzítik, hogy a sportoló milyen típusú tartalmakat tehet közzé, és milyen módon képviselheti a márkát az online térben. E rendelkezések megsértése szankciókat vonhat maga után, ideértve a szerződés felbontását vagy pénzbírság alkalmazását. A digitális jelenlét felelőssége tehát nem kizárólag a sportoló személyes jogait érinti, hanem a klubok, szövetségek és szponzorok gazdasági és reputációs érdekeinek védelmét is szolgálja.²⁵⁸

Az etikai és közösségi dimenziót tekintve megállapítható, hogy a közösségi médiában tett megnyilvánulások etikai relevanciája is kiemelt, mivel a sportolók példamutató magatartása, társadalmi felelősségvállalása, valamint a közönség felé irányuló tiszteletteljes kommunikáció hozzájárul a sportág hírnevének és a sportoló személyes megítélésének fenntartásához. A digitális térben megjelenő tartalmak tartóssága és gyors terjedése miatt a felelősség gyakorlati jelentősége tovább erősödik, különösen olyan esetekben, amikor a sportoló nyilatkozata közösségi konfliktust, diszkriminatív megnyilvánulás látszatát vagy szerződéses kötelezettségszegést eredményez.²⁵⁹

²⁵⁶ Trocsányi, *A kommunikáció jogi alapjai*, 152.

²⁵⁷ Princzinger, *Sportjog I.*, 175.

²⁵⁸ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 175.

²⁵⁹ Sávolt-Szabó, *A sportsérültek jogai*, 176.

Ebből következően a közösségi média és a digitális platformok használata a sportolók közszereplése során komplex jogi és etikai kihívásokat jelent. A sportolóknak egyensúlyt kell találniuk a személyiségi jogok, a szerződéses kötelezettségek, valamint a PR- és etikai normák között, miközben digitális jelenlétük során felelősen, körültekintően és jogszerűen járnak el.

IV.4.5. Etikai és morális felelősség

A sportolók közszereplése során az etikai és morális felelősség különösen jelentős dimenzió, amely túlmutat a jogi kötelezettségek teljesítésén. A sportolók közszereplőként és példaképként társadalmi befolyással rendelkeznek, így magatartásuk nemcsak saját hírnevüket, hanem a sportág, a klubok és a sportolókkal kapcsolatban álló szervezetek társadalmi megítélését is alakítja. Az etikai felelősség a sportolók közszereplésében, nyilvános megnyilatkozásaiban, valamint a digitális térben folytatott kommunikációjukban egyaránt megjelenik. A sportszervezetek és nemzetközi szövetségek etikai kódexei meghatározzák a sportolói magatartással szembeni elvárásokat, így különösen a sportszerűséget, a versenytársak iránti tiszteletet, a közönség méltóságának tiszteletben tartását, továbbá a társadalmi érzékenység érvényesítését. E kódexek megszegése fegyelmi intézkedéseket, valamint reputációs károkat is eredményezhet, amelyek a szponzori kapcsolatok romlásához vagy megszűnéséhez is vezethetnek.²⁶⁰

Az etikai felelősség ugyanakkor nem kizárólag a sportszervezeti normákból következik, hanem a sportolók önszabályozásán is alapul. A sportoló nyilvános döntései és megnyilvánulásai mintaként szolgálhatnak a fiatalabb generációk és a rajongók számára, ezért fokozott jelentősége van a példamutató magatartásnak. A közszereplés etikai dimenziója magában foglalja a társadalmi felelősségvállalást, a sztereotípiákkal szembeni fellépést, a fair play normáinak követését, valamint a diszkrimináció és a zaklatás elkerülését.

²⁶⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 320.

A nemzetközi sportjog is hangsúlyozza az etikai normák érvényesítésének szükségességét, különösen olyan nagy eseményeken, mint az olimpiai játékok vagy világbajnokságok, ahol a sportolói viselkedés széles körben nyilvánosságot kap. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) precedensei rámutatnak arra, hogy az etikai normák megsértése esetén a sportoló felelősségre vonható, akár fegyelmi intézkedések, akár a részvételi jog korlátozása formájában.²⁶¹

E ponton kiemelhető, hogy az etikai és morális felelősség a sportolók közszereplése során kiegészíti a jogi, polgári, büntető és szerződéses felelősségi dimenziókat, és biztosítja, hogy a sportolói magatartás összhangban álljon a sportág értékrendjével, valamint a társadalmi elvárásokkal. Ezáltal nemcsak a sportoló egyéni reputációja, hanem a sportág társadalmi presztízse és a közönség bizalma is fokozott védelemben részesül.

V. Magánjogi kérdéskörök

A sport tevékenységi rendszere nem csupán társadalmi és kulturális jelenség, hanem összetett jogviszonyokat létrehozó intézményrendszer is, amelynek egyik alapját a magánjogi, ezen belül a polgári jogi szabályozás képezi. A sport területén megjelenő jogviszonyok túlnyomó része nem közhatalmi, hanem magánjogi természetű, mivel a sport szervezeti struktúráját – így a sportegyesületeket, sportszövetségeket és sportvállalkozásokat – alapvetően a szerződési szabadság, a jogalanyok mellérendeltsége és egyenjogúsága jellemzi.²⁶²

A magánjog és a sportjog összefonódása több szinten is megfigyelhető. Egyfelől a sporttevékenység kereteit meghatározó szervezetek – legyenek azok egyesületek vagy gazdasági társaságok – a polgári jog általános kategóriái szerint értelmezhetők, másfelől a sportolói jogviszonyok, szerződések, felelősségi

²⁶¹ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 216.

²⁶² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 67.

kérdések és jogviták rendezése döntően a magánjog szabályrendszerében nyer értelmet.²⁶³

A magyar sportjog magánjogi aspektusainak vizsgálata ezért nem mellőzhető, mivel a sport mint önszabályozó társadalmi alrendszer – sajátos normarendszerével és autonómiájával – a polgári jog által nyújtott kereteken belül képes működni. A sporttevékenység alanyai – sportolók, sportszervezetek, szövetségek és támogatók – közötti viszonyokat elsősorban a Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény, a továbbiakban: Ptk.) és a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sporttv.) határozza meg. E két jogszabály egymással összhangban biztosítja, hogy a sport, mint gazdasági, társadalmi és kulturális tevékenység a jogbiztonság és az autonóm szervezettség egyensúlyában működjön.²⁶⁴

Kiindulópontként rögzíthető, hogy a sport magánjogi kérdésköreinek tárgyalása során szükséges bemutatni azokat a szervezeti formákat, amelyek a sportélet alapját képezik – különösen a sportegyesületeket és a sport köztestületeket –, továbbá elemezni a sportvállalkozások jogállását, a sportolói szerződések sajátosságait, a szerződésszegés és színlelés problémakörét, valamint a sportjogi gyakorlatot meghatározó precedenseket, így különösen a Bosman-ügyet.

V.1. A sport köztestületek és a sportegyesületek

A sport szervezeti struktúrája a sportjog egyik legjelentősebb magánjogi vetületét képezi. A sporttevékenység intézményesülése a XIX. század végétől kezdődően elsősorban a társadalmi önszerveződésre épült: egyesületek, szövetségek, majd köztestületek jöttek létre, amelyek mind a mai napig meghatározzák a sportirányítás szervezeti alapjait. A sport szervezeti autonómiája – vagyis a saját normarendszer megalkotásának, alkalmazásának és érvényesítésének joga –

²⁶³ Princzinger, *Sportjog I.*, 112.

²⁶⁴ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 54.

alapvetően magánjogi természetű, és szoros összefüggésben áll a szerződési szabadság, az egyesülési jog, valamint a jogalanyok mellérendeltségének elvével.²⁶⁵

A sportegyesületek és a köztestületek eltérő jogi formában működnek, azonban közös jellemzőjük, hogy a sportélet önigazgatásának szervezeti kereteit adják. Működésük a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sporttv.), valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezésein nyugszik. A Sporttv. célja, hogy biztosítsa a sportolás szervezeti és gazdasági feltételeit, miközben fenntartsa a sportágak autonómiája és az állami felügyelet közötti egyensúlyt.²⁶⁶

A sport szervezeti önkormányzata a modern jogrendben a polgári jogi autonómia és az egyesülési szabadság elveire épül. A sport, mint társadalmi alrendszer a 19. század második felében bontakozott ki Európában, jellemzően civil kezdeményezések formájában, állami beavatkozástól nagyrészt mentesen. Ez a kezdeti önszerveződési jelleg mindmáig meghatározza a sport szervezeti struktúráját és a sportjog alapvető gondolkodási kereteit. A sport lényegéhez tartozik az önkormányzati működés, amely az autonóm szabályalkotásban és a belső döntéshozatal függetlenségében fejeződik ki.

A magyar jogrendszerben a sportegyesületek és sportszövetségek az egyesülési jog alapján jönnek létre, amelyet az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése deklarál: „Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni és azokhoz csatlakozni.” Ez a rendelkezés a civil autonómia és a magánjogi önrendelkezés alkotmányos garanciája, amely alapján az állam kizárólag kivételesen, közérdekből vagy jogsértés esetén avatkozhat be a sportegyesületek belső működésébe. A sportegyesület így a civil társadalom egyik tipikus jogalánya, amely a polgári jog eszközeivel valósítja meg közösségi céljait.²⁶⁷

²⁶⁵ Princzinger, *Sportjog I.*, 113.

²⁶⁶ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 71.

²⁶⁷ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 48.

A Ptk. 3:63. § (1) bekezdése szerint az egyesület olyan jogi személy, amelyet tagjai „nem gazdasági tevékenység folytatására, hanem valamely közös, társadalmilag hasznos cél elérésére” hoznak létre. A sportegyesület e definíció tipikus megvalósulásának tekinthető: elsődleges rendeltetése a sporttevékenység szervezése, támogatása és fenntartása, nem pedig a nyereségorientált gazdálkodás.²⁶⁸

Véleményem szerint a sport a „társadalmi önszerveződés” magánjogi kategóriájának mintapéldája, amelyben a civil kezdeményezés intézményes keretet ölt.

V.1.1. A sport szervezeti önkormányzatának magánjogi alapjai

A sport szervezeti önkormányzata a magánjogi autonómia három meghatározó pillérén nyugszik: a jogalanyiség önállóságán, a belső szabályalkotás függetlenségén és a tagsági viszony autonóm jellegén. Az első pillér azt jelenti, hogy a sportegyesület és a sportszövetség önálló jogi személyiséggel rendelkezik, saját vagyonnal és döntéshozó szervekkel. A második pillér az autonóm normaképzés jogát foglalja magában: a sport szervezetei jogosultak alapszabályuk, versenyszabályzatuk, fegyelmi kódexük vagy etikai normáik megalkotására. A harmadik pillér pedig a tagsági viszony polgári jogi jellegét fejezi ki, mivel a tagok mellérendelt felekként, szerződéses alapon kapcsolódnak a szervezethez.

E magánjogi önkormányzat nem zárja ki, hanem éppen feltételezi a közérdek érvényesülését. A sportélet önkormányzata a „közérdekű magánjog” kategóriájába sorolható, mivel a sporttevékenység nemcsak a tagok, hanem a társadalom egészének javát is szolgálja: hozzájárul az egészségmegőrzéshez, erősíti a közösségi identitást, valamint kulturális értékeket közvetít. E kettősség

²⁶⁸ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 3:63. § (1)

miatt a sportjog egyszerre őrzi a polgári jogi autonómia elveit és a közjogi felelősség szempontjait.²⁶⁹

A Sporttv. 16–18. §-ai e kiegyensúlyozott viszony jogi kereteit adják. A jogalkotó rögzíti a sport autonómiáját, ugyanakkor meghatározza az állam felügyeleti jogosítványait is, különösen az utánpótlás-nevelés, a doppingellenes tevékenység és a sportszakmai biztonság területein. Az autonómia tehát nem korlátlan, hanem a közérdek és a jogállamiság elveihez igazodva érvényesül.

A sportági szabályzatok – így különösen a verseny-, átigazolási vagy fegyelmi szabályzatok – magánjogi normáknak tekinthetők, nem pedig állami jogszabályoknak. Kötelező erejük a tagsági viszonyból ered: a sportoló, aki engedélyt kér vagy tagsági jogviszonyt létesít, szerződéses úton elfogadja e normák alkalmazását. A sportági jogrend így a polgári jogi kötelezettségvállalás mechanizmusára épül: a sportszövetségi előírások nem alávetettség, hanem a jogilag érvényes kötelezettségvállaláson alapulnak.²⁷⁰

Az autonóm szabályozás egyik garanciális korlátját a bírósági jogorvoslat lehetősége jelenti. A Ptk. 1:6. § (2) bekezdése szerint a polgári jogi jogviszonyokban mindenki jogosult jogai védelmét bíróság előtt keresni, így a sportszervezetek döntései – ideértve a fegyelmi vagy versenyügyi határozatokat – felülvizsgálhatók, amennyiben sértik az alapvető jogokat, a tisztességes eljárás követelményét vagy az arányosság elvét. A sport önkormányzatisága tehát a jogállami kontrollhoz illeszkedve biztosítja az autonómia és a felelősség egyensúlyát.²⁷¹

A sport autonómiája nem kizárólag nemzeti, hanem nemzetközi dimenzióban is értelmezendő. A *lex sportiva* néven ismert nemzetközi sportjogi normarendszer a sport önkormányzatának globális szintű kiterjesztéseként írható le. E rendszer a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB), a nemzetközi sportszövetségek (IF-ek) és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) által kialakított szabályok, eljárások és

²⁶⁹ Princzinger, *Sportjog I.*, 115.

²⁷⁰ 2004. évi I. törvény a sportról, 16-18. §

²⁷¹ Princzinger, *Sportjog I.*, 117.

precedensek összessége, amely a sportvilág autonóm jogforrását képezi. A lex sportiva magánjogi természetű, mivel érvényessége a tagsági jogviszonyon alapul: a sportszervezetek és sportolók szerződéses alapon fogadják el a nemzetközi szabályzatok hatályát, például a FIFA Regulations vagy az IOC Charter rendelkezéseit. A CAS ítélezési gyakorlata – amely e normarendszer „jurisprudence”-ét alkotja – megerősíti, hogy a sport autonómiája a magánjogi önrendelkezés nemzetközi vetülete.²⁷²

A sport önkormányzatisága tehát nem zárja ki, hanem a jogállami kontrollhoz illeszkedve biztosítja az autonómia és a felelősség egyensúlyát. A sport autonómiája ugyanakkor nem pusztán nemzeti, hanem nemzetközi dimenzióban is értelmezendő. A lex sportiva néven ismert nemzetközi sportjogi normarendszer a sport önkormányzatának globális szintű kiterjesztése. E rendszer a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB), a nemzetközi sportszövetségek (IF-ek) és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) által kialakított szabályok, eljárások és precedensek összessége, amely a sportvilág autonóm jogforrását képezi.²⁷³ A lex sportiva magánjogi természetű, mivel érvényessége a tagsági jogviszonyon alapul: a sportszervezetek és sportolók szerződéses alapon fogadják el a nemzetközi szabályzatok hatályát, mint például a FIFA Regulations vagy az IOC Charter rendelkezéseit. A CAS ítélezési gyakorlata – amely e normarendszer „jurisprudence”-ét képezi – megerősíti, hogy a sport autonómiája a magánjogi önrendelkezés nemzetközi vetülete.²⁷⁴

Ez azonban nem jelenti a teljes immunitást az állami joghatóság alól. A nemzeti bíróságok – különösen az Európai Unióban – vizsgálhatják, hogy a sportági szabályok összhangban állnak-e az alapvető jogokkal. A Bosman-ügy (C-415/93) óta a lex sportiva és az uniós jog között folyamatos kölcsönhatás áll fenn, amely a sport autonómiáját a gazdasági szabadságok és a munkajog alapelveihez

²⁷² Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 53.

²⁷³ Nafziger – Ross, *Handbook on International Sports Law*, 42.

²⁷⁴ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 19.

igazítja.²⁷⁵ Ez a kapcsolat arra is rámutat, hogy a sport autonómiája relatív jellegű: az állami és nemzetközi jogrenddel összhangban érvényesül.²⁷⁶

Álláspontom szerint a sport szervezeti önkormányzata a magánjogi autonómia egyik legösszetettebb formája, amelyben az önszabályozás, a szerződéses kötelezettségvállalás és a bírósági kontroll kiegyensúlyozott viszonyban áll. A sport autonómiája nem a joggal szemben, hanem annak részeként létezik: a *lex sportiva domestica* – a nemzeti sportjog autonóm, ugyanakkor a polgári joghoz illeszkedő rétege – az állami beavatkozás minimalizálása mellett biztosítja a jogbiztonságot és a felelősség elvének érvényesülését. A sport önkormányzatisága így a jogállamiság sajátos kifejeződése, amely egyszerre szolgálja a szabadságot, az önszerveződést és a közérdek védelmét.

V.1.2. A sport köztestületek fogalma, jogállása és funkciói

A sport köztestületek sajátos helyet foglalnak el a magyar jogrendszerben: olyan hibrid jogi konstrukciók, amelyek egyszerre testesítik meg a civil önkormányzatiságot és a közfeladat-ellátást. A sport autonómiájának szervezeti alapját mindazon köztestületek jelentik, amelyek a sport szakmai irányítását és közérdekű feladatainak megvalósítását végzik – mindenekelőtt a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB), valamint az országos sportági szakszövetségek.

A Sporttv. 22. §-a alapján a sport köztestülete olyan „országos hatáskörű, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely a sport állami feladatainak ellátásában közreműködik”.²⁷⁷ A köztestületi jogállás így az állami feladatellátás és a civil autonómia metszéspontjában helyezkedik el. A köztestület önálló jogi személy, önkormányzati elven működik, ugyanakkor közjogi felhatalmazás alapján lát el meghatározott funkciókat. A köztestület fogalmát a Ptk. 3:85. § (1)

²⁷⁵ James, *Sports Law*, 102.

²⁷⁶ William Rook – Daniela Heerdt, *The Routledge Handbook of Mega-Sporting Events and Human Rights* (London–New York: Routledge, 2025), 77.

²⁷⁷ 2004. évi I. törvény a sportról, 22. §

bekezdése is megerősíti, amikor kimondja: köztestület az a jogi személy, „amelynek jogszabály közfeladat ellátását írja elő, és amelynek közfadata ellátása során keletkezett döntései meghatározott személyi körre kötelező.”²⁷⁸ E definíció jól érzékelteti a sport köztestületek kettős természetét: egyfelől autonóm, önkormányzati szervezetek, másfelől normatív jogosítványokkal rendelkező, közfeladatot ellátó intézmények.

A sport köztestületek egyik legmarkánsabb példája a Magyar Olimpiai Bizottság, amelyet az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdése is nevesít.²⁷⁹ A MOB az olimpiai mozgalom nemzeti képviselője, amely a NOB elismerése alapján működik, ugyanakkor a magyar jog szerint köztestületként is funkcionál. E kettős státusz azt jelenti, hogy a MOB egyszerre alanya a nemzetközi sportjognak (*lex sportiva*) és a magyar közjognak, miközben szervezeti működése az önkormányzatiság és a magánjogi autonómia keretei között valósul meg.²⁸⁰

A köztestületek önkormányzatisága abban fejeződik ki, hogy saját alapszabály alapján működnek, önálló döntési hatáskörrel rendelkeznek, és tagsági struktúrájukon keresztül érvényesül a demokratikus legitimáció. A közgyűlés rendszerint a legfőbb döntéshozó szerv: kijelöli a szakmai irányokat, elfogadja a szabályzatokat, valamint ellenőrzi a tisztségviselők tevékenységét. Ebből következően a köztestület nem hierarchikusan felépített állami szervként, hanem önigazgató szakmai közösségként írható le, amely közérdekű tevékenységet lát el.²⁸¹

A sport köztestületek jogi természetének különössége ugyanakkor abban is megmutatkozik, hogy döntéseik a sportági struktúrán belül magánjogi jellegű kötelezettségeket is keletkeztethetnek. A sportági szakszövetségek például a tagsági jogviszonyon belül határozzák meg a versenyengedély kiadásának, az átigazolásnak vagy a fegyelmi eljárásnak a feltételeit. Ezek a szabályok a tagokra

²⁷⁸ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 3:85. § (1)

²⁷⁹ Magyarország Alaptörvénye, XX. cikk (2)

²⁸⁰ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 64.

²⁸¹ Princzinger, *Sportjog I.*, 123.

nézve szerződéses jelleggel kötelezőek, miközben közfeladatokat is érintenek, így különösen a sportszakmai integritás és a doppingellenes tevékenység biztosítását.²⁸² E kettősség miatt a sport köztestületek jogállását gyakran a „kettős arcú” autonómia fogalmával írják le: a belső szabályalkotás és döntéshozatal magánjogi természetű, míg a közfeladatok ellátása közjogi felhatalmazáson alapul. A magyar sportjogi szakirodalom ezt az állapotot funkcionális dualizmusként is értelmezi, amelyben az autonóm sportigazgatás és az állami felügyelet egyensúlya egyszerre biztosítja a sport önállóságát és társadalmi felelősségét.²⁸³

A köztestületi önkormányzatiság tartalma nem tekinthető korlátatlannak. A Sporttv. 19–20. §-ai rögzítik, hogy a köztestületek felett az állam felügyeletet gyakorol annak érdekében, hogy tevékenységük megfeleljen a jogszabályoknak, valamint a közpénzekkel való gazdálkodás átláthatóságának.²⁸⁴ Ez különösen jelentős a közpénzből finanszírozott sportszervezetek esetében, ahol a közérdekűség a polgári jogi autonómiát korlátozó tényezőként is megjelenhet.

A köztestületek működésének meghatározó eleme az önszabályozás, amely a sportági sajátosságokra épülő belső normarendszer formájában jelenik meg. Az önszabályozás lehetővé teszi, hogy a sport specifikus szabályait – például a versenyrendszert, a fegyelmi eljárást vagy az átigazolási szabályokat – a sportági közösség határozza meg, ne pedig az állam. Ugyanakkor e belső normák jog által elismert magánjogi normáknak minősülnek, amelyeknek összhangban kell állniuk a nemzeti és nemzetközi jogrenddel.²⁸⁵

A sport köztestületek nemzetközi beágyazottsága szintén meghatározó. A magyar sportszövetségek jellemzően tagjai a nemzetközi sportszövetségeknek (IF-ek), és ezen keresztül alávetik magukat a nemzetközi sportjog, azaz a *lex sportiva* szabályainak. A *lex sportiva* nemcsak az egyéni sportolói jogviszonyokban,

²⁸² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 101.

²⁸³ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 28.

²⁸⁴ 2004. évi I. törvény a sportról, 19-20. §

²⁸⁵ Princzinger, *Sportjog I.*, 129.

hanem szervezeti szinten is érvényesül, mivel a nemzeti szövetségek kötelesek a nemzetközi szabályzatokat beépíteni saját működésükbe.²⁸⁶ Ez a kapcsolódás különösen felértékelődött az elmúlt évtizedekben, amikor a NOB és a CAS döntései fokozatosan egységesítették a sportszervezetek felelősségi és fegyelmi gyakorlatát. A *lex sportiva* elismeri a nemzeti köztestületek autonómiáját, ugyanakkor megköveteli, hogy azok összhangban álljanak az olimpiai charta alapelveivel és az emberi jogi követelményekkel.²⁸⁷

A sport köztestületek tehát a sportigazgatás kiemelt intézményei, amelyek a polgári jogi önkormányzatiság, a közfeladat-ellátás és a nemzetközi sportszervezeti integráció hármastengelyén működnek. Sajátos hibrid státuszuk teszi lehetővé, hogy a sport autonómiája ne csupán deklarációként jelenjen meg, hanem a gyakorlatban is érvényesülő szervezeti elvvé váljon. A köztestületi forma egyben garanciát nyújt arra is, hogy a sport ne váljon kizárólag piaci vagy állami irányítású területté, hanem megőrizze civil társadalmi jellegét, miközben képes a közérdek következetes szolgálatára.

V.1.3. A sportegyesületek jogi természete és működési keretei

A sportegyesület a magyar sport szervezeti rendszerének egyik legfontosabb alapsejtje, amely a sporttevékenység gyakorlásának és szervezésének elsődleges jogi és társadalmi keretét biztosítja. A sportegyesület autonóm, civil kezdeményezésen nyugvó jogi személy, amely a polgári jog és az egyesülési jog szabályai között működik; alapvető rendeltetése nem gazdasági haszonszerzés, hanem a sportolás feltételeinek megteremtése, a sportolók nevelése és a közösségi sportélet szervezése. E szervezeti forma a társadalmi önszerveződés klasszikus megnyilvánulásának tekinthető, amelyben a civil önkormányzatiság és a közösségi célok egysége jelenik meg.

²⁸⁶ Anderson, *Modern Sport Law*, 77.

²⁸⁷ van der Sloot, *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*, 112.

A Ptk. 3:63. § (1) bekezdése szerint az egyesület olyan jogi személy, amelyet tagjai nem gazdasági tevékenység folytatására, hanem valamely közös, társadalmilag hasznos cél elérésére hoznak létre. A sportegyesület e jogi meghatározás tipikus példája, mivel a sporttevékenység önmagában is közösségi, nevelési és egészségmegőrző értékeket hordoz. A Sporttv. 15. § (1) bekezdése ezt a szerepet kifejezetten megerősíti, amikor rögzíti, hogy a sporttevékenység gyakorlásának alapvető szervezeti kerete a sportegyesület; e rendelkezés egyértelműen kijelöli a sportegyesületet a magyar sportstruktúra alapszintű szervezeti egységként.²⁸⁸

A sportegyesület létrejötte önkéntes elhatározáson alapul: a tagok közös akarattal hoznak létre autonóm jogi személyt, amely saját alapszabálya alapján működik, és amely képes jogokat szerezni, kötelezettségeket vállalni, szerződéseket kötni, továbbá perelni és perelhető lenni. Működésének egyik legfontosabb alapelve az önkormányzatiság, amely az egyesülési szabadság alkotmányos garanciájából vezethető le. Az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni és azokhoz csatlakozni; e rendelkezés nemcsak a civil társadalom, hanem a sportegyesületi autonómia alkotmányos alapját is képezi.²⁸⁹

A sportegyesületi autonómia lényege, hogy az egyesület maga határozza meg belső szervezetét, döntéshozatali mechanizmusait, tagfelvételi és tagsági szabályait, valamint gazdálkodási elveit. Az önkormányzati jelleg a demokratikus részvétel elvére épül: az egyesület legfőbb döntéshozó szerve a közgyűlés, amely minden tag számára biztosítja a részvétel és a szavazás jogát. A közgyűlés elfogadja az alapszabályt, megválasztja a tisztségviselőket, meghatározza az éves költségvetést, és ellenőrzi az egyesület működését. Az operatív irányítást az elnökség vagy ügyvezető testület látja el, amely a napi döntésekért felel, ideértve a sportolói szerződések, versenyengedélyek és együttműködések megkötését is.

²⁸⁸ 2004. évi I. törvény a sportról, 15. § (1)

²⁸⁹ Magyarország Alaptörvénye, VIII. cikk (1)

A sportegyesületek szervezetében gyakran megjelenik a szakosztályi struktúra, amely lehetővé teszi az egyesület tevékenységének sportágankénti vagy korosztályonkénti tagolását. Ez a belső decentralizáció elősegíti a sportági önkormányzatiság klubszintű megvalósítását, miközben az egyesület egységes jogi személy marad. A tagsági jogviszony alapvetően szerződéses jellegű, és az alapszabályban meghatározott jogok és kötelezettségek keretei között működik. A tagokat megillető jogosultságok – például a döntéshozatalban való részvétel, a választás és választhatóság, valamint a sporttevékenység gyakorlásának lehetősége – mellett a tagság kötelezettségekkel is jár, így különösen a tagdíj fizetésével és az egyesületi célok megvalósításában való közreműködéssel.

A sportegyesületek gazdálkodása a nem gazdasági célú tevékenység elsődlegességére épül, ugyanakkor a jogszabályok lehetővé teszik kiegészítő gazdasági tevékenység folytatását, amennyiben az nem veszélyezteteti sportcélú működésüket. Bevételi oldaluk több forrásból állhat össze: tagdíjakból, szponzori támogatásokból, pályázati forrásokból, állami és önkormányzati támogatásokból, valamint a társasági adókedvezmény (TAO) rendszeréből. Számos sportegyesület közhasznú jogállást is szerez, amely adókedvezményeket biztosít, ugyanakkor megnövelt átláthatósági és beszámolási kötelezettségekkel jár. A közhasznúság ebből következően nem szünteti meg a magánjogi jelleget, hanem kiegészíti azt közjogi követelményekkel, különösen a közpénzek felhasználásának nyilvánossága és ellenőrizhetősége terén.

A sportegyesületek és sportszövetségek kapcsolata kiemelt jelentőségű. A sportági szakszövetségek tagsági bázisát az egyesületek alkotják, és e tagsági viszony biztosítja számukra a versenyrendszerben való részvételt, a sportolók regisztrációját, valamint – a sportági szabályok teljesítése esetén – a nemzetközi versenyeken való indulás lehetőségét. Miközben a sportszövetség normatív jellegű jogosítványokat gyakorol (versenyszabályzatok, fegyelmi eljárások, szakmai követelmények), a sportegyesület megőrzi önálló jogalanyiságát. A két szervezet viszonya funkcionális értelemben alá-fölérendeltséget mutathat,

azonban jogi értelemben mellérendelt magánjogi alanyok kapcsolatáról van szó. A vitás kérdések rendezésében a belső jogorvoslati fórumok mellett a polgári bírósági út is biztosított, különösen jogsértő kizárás vagy aránytalan fegyelmi szankció esetén.

Nemzetközi kitekintésben a sportegyesület intézménye az európai sportmodell szerves részét képezi. Az Európai Bizottság Fehér Könyve a sportról (White Paper on Sport, 2007) kiemeli, hogy az európai sportstruktúra alapja a „club-based structure”, azaz az önkéntes, civil alapon szerveződő sportegyesületek rendszere.²⁹⁰ Ez a modell nem csupán szervezeti, hanem kulturális és értékalapú jelentőséggel is bír: a sportegyesület egyszerre civil közösség, nevelési közeg és sportigazgatási szereplő. E hármas funkció teszi lehetővé, hogy a sportegyesületek a sport társadalmi és jogi autonómiájának alapvető hordozói legyenek.

Ebből következően a sportegyesület a magyar sportjog és sportirányítás egyik meghatározó szervezeti pilléreként ragadható meg: működése a polgári jog önkormányzati elvére épül, miközben közérdekű funkciókat is ellát, amelyek számos ponton túlmutatnak a klasszikus egyesületi kereteken. A sportegyesület a civil társadalom, a közösségi részvétel és a sport autonómiájának találkozási pontja, amelyben a jogi önállóság és a közösségi felelősség egyaránt érvényesül.

V.1.4. A sportszövetségek szerepe és jogállása

A magyar sport szervezeti rendszerében a sportszövetségek központi szerepet töltenek be: ők alkotják azt a középső szervezeti szintet, amely a sportegyesületeket a nemzeti és nemzetközi sportirányítási szervekkel összekapcsolja. A sportszövetségek a sportági önkormányzat szerkezeti és normatív gerincét adják, mivel az adott sportág szakmai, szervezeti és szabályozási egységét testesítik meg. Jogi természetük kettős: egyrészt magánjogi

²⁹⁰ European Commission, *White Paper on Sport*, 12.

alapokon működő autonóm szervezetek, másrészt az állam által elismert köztestületek, amelyek meghatározott közfeladatok ellátására is jogosultak. Ez a kettősség a magyar sportjog egyik legmarkánsabb sajátossága, amely a magánjogi önkormányzatiság és a közjogi felügyelet határmezsgyéjén helyezkedik el.²⁹¹

A sportszövetségek fogalmát és működését a 2004. évi I. törvény a sportról (Sporttv.) részletesen szabályozza. A Sporttv. 16–20. §-ai értelmében a sportszövetségek önálló jogi személyek, amelyek a sporttevékenység szervezésére, szabályozására és ellenőrzésére hivatottak.²⁹² A törvény megkülönbözteti az országos sportági szakszövetségeket, az egyes sportági vagy szakági szövetségeket, valamint a szabadidős és diáksport szövetségeket, amelyek a sportélet különböző szintjein látnak el koordináló és fejlesztő szerepet. Az országos sportági szakszövetségek – mint például a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) – az adott sportág nemzeti irányítását végzik, és a sportágban működő sportegyesületek hozzák létre őket.

A szakszövetségek jogállása kettős: magánjogi alapon működnek, de köztestületi feladatokat is ellátnak, amelyeket az állam bíz rájuk a közérdekű sportirányítás biztosítása érdekében.²⁹³ A sportszövetségek jogállásának hibrid jellege abban áll, hogy egyszerre testesítik meg az autonóm magánjogi jogalanyiságot és a közfeladatot ellátó köztestületi minőséget. A Sporttv. 17. § (1) bekezdése szerint a szakszövetségek az adott sportág országos irányítását végzik, míg a 18. § szerint közfeladatot is ellátnak, például a versenyrendszer megszervezését, a válogatott keretek működtetését vagy az utánpótlás-nevelés koordinálását.

A magánjogi értelemben vett autonómia a szövetségek alapszabályában és belső szabályzataiban ölt testet: a szervezet önállóan határozza meg saját működését, tagfelvételének feltételeit, valamint döntéshozatali mechanizmusát. Ugyanakkor a közjogi dimenzió is jelen van, mivel a köztestületi jellegből fakadóan az állam

²⁹¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 128.

²⁹² 2004. évi I. törvény a sportról, 16-20. §

²⁹³ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 64.

törvényességi és pénzügyi felügyeletet gyakorol felettük, különösen a közpénzek felhasználása és a közérdekű feladatok ellátása tekintetében.²⁹⁴

A sportszövetségek ezért a magyar jogrendben sajátos, sui generis pozíciót töltenek be: nem minősülnek állami szervezeteknek, ugyanakkor részben állami funkciókat látnak el. A köztestületi státusz garanciát jelent a közbizalom és az átláthatóság érvényesítésére, ugyanakkor nem korlátozza a szövetségek szervezeti autonómiáját.

A sportszövetségek funkcionális szerepe többdimenziós. Egyrészt normatív funkciót töltenek be, mivel jogosultak belső jogforrásokat – például versenyszabályzatokat, fegyelmi kódexeket vagy átigazolási szabályokat – alkotni. E szabályzatok magánjogi jellegű, de kötelező hatályú normák, amelyek a tagsági jogviszonyból fakadóan minden tagra nézve kötelezőek. A tagok a szövetséghez való csatlakozással elfogadják e normák alkalmazását, így a sportszövetségek a *lex sportiva*, vagyis az autonóm sportjog egyik legfontosabb hazai hordozóinak tekinthetők.²⁹⁵

Másrészt koordinációs funkciójuk révén biztosítják az adott sportág versenyrendszerének működését, nyilvántartják a sportolókat, szervezik a bajnokságokat, és képviselik a sportág érdekeit a nemzetközi szervezetekben. Harmadrészt fegyelmi és jogorvoslati funkciót is ellátnak: saját fegyelmi bizottságaik döntenek a szabályszegések ügyében, döntéseik ellen pedig a Sport Állandó Választottbírószághoz lehet fordulni, amely a sportjog autonóm igazságszolgáltatásának egyik legfontosabb fóruma.²⁹⁶

Az autonómia gyakorlása ugyanakkor nem korlátlan. A sportszövetségek felett az állam felügyeleti jogokat gyakorol, amelyek célja a törvényesség és a közpénzügyi átláthatóság biztosítása. A felügyeletet a sportpolitikáért felelős miniszter látja el, aki jogosult az állami támogatások felhasználásának ellenőrzésére, a gazdálkodás szabályosságának vizsgálatára és az átláthatósági

²⁹⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 130.

²⁹⁵ Princzinger, *Sportjog I.*, 157.

²⁹⁶ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 68.

követelmények kikényszerítésére. Az állami ellenőrzés azonban nem irányítási, hanem törvényességi jellegű, vagyis nem avatkozik be a szövetségek szakmai döntéseibe, hanem azok jogszerűségét és elszámoltathatóságát garantálja.²⁹⁷

A magyar sportszövetségek működése szorosan illeszkedik a nemzetközi sportszövetségek hierarchiájába. A nemzeti sportszövetségek tagsággal rendelkeznek olyan nemzetközi szervezetekben, mint az UEFA, a FIBA vagy az ITF, és ezen tagság révén alárendelődnek a nemzetközi lex sportiva normáinak. Ez a vertikális integráció biztosítja a sportág egységes szabályozását világszinten, ugyanakkor joghatósági kérdéseket is felvet. A nemzetközi sportszövetségek szabályzatai a nemzeti szövetségeken keresztül érvényesülnek a tagországokban, így a magyar szövetségek egyszerre alanyai a nemzeti jognak és a transznacionális sportjogi normarendszernek.²⁹⁸

A sportszövetségek a magyar sportigazgatás kulcsszereplői, amelyek egyszerre testesítik meg a sportági önkormányzatot, a közérdek érvényesítését és a nemzetközi normákhoz való illeszkedést. Jogi természetük kettőssége – magánjogi autonómia és közfeladat-ellátás – egyszerre jelent kihívást és stabilitást a rendszer számára. A sportszövetségek ebben a minőségükben a nemzeti és nemzetközi sportjog határterületén helyezkednek el, ahol a magánjogi önrendelkezés, a közérdek és a nemzetközi normarendszer hármasa alkot dinamikus egyensúlyt.

V.1.5. A sportági autonómia és az állami beavatkozás határai

A sportági autonómia a modern sportjog egyik legösszetettebb és legérzékenyebb kérdésköre, amely a magánjogi önrendelkezés és a közjogi beavatkozás határán helyezkedik el. A sport önkormányzati szervezetrendszere történetileg és jogilag is az önkéntesség és az önszabályozás elvére épül, amelyet az egyesülési szabadság és a polgári jog biztosít. Az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése

²⁹⁷ European Commission, *White Paper on Sport*, 15.

²⁹⁸ Tóth, *A sportjog mint sajátos szakjog*, 89.

kimondja, hogy mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni és azokhoz csatlakozni²⁹⁹, míg a Polgári Törvénykönyv 3:63. §-a rögzíti, hogy az egyesület célja nem gazdasági tevékenység folytatása, hanem valamely közös, társadalmilag hasznos cél megvalósítása.³⁰⁰

E kettős jogalap adja a sportegyesületek és sportszövetségek autonómiájának alapját, amely a belső önkormányzatiság, a szabályalkotás és a szervezeti önrendelkezés formájában jelenik meg.³⁰¹ Az autonómia fogalma azonban nem az állami beavatkozástól való teljes függetlenséget jelenti, hanem egy jogilag körülhatárolt önállóságot, amelyet az állami felügyelet arányosan korlátozhat. A sport szervezeti önkormányzata addig tekinthető legitimnek, amíg működése összhangban áll a jogállamiság, a közérdek és az alapjogok követelményeivel.

A sportági autonómia magánjogi természetű, de közjogi korlátokkal határolt jelenség: a sportszövetségek és egyesületek nem közjogi hatóságok, ugyanakkor közfeladatokat is elláthatnak, különösen akkor, ha közpénzeket kezelnek vagy országos szintű sportági koordinációt végeznek. Az autonómia és az állami beavatkozás viszonya ezért a jogállami hatáskörmegosztás egyik érzékeny területe, amelyben az állam kettős szerepet tölt be: egyrészt biztosítja az önkormányzati működés jogi kereteit, másrészt ellenőrzi annak törvényességét és pénzügyi fegyelmét.³⁰²

Az állami beavatkozás akkor tekinthető legitimnek, ha az arányos, célhoz kötött és nem sérti a sport alapvető értékeit. Ilyen beavatkozási terület különösen a közpénzek felhasználásának ellenőrzése, amelyet a Sporttv. 19. § (3) bekezdése is megalapoz, valamint az Állami Számvevőszék és a sportpolitikáért felelős miniszter felügyeleti jogköre. Ezen felügyelet nem irányítási jellegű, hanem

²⁹⁹ Magyarország Alaptörvénye, VIII. cikk (1)

³⁰⁰ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 3:63. §

³⁰¹ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 72.

³⁰² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 142.

törvényességi és pénzügyi kontrollt jelent, amely a közérdek és a közbizalom védelmét szolgálja.³⁰³

Hasonlóképpen indokolt az állami jelenlét az etikai és doppingellenes szabályozás területén is, mivel ezek nem pusztán sportszakmai, hanem közegészségügyi és emberi jogi kérdéseket is érintenek. A Magyar Antidopping Csoport (HUNADO) működése a World Anti-Doping Code hazai végrehajtását biztosítja állami felügyelet mellett.³⁰⁴

Az autonómia határai tehát nem az önszabályozás elutasításában, hanem annak jogszerű keretezésében ragadhatók meg. Az állam szerepe nem a sportágak belső szakmai ügyeibe való közvetlen beavatkozás, hanem a sporttevékenység társadalmi beágyazottságából fakadó törvényességi, átláthatósági és felelősségi garanciák biztosítása.

Ezt az egyensúlyt az Európai Unió joga is megerősíti. A Meca-Medina (C-519/04) és a Bosman (C-415/93) ügyekben az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy a sport autonómiája nem mentes az uniós alapelvek – különösen a munkavállalók szabad mozgása és a versenyjog – alkalmazása alól. Az uniós jog nem korlátozza, hanem jogilag strukturálja a sport autonómiáját, biztosítva annak összhangját a belső piaci és alapjogi normákkal.³⁰⁵

A sportági autonómia működésének egyik kulcseleme az alternatív vitarendezés. A Sport Állandó Választottbíróóság a magyar sportjogi rendszerben olyan jogi fórum, amely egyszerre testesíti meg az autonómia elvét és az állami jogrendhez való kapcsolódást. A bíróság döntései magánjogi természetűek, de az állam elismeri azok kötelező erejét, így a sportági jogviták rendezése a polgári jog keretei között, de önálló szabályozási logika mentén történik.³⁰⁶

Nemzetközi összehasonlításban a sport autonómiájának értelmezése jelentős eltéréseket mutat. Franciaországban a sportági szövetségek – mint fédérations

³⁰³ 2004. évi I. törvény a sportról, 19. § (3)

³⁰⁴ 2004. évi I. törvény a sportról, 60-61. §

³⁰⁵ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 78.

³⁰⁶ Európa Tanács, *Emberi Jogok Európai Egyezménye* (Róma: Európa Tanács, 1950), 6. cikk

délégataires – kvázi közjogi státuszt élveznek, mivel a sportminisztérium engedélyével működnek és közfeladatokat látnak el, így az állami beavatkozás jóval közvetlenebb. Németországban ezzel szemben a Vereinsfreiheit elve alapján a sportegyesületek széles körű autonómiát élveznek, az állam csupán akkor avatkozik be, ha közegészségügyi, versenyjogi vagy közpénzügyi érdek indokolja.³⁰⁷

A magyar modell e két véglet között helyezkedik el: elismeri az autonóm sportirányítás elvét, ugyanakkor a köztestületi forma és az állami finanszírozási struktúra miatt erős az állami ellenőrzési dimenzió. A sportági autonómia így nem a beavatkozás hiányát jelenti, hanem a beavatkozás arányos és legitim kereteinek meghatározását.³⁰⁸

Összegzésként megállapítható, hogy a sportági autonómia a magyar jogrendben a magánjogi önrendelkezés egyik legfejlettebb formája, amelyet a közjogi garanciák rendszere egyensúlyoz. A jövő jogfejlődésének egyik legfontosabb kihívása e kettő viszonyának fenntartható alakítása a professzionális sportpiac növekvő gazdasági és társadalmi súlya mellett. Az autonóm sportkormányzás akkor maradhat hiteles, ha az önszabályozás nem válik öncélúvá, hanem a közbizalom és a jogállamiság elveivel összhangban működik.

V.2. A sportvállalkozások

A sportgazdaság modern fejlődésével párhuzamosan a sporttevékenység szervezeti és finanszírozási struktúrája is jelentős átalakuláson ment keresztül. A 20. század végére a hivatásos sport – különösen a látványsportágak területén – egyre inkább gazdasági logika mentén szerveződött, amely új szervezeti formák, a sportvállalkozások megjelenéséhez vezetett. A sportvállalkozás a sporttevékenység gazdasági alapú, vállalkozói formában történő megszervezését

³⁰⁷ Klaus Vieweg – Martin L. Lindner, *Sportrecht in Deutschland* (München: Beck, 2019), 105.

³⁰⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 150.

jelenti, amelyben a sport már nem csupán közösségi, hanem piaci értéként is megjelenik.

A sportvállalkozások létrejöttének háttérében a professzionalizálódás és a kommercializálódás kettős folyamata áll. A sporttevékenység – különösen a verseny- és élsport – egyre jelentősebb gazdasági értéket képvisel, mivel a versenyrendszerek, sportesemények, közvetítési jogok, szponzorációs szerződések és merchandising-tevékenységek önálló bevételi forrásokat generálnak. Ennek következtében a klasszikus egyesületi forma sok esetben már nem volt képes hatékonyan kezelni a sportüzem működtetéséhez szükséges pénzügyi, szervezési és jogi kihívásokat. A sportvállalkozások megjelenése így a sport gazdasági racionalizálásának természetes következményeként értelmezhető, amely a magánjog és a gazdasági jog szabályrendszerét is új dimenzióba helyezte.³⁰⁹

A magyar jogrendszerben a sportvállalkozások működésének alapvető kereteit a Sporttv. 22–26. §-ai határozzák meg. A törvény értelmében sportvállalkozásnak minősül minden olyan gazdasági társaság, amelynek főtevékenysége sporttevékenység szervezése, fenntartása vagy irányítása, illetve amely hivatásos sportolók foglalkoztatását végzi. A jogszabály külön nevesíti a sportegyesület által alapított gazdasági társaságokat, amelyek a sportvállalkozás legtipikusabb formáit testesítik meg.³¹⁰ Ezek a társaságok – jellemzően korlátozott felelősségű társaság (Kft.) vagy zártkörűen működő részvénytársaság (Zrt.) formájában – a sportegyesületi háttérrel rendelkező sportvállalkozások modelljét valósítják meg, ahol a civil és a gazdasági szféra elemei egyaránt jelen vannak.³¹¹

A sportvállalkozás jogi természete kettős. Egyrészt gazdasági társaság, amelyre a Polgári Törvénykönyv és a gazdasági társaságokra vonatkozó általános jogszabályok irányadók; másrészt a sporttevékenység speciális jogalanya, amelyre a Sporttv. és az adott sportági szövetség normarendszere is kiterjed. E

³⁰⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 153.

³¹⁰ 2004. évi I. törvény a sportról, 22-26. §

³¹¹ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 93.

kettős jogalanyiség következtében a sportvállalkozás egyszerre része a piaci gazdaság jogrendjének és a sportági autonóm jogrendszernek (*lex sportiva domestica*). A gazdasági tevékenység és a sportcélú működés közötti egyensúly megőrzése ezért alapvető jelentőségű.

A jogalkotó e tekintetben kimondja, hogy a sportvállalkozás elsődleges célja a sporttevékenység fenntartása és fejlesztése, így a gazdasági eredmény nem önálló cél, hanem a sportcélok megvalósítását szolgáló eszköz. A sportvállalkozások gyakorlati működése szoros kapcsolatban áll az anyaegyesülettel. A sportegyesület – amely az utánpótlás-nevelés és a közösségi sporttevékenység bázisa – gyakran külön gazdasági társaságot hoz létre a hivatásos sport szakmai és pénzügyi működtetésére. E konstrukció lehetővé teszi a felelősségi viszonyok elkülönítését és a gazdasági kockázatok korlátozását, miközben az egyesületi értékrend és a közösségi kontroll is megmarad.

Az anyaegyesület és a sportvállalkozás viszonyát társasági jogi szerződés és tulajdonosi joggyakorlás szabályozza, amelynek keretében az egyesület – mint tulajdonos vagy meghatározó befolyással rendelkező tag – fenntartja a stratégiai irányítást.³¹²

A sportvállalkozások gazdálkodása alapvetően a piaci mechanizmusokhoz igazodik. Bevételeik elsősorban szponzori szerződésekből, televíziós közvetítési jogok értékesítéséből, jegy- és bérleteladásokból, merchandisingből, valamint a sportolók átigazolásából származnak. A TAO-támogatási rendszer a sportvállalkozások esetében is kiemelt szerepet tölt be, különösen a látvány-csapatsportágakban, ahol a vállalkozások sportfejlesztési programjai adókedvezményekkel ösztönözhetők. Ugyanakkor a közpénzekkel való gazdálkodás a sportvállalkozások számára is átláthatósági és elszámolási kötelezettségeket keletkeztet, amelyek biztosítják, hogy a gazdasági tevékenység ne veszélyeztesse a sport szakmai integritását.³¹³

³¹² Princzinger, *Sportjog I.*, 167.

³¹³ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 158.

A sportvállalkozások működésének jogi szabályozása különösen hangsúlyosan érinti a hivatásos sportolók foglalkoztatását. A Sporttv. 27. §-a szerint a hivatásos sportoló sportvállalkozással sportvállalkozói jogviszonyban, azaz munkaszerződés, megbízási vagy vállalkozási szerződés alapján állhat.³¹⁴ sportvállalkozás tehát munkaadóként is megjelenik, és a munkajogi normák, valamint a sportági szabályok együttesen határozzák meg a jogviszony tartalmát. A hivatásos sportolók foglalkoztatásának szabályozása a munkajogi normákhoz igazodik, ugyanakkor a sportági sajátosságok – így különösen a teljesítményalapú díjazás, az átigazolás és a versenyengedélyezés – speciális rendelkezéseket tesznek szükségessé.³¹⁵

Nemzetközi szinten a sportvállalkozások modellje az európai sportgazdaság egyik meghatározó szerkezeti elemévé vált. A nyugat-európai országokban – különösen Németországban, Olaszországban, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban – a professzionális sportklubok többsége gazdasági társasági formában működik. Az Európai Bizottság sporttal kapcsolatos irányelvei ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a sport sajátos természetéből fakadóan a piaci verseny szabályait csak korlátozottan indokolt alkalmazni, amennyiben az a sport integritásának, nevelési vagy társadalmi funkcióinak megőrzését szolgálja.³¹⁶

A sportvállalkozások fejlődése Magyarországon is a nemzetközi trendekkel párhuzamosan zajlott. A látványsportágak professzionalizálódása, a televíziós piac bővülése és a sportpiac globalizációja egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy a sportvállalkozás a hazai sportjogban önálló szervezeti kategóriává váljon. Működésük ugyanakkor továbbra is a sport társadalmi küldetéséhez kötődik: a sportvállalkozás nem pusztán profitorientált gazdasági szereplő, hanem a sport kulturális és közösségi értékeinek fenntartásában is kulcsszerepet tölt be.

Álláspontom szerint a sportvállalkozások a magyar sportjogi rendszerben a gazdasági és civil dimenziók találkozási pontját jelentik. A polgári jogi alapokon

³¹⁴ 2004. évi I. törvény a sportról, 27. §

³¹⁵ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 79-81.

³¹⁶ European Commission, *White Paper on Sport*, 10.

nyugvó vállalkozási forma lehetővé teszi a professzionális sport működésének gazdasági racionalizálását, ugyanakkor megőrzi a sport autonómiáját és közérdekű funkcióit. A sportvállalkozás így a modern sportigazgatás hibrid intézményeként értelmezhető: egyszerre üzleti szervezet és közösségi értékhordozó, amely a sport gazdasági, kulturális és jogi egységét testesíti meg.

V.2.1. A sportvállalkozások fogalma és jogi besorolása

A sportvállalkozások a modern sport gazdasági és szervezeti rendszerének meghatározó szereplői, amelyek megjelenése a professzionális sport térnyerésével és a sportpiac fokozatos gazdaságiasodásával áll összefüggésben. A sporttevékenység – különösen a látványsportágak esetében – napjainkra nem csupán kulturális vagy közösségi jelenséggé, hanem a gazdasági élet egyik önálló szektorává vált, amelyben a sportolók, klubok, szövetségek és szponzorok közötti kapcsolatok piaci logika mentén szerveződnek. A sportvállalkozás ebben az értelemben nem pusztán a sporttevékenység szervezeti formája, hanem a sportgazdaság alapegysége, amely egyaránt szolgál sportszakmai, gazdasági és közösségi célokat.³¹⁷

A magyar jogrend a sportvállalkozást a sportegyesülettől eltérő, de azzal szoros funkcionális kapcsolatban álló szervezeti típusnak tekinti. A Polgári Törvénykönyv 3:88. §-a alapján a gazdasági társaság nyereség- és vagyonszerzés céljából létrehozott jogi személy, amelyben a tagok közösen vállalnak gazdasági kockázatot.³¹⁸ A sportvállalkozás e konstrukció speciális formája, mivel elsődleges célja ugyan a sportszakmai siker, működése azonban szükségszerűen gazdasági tevékenységre épül.

A Sporttv. 16. § (1) bekezdése kimondja, hogy a sportvállalkozás a sporttevékenység gyakorlása érdekében alapított gazdasági társaság, amely

³¹⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 119.

³¹⁸ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 3:88. §

sportvállalkozásként a sportági szövetség tagja lehet, és a versenyrendszerben való részvételre jogosult.³¹⁹ E törvényi definíció egyértelművé teszi, hogy a sportvállalkozás a sportjog és a társasági jog határterületén helyezkedik el: magánjogi jogalany, de tevékenysége közérdekű funkciókat is betölthet.

A sportvállalkozás jogi természetét tekintve gazdasági társaság, amelyre a Polgári Törvénykönyv társasági jogi szabályai irányadók, kiegészítve a Sporttv. speciális rendelkezéseivel. Míg a sportegyesület tagsági jogviszonyon alapuló, önkéntes közösség, addig a sportvállalkozás tőkerészesedésre épülő szervezet, ahol a tulajdonosi pozíció határozza meg a döntési jogokat. A két forma közötti különbség leginkább a célrendszerben és a finanszírozási logikában mutatkozik meg: míg az egyesület nonprofit jellegű, addig a sportvállalkozás – legalábbis elvi szinten – profitorientált szervezet.³²⁰

A sportvállalkozások gyakorlati működése során azonban a nyereségtermelés többnyire alárendelődik a sportszakmai céloknak, mivel a sportteljesítmény a gazdasági siker előfeltétele. A sportvállalkozások sajátos jogállásából következik, hogy a sportjogban kettős alárendeltség érvényesül. Egyrészt a sportvállalkozás a társasági jog általános szabályai szerint működik, másrészt a sportági szövetségek normarendszerének is köteles megfelelni, amennyiben részt kíván venni a hivatalos versenyrendszerben.

Ez a kettősség – a gazdasági autonómia és a sportági normakövetés együttes kötelezettsége – a sportvállalkozás lényegi ismertetőjegye. A Sporttv. 21. § (2) bekezdése ezzel összhangban kimondja, hogy a sportvállalkozás sporttevékenységét a sportszövetség szabályzataival összhangban köteles folytatni, vagyis a sportszövetség normái a sportvállalkozásra nézve kötelező erejűek.³²¹ E normák ugyan nem minősülnek jogszabálynak, azonban a szerződéses és tagsági jogviszonyok révén magánjogi kötelezettségként érvényesülnek.

³¹⁹ 2004. évi I. törvény a sportról, 16. § (1)

³²⁰ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 93.

³²¹ 2004. évi I. törvény a sportról, 21. § (2)

A sportvállalkozás tehát sajátos hibrid jogalany, amelynek működése a piaci mechanizmusokra épül, ugyanakkor integrálódik a sportági önszabályozás rendszerébe. E kettős kötöttség gyakorlati értelemben azt jelenti, hogy a sportvállalkozás döntéseit nem kizárólag a tulajdonosi érdekek, hanem a sportszövetségi előírások és a sportetikai elvek is befolyásolják. A vállalkozás például csak akkor nevezhet sportolókat versenyre, ha megfelel a szövetség licencfeltételeinek, pénzügyi átláthatósági követelményeinek, továbbá a sportolókkal kötött szerződése is összhangban állnak a szövetségi szabállyal. A sportvállalkozások jogi besorolása a gyakorlatban többféle társasági formában valósulhat meg. Leggyakoribb a korlátolt felelősségű társaság és a zártkörűen működő részvénytársaság formája, különösen a professzionális labdarúgás és kosárlabda területén. E formák rugalmas szervezeti keretet biztosítanak a sporttevékenység gazdasági működtetéséhez, lehetővé téve a tőke bevonását, a szponzorációs megállapodások kezelését és a játékospiaci tranzakciók lebonyolítását.

Ugyanakkor a sportvállalkozások tulajdonosi szerkezete sok esetben eltér a hagyományos piaci logikától. Gyakori, hogy az anyaegyesület többségi tulajdonosként van jelen a sportvállalkozásban, ezáltal biztosítva az utánpótlás-nevelés és a professzionális sport közötti szervezeti folytonosságot. Ez a hibrid modell – amely a magyar labdarúgásban és kézilabdában is széles körben elterjedt – egyesíti az egyesületi önkormányzatiság és a vállalkozási forma előnyeit.³²²

A sportvállalkozások létrejötte és jogi elismerése a sportgazdaság fejlődésének természetes következménye, amely a sporttevékenység professzionalizálódásával párhuzamosan alakult ki. Míg korábban a sport kizárólag társadalmi alapon, egyesületi keretek között szerveződött, addig napjainkban a sportpiac komplex gazdasági ökoszisztémát alkot, amelyben a sportvállalkozások a versenyképesség és a fenntarthatóság kulcsszereplőivé váltak.

³²² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 172.

A jogrendszer feladata e kettős természet – a gazdasági racionalitás és a sportetikai normák együttes érvényesülésének – biztosítása. A sportvállalkozás ezért a magyar jogban nem pusztán egy gazdasági társasági forma, hanem a sport autonómiájának és gazdasági önállóságának integrált intézménye.

V.2.2. A sportvállalkozások típusai és szervezeti formái

A sportvállalkozások típusainak és szervezeti formáinak vizsgálata alapvető jelentőségű a sport gazdasági és jogi rendszerének megértésében. A sportvállalkozás mint jogi kategória a magyar jogrendszerben a 2004. évi I. törvény a sportról (Sporttv.) megalkotásával nyert önálló szabályozási keretet, amely lehetővé tette, hogy a sporttevékenység ne kizárólag civil, egyesületi keretek között, hanem gazdasági társasági formában is folytatható legyen. A törvény 22. §-a egyértelműen rögzíti, hogy sportvállalkozásnak minősül minden olyan gazdasági társaság, amelyet sporttevékenység folytatásának elsődleges céljával hoztak létre, és amely a sportági szövetség tagjaként a versenyrendszerben való részvételre is jogosult.³²³

A sportvállalkozások csoportosítása elsősorban jogi és funkcionális szempontok alapján végezhető el. A jogi forma szerinti besorolás a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) társasági jogi rendszeréhez igazodik, amely meghatározza, hogy a sportvállalkozás milyen gazdasági társasági formában működhet. A hazai gyakorlatban a legelterjedtebb a korlátolt felelősségű társaság, amely rugalmas működési struktúrája révén illeszkedik a sportgazdaság sajátosságaihoz, miközben korlátozott felelősséget biztosít a tulajdonosok számára. A legtöbb hivatásos sportklub – különösen a labdarúgás, a kézilabda, a kosárlabda és a jégkorong területén – e formát választja, mivel lehetőséget ad arra, hogy az anyaegyesület többségi tulajdonosként megőrizze szakmai irányító szerepét, ugyanakkor a gazdasági tevékenységek – így például a jegyértékesítés, a

³²³ 2004. évi I. törvény a sportról, 22. §

szponzoráció vagy a merchandising – átlátható, vállalkozásszerű keretek között valósuljanak meg.³²⁴

A zártkörű részvénytársasági forma elsősorban a professzionális sportvállalkozások körében terjedt el, különösen ott, ahol jelentősebb tőkekoncentráció és külső befektetők jelenlét figyelhető meg. A részvénytársaság lehetőséget ad a tőke megosztására és a tulajdonosi szerkezet rugalmas alakítására, miközben jogilag szabályozott és ellenőrizhető működést biztosít. E modell a nemzetközi sportpiacon vált dominánssá: számos európai professzionális sportklub – például az angol Manchester United vagy a német Borussia Dortmund – részvénytársasági formában működik, amely a magyar sportvállalkozások számára is követhető mintát jelentett.³²⁵ A nyílt részvénytársaság formája a magyar sportban ugyanakkor ritkán fordul elő, mivel a tőzsdei jelenlét és a nyilvános részvénykibocsátás feltételei nem illeszkednek a hazai sportgazdaság méretéhez és finanszírozási kultúrájához. Ezzel szemben a korlátolt felelősségű társaság és a zártkörű részvénytársaság rugalmasabb, a sportvállalkozások működési sajátosságaihoz jobban illeszkedő megoldásnak tekinthető.

A funkcionális szempontú tipizálás szintén releváns, mivel e megközelítés a sportvállalkozás tevékenységének jellegére és célrendszerére irányul. A jogirodalom és a Sporttv. megkülönbözteti a professzionális és az amatőr (illetve szabadidős) sportvállalkozásokat. A professzionális sportvállalkozások célja a hivatásos sportolók foglalkoztatása és a sportteljesítmény gazdasági hasznosítása, míg az amatőr, illetve szabadidős sportvállalkozások inkább szolgáltatói funkciót látnak el, és elsősorban rekreációs, edzés-, nevelési, illetve sportolási célú tevékenységet végeznek.³²⁶

³²⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 132.

³²⁵ Ian S. Blackshaw, *Sport, the Law and the Business* (The Hague: T.M.C. Asser Press, 2010), 114.

³²⁶ Princzinger, *Sportjog I.*, 167.

A professzionális sportvállalkozások gazdasági működése szorosan összefonódik a sportpiac intézményeivel: a sportolók munkaszerződéssel alkalmazott munkavállalóként jelennek meg, a klubok gazdasági mérlegeiben pedig jelentős tételt képviselnek a sportolók átigazolási értékei, a reklám- és közvetítési jogok, valamint a szponzorációs bevételek. Ezzel szemben az amatőr sportvállalkozások elsődleges célja nem a profittermelés, hanem a sportolás lehetőségének biztosítása, az utánpótlás fejlesztése, illetve a sport, mint társadalmi szolgáltatás hozzáférhetővé tétele.

A magyar sportjog sajátossága, hogy a sportvállalkozások gyakran szoros kapcsolatban állnak sportegyesületekkel. Az ún. „anyaegyesület–leányvállalkozás” modell szerint az anyaegyesület hozza létre a sportvállalkozást, amely a professzionális csapat működtetéséért felel, miközben az egyesület megőrzi a sportági identitást, a társadalmi beágyazottságot és az utánpótlás feletti szakmai kontrollt. Ez a kettős szervezeti modell egyensúlyt teremt a gazdasági racionalitás és a sport társadalmi küldetése között, továbbá elősegíti a pénzügyi átláthatóság érvényesülését is azáltal, hogy elkülöníti az amatőr és a hivatásos tevékenységek gazdálkodását.

Nemzetközi összehasonlításban a sportvállalkozások szervezeti rendszere hasonló elveken nyugszik. Az európai sportmodellben a „club company” forma – amelyben az egyesület és a gazdasági társaság egymás mellett, szoros együttműködésben működik – széles körben elterjedt, amit az UEFA klublicenc- és pénzügyi fair play-szabályai is megerősítenek. E szabályok nem csupán a gazdasági stabilitás fenntartását szolgálják, hanem közvetetten a sport autonómiájának védelmét is előmozdítják.³²⁷

Véleményem szerint megállapítható, hogy a sportvállalkozások típusai és szervezeti formái jól tükrözik a sport és a gazdaság fokozódó összefonódását. A magyar jogrendszer olyan rugalmas szabályozási környezetet alakított ki, amely

³²⁷ UEFA, *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations* (Nyon: UEFA, 2023), 12–14. cikk

lehetővé teszi a sportvállalkozások piaci alapú, ugyanakkor társadalmilag felelős működését. A sportvállalkozás mint szervezeti modell így a modern sportgazdaság meghatározó szereplőjévé vált, amely egyszerre szolgálja a gazdasági hatékonyságot, a sportszakmai autonómiát és a közérdekű átláthatóságot.

V.2.3. A sportvállalkozások működése és gazdálkodási sajátosságai

A sportvállalkozások működése a gazdasági racionalitás és a sporttevékenység sajátos értékrendjének metszéspontjában helyezkedik el. A sportvállalkozás egyszerre gazdasági társaság és sportszervezet: célja, hogy biztosítsa a sporttevékenység fenntartható finanszírozását, miközben megfelel a sportági, jogi és etikai követelményeknek. E kettős rendeltetésből fakadóan működését a gazdasági jognak és a sportjog normáinak együttesen kell meghatározniuk.

A sportvállalkozások gazdálkodása – a klasszikus gazdasági társaságokhoz hasonlóan – önálló vagyonnal és önálló felelősséggel történik. A társasági jogi szabályok rögzítik a vezető tisztségviselők felelősségét, a tulajdonosi jogok gyakorlásának rendjét és az éves beszámolási kötelezettséget. A sportvállalkozások esetében ugyanakkor a pénzügyi működést a sportág-specifikus követelmények is érdemben befolyásolják.³²⁸

A bevételek forrásai sokrétűek: a legfontosabbak a szponzori szerződések, a közvetítési jogok értékesítése, a jegybevételek, a reklám- és merchandising-tevékenység, valamint az állami és önkormányzati támogatások. A professzionális sportágakban a sportolói átigazolásokból származó bevételek is jelentős tételt képviselhetnek, különösen a labdarúgásban és a kézilabdában.³²⁹

A sportvállalkozások gazdálkodási modellje ugyanakkor nem kizárólag pénzügyi szempontok alapján értékelhető. Működésükben a gazdasági racionalitást

³²⁸ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 3:89–3:102. §

³²⁹ Princzinger, *Sportjog I.*, 173.

gyakran felülírják a sportszakmai teljesítményhez kapcsolódó elvárások. Egy klub gazdasági döntései – például a sportolók szerződtetése vagy a szakmai stáb finanszírozása – közvetlenül befolyásolják a sporteredményeket, amelyek viszont visszahatnak a bevételekre. E kölcsönhatás a sportgazdaság sajátos, ciklikus dinamikáját eredményezi, ahol a sportteljesítmény és a gazdasági stabilitás kölcsönösen feltételezik egymást.³³⁰

A sportvállalkozások gazdálkodásának további meghatározó jellemzője a piaci és nem piaci bevételek együttélése. Miközben a vállalkozás egyfelől piaci alapú bevételekre – például reklám- és közvetítési jogok értékesítésére – épít, másfelől jelentős állami forrásokra is támaszkodhat, különösen a társasági adókedvezmény (TAO) rendszerén keresztül. A 2011-ben bevezetett TAO-támogatási mechanizmus a látvány-csapatsportágak – így különösen a labdarúgás, a kézilabda, a kosárlabda, a vízilabda és a jégkorong – finanszírozási struktúráját alapvetően átalakította, és új típusú függőségi viszonyokat is létrehozott. Bár a támogatási rendszer hozzájárult az infrastruktúra fejlesztéséhez és a sportszervezetek stabilitásához, egyúttal felvetette az átláthatóság és a hatékonyság kérdéseit is.³³¹

A sportvállalkozások működésének jogi keretei szorosan kapcsolódnak a sportági szövetségek szabályrendszeréhez. A sportszövetségek licenc- és regisztrációs szabályzatai meghatározzák, hogy a klub milyen feltételek mellett vehet részt a bajnokságban. E követelmények kiterjednek a pénzügyi stabilitásra, az átlátható gazdálkodásra és a jogszerű működésre is. Az UEFA és a FIFA pénzügyi fair play-szabályai alapján a nemzetközi versenyekben induló kluboknak igazolniuk kell, hogy kiadásaik tartósan nem haladják meg bevételeiket, ezzel megelőzve a pénzügyi torzulásokat és a mesterséges tőkebevonásokból eredő versenyelőnyök kialakulását.³³²

³³⁰ András Krisztina, *A hivatásos sport gazdaságtana* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2003), 56.

³³¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 141.

³³² UEFA, *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations* (Nyom: UEFA, 2023), 12–15. cikk

A sportvállalkozások működése szempontjából kiemelt jelentőségű a vállalatirányítási és compliance-rendszerek szerepe is. A professzionális klubok esetében a belső ellenőrzési, pénzügyi és etikai szabályzatok nem csupán a jogszerűség biztosítását szolgálják, hanem a reputációs kockázatok mérsékléséhez is hozzájárulnak. A sportgazdaságban ugyanis a jogsértések – különösen a bundázási ügyek, korrupciós esetek vagy doppingbotrányok – közvetlenül befolyásolják a klub piaci értékét és szponzorációs lehetőségeit. Ennek megfelelően a sportvállalkozások egyre gyakrabban alkalmazzák a vállalati szektorban megszokott kockázatkezelési és átláthatósági eszközöket.³³³

A magyar sportvállalkozások gazdálkodásában az utóbbi évtizedekben fokozatosan érvényesült a professzionalizálódás tendenciája. Míg az 1990-es évek elején a klubok döntő többsége még egyesületi formában, korlátozott gazdasági tervezéssel működött, addig napjainkra a piaci szemlélet, a vállalkozói logika és az üzleti kockázatkezelés alapvető elvárássá vált. A sportvállalkozások egyre inkább a gazdasági társaságokra jellemző szervezeti és irányítási modelleket alkalmazzák, miközben megőrzik sportági sajátosságait és társadalmi küldetésüket.

Álláspontom szerint a sportvállalkozások működése komplex egyensúlyt igényel a gazdasági racionalitás és a sport szakmai, illetve társadalmi értékei között. A hatékony gazdálkodás és a pénzügyi átláthatóság a fenntartható működés előfeltétele, míg a sportszakmai siker és a társadalmi beágyazottság a szervezeti legitimáció alapját képezik. A sportvállalkozás tehát nem csupán gazdasági egység, hanem a sport autonómiáját és társadalmi értékét megtestesítő jogi személy, amelynek működése a magánjog és a közérdek harmonikus összhangján nyugszik.

V.2.4. A sportvállalkozások és a sportági szövetségek kapcsolata

³³³ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 78.

A sportvállalkozások és a sportági szövetségek kapcsolata a sportjog egyik legösszetettebb, ugyanakkor legjelentősebb területe. E viszony sajátossága, hogy egyszerre alapul magánjogi jogviszonyon és közérdekű szabályozási elveken. A sportvállalkozás – mint gazdasági társaság – autonóm jogalany, sporttevékenysége azonban kizárólag a sportági szövetség által meghatározott normarendszeren belül valósulhat meg. A szövetség, mint a sportág országos irányító szervezete, meghatározza a versenyrendszer szabályait, ellenőrzi a licencfeltételek teljesülését, valamint gyakorolja a fegyelmi és jogorvoslati jogköröket. A kapcsolat így a sport autonómiájának belső szerkezeti leképeződése, amelyben az önszabályozás és a jogi kötöttség egyidejűleg érvényesül.

A sportvállalkozások szövetségi tagsága alapvetően szerződéses jellegű jogviszonyként értelmezhető. A tagsági jogviszony létrejöttével a vállalkozás elfogadja a sportági szövetség alapszabályát, versenyszabályzatát és egyéb normatív dokumentumait. E normák nem állami jogszabályok, hanem a sport közösségi autonómiáján alapuló magánjogi kötelezettségvállalások. A sportvállalkozás a tagsággal önkéntesen aláveti magát e szabályoknak, így a versenyengedély megszerzésétől a sportolói átigazolásokig, a fegyelmi eljárásoktól a pénzügyi ellenőrzésig minden sportszakmai és szervezeti kérdésben a szövetségi jogrend keretei között működik.³³⁴

A sportszövetségek és sportvállalkozások közötti kapcsolatot kettős függőségi rendszer jellemzi. Egyrészt a szövetség biztosítja a vállalkozás számára a sportágban való részvétel feltételeit – így különösen a versenyrendszerhez való csatlakozást és a sportolói nyilvántartáshoz való kapcsolódást –, másrészt a sportvállalkozások a szövetségi működés anyagi és szakmai alapját is képezik. A sportszövetség működése ugyanis csak akkor fenntartható, ha tagjai aktívan részt vesznek a bajnokságokban, és hozzájárulnak a közös finanszírozási rendszerhez (például tagdíjak, nevezési díjak, közvetítési jogdíjak megfizetése révén). A

³³⁴ Princzinger, *Sportjog I.*, 182.

sportvállalkozás és a szövetség viszonya ebből következően kölcsönös érdekeken alapuló együttműködés, amelynek jogi alapját a magánjogi autonómia és a közérdekű sportirányítás elvei együttesen adják.³³⁵

A sportági szövetségek ugyanakkor nem csupán koordináló szervek, hanem a sportági rendtartás letéteményesei is. A Sporttv. 19. § (1) bekezdése kimondja, hogy a sportági országos szakszövetség „az adott sportágban a versenyrendszer működtetésére, a sportszakmai tevékenység irányítására, valamint a versenyengedélyek kiadására jogosult”. E rendelkezés alapján a szövetségek kvázi-közjogi funkciókat is ellátnak, még ha döntéseik formálisan magánjogi alapúak is. A sportvállalkozások e döntéseknek alávetett helyzetben vannak, mivel a versenyrendszerben való részvételük a szövetségi engedélyek és minősítések függvénye. Az autonóm sportirányítás így a magánjogi viszonyok keretei között valósít meg hierarchikus, ugyanakkor önszabályozó struktúrát.³³⁶

A viszony különösen érzékeny területe a fegyelmi és jogorvoslati eljárások rendszere. A sportvállalkozások a szövetségi szabályzatok alapján felelősségre vonhatók például sportszerűtlenség, pénzügyi fegyelemsértés, játékgengedély nélküli szerepeltetés vagy licencfeltételek megsértése esetén. A szankciók körében szerepelhet pontlevonás, kizárás, pénzbírság vagy eltiltás. Bár e döntések jellegükben magánjogiak, a bírósági gyakorlat elismeri, hogy jogsértés esetén polgári peres úton felülvizsgálhatók, különösen akkor, ha sértik az egyenlő bánásmód, a tisztességes eljárás vagy az arányosság elvét. A Kúria több döntésében is megerősítette, hogy a sportszövetségi döntések jogi kontrollja a polgári jog eszközeivel biztosítható anélkül, hogy ez a sport autonómiáját szükségképpen csorbítaná.³³⁷

A sportvállalkozások és a sportszövetségek kapcsolatát tovább árnyalja a nemzetközi sportjog, különösen a *lex sportiva* rendszere. A magyar sportszövetségek tagságuk révén kötődnek a nemzetközi szövetségekhez,

³³⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 152.

³³⁶ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 64.

³³⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 154.

amelyek normái (például FIFA, UEFA, FIBA) a hazai klubokra is kihatnak. E többszintű szabályozási struktúra következtében a magyar sportvállalkozás nemcsak a nemzeti jog, hanem a nemzetközi sportszabályok hatálya alatt is áll. A CAS (Court of Arbitration for Sport) joggyakorlata rendszeresen megerősíti, hogy a nemzeti szövetségek és a klubok közötti viták – különösen átigazolási, fegyelmi és szerződéses ügyekben – a lex sportiva elvei alapján is elbírálhatók.³³⁸

A sportvállalkozás és a sportági szövetség viszonya a modern sportjog egyik legjellegzetesebb együttműködési mintázata: egyszerre önkéntes és kötelező, magánjogi és közérdekű, nemzeti és nemzetközi. Az autonómia és az alávetettség paradoxona ebben a kapcsolatban válik a leginkább kézzelfoghatóvá. A sportvállalkozás a szövetségi tagság révén részesül a sportági struktúra előnyeiből – így a versenyrendszerből, a sportszakmai elismerésből és a jogbiztonság bizonyos garanciáiból –, ugyanakkor vállalja, hogy működését e rendszer normáinak alárendeli. E kettősség a sport autonómiájának lényegét fejezi ki: a sportközösség önmaga szabályoz, de e szabályozás csak addig érvényesülhet, ameddig összhangban marad az általános jogrenddel és az alapvető jogi értékekkel.

V.2.5. A sportvállalkozások jogi felelőssége és ellenőrzése

A sportvállalkozások működésének jogi felelősségi rendszere a gazdasági társaságokra irányadó általános polgári jogi elveken nyugszik, ugyanakkor a sporttevékenység sajátosságai miatt speciális, sportjogi elemekkel kiegészülő normarendszert alkot. A felelősségi kérdések központi szerepet töltenek be a sportvállalkozások integritásának, pénzügyi stabilitásának és társadalmi legitimitásának fenntartásában, mivel e szervezetek egyszerre látnak el piaci, társadalmi és sportszakmai funkciókat. A felelősségi konstrukció kettős természetű: egyrészt a klasszikus polgári jogi felelősség szabályai, másrészt a

³³⁸ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 77.

sportági és állami ellenőrzési mechanizmusok határozzák meg a vállalkozás működési kereteit.

A sportvállalkozás – mint gazdasági társaság – a Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint önálló jogalany, amely saját vagyonával felel tevékenységéért. A tagok, vagyis a tulajdonosok felelőssége jellemzően korlátozott, különösen korlátolt felelősségű társaság (Kft.) vagy zártkörű részvénytársaság (Zrt.) formájában történő működés esetén. Ez a jogi konstrukció ugyanakkor nem zárja ki, hogy a vezető tisztségviselők – amennyiben a társaság érdekeit sértő, jogellenes magatartást tanúsítanak – személyes felelősséggel tartozzanak a társaság, illetve bizonyos esetekben a károsultak felé. A sportvállalkozások esetében ez különösen releváns lehet szerződéses kötelezettségek megszegése, pénzügyi szabálytalanságok vagy a versenyrendszer integritását sértő magatartások esetén.³³⁹

A sportvállalkozások felelősségi rendszerét azonban nem kizárólag a magánjogi normák határozzák meg. A Sporttv. 23. §-a alapján a sportszervezetek és sportvállalkozások kötelesek megfelelni a sportszövetségek által meghatározott pénzügyi, szakmai és adminisztratív feltételeknek. E feltételek megsértése – például fizetési kötelezettségek elmulasztása, licencfeltételek nem teljesítése vagy a sportolói szerződések szabálytalan kezelése – a sportági szövetség által kiszabható szankciókat von maga után, amelyek a magánjogi felelősség speciális, belső formájaként értelmezhetők. A felelősség így nem csupán deliktualis vagy szerződésszegési alapokra épül, hanem a sportági normák által kialakított, sui generis szabályrendszerre is.³⁴⁰

A sportvállalkozások ellenőrzése több szinten valósul meg. Egyrészt a sportági szövetségek végzik a szakmai és pénzügyi monitoringot, amely elsősorban a licencrendszeren keresztül érvényesül. A licencfeltételek rendszeres felülvizsgálata – különösen a labdarúgásban és a kosárlabdában – biztosítja, hogy

³³⁹ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 133.

³⁴⁰ 2004. évi I. törvény a sportról, 23. §

a klubok megfeleljenek a nemzetközi (UEFA, FIBA) és hazai pénzügyi fair play követelményeknek. A sportvállalkozásnak minden versenyszezon előtt igazolnia kell, hogy nincs lejárt tartozása sportolók, edzők, más sportszervezetek vagy az adóhatóság felé. A feltételek megsértése akár a versenyengedély visszavonásával is járhat, ami a sportjogi felelősség egyik legsúlyosabb következménye.

Másrészt állami szervek is gyakorolnak ellenőrzést a sportvállalkozások felett, különösen akkor, ha azok közpénzekből részesülnek. A támogatások – például a társasági adókedvezmény (TAO) révén biztosított források – felhasználását az Állami Számvevőszék, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal is vizsgálhatja. Az ellenőrzések célja annak megelőzése, hogy a sporttámogatási rendszerben visszaélések, jogellenes pénzmozgások vagy a közpénzek nem rendeltetésszerű felhasználása forduljon elő. A közpénzek bevonása ugyanis – noha a sportvállalkozások magánjogi szervezetek – szükségszerűen indokolja a közpénzügyi felelősség érvényesítését is.³⁴¹

A felelősség további dimenziója a sportvállalkozások etikai és integritási kötelezettségeiben jelenik meg. A Sporttv. 31. §-a alapján minden sportszervezet köteles a sport tisztaságát, a versenyek integritását és az esélyegyenlőség követelményét érvényesíteni.³⁴² Ebből következik a korrupció, a dopping, a bundázás és más sportszerűtlenségek elleni aktív fellépés kötelezettsége. Az integritási szabályok megszegése nemcsak szövetségi, hanem büntetőjogi következményekkel is járhat, például vesztegetés vagy csalás megvalósulása esetén. A sportvállalkozás így többdimenziós felelősségi térben működik, ahol a magánjogi, közjogi és erkölcsi normák együttesen jelölik ki a felelős működés kereteit.

A nemzetközi sportszervezetek, különösen az UEFA és a FIFA, szintén kiterjedt felelősségi és ellenőrzési mechanizmusokat működtetnek, amelyek a tagországok sportvállalkozásaira is hatással vannak. A pénzügyi fair play szabályai

³⁴¹ Kovács Attila, *A közpénzek ellenőrzése a sportban* (Budapest: Nemzeti Közszerzői Hivatal, 2020), 41.

³⁴² 2004. évi I. törvény a sportról, 31. §

korlátozzák a klubok eladósodottságát, és előírják, hogy a kiadások tartósan nem haladhatják meg a bevételek mértékét. Az UEFA Club Financial Control Body rendszeresen vizsgálja a klubok gazdálkodását, és szankcionálhatja a szabályszegéseket, például pénzbüntetéssel, játékosigazolási tilalommal vagy nemzetközi kupasorozatokból való kizárással. E mechanizmusok a sportvállalkozások gazdasági felelősségvállalásának nemzetközi szintű garanciáiként értelmezhetők.³⁴³

Véleményem szerint a sportvállalkozások felelősségi rendszere komplex és többszintű: a magánjogi elvei mellett a sportági önszabályozás, az állami ellenőrzés és a nemzetközi sportjogi normák egyaránt érvényesülnek. E felelősségi hálózat biztosítja, hogy a sportvállalkozások működése átlátható, fenntartható és tisztességes legyen, miközben megőrzi a sport autonómiáját és a verseny integritását. A jövő kihívása abban áll, hogy e különböző szintű normarendszerek – magánjogi, közjogi és sportági szabályok – közötti egyensúly tartósan fenntartható maradjon anélkül, hogy a sportvállalkozások gazdasági életképességét veszélyeztetné.

V.3. A sportolói jogviszony specialitásai

A sport sajátos társadalmi és gazdasági jelenséggé vált olyan különleges jogviszonyokat hoz létre, amelyekben a klasszikus munkajogi, polgári jogi és közjogi elemek sajátos keveredése figyelhető meg. A sportolói jogviszony e komplexitás egyik legmarkánsabb példája: egyszerre magánjogi szerződéses kapcsolat, a sportszervezet belső önkormányzatának része, és számos esetben közérdekű tevékenység hordozója is. A sportoló – legyen hivatásos, amatőr vagy utánpótláskorú – olyan jogviszonyban áll a sportszervezettel, amelynek célja nem pusztán a munkavégzés vagy a szolgáltatásnyújtás, hanem a sporttevékenység

³⁴³ Pieter Siekmann, *The Governance of Professional Football Clubs* (The Hague: Asser Press, 2021), 103.

folytatása, a versenyrendszerben való részvétel, valamint a sportág érdekeinek és szabályainak tiszteletben tartása.

A sportolói jogviszony különleges helyet foglal el a sportjog rendszerében, mivel egyszerre alanya a polgári jogi szerződéseknek és tárgya a sportági önszabályozásnak. E jogviszonyban a szerződéses autonómia és a sportági szabályrendszer – mint *lex sportiva domestica* – egymást kiegészítve határozzák meg a felek jogait és kötelezettségeit. A sportoló nem pusztán gazdasági értelemben vett „alkalmazott”, hanem a sportegyesület vagy sportvállalkozás közösségének tagja, aki a sportági normák elfogadásával egy sajátos, normatív alapon működő magánjogi viszonyrendszerbe lép be.³⁴⁴

A sportolói jogviszony specialitása ezért abban ragadható meg, hogy nem kizárólag szerződéses viszony, hanem a sport autonóm normarendszerének gyakorlati leképeződése is. A sportoló magánjogi jogalany, ugyanakkor a sportszövetség és a klub által meghatározott szabályokhoz is kötődik. E kettősség – a szerződéses szabadság és a sportági szabályozottság együttes fennállása – a sportjog egyik legösszetettebb jogi konstrukcióját hozza létre.

V.3.1. A sportolói jogviszony fogalma és jogi természete

A sportolói jogviszony olyan sajátos, magánjogi alapú jogviszony, amely a sporttevékenység szervezett keretek közötti gyakorlására irányul, és amelyben a sportoló és a sportszervezet a sportág szabályai szerint kölcsönös jogokat és kötelezettségeket vállal. A jogviszony lényege a sporttevékenység folytatása, a versenyrendszerben való részvétel, valamint a sportszervezet céljainak támogatása. Ebből következik, hogy a sportolói jogviszony nem azonos a klasszikus munkaviszonnyal, ugyanakkor attól nem is független: a professzionális sportban a munkajogi és a polgári jogi elemek egyaránt jelen vannak, a sportoló

³⁴⁴ Princzinger, *Sportjog I.*, 163.

státusza pedig attól függ, hogy tevékenységét milyen típusú szerződés alapján végzi.³⁴⁵

A sportolói jogviszony egyik lényegi sajátossága, hogy kettős – gyakran pedig hármas – alárendeltségi viszony jellemzi. A sportoló egyszerre áll szerződéses kapcsolatban a klubbal (sportegyesület vagy sportvállalkozás), alávetettje a sportszövetség szabályrendszerének, és nem ritkán egy nemzetközi sportszervezet által meghatározott versenyrendszer normáinak is. Ez a többszintű kapcsolatrendszer a sportjog alapvető jellemzője: a sportolói státuszt nem csupán a felek közötti szerződés, hanem a sportági szabályzatok összessége határozza meg. A sportolói szerződés ezért nem pusztán a Polgári Törvénykönyv szerződéses rendelkezései szerinti polgári jogi megállapodás, hanem a sportág autonóm normarendszerébe illeszkedő, komplex magánjogi konstrukció.³⁴⁶

A magyar jogrendszer a sportolói jogviszonyt alapvetően a 2004. évi I. törvény a sportról (Sporttv.) keretei között szabályozza. A törvény különbséget tesz hivatásos, amatőr és utánpótláskorú sportolók között, eltérő jogviszonytípusokat és szerződéses kereteket meghatározva számukra. Hivatásos sportolók esetében a jogviszony tipikusan munkaszerződésen vagy megbízási szerződésen alapul, míg az amatőr sportolók jogviszonya önkéntes vagy ösztöndíj jellegű. A sportolói jogviszony lényegi eleme minden esetben a sporttevékenység szervezett, szabályozott formában történő gyakorlása, amelynek előfeltétele a sportszövetségi regisztráció és a versenyengedély megszerzése.³⁴⁷

A sportolói jogviszony jogi természetét a „kettős kötöttség” jellemzi: egyrészt magánjogi szerződés, amely a felek kölcsönös akaratán alapul, másrészt normatív kapcsolat, amelyben a sportági szabályrendszer kötelező előírásai a szerződés részévé válnak. A sportoló például szerződésben vállalja, hogy a versenyszabályzatnak megfelelően vesz részt a sporttevékenységben, betartja a fegyelmi és doppingellenes előírásokat, és aláveti magát a sportági jogorvoslati

³⁴⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 133.

³⁴⁶ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 93.

³⁴⁷ 2004. évi I. törvény a sportról, 22-25. §

fórumok döntéseinek. Mindez azt jelenti, hogy a sportolói jogviszonyban a magánautonómia nem korlátlan: a sportoló szerződéses szabadsága a sportág általános normarendszere által kijelölt keretek között érvényesül.³⁴⁸

A sportolói jogviszony jogi természetét a „kettős kötöttség” jellemzi: egyrészt magánjogi szerződés, amely a felek kölcsönös akaratán alapul, másrészt normatív kapcsolat, amelyben a sportági szabályrendszer kötelező előírásai a szerződés részévé válnak. A sportoló például szerződésben vállalja, hogy a versenyszabályzatnak megfelelően vesz részt a sporttevékenységben, betartja a fegyelmi és doppingellenes előírásokat, és aláveti magát a sportági jogorvoslati fórumok döntéseinek. Mindez azt jelenti, hogy a sportolói jogviszonyban a magánautonómia nem korlátlan: a sportoló szerződéses szabadsága a sportág általános normarendszere által kijelölt keretek között érvényesül.³⁴⁹

A sportolói jogviszony tehát a magánjog sajátos konstrukciója, amelyben a szerződéses szabadság elve és a sportági normarendszer kötöttsége különös egyensúlyt alkot. A sportoló és a sportszervezet kapcsolata egyszerre önkéntes és szabályozott, autonóm és hierarchikus, személyes és intézményes. A sportjog e szimultán jellemzők révén olyan önálló alrendszert formál, amely a polgári jog alapelveit a sport társadalmi és gazdasági valóságához igazítja.

V.3.2. A sportolói szerződés sajátosságai és típusai

A sportolói szerződés a sportjog egyik legfontosabb és egyben legösszetettebb jogintézménye, amely a sportolói jogviszony elsődleges jogi keretét adja. Sajátossága abban áll, hogy miközben klasszikus magánjogi szerződés, tartalma és célja szorosan kötődik a sportági autonómiához és a sportszövetségi szabályokhoz. A sportolói szerződés nem csupán a felek jogait és kötelezettségeit rögzíti, hanem a sportági normákhoz való igazodást is biztosítja. E kettősség – a

³⁴⁸ Princzinger, *Sportjog I.*, 165.

³⁴⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 135.

szerződéses szabadság és a sportági kötöttség együttes jelenléte – adja meg e jogintézmény sajátos karakterét.³⁵⁰

A sportolói szerződés célja a sporttevékenység szervezett, szabályozott keretek között történő folytatásának biztosítása, amely magában foglalja a sportoló és a sportszervezet együttműködését, a versenyeken való részvételt, az edzéseken történő megjelenést, valamint a fegyelmi és etikai szabályok betartását. A szerződés tehát nem kizárólag gazdasági, hanem normatív, sőt erkölcsi tartalommal is bír. A sportoló nem pusztán szolgáltatást nyújt, hanem a sportág értékrendjének és szabályrendszerének aktív alanya.

A sportolói szerződések a magyar jogban több típusba sorolhatók attól függően, hogy a sportoló milyen státuszban végzi tevékenységét. A hivatásos sportoló esetében a jogviszony rendszerint munkaszerződésen vagy megbízási szerződésen alapul. A Sporttv. 23. §-a szerint hivatásos sportoló az, aki sporttevékenységét jövedelemszerzés céljából, ellenérték fejében végzi, és e tevékenység megélhetésének fő forrását képezi.³⁵¹ A hivatásos sportolók munkaviszonya a Munka Törvénykönyve szabályai szerint jön létre, ugyanakkor speciális rendelkezések vonatkoznak rájuk, különösen a munkaidő, a pihenőidő, a fegyelmi felelősség és a jogviszony megszűnésének területén. A munkajogi jogviszonyban a sportoló alávetett helyzetben áll a sportszervezethez képest, miközben a sportági szabályok további korlátokat és kötelezettségeket is előírnak.³⁵²

Ezzel szemben az amatőr sportoló jogviszonya jellemzően nem jár díjazással, és inkább polgári jogi, önkéntes jellegű együttműködésre épül. Az amatőr sportoló sporttevékenységét szabadidejében, önkéntesen, sokszor társadalmi célból vagy közösségi elköteleződésből végzi. Az amatőr sportolók jogviszonyát jellemzően a tagsági jogviszony és az alapszabály rendezi, nem pedig önálló szerződés. Bizonyos esetekben azonban – például ösztöndíj vagy költségtérítés biztosítása

³⁵⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 139.

³⁵¹ 2004. évi I. törvény a sportról, 23. §

³⁵² Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 101.

esetén – az amatőr sportolóval is köthető külön megállapodás, amely nem munkaszerződés, hanem polgári jogi megbízási vagy támogatási szerződés jellegű.³⁵³

Az utánpótláskorú sportolók esetében a jogviszony összetettebb. A Sporttv. 24. § (3) bekezdése szerint az utánpótláskorú sportoló jogait és kötelezettségeit olyan külön jogviszony is szabályozhatja, amely figyelembe veszi életkorát, tanulmányait és fejlődési szükségleteit. Ilyen esetekben az utánpótlás-szerződés – amely gyakran ösztöndíjszerződés formáját ölti – elsődleges célja nem a munkavégzés, hanem a sportolói fejlődés támogatása. A sportszervezet e keretben vállalja a képzés és az edzéslehetőség biztosítását, valamint a sportoló támogatását, míg a sportoló a részvételt és a sportági szabályok betartását vállalja.³⁵⁴

A sportolói szerződések valamennyi típusában közös elem, hogy a sporttevékenység gyakorlásához elengedhetetlen sportszövetségi engedély megszerzése, amely a jogviszony érvényes fennállásának előfeltétele. A versenyengedély, illetve a regisztráció biztosítja, hogy a sportoló a sportági rendszer hivatalos résztvevőjeként jogosult legyen versenyezni, és ezáltal szerződéses kötelezettségeit teljesíteni. Az engedély kiadása, felfüggesztése vagy visszavonása ezért közvetlenül befolyásolja a szerződéses jogviszony alakulását is. E kapcsolat jól szemlélteti, hogy a sportolói szerződés nem önmagában, hanem a sportági szabályrendszerrel összefüggésben értelmezhető.³⁵⁵

A sportolói szerződések sajátossága továbbá, hogy a felek közötti viszonyban kiemelt szerepet kap a hűség, a lojalitás és a fegyelem elve. A sportoló köteles a sportszervezet érdekeit képviselni, tartózkodni a sportszervezet hírnevének sérelmétől, valamint alávetni magát az edzői és vezetői utasításoknak. Ez az alárendeltség ugyanakkor nem teljes mértékben azonos a klasszikus munkajogi értelemben vett utasítási joggal, mivel a sportolói autonómia és a sportági normák

³⁵³ Princzinger, *Sportjog I.*, 169.

³⁵⁴ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 142.

³⁵⁵ Princzinger, *Sportjog I.*, 172.

együttesen határozzák meg a sportoló magatartásának kereteit. A fegyelmi szabályok megsértése – például doppingvétség, sportszerűtlen magatartás vagy engedély nélküli átigazolás – nemcsak szerződésszegésként értelmezhető, hanem a sportági fegyelmi felelősség körébe is tartozik.³⁵⁶

A sportolói szerződések tartalmát a felek szabadon alakíthatják, e szabadság azonban nem korlátlan. A Sporttv. és a sportszövetségi szabályzatok kógens rendelkezéseket is tartalmaznak például a szerződés időtartamára, megszűnésére, a sportoló átigazolására és a jogorvoslati lehetőségekre vonatkozóan. E normák a magánautonómiát korlátozva ugyan, de egyben biztosítják a sportági egységet és a versenysemlegesség érvényesülését.³⁵⁷

Véleményem szerint a sportolói szerződés a sportjog kulcseleme: sajátos, hibrid jogi konstrukció, amely a magánjogi szerződéses viszonyt a sportági normarendszerrel integrálja. A szerződés egyszerre fejezi ki a felek autonómiáját és a sportági önszabályozás alávetettségét. Ez a kettős természet teszi lehetővé, hogy a sportjogban a jogbiztonság, az egyenlő versenyfeltételek és a sport erkölcsi normái egyidejűleg érvényesüljenek.

V.3.3. A sportolói szerződés megszűnése és jogviták

A sportolói szerződés megszűnése a sportjogi viszonyrendszer egyik legérzékenyebb területe, mivel nem csupán a felek közötti jogviszony lezárását jelenti, hanem közvetlen hatással van a sportoló versenyzési jogára, sportszakmai karrierjére, valamint a sportági rendszer működésére is. A sportolói szerződés megszűnése során érvényesülnek a magánjog általános szerződési elvei, ugyanakkor e szabályok kiegészülnek a sport sajátos normáival és a sportszövetségi előírásokkal, amelyek a versenyigazságosság, az átigazolási rend és a sportolói védelem biztosítását szolgálják.³⁵⁸

³⁵⁶ Nemes, *Sportjogi ismeretek*, 84.

³⁵⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 144.

³⁵⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 146.

A szerződés megszűnhet rendes úton, így különösen a felek közös megegyezésével vagy határozott idő elteltével, azonban rendkívüli módon is bekövetkezhet, például súlyos szerződésszegés, fegyelmi vétség, doppingvétség vagy a sportszervezet megszűnése esetén. A sportolói szerződések túlnyomó többsége határozott időre szól, amely rendszerint a sportági szezonokhoz igazodik. E sajátosság következtében a szerződés megszűnése gyakran nem kizárólag a klasszikus polgári jogi logikát követi, hanem a sportági ciklushoz, a versenynaptárhoz vagy az átigazolási időszakhoz is igazodik. Ez a sporttevékenység ritmusa és a csapatérdekek szempontjából indokolható, ugyanakkor a sportoló munkaerőpiaci mozgásszabadságát korlátozó tényezőként is értelmezhető.³⁵⁹

A szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetése a leggyakoribb és rendszerint a legkevésbé konfliktusos forma, amely a felek kölcsönös akaratán alapul. Ilyenkor a sportoló és a sportszervezet megállapodhatnak a jogviszony lezárásáról, adott esetben anyagi rendezés mellett. E körben tipikus példa az átigazolás, amikor az új sportszervezet a sportoló szerződéses jogviszonyát – a sportági szabályok által meghatározott módon – „átveszi”, és az előző klub felé meghatározott kompenzációt teljesít.

A rendes felmondás a sportjogban csak korlátozottan érvényesül, különösen a határozott idejű szerződések esetében, mivel ezek jellegüknél fogva csak kivételes körülmények között bonthatók fel egyoldalúan. A Sporttv. 23. § (7) bekezdése és a sportszövetségi szabályzatok ugyanakkor lehetőséget biztosítanak rendkívüli felmondásra,³⁶⁰ amennyiben a másik fél súlyosan megszegi a szerződést, például, ha a sportoló tartósan elmulasztja az edzéseken való részvételt, doppingvétséget követ el, vagy ha a sportszervezet nem biztosítja a szerződésben vállalt feltételeket. A rendkívüli felmondás ebből következően

³⁵⁹ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 109.

³⁶⁰ 2004. évi I. törvény a sportról, 23. § (7)

szankciós jellegű jogintézmény, amely jellemzően fegyelmi vagy jogi eljárás megindítását is maga után vonhatja.³⁶¹

A sportolói szerződések megszűnése körében különös jelentőséggel bír az átigazolás jogintézménye, amely a sportjogi gyakorlat egyik központi eleme. Az átigazolás nem csupán szerződéses aktus, hanem sportági jogcselekmény is, amely a sportszövetség engedélyéhez kötött. A sportoló jellemzően csak akkor igazolhat át másik sportszervezethez, ha korábbi szerződéses kötelezettségei lezárultak, vagy az előző klub hozzájárulását adta. E rendszer a versenyegyensúly és a sportszervezetek gazdasági stabilitásának megőrzését szolgálja, ugyanakkor a sportoló mozgásszabadságát korlátozó tényezőként is értékelhető, amely mind hazai, mind nemzetközi szinten számos jogvitát generált.³⁶²

A sportolói szerződésekből eredő jogviták sajátos jogérvényesítési mechanizmusokat követnek. Tipikusan elsőként a sportszövetségi jogorvoslati fórumok – például fegyelmi bizottságok vagy jogvitákat rendező testületek – járnak el. E szervek a *lex sportiva* elvei szerint működnek, és döntéseikben a felek magatartását elsősorban sportszakmai szempontok alapján értékelik. A belső sportági jogorvoslat kimerítése után a polgári bírósági út is nyitva áll, különösen akkor, ha a jogvita szerződéses vagy személyiségi jogi jellegű. A magyar bírósági gyakorlat elismeri a sportági autonómiát, ugyanakkor csak addig, amíg az nem sérti az alapvető jogokat és a jogállamiság követelményeit.³⁶³

Nemzetközi dimenzióban a sportolói szerződésekből fakadó viták jelentős része a nemzetközi sportdöntőbíróóság, a Court of Arbitration for Sport (CAS) elé kerül, amely a *lex sportiva* egyik legfontosabb jogérvényesítési fóruma. A CAS döntései a sportjogi gyakorlatban iránymutató jelentőséggel bírnak, és meghatározzák a szerződésszegés, az átigazolás, a doppingvétség vagy a kártérítési igények egységes értelmezési kereteit. A CAS-gyakorlat következetesen kiemeli a jóhiszemű és tisztességes eljárás követelményét, továbbá azt, hogy a

³⁶¹ Princzinger, *Sportjog I.*, 174.

³⁶² Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 148.

³⁶³ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 59.

sportszervezetek nem alkalmazhatnak aránytalan korlátozásokat a sportoló pályafutásával összefüggésben, mint például a Matuzsálem–FIFA ügy kapcsán.³⁶⁴ A sportolói szerződés megszűnésével kapcsolatos jogviták egyszerre hordozzák a magánjogi és a sportági jogi konfliktusok elemeit. Véleményem szerint a magyar és a nemzetközi gyakorlat egyaránt arra törekszik, hogy fenntartsa az egyensúlyt a szerződéses szabadság, a sportági autonómia és a sportolók alapvető jogainak védelme között. A sportjog fejlődési iránya abba az irányba mutat, hogy a sportolói szerződések megszűnésével összefüggő eljárások egyre inkább a jogbiztonság, az átláthatóság és a méltányosság elveire épüljenek.

V.3.4. A sportolói felelősség és jogvédelem

A sportolói felelősség kérdésköre a sportjog egyik legösszetettebb és legérzékenyebb területe, mivel a sporttevékenység során a testi épséget, az egészséget, valamint a sportszerűséget érintő kockázatok sajátosan magas szinten jelennek meg. A sportolói magatartás jogi értékelése nem választható el a sport autonóm szabályrendszerétől, ugyanakkor a polgári jog, a munkajog és a büntetőjog általános felelősségi szabályai is irányadóak. A sportoló egyszerre alanya a sportági normáknak és a nemzeti jogrendnek, így felelőssége többszintű, és eltérő jogterületek metszéspontjában alakul ki.³⁶⁵

A sportolói felelősség elsődlegesen a szerződéses jogviszony keretében értelmezhető. A sportoló köteles a szerződésében vállalt kötelezettségeket teljesíteni: részt venni az edzéseken, betartani a szakmai utasításokat, képviselni az egyesület érdekeit, valamint tartózkodni azoktól a magatartásoktól, amelyek a sportszervezet jó hírnevét vagy gazdasági érdekeit sérthetik. A kötelezettségzegés – például indokolatlan edzésmegtagadás, engedély nélküli szereplés más sportszervezetben, vagy doppingvétség – szerződésszegésnek

³⁶⁴ CAS 2008/A/1519 & 1520, *Matuzsálem v. FIFA*

³⁶⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 153.

minősül, amely polgári jogi és fegyelmi következményeket egyaránt maga után vonhat.³⁶⁶

A sportoló felelőssége nemcsak szerződéses, hanem deliktuális – azaz jogellenes károkozás – formájában is megjelenhet. A Ptk. 6:518. §-a értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni.³⁶⁷ A sportban a károkozás megítélése sajátos, mivel a sporttevékenység szükségszerűen magában hordoz bizonyos fizikai kockázatokat. A bírósági gyakorlat ennek megfelelően különbséget tesz az ún. „sportkockázat” körébe tartozó, elfogadható sérülések és a sportszerűtlenségből, illetve szándékosságból eredő károkozás között. A sportoló akkor válik felelőssé, ha magatartása túllépi a sportágban elvárható gondosság vagy szabályosság határait.³⁶⁸

Büntetőjogi felelősség akkor merülhet fel, ha a sporttevékenység során a sportoló cselekménye bűncselekmény tényállását valósítja meg, például súlyos testi sértés, doppinganyaggal való visszaélés vagy vesztegetés formájában. A doppingolás a nemzetközi és hazai normák szerint egyaránt tilalmazott; Magyarországon elsősorban fegyelmi vétségként szankcionálják, ugyanakkor egyes esetekben – például tiltott szerek kereskedelme vagy sporteredmény befolyásolása esetén – büntetőjogi következményekkel is járhat. A sportoló felelőssége e körben objektív elemeket is tartalmaz, mivel a doppingtilalom alapján már a tiltott anyag jelenléte a szervezetben megalapozhatja a felelősséget, függetlenül a szándékosságtól.

A sportolói felelősség sajátos területe a fegyelmi felelősség, amelyet a sportági szövetségek, valamint a Nemzeti Doppingellenes Szervezet (HUNADO) szabályrendszerei határoznak meg. A fegyelmi eljárás célja nem kizárólag a büntetés, hanem a sportszerűség és a sportetika érvényesítése, illetve a versenyigazság védelme. A fegyelmi vétségek között a legsúlyosabbak a doppingolás, a versenyek manipulálása, a játékvezetővel vagy ellenféllel szembeni agresszió, valamint a sportszövetségi döntések figyelmen kívül

³⁶⁶ Princzinger, *Sportjog I.*, 189.

³⁶⁷ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 6:518. §

³⁶⁸ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 66.

hagyása. A fegyelmi szankciók a figyelmeztetéstől a többéves eltiltásig terjedhetnek, súlyos esetben pedig akár életre szóló kizárás is alkalmazható.³⁶⁹

A felelősségi rendszert kiegészíti a sportolói jogvédelem intézményrendszere, amely biztosítja a sportolók alapvető jogainak érvényesülését az autonóm sportági eljárások keretei között is. A jogvédelem több szinten valósul meg: egyrészt a sportszövetségek belső jogorvoslati fórumain, másrészt a Sport Állandó Választottbíróság előtt, amely Magyarországon az egyik legfontosabb, kvázi-bíróági jogvédelmi intézmény. A választottbíróság döntései véglegesek és kötelezőek, ugyanakkor rendes bírósági kontroll lehetősége is fennállhat, ha az eljárás során súlyos eljárási jogsértés vagy alapvető jog sérelme merült fel.³⁷⁰

Nemzetközi dimenzióban a sportolói jogvédelem a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) előtt teljesedik ki, amely a nemzetközi sportviták végső fóruma. A CAS eljárásai a svájci jog és a nemzetközi sportjog (lex sportiva) elvei szerint zajlanak, és a sportolók számára biztosítják az érdemi, független jogorvoslat lehetőségét. A CAS gyakorlatának egyik hangsúlyos üzenete, hogy a sportolói jogvédelem nem válhat illuzórikussá a sportági autonómia mögé rejtve; a sportolónak tényleges lehetőséget kell biztosítani jogainak megvédésére, mint a WADA–Orosz Rugby Szövetség és Ogarov ügy kapcsán.³⁷¹

Megállapítható, hogy a sportolói felelősség és jogvédelem közötti egyensúly kulcsfontosságú a modern sportjog fejlődése szempontjából. A sportoló egyszerre alanya és tárgya a sportjogi szabályozásnak: tőle várható el a fair play, a fegyelmezettség és a sportszerűség, ugyanakkor számára is biztosítani kell az emberi méltóság, az egészséghez való jog és a jogorvoslathoz való jog érvényesülését. A sportági autonómia csak addig terjedhet, ameddig az nem veszélyezteti e garanciákat. A jogfejlődés iránya ezért a felelősségi szabályok objektivizálása mellett a jogvédelmi mechanizmusok megerősítése felé mutat,

³⁶⁹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 157.

³⁷⁰ Sárközy Tamás, *Sport és állam* (Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2011), 121.

³⁷¹ CAS 2011/A/2384, *WADA v. RFU & Ogarov*

amely a sportolókat a jogrendszer teljes jogú szereplőivé teszi a sportági autonómia keretein belül is.

V.3.5. A sportolói jogviszony nemzetközi dimenziói

A sportolói jogviszony nemzetközi dimenziója a globalizált sportvilág egyik legmarkánsabb jellemzője. A modern sport túllépte az államhatárok korlátait: a sportolók mobilitása, a nemzetközi versenyrendszerek, a globális médiapiac és a transznacionális sportszövetségek együttesen járultak hozzá ahhoz, hogy a sportjog napjainkban alapvetően nemzetközi, sőt szupranacionális normarendszerként működik. A sportolói jogviszony így nem csupán a nemzeti jog és a sportági szabályrendszerek metszéspontjában, hanem az ún. *lex sportiva* – a nemzetközi sportjog sajátos, autonóm normarendszere – keretében is értelmezendő.³⁷²

A *lex sportiva* fogalma a nemzetközi sportági szövetségek, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) és a Nemzetközi Sportdöntőbíróság (Court of Arbitration for Sport, CAS) által kialakított szabályok, eljárások és döntések összességét jelöli. E normarendszer sajátossága, hogy formálisan nem állami jogforrás, mégis kötelező erővel bír a sportolókra és a sportszervezetekre nézve, mivel azok szerződéses alapon elfogadják annak hatályát. Amikor egy sportoló nemzetközi szövetséghez regisztrál, versenyengedélyt szerez, vagy nemzetközi eseményen vesz részt, hallgatólagosan aláveti magát a *lex sportiva* rendelkezéseinek. E szerződéses kötelezettségvállalás a sport autonóm jogrendjének egyik alapja.³⁷³

A sportolói jogviszony nemzetközi dimenziójának meghatározó területe a nemzetközi munkajog és az uniós jog kapcsolata. Az Európai Unió Bírósága (EUB) több precedensértékű döntésében megerősítette, hogy a sportolók –

³⁷² Nafziger – Ross, *Handbook on International Sports Law*, 42.

³⁷³ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 22.

különösen a hivatásos sportolók – munkavállalónak minősülnek, és ezért jogosultak az uniós alapszabadságok, mindenekelőtt a munkavállalók szabad mozgása védelmére.³⁷⁴ Bosman-ügy (C-415/93) e tekintetben mérföldkőnek tekinthető, mivel kimondta, hogy a sportolók átigazolását korlátozó szabályok ellentétesek az uniós joggal, és a sportszervezetek nem korlátozhatják önkényesen, hogy a szerződésük lejártát követően a sportolók más tagállamban munkát vállaljanak.³⁷⁵

A Bosman-ítéletet követően az uniós joggyakorlat számos más ügyben is továbbfejlesztette a sportolói jogviszony nemzetközi jogi értelmezését. A Kolpak-ügy (C-438/00) kiterjesztette a munkavállalói szabadság érvényesülését az EU-n kívüli, társulási megállapodással rendelkező országok sportolóira is, míg a Simutenkov-ügy (C-265/03) megerősítette, hogy az orosz labdarúgó az EU–Oroszország partnerségi megállapodás alapján hasonló jogokat élvez. E döntések nyomán az európai sportpiac nyitottabbá vált, a sportolói mobilitás pedig a nemzetközi munkaerőpiac szerves részévé lépett elő.³⁷⁶

A sportolói jogviszony nemzetközi jellege nem csupán a munkajog, hanem a fegyelmi és jogorvoslati mechanizmusok szintjén is érvényesül. A CAS, mint a lex sportiva központi intézménye, globális jogvédelmi fórumként működik, amelyhez a sportolók a nemzetközi sportszövetségek határozataival szemben fordulhatnak. A CAS döntései a svájci székhelyből fakadóan a svájci jog és a nemzetközi jogelvek alapján születnek, ugyanakkor világszerte elismert iránymutató jelentőséggel bírnak. A CAS gyakorlatában a sportolói jogviszony nemzetközi dimenziója kettős: egyrészt a jogviták egységes, transznacionális rendezését szolgálja, másrészt garanciát nyújt arra, hogy a sportolók jogai – a nemzeti jogrendszerektől részben függetlenül – érdemben érvényesülhessenek.³⁷⁷

³⁷⁴ Európai Unió, *Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés* (Luxembourg: Európai Unió Kiadója, 2012), 45. cikk.

³⁷⁵ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 163.

³⁷⁶ James, *Sports Law*, 101.

³⁷⁷ Siekmann, *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*, 31.

Kiemelt nemzetközi terület a doppingellenes jog, amely a sportolói felelősség és a sportolói jogviszony egyik leginkább szervezett nemzetközi szabályozási rendszere. A World Anti-Doping Agency (WADA) által kidolgozott World Anti-Doping Code világszerte egységesen alkalmazott normarendszerré vált, amely a sportolói magatartásra vonatkozó objektív felelősségi elvet testesíti meg. Magyarországon a HUNADO mint nemzeti szervezet e rendszer részeként működik, így a magyar sportolókra is közvetlenül kihat a nemzetközi doppingjog normarendszere. A WADA-kódex révén a sportolói jogviszony nem pusztán nemzeti, hanem ténylegesen globális felelősségi és jogvédelmi struktúrába illeszkedik.³⁷⁸

A sportolói jogviszony nemzetközi dimenziója összefügg az emberi jogi normákkal és az etikai felelősség kérdésével is. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság által elfogadott Olimpiai Charta rögzíti, hogy a sport gyakorlása alapvető emberi jog, és minden sportolót megillet a diszkriminációtól mentes részvétel lehetősége. Az ENSZ és az Európa Tanács is egyre nagyobb hangsúlyt helyez a sportolók jogainak védelmére, különösen a gyermek- és női sportolók, valamint a menekült sportolók helyzetére. Az International Labour Organization (ILO) és a UNESCO együttműködésében megfogalmazott irányelvek pedig a sportolói munkaviszonyok tisztességes feltételeinek globális standardjait igyekeznek erősíteni.³⁷⁹

A sportolói jogviszony nemzetközi dimenziói tehát sokrétűek: a gazdasági globalizáció, az uniós munkajog, a lex sportiva, a doppingellenes szabályozás és az emberi jogi normák együttese határozza meg a sportolók helyzetét. A sportoló ma már nem pusztán egy klub vagy nemzeti szövetség tagja, hanem egy globális jogi rendszer résztvevője, akinek jogait és kötelezettségeit nemzetközi normák hálózata formálja. A jövő kihívása abban rejlik, hogy e rendszerek összhangját

³⁷⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 166.

³⁷⁹ Rook – Heerdt, *The Routledge Handbook of Mega-Sporting Events and Human Rights*, 77.

fenntartva a sportágak autonómiája és a sportolók alapvető jogai egyaránt biztosítottak maradjanak.

V.4. A színlelt szerződések, szerződésszegés

A sport világában a szerződések nem csupán gazdasági, hanem társadalmi és erkölcsi funkciót is betöltenek: biztosítják a versenyrendszer működését, a sportolói jogviszonyok stabilitását, valamint a sportolók, klubok és szövetségek közötti bizalmi viszony fenntartását. Ugyanakkor a sportjog speciális természete – amelyben a piaci, jogi és sportszakmai szempontok szorosan összekapcsolódnak – fokozottan kiteszi a jogviszonyokat a színlelt szerződések, illetve a szerződésszegések problémájának.

A sportpiac sajátossága, hogy a felek – különösen a professzionális sportban – gyakran gazdasági érdekből, adminisztratív vagy adózási megfontolásokból alakítanak ki látszólagos konstrukciókat, amelyek eltérnek a jogszabályok által elvárt tartalomtól. A színlelés, illetve a szerződésszegés kérdésköre ezért nem pusztán technikai jogi probléma, hanem a sport autonómiájának, integritásának és tisztaságának központi kérdése.³⁸⁰

A sportjog rendszerében a szerződéses viszonyok jelentik azt az alapstruktúrát, amelyre a sporttevékenység egész működése épül. A sportoló és a sportszervezet kapcsolatát meghatározó megállapodások egyszerre hordozzák a polgári jogi és a munkajogi viszonyok elemeit, miközben a sport autonóm szabályrendszere is érvényesül bennük. Ebben a komplex környezetben különösen érzékeny kérdéssé válik a szerződések valós tartalma és azok jogszerűsége.

A sportvilág gazdasági súlya – amely a professzionális sportágakban jelentős pénzmozgásokkal jár – fokozottan kiteszi a feleket annak a kísértésnek, hogy a formális jogszabályi előírásokat saját érdekeikhez igazítsák. A színlelt szerződések és a szerződésszegések ezért a sportjog egyik legsúlyosabb

³⁸⁰ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 173.

problémakörét jelentik. A színlelés célja tipikusan a jogszabályok megkerülése, különösen a közterhek, adózási kötelezettségek vagy munkajogi garanciák elkerülése érdekében. A szerződésszegés pedig gyakran a sportolói mobilitás, a klubok közötti verseny, illetve a gazdasági érdekek következményeként jelenik meg. E két jelenség nemcsak a felek közötti jogviták számát növeli, hanem a sport integritását és erkölcsi alapjait is veszélyeztetheti.³⁸¹

Véleményem szerint a sportjogi autonómia és a közjogi kontroll egyensúlya e tárgykörben különösen kényes: a sportszövetségeknek és a kluboknak tiszteletben kell tartaniuk a magánjogi autonómiát, ugyanakkor kötelesek biztosítani a jogszerűség, az átláthatóság és a tisztességes verseny elveinek az érvényesülését.

V.4.1. A színlelt szerződések jogi fogalma és sportjogi jelentősége

A Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 6:95. §-a kimondja, hogy színlelt szerződés az, amelyet a felek azért kötnek, hogy akaratukkal ellentétes, a kívül világ számára félrevezető látszatot keltsenek.³⁸² A sportjogban e fogalom sajátos jelentőséget nyer, mivel a sporttevékenység jogi kereteit több jogág határterületén szükséges értelmezni: a polgári jog, a munkajog, az adójog, valamint a sportági autonóm szabályrendszer egyaránt befolyásolja a jogviszony tartalmát.

A sportolói szerződések számos esetben formailag polgári jogi szerződésként jelennek meg – például megbízási vagy vállalkozási szerződés formájában –, ugyanakkor ténylegesen a munkaviszonyra jellemző ismérveket mutatják. A bírósági gyakorlat alapján a jogviszony minősítésénél nem az elnevezés, hanem a valós tartalom az irányadó: amennyiben a sportoló a klub utasításai szerint, annak eszközeivel, személyesen és díjazás ellenében látja el tevékenységét, a jogviszony munkaviszonynak minősülhet.³⁸³

³⁸¹ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 173.

³⁸² 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 6:95. §

³⁸³ Kúria, Mfv.I.10.157/2019/5. (2019)

E minősítési elv összhangban áll a magyar munkajogi és adójogi joggyakorlattal is, amely következetesen a tényleges alá-fölérendeltségi viszonyt, a rendszeres munkavégzést és a gazdasági függőséget tekinti a munkaviszony elsődleges ismérveinek. A sportolói jogviszony sajátosságai ugyan indokolhatják az atipikus foglalkoztatási formák alkalmazását, azonban ezek nem szolgálhatják a munkajogi garanciák és közterhek megkerülését.

A színlelés nem pusztán jogi formalizmus, hanem a sport társadalmi megítélését is kedvezőtlenül befolyásolja. Az ilyen szerződéses konstrukciók gyakran a közteherviselés kijátszására, a társadalombiztosítási jogviszony elkerülésére, illetve a sportolói jogállás manipulálására irányulnak. A sportjogi szakirodalom szerint a színlelés elleni fellépés a sportgazdaság átláthatóbbá és jogkövetőbbé válásának egyik előfeltétele.³⁸⁴

A sport autonómiájába vetett közbizalom fenntartása érdekében ezért kiemelt jelentősége van annak, hogy a sportszervezetek és sportvállalkozások szerződéses gyakorlata megfeleljen a jogállamiság, az átláthatóság és a tisztességes foglalkoztatás alapelveinek. A színlelt szerződések rendszerszintű jelenléte ugyanis nemcsak egyéni jogsérelmekhez vezethet, hanem hosszú távon alááshatja a sport társadalmi legitimációját és erkölcsi hitelességét is.

V.4.2. A sportban előforduló színlelt szerződéses konstrukciók

A színlelt szerződések egyik legismertebb formája a „vállalkozó sportoló” modell, amikor a sportoló – gyakran adózási okokból – egyéni vállalkozóként számláz a sportszervezet felé, miközben ténylegesen annak alkalmazottjaként, irányítási és ellenőrzési viszonyban végzi tevékenységét. A konstrukció célja többnyire a munkajogi kötelezettségek és a járulékkerhek elkerülése, amely azonban a gyakorlatban a társadalombiztosítás és a sportoló jogvédelmének rovására történhet. A bíróságok ezért a valós munkavégzési feltételek alapján nem

³⁸⁴ Princzinger, *Sportjog I.*, 181.

ritkán átminősítik a jogviszonyt, munkaviszonnyá nyilvánítva a látszólagos vállalkozói szerződést.

E konstrukció különösen elterjedt a professzionális csapatsportágakban, ahol a sportolók teljesítménye gazdasági szempontból jelentős értéket képvisel, ugyanakkor a klubok törekednek a foglalkoztatási költségek minimalizálására. A színlelt vállalkozói jogviszony azonban nem csupán a munkajogi garanciák megkerülését eredményezi, hanem torzítja a sportolói piacot is, mivel tisztességtelen versenyelőnyt biztosíthat azon sportszervezetek számára, amelyek jogellenes konstrukciókat alkalmaznak.

Egy másik gyakori forma az átigazolási és ügynöki szerződések mögé rejtett pénzmozgások esete. A klubok és a játékosügynökök olykor reklám- vagy szponzori megállapodásként tüntetik fel az átigazolási díjakat vagy jutalékokat, ezzel elkerülve a szövetségi díjfizetési kötelezettséget, illetve megkerülve a pénzügyi fair play korlátait. Az ilyen magatartás a sportetika és a jogállamiság szempontjából egyaránt súlyos sérelem, mivel mesterségesen torzíthatja a versenyt és átláthatatlanná teheti a gazdasági folyamatokat. Az UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations kifejezetten tiltja a színlelt pénzügyi ügyleteket, és szankcionálja azokat, akár a nemzetközi versenyektől való eltiltás formájában is.³⁸⁵

Véleményem szerint ezen pénzügyi konstrukciók nemzetközi szinten is fokozott figyelmet kapnak, mivel alkalmasak lehetnek a pénzmosás, a rejtett tulajdonosi struktúrák és a tiltott harmadik fél általi befolyásszerzés elfedésére is. A sportgazdaság globalizációja következtében ezért a nemzetközi sportszövetségek egyre szigorúbb transzparencia- és jelentéstételi kötelezettségeket írnak elő, amelyek célja a sportpiac integritásának és pénzügyi tisztaságának megerősítése.

V.4.3. A szerződésszegés fogalma és megnyilvánulásai a sportjogban

³⁸⁵ Nafziger – Ross, *Handbook on International Sports Law*, 187.

A szerződésszegés a sportjogban a klasszikus polgári jogi fogalomhoz képest tágabb értelmet nyer. A sportolói szerződés ugyanis nem pusztán anyagi vagy szolgáltatási kötelezettségeket rögzít, hanem erkölcsi, magatartási és fegyelmi elvárásokat is tartalmazhat. A sportoló ezért nem kizárólag akkor szeg szerződést, ha elmulasztja versenyzési vagy edzéskötelezettségének teljesítését, hanem akkor is, ha a klub jó hírnevét sértő magatartást tanúsít, doppingvétséget követ el, vagy a csapategységet veszélyeztető cselekményt valósít meg.

A sportolói szerződés sajátos normatív tartalma miatt a szerződésszegés megítélése nem korlátozódhat kizárólag a klasszikus kötelmi jogi teljesítés–nemt teljesítés dichotómiájára. A sportoló magatartása ugyanis a sportág értékrendjének és erkölcsi normáinak kontextusában is értelmezendő, amely indokolttá teszi a fokozott fegyelmi és etikai elvárások érvényesítését.

A Sporttv. 19. §-a felhatalmazza a sportszövetségeket arra, hogy a szerződésszegő sportolóval szemben fegyelmi intézkedést alkalmazzanak.³⁸⁶ Ennek célja nem csupán a szerződéses rend fenntartása, hanem a sport erkölcsi integritásának védelme is. A szerződésszegés jogkövetkezménye kettős: egyrészt alkalmazhatók a polgári jogi szankciók (például kártérítés vagy azonnali hatályú szerződésbontás), másrészt a sportági fegyelmi büntetések is (például eltiltás, pénzbírság, a versenyengedély visszavonása).³⁸⁷

E kettős szankciórendszer a sport autonóm jogrendjének egyik lényeges sajátossága, amely lehetővé teszi, hogy a jogsértések ne csupán gazdasági, hanem sportszakmai és erkölcsi szempontból is értékelésre kerüljenek. A sportági fegyelmi jog így nem pusztán represszív funkciót tölt be, hanem a sport közösségi normarendszerének fenntartását is szolgálja.

Álláspontom szerint a szerződésszegés és a fegyelmi felelősség közötti határvonal a sportjogban gyakran elmosódik: a polgári jogi kötelezettségszegés ugyanis

³⁸⁶ 2004. évi I. törvény a sportról, 19. §

³⁸⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 177.

egyúttal sportági fegyelmi vétségként is értékelhető, ami a sportjogi szabályozás sajátos kettősségét szemlélteti.

Ezen kettősség a sportjog egyik legkarakteresebb vonása, amely egyszerre fejezi ki a sport autonómiáját és a jogállami felelősség érvényesülését. A sportjogi felelősségi rendszer így nem választható el a sport társadalmi küldetésétől és erkölcsi értékrendjétől, hanem azokkal szerves egységet alkot.

V.4.4. A szerződés felmondása és a „just cause” elv a sportban

A sportjog egyik legérzékenyebb területe a szerződések egyoldalú megszüntetésének jogszerűsége. A „just cause”, vagyis az indokolt felmondás elve a FIFA és a CAS joggyakorlatában alakult ki, és mára nemzetközi sztenderddé vált. Ennek értelmében a sportoló akkor jogosult egyoldalúan felmondani szerződését, ha klubja lényeges kötelezettségét megszegi, például tartósan nem fizeti a díjazást, nem biztosítja a megfelelő edzőkörülményeket, vagy emberileg méltatlan bánásmódot tanúsít.

A CAS következetes joggyakorlata értelmében – így különösen a CAS 2014/A/3707, *Al-Arabi SC v. Jonas Gonçalves Oliveira* ügyben hozott döntés alapján³⁸⁸ – a „just cause” fennállása minden esetben az ügy egyedi körülményeinek, valamint a felek magatartásának átfogó mérlegelésével állapítható meg. Ezzel szemben a sportoló alaptalan vagy önkényes szerződésbontása – így különösen a kizárólag magasabb jövedelem reményében történő klubváltás – szerződésszegésnek minősülhet, amely fegyelmi jogkövetkezmények alkalmazását, eltiltást, valamint a klub részéről kártérítési igény érvényesítését is megalapozhatja.³⁸⁹

Véleményem szerint ezen elv ezért kettős funkciót tölt be: egyrészt védi a sportolót a klub visszaéléseivel szemben, másrészt korlátozza az önkényes

³⁸⁸ CAS 2014/A/3707, *Al-Arabi SC v. Jonas Gonçalves Oliveira*

³⁸⁹ Princzinger, *Sportjog I.*, 188.

mobilitást, így a sportszakmai stabilitás és a szerződéses fegyelem egyik legfontosabb garanciájaként értelmezhető.

A „just cause” doktrína egyben a sportjogi szerződéses rendszer egyik legfontosabb stabilizáló mechanizmusa, amely a szerződéses hűség elvét és a sportolói munkajog sajátos védelmi funkcióját integrálja. A sportolói szerződés nem pusztán gazdasági megállapodás, hanem olyan hosszú távú együttműködési viszony, amely a sportszakmai tervezhetőség, a csapatkohézió és a versenyrendszer működőképességének alapját képezi.

A nemzetközi sportjogi gyakorlatban a „just cause” elvének alkalmazása szorosan kapcsolódik a szerződéses stabilitás (contractual stability) alapelveéhez, amelyet a FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players is kifejezetten rögzít.³⁹⁰ E szabályozás célja annak biztosítása, hogy a szerződéses jogviszonyok ne váljanak a sportolói piac spekulatív eszközeivé, és a klubok hosszú távú sportszakmai és pénzügyi tervezése kiszámítható maradjon.

A CAS gyakorlata alapján a „just cause” fennállása tipikusan akkor állapítható meg, ha a klub szerződésszegése tartós, súlyos és a sportoló számára ellehetetleníti a sporttevékenység folytatását. Ilyen eset lehet különösen a többhavi bérhátralék, a jogellenes kizárás az edzésmunkából, a versenyzési lehetőség indokolatlan megvonása vagy a sportoló emberi méltóságát sértő bánásmód.

Ezzel szemben a pusztán gazdasági motivációból – például magasabb fizetés vagy kedvezőbb szerződés reményében – történő egyoldalú szerződésbontás a CAS állandó gyakorlata szerint nem minősül indokolt felmondásnak, és a sportolóval szemben sportjogi és polgári jogi jogkövetkezmények alkalmazását alapozhatja meg.

A „just cause” elv tehát nem csupán jogtechnikai kategória, hanem a sport autonóm jogrendjének egyik alapintézménye, amely a sportolói jogvédelem és a

³⁹⁰ IFA, Regulations on the Status and Transfer of Players (Zurich: FIFA 2023), Art. 14–15, 32–35.

versenyrendszer stabilitása közötti egyensúlyt hivatott biztosítani. E doktrína nélkül a professzionális sportpiac működése kiszámíthatatlanná válna, és sérülne a sport gazdasági és erkölcsi integritása egyaránt.

V.4.5. A jogkövetkezmények rendszere és a sport integritásának védelme

A színlelt szerződések és a szerződésszegések elleni fellépés célja nem kizárólag az egyedi jogsértések szankcionálása, hanem a sport egész rendszerének erkölcsi, jogi és gazdasági tisztaságának megőrzése. A sportolói szerződések átláthatósága a versenysemlegesség és a közbizalom egyik alapvető feltétele, hiszen a sport mint társadalmi intézmény csak addig maradhat legitim, amíg működése megfelel a jogállami normáknak, a fair play elvének és a közpénzekkel való felelős gazdálkodás követelményeinek. A sport integritása nem pusztán sportszakmai, hanem közérdekű érték, amelynek védelme az autonóm sportirányítás és az állami jogrend közös felelőssége.

A Sporttv., a Polgári Törvénykönyv, valamint a sportági szövetségek szabályzatai együttesen alkotják azt a normatív keretrendszert, amely lehetővé teszi a visszaélések feltárását, jogi minősítését és szankcionálását. A polgári jogi jogkövetkezmények – így különösen a szerződés semmisségének megállapítása, a kártérítési felelősség, valamint a jogalap nélküli gazdagodás jogintézménye – a sportjogi jogvitákban is teljes körűen érvényesülnek.

A jogkövetkezmények rendszere a sportjogban többszintű struktúraként jelenik meg: a polgári jogi felelősség, a sportági fegyelmi felelősség, az adójogi és társadalombiztosítási jogkövetkezmények, valamint adott esetben a büntetőjogi szankciók egymással párhuzamosan érvényesülhetnek. Ez a normatív komplexitás tükrözi a sportgazdaság sajátos jellegét, ahol a piaci, közjogi és erkölcsi dimenziók egymással szoros összefüggésben működnek.

Ugyanakkor a sportjogi szankciók alkalmazása során kiemelt jelentősége van az arányosság és a méltányosság elvének, mivel a sportolói pálya időben korlátozott, és a túlzott szankciók – különösen a többéves eltiltások vagy a versenyengedély

visszavonása – adott esetben a sportolói karrier végleges megszakadását is eredményezhetik. A sportolói egzisztencia sajátos sérülékenysége indokolja, hogy a jogalkalmazás során a represszív szankciók mellett a preventív és korrekciós eszközök is hangsúlyt kapjanak.³⁹¹

E körben egyre nagyobb szerepet kapnak az alternatív vitarendezési mechanizmusok, így különösen a sportági választottbíróági fórumok és a mediációs eljárások, amelyek lehetőséget teremtenek a jogviták gyors, szakmailag megalapozott és méltányos rendezésére.³⁹² A Sport Állandó Választottbíróóság, valamint nemzetközi szinten a Court of Arbitration for Sport (CAS) olyan specializált jogvédelmi fórumok, amelyek egyszerre biztosítják a sport autonómiájának tiszteletben tartását és a jogállami garanciák érvényesülését.

A sport integritásának védelme napjainkban egyre inkább preventív szabályozási logikát követ. A compliance-rendszerek, az etikai kódexek, a pénzügyi átláthatósági követelmények, valamint a licencrendszerek mind azt a célt szolgálják, hogy a jogsértések ne utólagos szankcionálás, hanem megelőzés útján kerüljenek visszaszorításra.³⁹³ E preventív megközelítés összhangban áll az Európai Unió sportpolitikájával és az Európai Bizottság sportintegritásra vonatkozó ajánlásaival is.

A sportjogi szabályozás álláspontom szerint nem pusztán represszív eszközrendszer, hanem a sport autonómiájának, erkölcsi hitelességének és társadalmi legitimációjának egyik legfontosabb védelmi garanciája. A jogkövetkezmények rendszere akkor tölti be rendeltetését, ha egyszerre biztosítja a jogsértések hatékony szankcionálását, a sportolók és sportszervezetek

³⁹¹ Nagy, *Sport és büntetőjog*, 52.

³⁹² Ian S. Blackshaw, *Sport, Mediation and Arbitration* (The Hague: T.M.C. Asser Press 2009), 52.

³⁹³ Richard Parrish – Samuli Miettinen, *The Sporting Exception in European Law* (London: Routledge 2008), 143.

jogvédelmét, valamint a sport társadalmi küldetésének és értékrendjének hosszú távú fenntarthatóságát.³⁹⁴

V.5. A Bosman-precedens

A sport és az európai jog kapcsolatának történetében kevés döntés gyakorolt akkora hatást, mint az Európai Bíróság 1995. december 15-én hozott ítélete a C-415/93. sz. Bosman-ügyben. A döntés nem csupán egy konkrét sportjogi vita lezárását jelentette, hanem mérföldkövet is az európai sportgazdaság és a sportjog fejlődésében. A Bosman-precedens kérdésköre a dolgozat korábbi fejezeteiben már több összefüggésben is megjelent, ezért jelen fejezet célja az eddig kifejtett megállapítások rendszerezett összegzése és önálló, átfogó elemzése. A Bosman-ítélet a sport autonómiájának addig szinte sérthetetlennek hitt rendszerét új alapokra helyezte, kimondva, hogy a sport sem áll az uniós jog, különösen a munkavállalók szabad mozgásának elve felett.

A döntés azóta a sportjog európai integrációjának és a „lex sportiva europeana” kialakulásának szimbólumává vált. A Bosman-ítélet jelentősége túlmutat a labdarúgás világán: a sport és az európai belső piac viszonyának újragondolását indította el, és egyben megteremtette a sportgazdaság uniós jogi kereteinek alapját. A döntés nyomán a sport immár nem csupán kulturális és társadalmi jelenséggént, hanem az egységes piac szerves részeként is értelmezendő.

V.5.1. Az ügy előzményei és tényállása

Jean-Marc Bosman belga labdarúgó 1990-ben a Royal Club Liège csapatának játékosa volt. Amikor szerződése lejárt, új szerződést kívánt kötni a francia US Dunkerque klubbal, ám a belga klub – noha a szerződés már nem volt hatályban – megtagadta az átigazolási engedély kiadását, és átigazolási díjat követelt. A

³⁹⁴ Anderson, *Modern Sports Law*, 341.

korabeli szabályok alapján a játékos klubja az átigazolás feltételeként akkor is díjat kérhetett, ha a szerződés már lejárt. Mivel a Dunkerque nem kívánta megfizetni a követelt összeget, Bosman játékjogát felfüggesztették, és gyakorlatilag ellehetetlenítették sportpályafutását.³⁹⁵

Bosman ezután pert indított a belga bíróságok előtt, hivatkozva arra, hogy az UEFA és a belga szövetség átigazolási szabályai ellentétesek az akkori Európai Közösséget létrehozó szerződés 48. cikkével (ma EUMSZ 45. cikk), amely biztosítja a munkavállalók szabad mozgását az Unió területén. A belga bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett az Európai Bíróság elé, amelynek így lehetősége nyílt első ízben kimondani, hogy a sporttevékenység — amennyiben gazdasági tevékenységnek minősül — az uniós jog hatálya alá tartozik.³⁹⁶

Az ügy különlegességét az adta, hogy a sport addig nagyrészt zárt, autonóm normarendszerként működött, amelynek szabályait a nemzeti és nemzetközi sportszövetségek alakították ki, jelentős állami és uniós jogi kontroll nélkül. Bosman fellépése ezért nem csupán egyéni jogvita volt, hanem a sportirányítás egész rendszerét érintő strukturális kihívás.

V.5.2. Az Európai Bíróság döntése és jogi érvelése

Az Európai Bíróság ítéletében megerősítette, hogy a hivatásos sportolók — akik ellenszolgáltatás fejében nyújtanak teljesítményt — munkavállalónak minősülnek az uniós jog értelmében. Ezáltal rájuk is alkalmazandók a munkavállalók szabad mozgásának szabályai. Az átigazolási díj követelése szerződéses lejárat után, illetve a külföldi játékosok számának korlátozása olyan intézkedésnek minősült, amely akadályozza a munkavállalás szabadságát, és így ellentétes az EUMSZ 45. cikkével.³⁹⁷

³⁹⁵ James, *Sports Law*, 97.

³⁹⁶ Sárközy, *Sportjog – A 2004-es sporttörvény magyarázata*, 162.

³⁹⁷ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, *A magyar sport jogi szabályozása*, 134.

Véleményem szerint a döntés egyik kulcsmondata az, hogy „a sport gazdasági tevékenységként nem mentesülhet az uniós jog általános elvei alól”, mivel ezzel a Bíróság kimondta, hogy a sport autonómiája — bár kulturális és társadalmi érték — nem jelent jogon kívüliséget. A sportági szabályozás csak addig élvezhet különleges elbánást, amíg az nem sérti az uniós jog alapelveit, különösen az egyenlő bánásmód és a munkavállalás szabadságának követelményét.

A Bíróság ugyanakkor elismerte, hogy bizonyos, „csak a sporthoz kapcsolódó” szabályok (például a nemzeti válogatottsági jogosultság) kivételt képezhetnek, amennyiben azok nem gazdasági természetűek.

Ezzel az ítélet megteremtette a sport autonómiájának funkcionális korlátait: a sport sajátos természetéből fakadó szabályok fennmaradhatnak, azonban nem korlátozhatják aránytalanul az uniós alapjogokat és a belső piac működését. A Bosman-ítélet így egyensúlyt teremtett a sport kulturális sajátosságai és a gazdasági integráció követelményei között.

A döntés hosszú távon alapvetően átalakította az európai játékospiacot, megszüntette a szerződés lejárta utáni átigazolási díj intézményét, és liberalizálta az uniós játékosok foglalkoztatását. A folyamat eredményeként a sportolói mobilitás az uniós munkaerőpiac szerves részévé vált.

V.5.3. A döntés következményei a sportjogban

A Bosman-ítélet közvetlen hatásaként megszűnt a szerződés lejárta utáni átigazolási díj intézménye, és az európai labdarúgásban megszületett a „szabad játékos” (free agent) jogintézménye. Ezzel a sportolók először kapták meg a munkavállalói szabadság tényleges garanciáit, és a klubok közötti viszonyokban is új egyensúly jött létre. Az UEFA és a FIFA kénytelen volt átalakítani átigazolási szabályait annak érdekében, hogy azok összhangba kerüljenek az uniós joggal.³⁹⁸

³⁹⁸ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 135.

Álláspontom szerint a döntés gazdasági és szervezeti hatásai is mélyrehatóak voltak: a klubok kénytelenek lettek újfajta szerződéses struktúrákat kialakítani, megnőtt a sportolói fizetések jelentősége, és a játékosügynöki tevékenység is új szabályozási keretet kapott. A Bosman-precedens tehát nemcsak jogi, hanem piaci forradalmat is elindított az európai sportban.³⁹⁹

A döntés következtében a sportolók alkupozíciója számottevően megerősödött, hiszen a szerződéses szabadság tényleges érvényesülése lehetővé tette számukra, hogy sportpályafutásukat immár ne kizárólag a klubok gazdasági érdekei, hanem saját szakmai és egzisztenciális szempontjaik szerint alakítsák. A sportolói mobilitás az európai munkaerőpiac részévé vált, ami a sportgazdaság szerkezetét is alapvetően átalakította.

Ezzel párhuzamosan a klubok gazdasági stratégiája is módosult: a hosszabb távú szerződéskötések, a fiatal játékosok képzésébe történő befektetések, valamint a játékospiaci spekulációk új üzleti modelleket hívtak életre. A Bosman-ítélet így közvetve hozzájárult a modern európai sportipar kialakulásához is.⁴⁰⁰

V.5.4. A Bosman-ügy utóélete és tovább gyűrűző hatása

A Bosman-precedens nem elszigetelt döntés maradt. Az Európai Bíróság későbbi ítéleteiben tovább bővítette a sport és az uniós jog viszonyának értelmezését. A Bosman-precedens nem elszigetelt döntés maradt. Az Európai Bíróság későbbi ítéleteiben tovább bővítette a sport és az uniós jog viszonyának értelmezését. A Kolpak-ügy (C-438/00) és a Simutenkov-ügy (C-265/03) kiterjesztette a szabad mozgás elvét azokra a harmadik országbeli sportolókra is, akik az EU-val társulási megállapodás alapján tartózkodnak tagállami területen. A Meca-Medina-ügy (C-519/04) pedig kimondta, hogy még a doppingellenes szabályok is vizsgálhatók az uniós versenyjog szempontjából, ha gazdasági hatással bírnak.

³⁹⁹ James, *Sports Law*, 98.

⁴⁰⁰ James, *Sports Law*, 99.

E döntések együttesen hozzájárultak ahhoz, hogy a sportjog európai jogági részrendszerre váljon, ahol a sport autonómiája az uniós alapelvekkel összhangban érvényesül.

Mindezen fejlemények eredményeként az EU intézményei is fokozott figyelmet fordítottak a sport jogi dimenziójára. A 2007-es Fehér Könyv a sportról már kifejezetten elismerte a sport „sajátos természetét”, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a sport sem lehet jogon kívüli tér. A Bosman-ítélet nyomán tehát megszületett az európai sportjog kettős szerkezete: a sport autonómiája és az uniós jog elsődlegessége közötti dinamikus egyensúly.⁴⁰¹

E jogfejlődési folyamat eredményeként az uniós jogban kialakult a „sport sajátos természete” (specificity of sport) doktrína, amely lehetővé teszi bizonyos sportági sajátosságok figyelembevételét, ugyanakkor fenntartja az uniós alapjogok és piaci szabadságok elsődlegességét. A sport immár nem kivétel, hanem sajátos szabályozási tárgy az uniós jogrendben.

A Bosman-ítélet és az azt követő joggyakorlat így egy olyan normatív keretrendszert hozott létre, amelyben a sport autonómiája nem megszűnik, hanem európai jogi kontroll alá kerül, biztosítva ezzel a jogbiztonságot és a versenysemlegességet.⁴⁰²

V.5.5. A Bosman-precedens jelentősége a magyar sportjogra nézve

A Bosman-ügy hatása a magyar sportjogra is gyorsan érvényesült, különösen az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően. A magyar sportegyesületek és sportszövetségek átigazolási szabályzatait módosítani kellett annak érdekében, hogy azok megfeleljenek a munkavállalói szabadság elvének.

A Sporttörvény (2004. évi I. törvény) már a Bosman-elvet tükrözte, amikor a sportolói szerződéseket polgári jogi szerződésként, nem pedig alá-

⁴⁰¹ James, *Sports Law*, 100.

⁴⁰² James, *Sports Law*, 101.

fölérendeltségen alapuló munkajogviszonyként kezelte, ezzel is biztosítva a sportolói mobilitást és a szerződéses szabadságot.

A Bosman-precedens így a magyar jogban is megerősítette a sport magánjogi természetét, ugyanakkor felhívta a figyelmet az autonóm sportjog korlátaira. A nemzeti sportszövetségek szabályzatainak összhangban kell állniuk nemcsak a hazai jogrenddel, hanem az uniós alapelvekkel is. A magyar bíróságok ma már hivatkoznak a Bosman-ítéletben lefektetett elvekre, különösen a munkavállalás szabadsága és az egyenlő bánásmód követelményének vizsgálatakor.⁴⁰³

Összességében véleményem szerint a Bosman-precedens a sport autonómiáját nem gyengítette, hanem európai jogi keretek közé emelte. Megteremtette a sportjog és az uniós jog közötti dialógust, amely a mai napig meghatározza a sportgazdaság, a szerződéses szabadság és az alapvető jogok egyensúlyát. A döntés üzenete álláspontom szerint ma is aktuális: a sport lehet autonóm, de csak a jogállami keretek és az emberi jogok tiszteletben tartásával. Ez a Bosman-ügy valódi öröksége – nemcsak a sport, hanem az európai jogfejlődés történetében is. A magyar sportjog fejlődése így szervesen illeszkedik az európai sportjogi integráció folyamatába, amely a sportgazdaság modernizációját, a sportolói jogvédelem erősítését és a sportpiac jogállami működését egyaránt szolgálja. A Bosman-precedens e folyamat sarokkövének tekinthető.

V.6. További precedens értékű jogesetek

A sportjog nemzetközi fejlődése az utóbbi évtizedekben alapvetően az európai és nemzetközi bíróságok döntéseinek hatására formálódott. A sport autonómiájának korábban abszolútnak tekintett elvét a közösségi jog, a versenyjog és az emberi jogi normák fokozatosan korlátozták, megteremtve a jogállami kontrollt a sportágazat felett. A sport ugyanis nem elszigetelt társadalmi tevékenység, hanem

⁴⁰³ Fejes – Sárközy – Szekeres – Tóth, A magyar sport jogi szabályozása, 134.

a gazdaság, a kultúra és a közjog metszéspontjában elhelyezkedő rendszer, amelynek működése egyre inkább jogi és politikai keretek között zajlik.

Ezen alfejezet célja – a korábban részletesen tárgyalt Bosman-precedensen túlmenően – a nemzetközi sportjog további, meghatározó precedens értékű jogeseteinek bemutatása, amelyek hozzájárultak a sportjogi normák és a közösségi jog elveinek összehangolásához. Az alábbiakban ismertetett ítéletek – a Walrave–Koch, a Meca-Medina, a Kolpak, a Simutenkov és a Pechstein ügy – együttesen jelölik ki azt az európai sportjogi modellt, amelyben a sport önszabályozó autonómiája és a jogrendszer egysége kölcsönösen feltételezik egymást.

A precedensek együttes jelentősége abban ragadható meg, hogy a sportot véglegesen kiemelték a „jogon kívüli társadalmi alrendszer” státuszából, és a modern alkotmányos jogállam normatív környezetébe integrálták. A sportjog ezen fejlődési íve egy olyan autonóm, de jogilag kontrollált szabályozási tér kialakulásához vezetett, amelyben a lex sportiva és az uniós jog kölcsönösen formálják egymást.

V.6.1. Walrave–Koch ügy: a sport gazdasági természetének elismerése

A sport és a közösségi jog kapcsolatának kezdete az 1974-ben hozott Walrave és Koch kontra Union Cycliste Internationale ügy (C-36/74) volt. Ezen ítélet elsőként ismerte el, hogy a sporttevékenység – amennyiben gazdasági jelleggel bír – a közösségi jog hatálya alá tartozik. A két hivatásos kerékpáros a nemzetközi szövetség azon szabálya ellen tiltakozott, amely szerint az országos csapatversenyekben csak az adott nemzet állampolgárai vehetnek részt, függetlenül attól, hogy melyik országban élnek vagy dolgoznak.

Az Európai Bíróság döntése mérföldkőnek számított, mivel kimondta: bár a sport tevékenység bizonyos aspektusai sajátos, nem gazdasági jellegűek (például a válogatott versenyekben való részvétel), a hivatásos sportolók által végzett munka

gazdasági tevékenységnek minősül. A döntés megdöntötte a korábbi felfogást, amely szerint a sport önálló, a jogrendtől független világot képez.⁴⁰⁴

Véleményem szerint a Walrave–Koch ügy hatása messze túlmutatott a kerékpársporton: megalapozta a sport és az uniós gazdasági szabadságok összefonódását, előkészítve a terepet a későbbi Bosman-ítélet és a versenyjogi értelmezések számára. A döntés az uniós jog első lépése volt a sportpiac liberalizációja felé, elismerve, hogy a sporttevékenység nemcsak kulturális, hanem gazdasági értéket is hordoz.

E precedens tehát nem pusztán sportjogi, hanem európai integrációs jelentőséggel is bír, mivel a sportot a belső piac logikájába illesztette, és megnyitotta az utat a sportvállalkozások és sportolók gazdasági jogalanyként történő elismerése előtt.⁴⁰⁵

V.6.2. Meca-Medina ügy: a sport-specifikus arányosság elve

A Walrave–Koch ügyben lefektetett alapelveket több mint harminc évvel később a Meca-Medina és Majcen kontra Bizottság ügy (C-519/04 P) új dimenzióba helyezte. A két hivatásos úszó a Nemzetközi Úszósövetség (FINA) doppingellenes szabályai ellen lépett fel, azt állítva, hogy a szabályok megsértik az uniós versenyjogot és a gazdasági tevékenység szabadságát.

Az Európai Bíróság ezen ítélete kulcsfontosságúvá vált, mivel először ismerte el, hogy a sportági szabályok – bár gazdasági hatással járhatnak – jogszerűek lehetnek, amennyiben céljuk a sport integritásának megőrzése, és e korlátozások arányosak a kitűzött céllal. E döntés szülte meg a sport-specifikus arányosság elvét, amely mára a sportjogi szabályozás egyik alapkőve.⁴⁰⁶

Álláspontom szerint a Meca-Medina ügy lényege, hogy a sport autonómiája nem jelent mentesülést a közösségi jog alól, de a sport jellegéből adódó sajátosságokat

⁴⁰⁴ Stephen Weatherill, *European Sports Law* (Oxford: Hart 2014), 22.

⁴⁰⁵ Weatherill, *European Sports Law*, 23.

⁴⁰⁶ Parrish – Miettinen, *The Sporting Exception in European Law*, 90.

figyelembe kell venni a jogértelmezés során. A döntés ezzel hidat teremtett a sport belső normarendszere, a *lex sportiva*, és az uniós jog között.

A sport-specifikus arányosság elve mára általános mérceként szolgál minden olyan sportági szabály megítélésénél, amely gazdasági hatással bír, így különösen az átigazolási rendszerek, a licenckövetelmények, a pénzügyi fair play és a doppingellenes szabályozás területén.⁴⁰⁷

V.6.3. A Kolpak és Simutenkov ügyek: a diszkriminációmentesség és a munkavállalás szabadsága

A sportjog további fejlődésében meghatározó szerepet játszottak a Kolpak és Simutenkov ügyek, amelyek a munkavállalás szabadságát és a diszkriminációmentesség elvét erősítették meg a sport területén.

A Kolpak kontra Deutscher Handballbund ügy (C-438/00) középpontjában egy szlovák kézilabdázó állt, akinek szerződését a német bajnokság szabályai alapján nem hosszabbították meg, mivel a csapatban túllépték a nem uniós játékosokra vonatkozó kvótát. Az Európai Bíróság döntése értelmében azonban az Európai Unióval társulási megállapodást kötött országok állampolgárai nem diszkriminálhatók a foglalkoztatás területén.⁴⁰⁸

A Kolpak-ítéletet a Simutenkov kontra Real Federación Española de Fútbol ügy (C-265/03) erősítette meg, amelyben egy orosz labdarúgó az EU–Oroszország partnerségi megállapodásra hivatkozva perelt, mivel klubja külföldi kvóta alapján korlátozta játékjogát.

Véleményem szerint ezen döntések a sportvállalkozások és klubok működését is jelentősen átalakították, hiszen a játékospiac liberalizálása új gazdasági és szabályozási kihívásokat hozott.

⁴⁰⁷ Parrish – Miettinen, *The Sporting Exception in European Law*, 91.

⁴⁰⁸ Kevin Kendall, *EU Sports Law and Policy* (London: Routledge 2017), 55

A sportolói mobilitás ilyen mértékű kiszélesítése ugyanakkor újraértelmezte a nemzeti sportpolitikai célokat is, különösen az utánpótlás-nevelés, a hazai sportolók védelme és a nemzeti identitás szerepe tekintetében.⁴⁰⁹

V.6.4. Pechstein ügy: a sportdöntőbíróságok emberi jogi kontrollja

Az elmúlt évtizedekben a sport és az emberi jogvédelem közötti kapcsolatrendszer egyre hangsúlyosabbá vált, különösen a profi és nemzetközi sportban. A Pechstein kontra Németország ügy jól szemlélteti, hogy a sportdöntőbíróságok autonómiája nem lehet korlátlan, hanem az emberi jogi normák érvényesülésének alá van rendelve.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, hogy a CAS eljárásai nem zárhatják ki a tisztességes eljáráshoz való jogot, a pártatlan bírósághoz való jogot és az indokolási kötelezettséget.⁴¹⁰

Az ítélet hatására a CAS több reformot vezetett be: új átláthatósági szabályokat fogadott el, megerősítette a döntőbírók függetlenségét, valamint biztosította az eljárások hozzáférhetőségét és ellenőrizhetőségét.

A Pechstein-ügy ezzel a *lex sportiva* emberi jogi alkotmányosításának egyik sarokkövévé vált, amely világossá tette, hogy a sportbíróságok működése nem válhat a jogállami kontroll alól kivont, zárt normarendszerré.

Összegzésképpen megállapítható, hogy a Pechstein-ügy jogelvi jelentősége abban áll, hogy a sport autonómiájának határait az emberi jogi normák felől húzta meg. Az eset megerősíti, hogy az autonóm sportbíróságok felelősséggel tartoznak a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásáért, és a modern sportjog fejlődése szoros összhangban áll a nemzetközi jog alapelveivel.⁴¹¹

⁴⁰⁹ Kendall, *EU Sports Law and Policy*, 56.

⁴¹⁰ Weatherill, *European Sports Law*, 23.

⁴¹¹ Weatherill, *European Sports Law*, 24.

V.6.5. A nemzetközi precedensek hatása a sport autonómiájára

Álláspontom szerint az ismertetett precedensek közös tanulsága, hogy a sport autonómiája nem függetleníthető a jogállamiság alapelveitől, és a sport önszabályozása kizárólag a jogi keretek tiszteletben tartása mellett értelmezhető. A Walrave–Koch ügy elismerte a sport gazdasági és szervezeti jellegét, ugyanakkor megmutatta, hogy a sporttevékenységek nem vonhatók ki teljes egészében a munkajogi és uniós jogi szabályozás hatálya alól, különösen akkor, ha az érintett tevékenységek gazdasági természetűek és a munkavállalói jogok védelméhez kapcsolódnak. Ezzel a döntéssel lefektették annak az értelmezési irányzatnak az alapjait, amely szerint a sport nem működhet teljesen elszigetelten a társadalmi és gazdasági normáktól.

A Meca-Medina ítélet tovább finomította a sport autonómiájának és a közösségi jog érvényesülésének viszonyát, amikor megteremtette a sport-specifikus arányosság elvét. Az ítélet világossá tette, hogy a sportági szabályok – még ha sajátos jellegűek is – nem élveznek automatikus kivételezést a jog alól; azokat mindig a kitűzött célhoz képest arányosan kell alkalmazni, különösen a verseny tisztaságának biztosítása és a sportolók alapvető jogainak védelme érdekében. A Kolpak- és Simutenkov-döntések tovább erősítették a diszkriminációmentesség elvét, és egyértelművé tették, hogy a sportban sem alkalmazható hátrányos megkülönböztetés az állampolgárság, a származás vagy a nemzetközi jogi státusz alapján. Ezen ítéletek különösen jelentősek a professzionális sport világában, ahol a sportolók és klubok közötti mobilitás egyre intenzívebbé válik, és az uniós belső piac elvei közvetlenül hatnak a sport gazdasági működésére.

A Pechstein-ügy további hangsúlyt adott az emberi jogi kontroll szerepének a sportban. A Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) által hozott döntések nem mentesülhetnek a nemzetközi emberi jogi normák alól, különösen akkor, ha sportolók jogait érintő szankciókról, eltiltásokról vagy kizárásokról van szó. Ez a precedens azt üzeni, hogy a sport autonómiája nem jelenthet abszolút hatalmat a

sportági szervezetek kezében: a döntéseknek minden esetben összhangban kell állniuk az alapvető jogok védelmével és a tisztességes eljárás követelményeivel. Ezen döntések együttesen formálták meg a modern lex sportiva fogalmát: a sport önszabályozása napjainkban már nem öncélú és elszigetelt, hanem a nemzeti és nemzetközi jogi keretekkel összhangban létező normarendszer. A sportági szövetségek autonómiája fennmaradt, ugyanakkor egyre inkább alárendelődik a közösségi és nemzetközi jog elveinek, különösen a verseny tisztasága, a diszkriminációmentesség és az emberi jogok érvényesülése terén. A sport így nem pusztán kulturális vagy rekreációs tevékenységként értelmezhető, hanem egy összetett jogi-gazdasági rendszerként, amelynek működését mind a nemzeti, mind a nemzetközi bíróságok folyamatosan alakítják, gyakran precedensértékű ítéletek útján.

A nemzetközi precedensek fejlődési íve világosan kirajzolja azt az alkotmányos sportjogi modellt, amelyben a sport autonómiája nem kivétel a jogrend alól, hanem annak integráns része. A sportjogi önszabályozás legitimitása így nem önmagából fakad, hanem abból, hogy összhangban áll az alapvető jogokkal, a jogállamiság elveivel és a demokratikus jogrend követelményeivel.

A sport autonómiája véleményem szerint tehát nem abszolút szabadság, hanem felelősséggel járó önszabályozás, amelynek alapja a jogállamiság, az emberi méltóság tisztelete, valamint a sportolók és a sportközösség érdekeinek egyensúlyban tartása. A nemzetközi precedensek egyértelműen jelzik, hogy a sportágaknak nem csupán saját szabályrendszerüket kell kialakítaniuk, hanem azt folyamatosan össze kell hangolniuk a jogrenddel, a nemzetközi normákkal és a társadalmi elvárásokkal.

Ezen folyamat eredményeként a sport autonómiája a modern jogállamban nem kiváltság, hanem alkotmányos felelősség, amelynek célja a verseny tisztaságának, a jogbiztonságnak és a méltányosságnak a fenntartása. Csak így érhető el, hogy a sport megőrizze sajátos önszabályozó jellegét, miközben egyidejűleg megfelel a jogállami és emberi jogi követelményeknek.

VI. Összefoglalás – Eredmények

VI.1. A sport és a jog kapcsolata

A sport és a jog közötti kapcsolat elemzése során az értekezés abból az alapfeltevésből indult ki, hogy a sport a modern társadalmakban már nem értelmezhető pusztán szabadidős vagy kulturális tevékenységként, hanem önálló, komplex társadalmi alrendszerként működik, amely saját normákkal, intézményekkel és jogérvényesítési mechanizmusokkal rendelkezik. E sajátosságok indokolják, hogy a sport jogi szabályozása eltér a klasszikus jogágak logikájától, és egy olyan összetett szabályozási környezetet hoz létre, amelyben a magánjogi, közjogi és nemzetközi jogi elemek egyidejűleg vannak jelen. A sport ezen komplexitása egyben azt is jelenti, hogy jogi megítélése nem ragadható meg egyetlen jogág keretein belül, hanem szükségképpen interdiszciplináris megközelítést igényel.

A kutatás részletesen feltárta, hogy a sportjog dogmatikailag nem sorolható be kizárólag a polgári jog vagy a közjog körébe. A sporthoz kapcsolódó jogviszonyok – így különösen a sportolók és sportszervezetek közötti szerződéses kapcsolatok, a sportszövetségek szabályozó és fegyelmi jogosítványai, valamint az állami sportigazgatás eszközei – egyszerre mutatnak magánjogi és közjogi jellemzőket. A sportolói jogviszony például tipikusan szerződéses alapokon nyugszik, ugyanakkor a sportszövetségi szabályok kötelező jellege jelentősen korlátozza a szerződési szabadság klasszikus érvényesülését. Ez a kettősség jól szemlélteti a sportjog hibrid jellegét, amelyben a magánjogi autonómia és a közjogi kontroll egyidejűleg van jelen.

A sport autonómiájának kérdése az értekezés egyik központi elméleti problémája volt. A sport autonómiája alatt azt a jelenséget értjük, hogy a sportszervezetek – különösen a nemzeti és nemzetközi sportszövetségek – jogosultak saját belső normarendszerük kialakítására és alkalmazására. Ezek a normák a versenyrendszer szervezésétől kezdve a fegyelmi és etikai felelősség

szabályozásáig terjednek, és a tagság számára kötelezőek. A kutatás ugyanakkor rámutatott arra, hogy e szabályozási autonómia nem abszolút: a sportszervezetek normái csak addig érvényesülhetnek, amíg nem ütköznek magasabb szintű jogforrásokba, különösen az alkotmányos alapjogokba és a nemzetközi kötelezettségekbe, amely korlátozottság a modern sportjog egyik alapvető garanciális eleme, amely biztosítja a sporton belüli joggyakorlás jogállami keretek közötti érvényesülését.

A Lex Sportiva fogalmának elemzése során az értekezés bemutatta, hogy a sport autonómiájának nemzetközi szinten megjelenő normarendszeréről van szó, amely elsősorban a nemzetközi sportszövetségek szabályaiból, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság által elfogadott alapelvekből, valamint a Court of Arbitration for Sport (CAS) döntéseiből épül fel. A Lex Sportiva jelentősége abban áll, hogy a globalizált sportvilágban egységes, határokon átnyúló szabályozási keretet teremt, amely képes kezelni a sportolók mobilitásából és a nemzetközi versenyrendszerekből fakadó jogi konfliktusokat. A kutatás eredményei szerint a Lex Sportiva nem a nemzeti jogrendszerek alternatívája, hanem azok kiegészítője és harmonizáló tényezője. E normarendszer a nemzetközi sport működésének, de facto alkotmányos keretként is értelmezhető, amely egységes jogalkalmazást biztosít a nemzeti jogrendszerek sokfélesége mellett.

A nemzetközi sportjog intézményi rendszerének vizsgálata során kiemelt szerepet kapott a CAS és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság működése. Az értekezés igazolta, hogy a CAS mára a nemzetközi sportviták elsődleges fórumává vált, amely gyors, szakosodott és egységes jogalkalmazást biztosít. A CAS döntései nem csupán egyedi jogvitákat rendeznek, hanem precedensjellegük révén alakítják a sportjog fejlődését, és hozzájárulnak a jogbiztonság erősítéséhez a nemzetközi sportban. A CAS ítélezési gyakorlata a Lex Sportiva egyik legfontosabb normatív forrásává vált, amely a sport autonóm szabályozását jogilag is megerősíti.

Az Európai Unió jogi környezetében végzett elemzés során az értekezés részletesen feltárta az uniós jog és a sport kapcsolatának alakulását. A Bosman-ügy mérföldkőnek tekinthető, mivel egyértelművé tette, hogy az uniós alapelvek – különösen a munkavállalás szabadsága és a diszkrimináció tilalma – a sport területén is alkalmazandók. A Meca-Medina-ügy tovább árnyalta ezt a megközelítést azzal, hogy kimondta: a sportági szabályok csak akkor mentesülhetnek az uniós versenyjogi normák alól, ha legitim sportcélakat szolgálnak és arányosak. A Kolpak- és Simutenkov-ügyek pedig rávilágítottak arra, hogy a sport globalizációja új kihívásokat teremt a harmadik országbeli sportolók jogi helyzetének megítélésében. Ezen döntések együttesen hozzájárultak ahhoz, hogy az európai sportjog önálló jogági részrendszerként kezdjen működni az uniós jogon belül.

A kutatás eredményeként megállapítható, hogy az uniós jog nem felszámolja a sport autonómiáját, hanem jogi keretek közé helyezi azt, biztosítva az alapvető jogok védelmét és a sport belső szabályozásának jogszerűségét. Ez az egyensúly alapvető jelentőségű a sport hosszú távú fenntarthatósága és társadalmi elfogadottsága szempontjából. Az autonómia és a jogállami kontroll közötti dinamikus egyensúly a modern európai sportmodell egyik meghatározó sajátosságává vált.

A sport jogi szabályozásának gyakorlati jelentőségét az értekezés a sportolókat, edzőket, sportszervezeteket és nemzetközi szereplőket érintő jogviták vizsgálatán keresztül mutatta be. A polgári jogi normák, a nemzetközi sportszövetségek szabályai és a nemzetközi precedensek együttes alkalmazása biztosítja a jogszerűséget, a sport integritását és a sportszerű verseny feltételeit a globális sportpiacon. A kutatás igazolta, hogy a sport és a jog kapcsolata dinamikus, folyamatosan fejlődő rendszer, amelyben a nemzeti, uniós és nemzetközi jogi szintek egymásra épülve határozzák meg a sport működésének jogi kereteit.

Összegzésképpen megállapítható, hogy a sport jogi szabályozása ma már elválaszthatatlan a globális sportgazdaság, a nemzetközi versenyrendszerek és az

alapjogvédelem kérdésköréitől. A sport és a jog kapcsolata nem statikus viszony, hanem egy folyamatosan alakuló, precedensek és normák által formált jogi tér, amelyben a sport autonómiája és a jogállamiság követelményei kölcsönösen feltételezik egymást.

VI.2. A sport társadalmi szerepe

A sport társadalmi dimenziójának vizsgálata során az értekezés abból az alapvetésből indult ki, hogy a sport napjainkban nem pusztán fizikai aktivitás vagy szabadidős tevékenység, hanem komplex társadalmi, kulturális és gazdasági jelenség, amely széles körű hatást gyakorol az egyénekre, a közösségekre, valamint az állami és nemzetközi intézményrendszer működésére. A sport jelentős integráló erővel bír: hozzájárul a társadalmi kohézió erősítéséhez, az identitásformáláshoz, valamint a közös értékek – így különösen a fair play, a verseny tisztasága és a szabálykövetés – közvetítéséhez. E társadalmi funkciók révén a sport nem csupán szórakoztatóipari tevékenységként, hanem a közösségi együttélés egyik fontos normateremtő intézményeként is értelmezhető.

A dolgozat részletesen elemezte a sport gazdasági és társadalmi hatásainak összefonódását. A professzionális sport gazdasági jelentősége – különösen a hivatásos sportolók, sportszervezetek, szponzorok és médiavállalatok kapcsolatában – olyan jogi környezetet teremt, amelyben a sportolók mobilitása és az átigazolási rendszerek központi szerepet töltenek be. Az átigazolási rendszer elemzése kimutatta, hogy a sportolók nemzetközi mozgása, a határokon átnyúló szerződéses jogviszonyok és a sportügynökök tevékenysége jelentős polgári jogi és nemzetközi magánjogi kérdéseket vet fel. Ezek különösen a szerződéskötés szabadsága, a munkavállalás joga, valamint a joghatóság és az alkalmazandó jog meghatározása körében jelennek meg. A sportolók mobilitása egyúttal a globalizált munkaerőpiac sajátos szegmensét hozza létre, amelyben a gazdasági racionalitás és a sportági sajátosságok együttesen alakítják a jogviszonyokat. A

sportversenyek integritása és tisztasága a sport társadalmi elfogadottságának egyik alapfeltétele. Az értekezés rámutatott arra, hogy a sportszövetségek ellenőrzési és fegyelmi mechanizmusai, valamint az etikai normák érvényesítése nélkülözhetetlenek a versenyek hitelességének fenntartásához. A doppingellenes szabályozás, a mérkőzések manipulációja elleni fellépés és a korrupció elleni intézkedések mind olyan területek, ahol a sport társadalmi szerepe közvetlen jogi válaszokat igényel. E területeken a sport nem csupán saját autonóm normarendszerével lép fel, hanem egyre szorosabb együttműködés figyelhető meg az állami jogalkalmazó szervekkel és a nemzetközi szervezetekkel is.

A nemzetközi sportviták rendezésében a Court of Arbitration for Sport (CAS) kiemelt szerepet tölt be. Az értekezés bemutatta, hogy a CAS gyors, szakosodott és egységes fórumot biztosít a sportolók, sportszervezetek és nemzetközi szövetségek közötti jogviták rendezésére. E mechanizmus hozzájárul a jogbiztonsághoz, a sportolók jogainak hatékony védelméhez, valamint a sportszerűség és a verseny tisztaságának megőrzéséhez nemzetközi szinten. A CAS intézményi szerepe egyben azt is jelzi, hogy a sport társadalmi jelentősége olyan mértékűvé vált, amely önálló, globális jogérvényesítési struktúrát igényel.

A sportrendezvények biztonsága szintén a sport társadalmi szerepének lényeges eleme. A nagyszabású sportesemények jelentős tömegeket vonzanak, ami fokozott állami és szervezői felelősséget von maga után a közbiztonság, a rendfenntartás és a résztvevők testi épségének védelme érdekében. Az értekezés rámutatott arra, hogy e területen a sportjogi, közigazgatási és büntetőjogi szabályok szoros együttműködése figyelhető meg. A sportesemények biztonsága egyúttal a sport társadalmi legitimációjának is alapvető feltétele, hiszen a közönség részvétele és bizalma csak megfelelő jogi és intézményi garanciák mellett tartható fenn.

Összegzésként az értekezésből megállapítható, hogy a sport társadalmi szerepe közvetlen és közvetett módon is formálja a jogi szabályozást. A társadalmi elvárások – így különösen a fair play, az átláthatóság, az esélyegyenlőség és az

alapvető emberi jogok tiszteletben tartása – egyre markánsabban jelennek meg a sportot érintő jogi normákban. A kutatás eredményei alátámasztják, hogy a sport jogi szabályozása nem választható el a sport társadalmi funkcióitól, és a jogalkotásnak, valamint a jogalkalmazásnak folyamatosan reagálnia kell a sport társadalmi szerepének változásaira. A modern sport így nem csupán a verseny és a teljesítmény terepe, hanem a társadalmi értékek közvetítésének és érvényesítésének egyik meghatározó színtere is.

VI.3. A sportban jelenlévő jogi felelősség

Az értekezés részletesen vizsgálta a sportban érvényesülő jogi felelősségi rendszert, amely három fő dimenzióban értelmezhető: a polgári jogi, a büntetőjogi és a nemzetközi sportjogi felelősség rendszerében. A három felelősségi szint egymásra épülő, ugyanakkor egymást kiegészítő normarendszert alkot, amely a sporttevékenység sajátos kockázataihoz és társadalmi szerepéhez igazodva biztosítja a jogi kontroll és a sport autonómiájának egyensúlyát.

A polgári jogi felelősség terén a dolgozat kiemelte a vállalt kockázat elvének jelentőségét, amely szerint a sportoló a sporttevékenységbe való belépéssel hallgatólagosan elfogadja az adott sportág sajátos, objektív kockázatait. Ennek megfelelően azok a sérülések, amelyek a sport szabályai szerint várhatóak és elfogadottak, nem minősülnek automatikusan jogellenes magatartás következményének. A kutatás példákat hozott különböző sportágakból, így különösen a küzdősportok és a labdarúgás esetében, ahol a vállalt kockázat eltérő mértékű, és ennek megfelelően a polgári jogi felelősség is differenciáltan értelmezhető. A dolgozat rámutatott arra is, hogy a polgári jogi felelősség megállapítása során a bíróságoknak mindig figyelembe kell venniük a sportág jellegét, a versenyhelyzet dinamikáját, valamint a sportszerűség és a szabályosság követelményeit.

A büntetőjogi felelősség szempontjából a kutatás kimutatta, hogy az kizárólag kirívó, a sport szabályait és a sportszerű magatartás határait lényegesen túllépő cselekmények esetén áll fenn. Ide tartoznak például a szándékos testi sértések, az indokolatlan agresszív magatartások, valamint a versenyszabályokat súlyosan megsértő cselekmények. Az elemzés során kiemelésre került a bírósági gyakorlat, amely a felelősség megállapításakor minden esetben mérlegeli a szándékot, a cselekmény súlyosságát, valamint az adott sportág sajátos jellegét. A dolgozat következtetése szerint a büntetőjogi felelősség a sportban kivételes jellegű, ultima ratio eszközként jelenik meg, és kizárólag akkor indokolt, ha a sport autonóm szabályrendszere már nem képes hatékony jogvédelmet biztosítani.

A nemzetközi sportjogi dimenzióban a Court of Arbitration for Sport (CAS) és más nemzetközi sportszervezetek által alkalmazott fegyelmi és etikai felelősségi rendszer került elemzésre. A dolgozat bemutatta, hogy a sportszervezetek belső szabályzatai és etikai kódexei biztosítják a versenyek tisztaságát, a sportszerűség érvényesülését és a sport integritását, miközben egységes, gyors és szakmailag megalapozott döntéshozatalt tesznek lehetővé nemzetközi szinten. Ezen mechanizmusok révén a sport saját autonóm jogrendje képes hatékonyan reagálni a fegyelmi, etikai és integritási jellegű jogsértésekre, anélkül, hogy minden esetben a nemzeti bíróságok bevonása válna szükségessé.

A kutatás során a tömegsport és a versenysport közötti különbségek is részletesen feltárássra kerültek. A versenysportban szigorúbb szabályok, részletes ellenőrzési mechanizmusok és szankciórendszerek érvényesülnek, míg a tömegsportban elsősorban a vállalt kockázat elve, az oktatási előírások és a biztonsági szabályok betartása kerül előtérbe. A dolgozat rámutatott arra is, hogy a jogi felelősség ezen különbségek miatt a sportágak sajátosságainak megfelelően differenciálódik, és a szabályozásnak minden esetben figyelembe kell vennie a sport társadalmi, fizikai és etikai környezetét. A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a sportban érvényesülő jogi felelősségi rendszer nem egységes, hanem többszintű, sportágspecifikus és dinamikusan fejlődő szabályozási struktúra, amelynek célja

a sportolók, a résztvevők és a közösség jogainak és biztonságának egyidejű védelme.

VI.4. Magánjogi kérdéskörök

A dolgozat a sporthoz kapcsolódó magánjogi kérdésköröket átfogó módon vizsgálta, abból kiindulva, hogy a sport működésének mindennapi jogi alapját elsősorban polgári jogi jogviszonyok alkotják. A kutatás rámutatott arra, hogy a sport sajátos intézményrendszere és gazdasági környezete miatt a klasszikus magánjogi kategóriák – így a jogalanyiség, a szerződéses szabadság, a felelősség és a jogorvoslat – a sport területén sajátos tartalommal telítődnek. A sportjog ezért olyan speciális magánjogi részterületként értelmezhető, amelyben a polgári jog általános normái a sport autonóm szabályozási rendszerével összhangban, sport-specifikus módon érvényesülnek.

Az értekezés elsőként a sportköztestületek és sportegyesületek jogi helyzetét elemezte. A sportegyesületek alapvetően a polgári jogi egyesületi formában működnek, ugyanakkor tevékenységük nem merül ki a klasszikus civil szervezeti funkciókban. A versenyrendszerben betöltött szerepük, valamint a sportszövetségekhez való kötelező kapcsolódásuk következtében normatív és kvázi-közjogi jogosítványokkal is rendelkeznek. A kutatás kimutatta, hogy ez a kettősség különös feszültséget eredményez a magánautonómia és a kötelező sportszabályok érvényesülése között. A sportegyesületek így egyszerre jelennek meg magánjogi jogalanyként és a sportigazgatás funkcionális szereplőiként, ami indokolja speciális jogállásuk dogmatikai értelmezését.

A sportvállalkozások működésének és finanszírozásának vizsgálata során a dolgozat feltárta, hogy a professzionális sport gazdasági realitásai jelentősen befolyásolják a jogi szabályozást. A gazdasági társasági formában működő sportszervezetek esetében a nyereségérdekeltség, a szponzoráció, a médiabevételek és az állami támogatások összefonódása komplex jogi

környezetet hoz létre. A kutatás rámutatott arra, hogy a finanszírozási modellek átláthatósága és jogszerűsége nemcsak gazdasági, hanem jogpolitikai jelentőséggel is bír. A sportvállalkozások működése ezért egyre inkább a vállalatirányítás, a compliance és a pénzügyi transzparencia követelményeihez igazodik.

Kiemelt figyelmet kapott a sportolói jogviszony elemzése, amely a sport egyik legösszetettebb magánjogi jogviszonyának tekinthető. A sportolói szerződések jellemzően határozott időre szólnak, teljesítményalapúak, és szoros összefüggésben állnak a sportszövetségi szabályokkal. A dolgozat igazolta, hogy ezen jogviszonyok nem illeszthetők maradéktalanul sem a munkaszerződés, sem a megbízási szerződés klasszikus modelljébe, ami indokoltá teszi a polgári jogi normák rugalmas, sport-specifikus értelmezését. A sportolói jogviszony így egy sui generis szerződéses konstrukcióként értelmezhető, amelynek tartalmát egyaránt meghatározzák a felek autonóm megállapodásai és a sportszövetségi normák.

A kutatás részletesen foglalkozott a színlelt szerződések és a jogviszonyok átminősítésének problémájával, amely különösen a hivatásos sport területén jelentkezik. A dolgozat bemutatta, hogy a munkajogi és adójogi következmények elkerülése érdekében alkalmazott konstrukciók jelentős jogbizonytalanságot eredményezhetnek, és sérthetik a sportolók jogait. Ezzel összefüggésben a szerződésszegés, a szerződés idő előtti megszüntetése és a kártérítési igények kérdésköre is részletes elemzésre került, különös tekintettel az átigazolások során felmerülő jogvitákra. A kutatás rámutatott arra is, hogy a jogviszonyok helyes minősítése alapvető jelentőségű a sportolók szociális biztonsága és jogvédelme szempontjából.

A sportolói szerződések és átigazolások elemzése igazolta, hogy a polgári jogi alapelvek – így a szerződési szabadság, a jóhiszeműség és tisztesség elve, valamint a pacta sunt servanda – a sport sajátos környezetében korlátozottan érvényesülnek. A sportszövetségi szabályok, az átigazolási időszakok és a

versenyrendszer integritásának védelme mind olyan tényezők, amelyek indokolják ezen korlátozásokat. A korlátozások ugyanakkor nem vezethetnek a sportolók alapvető jogainak sérelméhez, ezért a szerződéses szabályozásnak mindig összhangban kell állnia az alkotmányos és nemzetközi jogi normákkal.

A precedens értékű jogesetek elemzése – különösen a Bosman-, Walrave–Koch-, Meca-Medina-, Kolpak-, Simutenkov- és Pechstein-ügyek – rávilágított arra, hogy a nemzetközi joggyakorlat és az Európai Unió jogharmonizációs törekvései meghatározó szerepet játszanak a sport magánjogi viszonyainak alakításában. Ezek az ügyek nemcsak a sportolók jogainak megerősítéséhez járultak hozzá, hanem egyúttal kijelölték a sport autonómiájának határait is. A nemzetközi precedensek így a sport magánjogi szabályozásának fejlődését is iránytűként vezérlik.

Összegzésként megállapítható, hogy a sport magánjogi kérdéskörei a sport működésének alapját képezik, és egyben a legtöbb jogvita forrását is jelentik. A kutatás eredményei alátámasztják, hogy a sport területén a polgári jogi szabályozás nem lehet mechanikus, hanem a sport sajátosságait figyelembe vevő, differenciált megközelítést igényel. A sport magánjogi szabályozása így egyszerre szolgálja a gazdasági racionalitás, a sportszakmai integritás és a sportolók jogvédelmének érvényesülését.

VI.5. Záró megállapítások és következtetések

Az értekezés átfogó elemzése alapján megállapítható, hogy a sport jogi szabályozása a modern társadalmakban önálló, komplex és folyamatosan fejlődő jogterületként értelmezhető, amely a nemzeti, uniós és nemzetközi jogrendszerek metszéspontjában helyezkedik el. A sport nem csupán kulturális, rekreációs vagy gazdasági tevékenység, hanem olyan társadalmi intézmény, amely saját normarendszerrel, intézményi struktúrával és jogérvényesítési mechanizmusokkal rendelkezik.

A kutatás alapvető tétele, miszerint a sport autonómiája nem jelent jogon kívüliséget, a dolgozat egészen végigvonuló vezérfonalként jelent meg. A sport autonóm szabályozási rendszere – a lex sportiva – önálló normatív rendként működik, ugyanakkor nem válhat el a jogállamiság, az alapvető jogok és a nemzetközi jogrend követelményeitől. A sportági szabályok, fegyelmi eljárások és etikai normák csak addig érvényesülhetnek legitim módon, amíg összhangban állnak az alkotmányos, uniós és emberi jogi normákkal.

A dolgozat egyik központi megállapítása, hogy a sportjog dogmatikailag nem sorolható be egyetlen klasszikus jogág keretei közé. A sporthoz kapcsolódó jogviszonyok egyszerre hordoznak magánjogi, közjogi és nemzetközi jogi jellemzőket, amelyek egymással szoros kölcsönhatásban érvényesülnek. A sportolói jogviszony, a sportszervezetek normatív jogosítványai, a fegyelmi felelősség rendszere, valamint az állami sportigazgatás eszköztára egyaránt alátámasztják a sportjog interdiszciplináris természetét.

A nemzetközi precedensek elemzése – különösen a Bosman-, Walrave–Koch-, Meca-Medina-, Kolpak-, Simutenkov- és Pechstein-ügyek – világosan megmutatta, hogy az Európai Unió joga és az emberi jogi normák meghatározó szerepet játszanak a sport autonómiájának kereteinek kijelölésében. E döntések együttesen formálták ki azt az európai sportjogi modellt, amelyben a sport gazdasági jellege, társadalmi funkciója és kulturális jelentősége egyszerre jelenik meg.

A Bosman-precedens különösen kiemelkedő jelentőséggel bír, mivel megteremtette a sport és az uniós belső piac közötti jogi kapcsolat alapjait, és elindította a sportjog európai integrációjának folyamatát. A döntés nyomán a sportolók munkavállalói jogai megerősödtek, a sportgazdaság működése átláthatóbbá vált, és a sport immár az egységes piac szerves részeként értelmezhető.

A sport társadalmi szerepének vizsgálata rávilágított arra, hogy a sport nem pusztán verseny és teljesítmény, hanem identitásképző, integráló és

értékközvetítő intézmény is. A fair play, az esélyegyenlőség, a verseny tisztasága és az emberi méltóság tisztelete olyan alapelvek, amelyek a sport jogi szabályozásában egyre hangsúlyosabban jelennek meg. A sport társadalmi elfogadottsága közvetlenül összefügg a jogi keretek legitimációjával és hatékonyságával.

A jogi felelősség rendszerének vizsgálata igazolta, hogy a sportban érvényesülő felelősségi struktúra többszintű és sportágspecifikus. A polgári jogi felelősség a vállalt kockázat elvére épül, a büntetőjogi felelősség kivételes jellegű, míg a nemzetközi sportjogi felelősség a sport autonóm normarendszerének egyik alappillére. E rendszer célja nem csupán a jogsértések szankcionálása, hanem a sport integritásának és társadalmi hitelességének megőrzése.

A magánjogi kérdéskörök elemzése alátámasztotta, hogy a sport működésének alapját polgári jogi jogviszonyok képezik, ugyanakkor e jogviszonyok sajátos tartalommal telítődnek a sport autonóm szabályozása miatt. A sportolói szerződések, az átigazolások, a színlelt jogviszonyok és a sportvállalkozások működése mind olyan területek, ahol a klasszikus magánjogi kategóriák sport-specifikus értelmezést igényelnek.

Összegzésként megállapítható, hogy a sportjog olyan dinamikusan fejlődő jogterület, amelyben a nemzeti jogalkotás, az uniós jogharmonizáció és a nemzetközi precedensek egyaránt meghatározó szerepet játszanak. A sport autonómiája nem abszolút szabadság, hanem felelősséggel járó önszabályozás, amelynek alapja a jogállamiság, az emberi jogok tisztelete és a sport társadalmi küldetésének érvényesítése.

A dolgozat végső következtetése szerint a sportjog fejlődése nem lezárt folyamat, hanem folyamatosan formálódó jogterület, amelynek jövője a nemzetközi együttműködés, a jogi harmonizáció és a sport társadalmi szerepének további erősödése irányába mutat. A sport autonómiája és a jogállami keretek közötti egyensúly megteremtése a modern sport egyik legnagyobb kihívása, amelynek

sikeres kezelése a sport hosszú távú fenntarthatóságának és társadalmi legitimációjának alapfeltétele.

A kutatás eredményei hozzájárulnak ahhoz, hogy a sport jogi szabályozása tudományos megalapozottsággal, koherens elméleti keretben és a gyakorlati tapasztalatokra építve fejlődhessen tovább a nemzeti és nemzetközi jogrend részeként.

VII. Summary

This doctoral dissertation examines the legal regulation of sport as a complex and autonomous social system, with particular attention to the interaction between national legal frameworks, European Union law, and international sports governance. The research is based on the premise that sport in contemporary societies can no longer be understood merely as a physical or cultural activity, but rather as a globalized socio-economic phenomenon that generates specific legal relationships, conflicts, and regulatory challenges. As a result, sport law has emerged as a *sui generis* field, combining elements of private law, public law, and international law, while developing its own normative system and dispute resolution mechanisms.

The dissertation first explores the conceptual foundations of sport law and the evolving relationship between sport and the legal order. It demonstrates that sport-related legal relationships are characterized by a structural duality: on the one hand, they are grounded in private autonomy, contractual freedom, and market-based mechanisms; on the other hand, they are subject to regulatory constraints imposed by sports federations, public authorities, and supranational legal systems. This dual nature explains why traditional legal categories are often insufficient to capture the specificities of sport, and why a differentiated, context-sensitive legal approach is required.

A central theme of the dissertation is the autonomy of sport and the concept of *Lex Sportiva*. The research shows that international and national sports organizations have developed an extensive body of internal rules governing competitions, athlete participation, disciplinary procedures, and ethical standards. These rules form a transnational normative framework that is binding on athletes and clubs and that operates largely independently of national legal systems. At the same time, the dissertation emphasizes that sports autonomy is not absolute. Sports regulations must remain compatible with higher-ranking legal norms, particularly fundamental rights, competition law, and labor law. The interaction between sports autonomy and external legal control represents one of the most significant tensions in modern sport law.

The analysis of the institutional framework of international sport highlights the crucial role of the International Olympic Committee and, above all, the Court of Arbitration for Sport (CAS). The dissertation demonstrates that the CAS has become the primary forum for resolving international sports disputes, offering a specialized, efficient, and relatively uniform system of adjudication. Through its jurisprudence, the CAS has contributed significantly to the development of *Lex Sportiva*, establishing principles that influence both international sports governance and national legal practice. The research also addresses the legitimacy and limits of sports arbitration, particularly in light of athletes' procedural rights and access to justice.

A substantial part of the dissertation is devoted to the role of European Union law in shaping the legal framework of sport. Through an in-depth analysis of landmark cases such as *Walrave and Koch*, *Bosman*, *Meca-Medina*, *Kolpak*, and *Simutenkov*, the research demonstrates how EU law has progressively extended its influence over the sports sector. The dissertation shows that fundamental EU principles—such as the free movement of workers, non-discrimination, and competition law—apply to sport insofar as sporting activities constitute economic activity. At the same time, the Court of Justice of the European Union has

acknowledged the specific nature of sport, allowing certain restrictions where they pursue legitimate sporting objectives and comply with the principle of proportionality. This case law illustrates that EU law does not eliminate sports autonomy, but rather places it within a coherent legal framework that balances economic freedoms with the integrity of sporting competitions.

The dissertation further examines the social role of sport and its broader societal implications. Sport is presented as a powerful social institution that contributes to social cohesion, cultural identity, public health, and education, while also generating significant economic value. The research highlights that these social functions have direct legal relevance, as they influence regulatory choices and justify specific legal solutions. Issues such as fair play, transparency, equality of opportunity, and the integrity of competitions increasingly shape both sports regulations and external legal intervention. The study also addresses the growing importance of safety, security, and governance in the context of major sporting events and mass participation sport.

Private law issues form a core component of the dissertation. The research analyzes the legal status of sports associations, federations, and sports-related enterprises, emphasizing the hybrid nature of their legal position. While many sports organizations operate as private-law entities, their regulatory powers and monopoly position within a given sport often confer upon them quasi-public functions. The dissertation examines the legal and financial operation of professional sports clubs and enterprises, including issues of funding, sponsorship, media rights, and state support, highlighting the need for transparency and legal accountability.

Special attention is devoted to the legal nature of the athlete's legal relationship. Athlete contracts are shown to constitute a distinct contractual category that cannot be fully assimilated to traditional employment or civil law contracts. These agreements are typically characterized by fixed terms, performance-based remuneration, and strong dependence on sports federation rules. The dissertation

demonstrates that contractual freedom in sport is significantly limited by mandatory regulations governing transfers, registration periods, and disciplinary sanctions. The analysis of simulated contracts and the requalification of legal relationships reveals persistent tensions between economic interests, labor law protection, and the specific structure of professional sport.

The dissertation also addresses contractual breaches, unilateral termination of contracts, and disputes arising from player transfers. These issues represent some of the most frequent sources of litigation in sport and illustrate the complex interaction between national contract law, sports federation regulations, and international dispute resolution mechanisms. The research shows that general principles of private law—such as good faith, proportionality, and the binding force of contracts—remain applicable, but are adapted to the particular needs of the sports system.

Through the analysis of significant judicial and arbitral precedents, including the *Pechstein* case, the dissertation demonstrates how international and European jurisprudence has contributed to redefining the limits of sports autonomy and strengthening the legal protection of athletes. These cases highlight the growing recognition that athletes are not merely participants in a private regulatory system, but holders of enforceable rights that must be respected within both national and international legal frameworks.

In addition to the core analytical framework, the dissertation places particular emphasis on the methodological implications of sport law research. The study demonstrates that the interdisciplinary nature of sport law requires the combined application of doctrinal legal analysis, case law examination, and comparative legal methods. This methodological approach allows for a nuanced understanding of how legal norms operate in practice within the sports sector, especially in situations where formal legal rules intersect with internally generated sports regulations. By integrating national, European, and international perspectives, the

dissertation offers a comprehensive analytical model that can be applied to future research in the field of sport law.

The research further highlights that globalization and commercialization have fundamentally transformed the legal environment of sport. The increasing economic value of professional sport, the global mobility of athletes, and the growing influence of media and sponsorship agreements have intensified legal conflicts and raised new regulatory challenges. These developments underscore the need for legal certainty, predictability, and effective dispute resolution mechanisms. The dissertation argues that without a coherent legal framework capable of managing these processes, the legitimacy and social acceptance of modern sport would be seriously undermined.

Particular attention is devoted to the protection of athletes' rights in an increasingly regulated and commercialized environment. The dissertation demonstrates that while athletes are often subject to extensive regulatory control by sports federations and clubs, they must also be recognized as individual rights holders whose legal position deserves effective protection. Issues such as access to justice, procedural fairness, freedom of movement, and contractual security are shown to be central to the future development of sport law. The analysis confirms that recent jurisprudence at both European and international levels has strengthened athletes' legal protection, while simultaneously reaffirming the legitimate interests of sports organizations.

The dissertation also addresses the broader regulatory challenges associated with governance, transparency, and accountability in sport. The findings indicate that internal sports regulations alone are insufficient to address issues such as financial misconduct, unequal bargaining power, and structural imbalances within the sports system. Consequently, external legal oversight—particularly through national courts and European Union law—plays an increasingly important corrective role. At the same time, the research cautions against excessive legal

intervention that could undermine the functional autonomy of sport and disrupt the organization of competitions.

From a normative perspective, the dissertation argues in favor of a balanced regulatory model that respects the specific nature of sport while ensuring compliance with fundamental legal principles. Such a model requires continuous dialogue between sports organizations, legislators, courts, and athletes. The study emphasizes that sport law should not be viewed as a static set of rules, but as an evolving legal framework capable of adapting to social change, technological innovation, and economic transformation.

In conclusion, the dissertation argues that the legal regulation of sport is characterized by a dynamic and multi-layered structure in which national law, European Union law, and international sports norms interact continuously. The research confirms that effective regulation requires a balanced approach that respects the autonomy and specific nature of sport while ensuring compliance with fundamental legal principles and the protection of individual rights. The findings of the dissertation contribute to a deeper understanding of sport law as an independent and evolving field of legal scholarship and provide a solid foundation for future legal development in response to the ongoing globalization and commercialization of sport.

VIII. Irodalomjegyzék

Szerzők:

- Anderson, Jack. *Modern Sports Law*. Oxford – Portland: Hart Publishing, 2010.
- András, Krisztina. *A hivatásos sport gazdaságtana*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2003.
- Andreff, Wladimir – Szymanski, Stefan. *Handbook on the Economics of Sport*. Cheltenham: Edward Elgar, 2006.

- Bartlett, Roger P. – Gratton, Chris – Rolf, Christer. *Encyclopedia of International Sports Studies*. London – New York: Routledge, 2006.
- Bérces, László – Horváth, Gábor. *A magyar sportjog alapjai*. Budapest: 2010.
- Blackshaw, Ian S. – Siekmann, Robert C. R. – Soek, Janwillem. *The Court of Arbitration for Sport 1984–2004*. The Hague: T. M. C. Asser Press, 2006.
- Blackshaw, Ian S. *Sport, Mediation and Arbitration*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2009.
- Blackshaw, Ian S. *Sport, the Law and the Business*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2010.
- Casini, Lorenzo. *Global Hybrid Public-Private Bodies: The World Anti-Doping Agency (WADA)*. *International Organizations Law Review*, 2009/2.
- Fejes, Péter – Sárközy, Tamás – Szekeres, Diána – Tóth, Nikolett. *A magyar sport jogi szabályozása*. Budapest: HVG-ORAC, 2019.
- Foster, Ken. *Is There a Global Sports Law?* *Entertainment Law*, 2003/1.
- Gardiner, Simon – James, Mark – O’Leary, John – Welch, Roger – Blackshaw, Ian – Boyes, Steve – Davis, Paul. *Sports Law*. London–New York: Routledge, 2012.
- Gasparini, William. *The Council of Europe and Sport: Origin and Circulation of a European Sporting Model*. Paris: Encyclopédie d’Histoire Numérique de l’Europe – École des Hautes Études en Sciences Sociales, 2018.
- Grix, Jonathan – Houlihan, Barrie. *Governance and Policy in Sport Organizations*. London – New York: Routledge, 2023.
- James, Mark. *Lex Olympica, Olympic Law and Their Relationship with Human Rights*. Cham: Springer, 2025.
- James, Mark. *Sports Law*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2013.

- James, Paul. *Lex Olympica: Olympic Law and Their Relationships with Human Rights*. London: Routledge, 2010.
- Karaquillo, Jean-Pierre. *Droit du sport*. Párizs: Dalloz, 2018.
- Kaufmann-Kohler, Lévy – Rigozzi, Antonio. *International Arbitration: Law and Practice in Switzerland*. Oxford: Oxford University Press, 2015.
- Kendall, Kevin. *EU Sports Law and Policy*. London: Routledge, 2017.
- Kovács, Attila. *A közpénzek ellenőrzése a sportban*. Budapest: Nemzeti Közzolgálati Egyetem, 2020.
- McArdle, David. *From Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*. London–New York: Routledge, 2000.
- McCann, Michael – Hums, Marilyn. *Governance in Sport: Analysis and Application*. Champaign: Human Kinetics, 2002.
- Mitten, Matthew J. – Davis, Timothy – Osborne, Barbara – Duru, N. Jeremi. *Sports Law: Governance and Regulation. 4th ed.* New York – London: Aspen/Thomson, 2020.
- Nagy, Zoltán. *Sport és büntetőjog*. Pécs: Kódex, 2014.
- Nafziger, James A. R. – Ross, Stephen F. *Handbook on International Sports Law*. Cheltenham – Northampton: Edward Elgar, 2011.
- Náadori, László – Gáspár, Mihály – Rétsági, Erzsébet – H. dr. Ekler, Judit – Szegterné dr. Dancs, Henriette – Woth, Péter – Gáldi, Gábor. *Sportelméleti ismeretek*. Pécs: Dialóg Campus Kiadó-Nordex Kft., 2011.
- Nemes, András. *Sportjogi ismeretek*. Budapest: Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar, 2002.
- Parrish, Richard – Miettinen, Samuli. *The Sporting Exception in European Law*. London: Routledge, 2008.
- Princzinger, Péter. *Sportjog I*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2010.
- Rook, William – Heerdt, Daniela. *The Routledge Handbook of Mega-Sporting Events and Human Rights*. London – New York: Routledge, 2025.

- Sárközy, Tamás. *Sportjog - A 2004-es sporttörvény magyarázata*. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2004.
- Sárközy, Tamás. *Sport és állam*. Budapest: HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2011.
- Sávolt-Szabó, Tünde. *A sportsérültek jogai, a sportolók védelme*. Budapest: Testnevelési Egyetem, 2019.
- Siekmann, Pieter. *The Governance of Professional Football Clubs*. The Hague: Asser Press, 2021.
- Siekmann, Robert C. R. – Janwillem Soek. *Sports Law in the European Union*. The Hague: T.M.C. Asser Press, 2004.
- Siekmann, Robert C. R. *The CAS and Its Jurisprudence*. Oxford: Hart, 2021.
- Siekmann, Robert C. R. *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Analysis*. The Hague: Asser Press, 2021–2023.
- Tóth, Nikolett Ágnes. *A sportjog mint sajátos szakjog*. Miskolci Egyetem, 2015.
- van der Sloot, Bart. *Athletes' Human Rights and the Fight Against Doping*. Heidelberg – New York: Springer, 2021.
- Vieweg, Klaus – Lindner, Martin L. *Sportrecht in Deutschland*. München: Beck, 2019.
- Weatherill, Stephen. *European Sports Law*. Oxford: Hart, 2014.
- Weatherill, Stephen. *Sources and Origins of EU Sports Law*. Oxford: Elgar Publishing, 2010.
- Woth, Péter. *A sportigazgatás története Magyarországon*. Pécs: PTE-ÁJK diploma dolgozat, 2001.

Felhasznált jogszabályok:

- 16/2004. (V. 18.) OM–GYISM együttes rendelet az iskolai sporttevékenységről. Magyar Közlöny, 2004.

- 54/2004. (III.31.) Korm. rendelet a sportrendezvények biztonságáról. Budapest: Magyar Közlöny, 2004.
- 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól. Budapest: Magyar Közlöny, 2004.
- 107/2011. (VI. 30.) Korm. rendelet a sportegészségügyi ellátásról. Budapest: Magyar Közlöny, 2011.
- 2004. évi I. törvény a sportról. Budapest: Magyar Közlöny, 2004.
- 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról. Budapest: Magyar Közlöny, 2006.
- 2010. évi LXXXIII. törvény a sporttal összefüggő egyes törvények módosításáról. Budapest: Magyar Közlöny, 2010.
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről. Budapest: Magyar Közlöny, 2012.
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről. Budapest: Magyar Közlöny, 2013.
- Centre for Sport and Human Rights. Sport & Human Rights – First Annual Reading List. Genf: CSHR, 2022.
- Council of Europe. European Sport for All Charter. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1976.
- Council of Europe. European Sports Charter. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1992.
- Council of Europe. Code of Sports Ethics. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2001.
- Council of Europe. EPAS Framework. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2007.
- Council of Europe. Revised European Sports Charter. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2021.
- Council of the European Union. Declaration on Sport. Brussels: Council of the European Union, 1997.

- European Commission. Developments and Prospects for Community Activity in the Field of Sport. Brussels: European Commission, 1999.
- European Commission. White Paper on Sport. Brussels: European Commission, 2007.
- Európa Tanács. Emberi Jogok Európai Egyezménye. Róma: Európa Tanács, 1950.
- Európai Unió. Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés. Luxembourg: Európai Unió Kiadója, 2012.
- FIFA. Regulations on the Status and Transfer of Players. Zurich: FIFA, 2023.
- Magyarország Alaptörvénye. Budapest: Magyar Közlöny, 2011.
- UEFA. UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations. Nyon: UEFA, 2023.

Ítéletek / Bírósági határozatok

- Court of Arbitration for Sport (CAS). *Al-Arabi SC v. Jonas Gonçalves Oliveira*, CAS 2014/A/3707.
- Court of Arbitration for Sport (CAS). *Emirates Football Club Company v. Hassan Tir, Raja Club & FIFA*, CAS 2014/A/3707.
- Court of Arbitration for Sport (CAS). *Matuzalem v. FIFA*, CAS 2008/A/1519 & 1520.
- Court of Arbitration for Sport (CAS). *WADA v. RFU & Ogarov*, CAS 2011/A/2384.
- Kúria. *Mfv.I.10.157/2019/5*. 2019.